

Bibliothèque numérique

medic@

**Pelagonius / Ihm, Max (éd.). Pelagonii
artis veterinariae quae extant /
recensvit, praefatvs, commentatvs est
Maximilianvs Ihm**

Lipsiae : B.G. Teubner, 1892.

Cote : Bibliothèque du Portique (Strasbourg) : 87.01

PELA 4 ars

Exemplaire du Service commun de la documentaion de
l'Université de Strasbourg
Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?extumb001>

LAE 87-01
PELA
4 ans

PELAGONII

ARTIS VETERINARIAE QVAE EXTANT

RECENSUIT PRAEFATVS COMMENTATVS EST

MAXIMILIANVS IHM

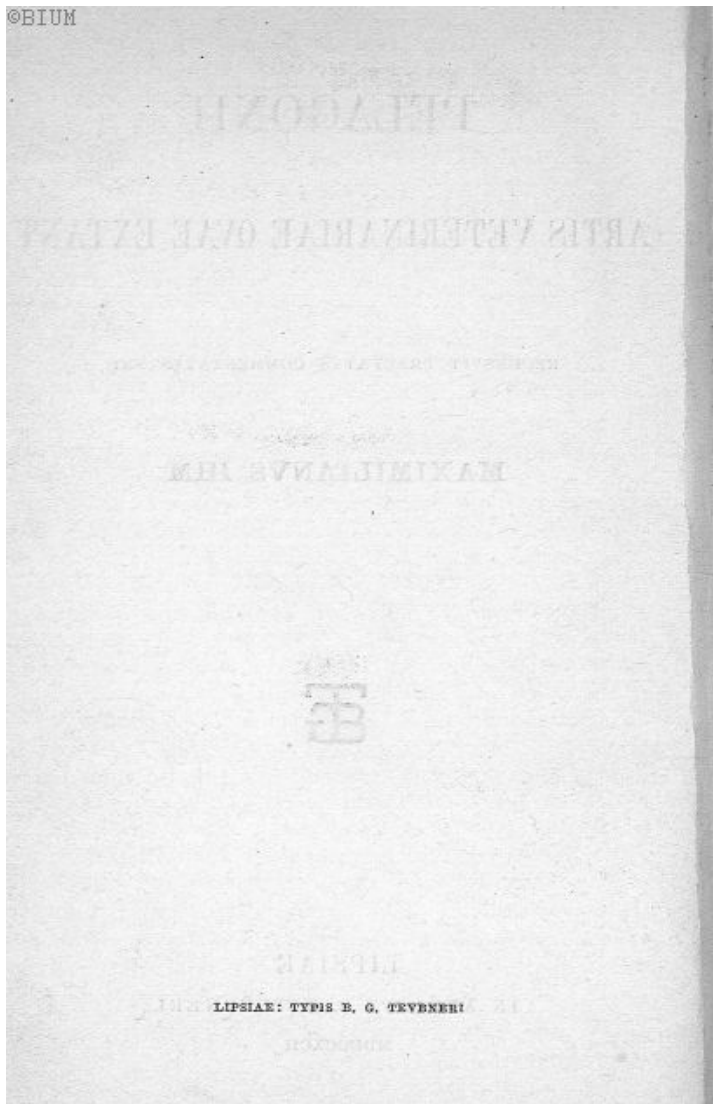
41/374

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

MDCCCXII

Nullius rei scientia vilis est.

Veget. mulomed. praef. §. 9.

I. Anno 1826 Florentiae prodit *'Pelagonii Veterinaria ex Richardiano codice exscripta et a mendis purgata ab Iosepho Sarchiano, nunc primum edita cura C. Cionii. Accedit Sarchiani versio Italica.'* codex Riccardianus hodie n. 1179 chartaceus f. 1—28 Pelagonii libellum exhibet cum hac Angeli Politiani subscriptione f. 28': *Hunc librum de codice sanequam vetusto Angelus Politianus Medicae domus alumnus et laurenti cliens curavit exscribendum. Dein ipse cum exemplari contulit: et certa fide emendavit. Ita tamen ut ab illo mutaret nihil, sed et quae depravata inveniret, relinqueret intacta, neque suum ausus est unquam iudicium interponere. Quod si priores institutum servassent: minus multo mendosos codices haberemus. Qui legis boni consule et vale. Flor(entiae) anno MCCCCLXXXV Decembri mense.* de archetypo autem unde exscribendum curavit Politianus nihil praeterea scimus: periisse putandus est ut Marcianus Catonis et Varronis librorum de re rustica codex antiquissimus, quem cum principe editione scriptorum de re rustica idem vir doctissimus Florentiae a. 1482 contulit¹⁾. Pelagonii codicem non contemnendae vetustatis fuisse hodieque ex Riccardiano perspicui potest. nam ut alia taceam, particula capituli IV (edit. Sarchiani p. 25 seq.) a scriba omissa in margine adiecta legitur Politiani manu scripta

1) Politiani exemplar nunc in publica bibliotheca Parisina servatur. de eius post Varronis libros subscriptione Riccardianae plane simili vide Henrici Keilii in Catonis et Varronis editionem praef. I. p. V.

litteris fere uncialibus. neque aliis locis vestigia desunt quae confirmant archetypum propter litterarum formam saeculo IX antiquiorem iudicandum esse, scriptum fortasse saec. VII/VIII¹⁾. nomen auctoris prodit altera libelli subscriptio notatu digna haec

CŌMENTVM ARTIS MEDICINAE SEV VETERANAERIAE
EXPLICIT PELAGONIORVM SALONINIORVM²⁾.

quam qui legerit facile Osanno aliis³⁾ adsentietur ipso plurali numero nominis Pelagoniorum indicium artis non ab uno sed a duobus vel pluribus confectae contineri, praesertim cum bene comparari possint Sasernae pater et filius Quinctiliique fratres librorum de rebus rusticis auctores⁴⁾. sed facilius rem expediri posse credo, si archetypi indolem accuratius perpenderit. non raro verborum contextus libri Riccardiani ita turbatus est, ut duobus locis iam Florentinus editor interpolationes statueret. dico autem locos a me uncis quadratis comprehensos §§ 14. 69. 118. 138. 146. 204. 206. 421. 441, quibus eiectis bene procedit oratio. quae aliter explicari non possunt nisi statuerimus ex duobus codicibus commentum illud artis veterinariae fluxisse, eum autem qui concinnavit ea quae in altero codice discrepantia reperiret adnotasse aut in margine aut inter versus, unde culpa scribae minus periti in ipsam orationem locis non suis inreperunt. unum hic satis habeo proposuisse exemplum luculentum, de aliis vide quae exposui Mus. Rhen. vol. 46 p. 372 sq. cap. VIII § 118 (p. 39 ed. Sarch.) *Si equus peduculos in intestinis habuerit, intellegitur cum frequenter torquetur.*

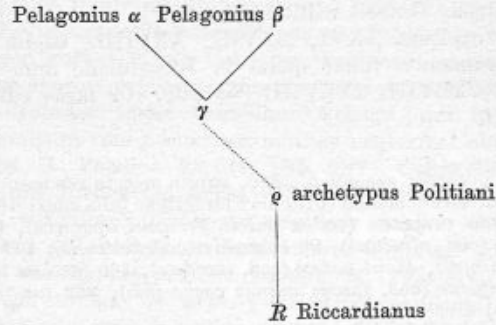
1) Cf. commentatiuncula quam scripsi *Zur Ueberlieferung des Pelagonius* Musei Rhenani vol. 46 p. 371 seq.

2) Secundum versum Politianus scripsit.

3) Osann, *Quaedam de Pelagonio Hippiatricorum scriptore* (Gissae 1843) p. 17. cf. I. de Eichenfeld, *Wiener Jahrbücher der Literatur* vol. 44 (1828) Anzeigebblatt p. 51.

4) De illis cf. Reitzensteinii diss. de scriptorum rei rusticae qui intercedunt inter Catonem et Columellam libris deperditis, Berol. 1884 p. 3 seq., de his Geopon. edit. Niclas I p. LXIX.

coriandri succum, sinapi, opopanax paululum cum [in alio inveni singularum specierum p. quaterna dena esse, non quaterna sicut supra scriptum est] mulsa et oleo modico dabis. spectare adnotationem illam uncis inclusam ad remedium capitis praecedentis 114 (p. 38 ed. Sarch.) manifestum est facileque confundi poterant p. X IIII h. e. pondo denariorum quattuor et p. XIII h. e. pondo quattuordecim. ex duobus illis codicibus (α et β), quos nescio quis adhibuit ad conscribendum Pelagonii exemplum (γ), in subscriptione pluralem nominis Pelagoniorum *Saloninorum*¹⁾ — ita enim scribendum videtur pro *Saloniniorum* — ortum esse putaverim. stemma igitur codicum efficitur hoc

II. Ex hoc uno codice neglectis aliis subsidiis editionem instituit Sarchianus, opus eius morte interruptum Cionius amicus absolvit. librum autem illorum mendis scatere neque accurate ex codice exscriptum esse dudum

1) Propter Salonini cognomen Osanno l. c. p. 17 in mentem venit ne forte Salonas Dalmatiae Pelagonii patriam urbem fuisse concludi possit. certe Saloninus derivatur a Salonis urbe tunc florentissima, ubi Diocletianus Salonitanus post regnum abdicatum degit. ethnicum legitimum Salonitanus est (cf. Mommsen Corp. inscr. Latin. III p. 304).

inter viros doctos constabat intellegitque qui Florentinam editionem cum mea comparaverit¹⁾. duobus annis antequam editio illa lucem videret, Iosephus de Eichenfeld Vindobonensis commentatus est diligenter de codice olim Bobiensi, nunc Vindobonensi 16, cuius septuaginta et sex folia rescripta sunt²⁾. f. 37—41 quae continent fragmenta Hippiatricorum Latinorum vir ille doctus liquoribus chemicis non adhibitis extricavit³⁾. tribuitur autem scriptura prior saeculo V vel VI, posterior saeculo VIII vel IX. iam edito Sarchianii libro cum Pelagonii fragmenta esse idem vir vidisset, editionis illius censuram scripsit lectionumque Vindobonensis et Riccardiani codicum comparationem instituit nec non alia quaedam de Pelagonio Vegetio Hippiatricis Graecis utiliter disseruit⁴⁾. sunt autem fragmenta capitum XXVI, XXVIII, XXVIII. capita longe aliter numerata fuisse quam in Riccardiano numeri duo servati CXLVIII, CXLVIII (= 408. 409 meae editionis) produnt.

1) Codicem excussi a. 1890, capita selecta recognovi anno qui secutus est. menda editionis Florentinae talia sunt: 18 *pulvis Pelagonia propinas* (codex *pulvis Pelagoni apopiras*), 66 *permixtam* (cod. *pinsitam*), 98 *columbis* (cod. *coliculis*), 127 *servus* (cod. *ieiunus*), 43 *in pedem* (cod. *incedere*), 168 *fasciam mundae caepae ipsius* (cod. *fasciae munde caepe ipm*), 362 *iuncta* (cod. *iumenta*) alia.

2) Jahrbücher der Literatur (Vindob. 1824) vol. XXVI Anzeigblatt p. 20 seq. subscriptio est *Liber sancti Columbani de Bobio*. ex monasterio Neapolitano S. Iohannis de Carbonaria translatus est in bibliothecam Palatinam Vindobonensem. St. Endlicher, Catal. codd. latt. bibliothecae Vindob. (a. 1836) n. CCCXXII. Tabulae codd. ms. bibliothecae Vindob. I (1864) n. 16. idem continet Lucani Pharsaliae fragmenta antiquissima.

3) Accurate diligenterque Eichenfeldium fragmenta lectu difficilia descripsisse cum Carolus Schenkl mihi olim per litteras affirmavit tum ipse nuper, cum codicem examinarem, expertus sum. de paucis quibusdam quae aliter legenda esse censui in adnotatione critica dictum est.

4) Annales Vindobonens. 44 p. 141 seq. (cf. Anzeigblatt p. 46 seq.)

III. Praeter codices Riccardianum (*R*) et Vindobonensem (*B*) ad recensendam et emendandam Pelagonii orationem plurimum conferre Hippiatrica Graeca Eichenfeldius editores Florentinos exemplis docuit luculentis. de quo opere eiusque scriptoribus praelibare pauca non inutile visum est.

Simonem Atheniensem, qui ante Xenophontis tempora fuit (Xenoph. *περὶ ἵππων* I 1. 3. XI 6), primum de re equestri scripsisse auctor est Plinius nat. hist. 34, 76 eius imaginem a Demetrio statuario factam laudans¹). Epicharmum Syracusanum pecudum medicinas diligentissime conscripsisse Columella testatur VII 3, 6 (cf. I 1, 8)²); Magonem Carthaginiensem in libris de agricultura XXVIII, quos Cassius Dionysius Vticensis vertit libris XX ac Graeca lingua Sextilio praetori misit, Diophanes in epitomen redegit (Varr. rer. rust. I 1, 10), Catonem, Varronem nonnulla de pecudum morbis edidisse praecepta curasque non est quod fusius exponam. post Cornelium Celsum, qui in libris de agricultura rem pecuariam minime neglexit (Colum. VI 5, 5; 14, 6. Pelagon. 22. 31. 185. 287), Columella duobus rerum rusticarum libris, VI et VII, maxime bonum, brevius equorum aliorumque pecorum morbos curasque complexus est, quibus ex posterioribus multi usi sunt, ex Latinis scriptoribus maxime Pelagonius, Vegetius, Palladius. qui autem de arte veterinaria peculiare libros scriberent vix ante saeculum Chr. tertium extitisse pro-

1) Libri ab eo compositi partem *περὶ εἶδους καὶ ἐλογῆς ἵππων* in Cantabrigiensi Hippiatricorum codice inventam Darembergius edidit, Notices et extraits des ms. médicaux (Paris. 1853) p. 169. cf. de Simone J. G. Schneideri comment. in Veget. praef. p. 15; Frider. Blass in Libro miscellaneo edito a societate philologica Bonnensi (Bonnae 1864) p. 49 sq. Miller, Notices et extraits des ms. de la bibl. impériale vol. XXI 2 (1865) p. 159. laudat Simonem Hierocles Hipp. p. 3. 173; in capite *περὶ εἶδους ἵππων ἀφορισμοί* cui auctoris nomen adscriptum non est, haec p. 261: *περὶ ἵππων εἶδους πολλοῖς γέγραπται καλῶς, ἔριστα δὲ πάντων Σίμωνι καὶ Ξενοφῶντι Ἀθηναίοις ἀνδράσιν.*
2) cf. Eug. Oder apud Franciscum Susemihl, Geschichte der griech. Litteratur in der Alexandrinerzeit, I (Lipsiae 1891) p. 487 sq.

babile est. ex quibus excerptionem Hippiatrica Graeca quae vocantur servaverunt duobus libris comprehensa auctore ignoto. quod Constantino Porphyrogenneto auctore ut Geoponica quae vulgo appellantur, rectius *αὶ περὶ γεωργίας ἐκλογαί* inscribuntur, aliaque, ita etiam Hippiatrica compilata esse credunt, certis quidem argumentis confirmari potest nullis, sed cum aliqua probabilitate concludi posse non negarim¹⁾. dico autem Hippiatrica editionis Simonis Grynaei adhuc unicae, quae in lucem prodiit Basileae a. 1537, postquam a. 1530 Iohannes Ruellius²⁾ in Latinum sermonem conversa ediderat. neque huic neque alteri Hippiatricorum recensio, de qua infra dicendum erit, prooemium praemissum est. is autem scriptor, cui longe plurima Hippiatricorum debentur, Apsyrus est Prusaensis vel Nicomediensis, de quo Suidae (s. v.) testimonium extat hoc: *Ἀψυρτος, Προυσαεὺς <ἢ?> Νικομηδεύς, στρατιώτης, στρατευσάμενος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως ἐν Σκνθία παρὰ τὸν Ἴστρον. Ἱππιατρικὸν βιβλίον οὗτος ἔγραψε καὶ φυσικὸν περὶ τῶν αὐτῶν ἀλόγων· καὶ ἕτερα³⁾*. militavit igitur sub Constantino Magno — nam alium Constantinum subesse quod ex prioribus quidam voluerunt, omnino non est cur credamus — ad Istrum, quod ipse quoque testatur Hipp. p. 1 hisce verbis: *Στρατευσάμενος ἐν τοῖς τάγμασι τοῖς ἐπὶ τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ ἔγνων τὰ συμβαίνοντα τοῖς ἵπποις κτλ.*, quibuscum conferendus alter locus p. 113: *ἔγνων δὲ ἐγὼ καὶ τοῦτο παρὰ Σαρμάταις* (cf. Pelag. 151). contra Gothos in Sarmatarum terra Constantinum feliciter pugnasse a. 332—334 scimus⁴⁾. post hoc igitur tempus

1) cf. Oder, Mus. Rhen. 45 p. 61 adn. 1.

2) Veterinariae medicinae libri II Iohanne Ruellio Suessionensi interprete. Parisiis 1530. consentit fere cum Grynaei editione, ubi tantum desunt tractatus duo metrici, qui extabant in codice a Ruellio adhibito.

3) De Apsyrto Bithynio programma scripsit Curtius Sprengel, Halae 1832. de eodem cf. Schneideri comment. in Veget. p. 15. 22 seq. Eichenfeld, Annal. Vindobon. 44 p. 154.

4) Vide testimonia apud Schillerum, Histor. imperat. Roman. II p. 220. 221. nummi Constantini *Sarmatiam devictam* prae-

Apsyrtus ad Asclepiadem librum aut totum aut partem eius misit¹⁾. liber autem compositus est ex epistulis plurimis de morbis curisque equorum ad varios homines datis, postea in unum coniunctis²⁾. eadem ratione Pelagonium per epistulas res veterinarias persecutum esse videbimus.

Ex prioribus Apsyrtus unum laudat Eumelum Thebanum mulomedicum: p. 12 ὡς εἴρηται καὶ Εὐμήλω τῷ Θηβαίῳ, p. 38 εἴρηται δὲ καὶ Εὐμήλω ἰππιατρῷ (cf. p. 39; Hierocles p. 15. 40 ex Apsyrtō). post Columellam eum scripsisse ex hisce quos subicio locis inter se comparatis intelleges.

Col. VI 30, 6 *si equo maxillae dolent, calido aceto fovendae et axungia vetere confricandae sunt eademque medicina tumentibus adhibenda est.*

VI 30, 8. 9 *at si bilis molesta est iumento, venter intumescit nec emittit ventos. manus uncta inseritur alvo et obsessi naturales exitus adaperiuntur exemptoque stercore postea cumila bubula et herba pedicularis cum sale trita et decocta melli miscentur atque ita facta collyria*

Eumelus Hipp. 63 *πρὸς γνάθων πόνον καὶ φλεγμονήν. ὄξει θερμῷ καὶ παλαιῷ ἄξουγγίῳ πυρῶ καὶ εἰ ἐπιμένοι ὁ πόνος ἐπίκαιε. τὸ δὲ αὐτὸ βοήθημα καὶ πρὸς φλεγμονὰς προσεγγόμενον ὠφελεῖ.*

Eumel. Hipp. 202 *ἐπαχθῆς χολή διὰ τῆς κατὰ γαστέρα φλεγμονῆς διαγινώσκειται· δεῖ τοίνυν ἐμβάλλοντα τὴν χεῖρα τὴν κόπρον ἀφέλκειν ἔξω καὶ μετὰ ταῦτα ὄργανον ἀγρίαν καὶ ἀγριοσταφίδα καὶ ἄλλας λεπτὸν μετὰ μέλιτος ἠψημέ-
νου μίξαι καὶ ποιήσαντα κολ-
λύρια ἐμβαλεῖν. τοῦτο καὶ*

dicant; ludos Sarmaticos Mommsenus CIL. I p. 407 ad victoriam a Constantino de Sarmatis a. 332 reportatam refert, ad eandem titulum CIL. III 733, ubi vide adnotata.

1) Hipp. p. 1 *ἀναταξάμενος ὄν ταῦτα καὶ τὰ πρὸς αὐτὰ βοηθήματα προσφωνῶ σοι, φίλτατε Ἀσκληπιάδη, τοῦτο τὸ βιβλίον, ὄντι μοι πολίτη καὶ ἱατρῷ μεγίστῳ. num idem sit Asclepiades p. 133 dubito (Miller, Not. et extraits XXI 2 p. 105).*

2) In epistula ad Achaicum Nicaenum data p. 39 ipse vocat ad priorem suam epistolam (ὡς εἰρήκαμεν ἐν τῇ πρὸς Πόπλιον Οὐάρωνα ἐπιστολῇ), ubi (p. 37) viri nomen traditur hoc *Τυράνιος Βάρων.*

subiciuntur, quae ventrem movent bilemque omnem deducunt. quidam murrae tritae quadrantem cum hemina vini faucibus infundunt et anum pice liquida oblinunt. alii marina aqua lavant alvum, alii recenti muria.

Col. VI 30, 9. 10 *solent etiam vermes quasi lumbrici nocere intestinis, quorum signa sunt, si iumenta cum dolore crebro volutantur, si admovent caput utero, si caudam saepius iactant. praesens medicina est, ita ut supra scriptum est, inserere manum et fimum eximere, deinde alvum marina aqua vel muria dura lavare, postea radicem capparum tritam cum sextario aceti faucibus infundere. nam hoc modo praedicta intereunt animalia.*

Col. VI 31, 1 *recens tussis celeriter sanatur pinsita lente et a valvulis separata minuteque molita. quae cum ita facta sunt, sextarius aquae calidae in eandem mensuram lentis miscetur et faucibus infunditur similisque medicina triduo*

κοιλίαν καθαίρει καὶ τὴν γολήν ὑπάγει. τινὲς δὲ σμύρνης λελειωμένης γο' γ' μετὰ οἴνου εἰς τὸν λαιμὸν ἐμβάλλουσιν καὶ τὸν δακτύλιον πίσση ὄρη ἀλείφουσιν. ἕτεροι δὲ θαλαττίῳ ὕδατι τὴν γαστέρα κλύζουσιν, ἄλλοι δὲ νεαρῶ ἔλμη τὸ αὐτὸ πράττουσιν.

Miller, Not. et extraits XXI 2 (1865) p. 103 *Εὐμήλου πρὸς ἔλμυγας καὶ σκώληκας. εἰσθεὶν ἐν τοῖς ἐντὸς τὸ γένος τῶν σκωλήκων καὶ ἐλμύγων γενᾶσθαι. τοῦτο δὲ γνωρίζεται διὰ συνεχοῦς τοῦ ζώου κλύσεως. πολλάκις δὲ καὶ (trad. εἰς) τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν κοιλίαν ἀπάγει καὶ τὴν σοβὴν διαστρέφει καὶ τοῦτοις τοῖς σημείοις γνωρίζεται. ἐμβλεῖν τοίνυν γοῖ τὴν χεῖρα κατὰ τῆς γαστροῦ ὡς εἰπομεν καὶ τὰ περιττώματα μετὰ τῶν ἐλμύγων ἀφέλκειν, ἥσπερον δὲ λελειωμένην μετ' ὄρους ξέστου α' τῷ λαιμῷ ἐμβλεῖν καὶ οὕτως τοὺς σκώληκας καὶ τὰς ἔλμυγας ἀποπνίξαι.*

Eumel. Hipp. 73 τὴν νεαρὴν βῆχα ἰᾶται φακῆς ἀηλεσμένης καὶ ἀπολελεπισμένης ἄλευρον ἢ πίσσου ὁμοίως ἀηλεσμένου καὶ κεκαθαμένου ἐν ὕδατος θερμοῦ ξέστη ἐνὶ διὰ κέρατος διδόμενον. τὰ μέντοι νοσοῦντα ζῶα ἢ χλόη ἢ δέν-

*adhibetur ac viridibus herbis
cacuminibusque arborum re-
creatur aegrotum pecus* (cf.
Pelag. 108).

Col. VI 30, 1. 2 (Pelag. 30).

VI 30, 3.

VI 30, 5 (Pelag. 47).

VI 39, 6. 7 (Pelag. 43).

VI 33, 1. 2 (Pelag. 437).

VI 34, 1.

δρων ἑπαλοῖς ἀκρέμοσι τρε-
φέσθω μέχρι τῆς κατὰ φύσιν
ὄγμιας.

Eumel. Hipp. 184.

Hipp. 257.

Hipp. 248.

Miller, Not. et extraits XXI 2
p. 136.

Eumel. Hipp. 47.

Hipp. 300 (Miller l. c. 136

Εὐμήλου).

alia.

Ex contrario iudicari Columella a Graeco scriptore sua petivisse vix poterit, Eumelum propius ad Apsyrti tempora quam ad saeculum Chr. primum accedere veri est similis neque in tanto consensu utrumque ex eodem fonte hausisse possum adduci ut credam.

Ab Apsyrtō totus pendet Hierocles vir iuris peritus¹⁾, qui quo tempore libros duos *περὶ ἵππων θεραπείας* ad Bassum amicum conscripserit parum constat²⁾. doctior aliis poetarum scriptorumque veterum dicta orationi suae solet inserere, cum ceteri satis habeant morborum signa curasque exposuisse spretis orationis cultu pigmentisque. praeter Apsyrtum, quem ad verbum transcribere solet saepiusque memorat³⁾, auctores laudat Tarentinum⁴⁾,

1) Hipp. 2 ἀλλ' εἰ καὶ κατανοῦσιν ἡμᾶς ἐτέρων τὰ νῦν ἐχορῆν ἐν τε δικαστηρίοις παρέχειν χρεῖαν τοῖς δεομένοις κτλ.

2) Primi libri prooemium extat p. 2 sq., secundi p. 172 sq. cf. p. 171 'μέτρον ἄριστον' εἶπεν τοῦτο σοφῶν τις ἐν ἀποφθέγμασιν, ᾧ χορὴ πειθομένους τοῦτο πέρας ἐπιθεῖναι τῇ πρώτῃ βίβλῳ. p. 52 κολληρῶν δὲ διαφόρους συνθέσεις εὐρησεις γεγραμμένας ἐν τῷ δευτέρῳ μόν βιβλίῳ. ipsum Hieroclem corpus Hippiatricorum composuisse, quod voluere quidam, nuper Krumbacher *Histor. litter. Byzant.* (1891) p. 67 sq. coniecit argumentis non allatis, mihi quidem minime constat.

3) p. 13. 40. 43. 68. 81 cet.

4) p. 4. 220 (*Ταραντίνος*). dixit de eo E. Oder, *Mus. Rhen.* 45 p. 89.

Stratonicum¹⁾, Dioclem Antigono regi aequalem²⁾, Hieronymum³⁾, Cleomenem⁴⁾, ignotos fere omnes. Eumeli (p. 15. 40) et Magonis (p. 115) mentionem mutuatus est ab Apsyrtu.

Apsyrti aequalis Hippocrates putari potest, si modo is est ad quem ille scripsit epistulam p. 50: *Ἀψυρτος Ἱπποκράτει ἰππιατρῶ χαίρειν*. fragmentorum eius peculiarem editionem Petrus Aloysius Valentini curavit adhibito praeter Grynaei editionem codice Hippiatricorum Barberiniano, ex quo paucissimas lectiones proponit⁵⁾. Geopon. XVI cap. 20 quod Hippocratis nomine fertur, etsi Hipp. p. 217 rectius Anatolio tribuitur, tamen recipiendum existimavit. nova eiusdem scriptoris fragmenta iam accesserunt ex codice Parisino Milleri iam saepius laudato⁶⁾.

Theomnestus cum se post Apsyrtum scripsisse ipse testis sit p. 190 *Ἀψυρτος γὰρ τοῦτο τὸ πάθος ὑποδεγματῆτιν μάλιν καλεῖ*, non lubenter adsentiar Hauptio Hermae vol. V p. 23 seq. statuenti Theomnesti narrationem Hipp. p. 124 spectare ad a. 313 imperatoremque nuptiarum causa Carnunto in Italiam pergentem fuisse Licinium, quamquam concedendum fieri posse ut in libro suo post a. 332 composito ex memoria factum illud enarret⁷⁾.

1) p. 5. 65. 202. 220.

2) p. 235 *ἐνέτυχόν ποτε συγγράμματι Διοκλέους δοκιματῆρα προσφωροῦντός τινι τῶν βασιλέων, Ἀντιγόνῳ οἴμαι, ὀγεινὰ παραγγέλματα*.

3) p. 13 *Ἱερώνυμος ὁ Λίβυς*. p. 67. 84. 86. 122 cet. (Miller, Not. et extraits l. c. p. 156).

4) p. 80 *Κλεομένης τοῦ Λίβυος*, p. 94 *ὡς φησι Κλεομένης ὁ Λίβυς*, neque ab hoc diversus videtur *Κλεομένης ὁ Λίνδιος* p. 101.

5) *Ἱπποκράτους ἰππιατρικά*. Hippocratis veterinaria. Latine et Italice reddidit ac notis illustravit Petrus Aloysius Valentini. Romae 1814.

6) Vide Milleri indicem l. c. p. 156.

7) Ex posterioribus imperatoribus Valentinianus a. 375 Carnuntum adiisse traditur (Amm. Marcell. 30, 5, 2. cod. Theod. 9, 1, 12. cf. CIL. III p. 550). a Friderico Eichbaum, Grundriss der Geschichte der Thierheilkunde (Berolin. 1885) p. 12 disco

Parcius is qui hippiatorum scripta compilavit adhibuit Anatolium, Tiberium, Agathotychem aliosque, de quibus quid novi proferam non habeo¹⁾. Pelagonium haud ita eleganter Graece reddidit neque peccatis gravioribus abstinuit, quae fortasse non tam interpreti quam exemplari ab illo adhibito non omni vitio carenti danda sunt crimini. de qua re vide sis commentarium e. gr. ad 14. 15. 20. 383. dolendum sane est quod interpretes tot ac tanta omisit, superstitiosa maxime quae non sprevit Pelagonius dignus hisce in rebus Apsyrti sectator.

Codices Hippiatricorum Graecorum congruentes cum editione Grynaei non paucos bibliothecae adservant²⁾. ipsa Grynaei editio codicis instar est (*H*) neque mali, quoniam multa menda leviora facili opera corriguntur orta fortasse typographi culpa. optimus Hippiatricorum codex iam Berolini extat in bibliotheca regia signatus 'ex bibl. Meermann. cod. Philipp. 1538', membranaceus foliorum 394, egregie exaratus saec. X vel XI,³⁾ dignus qui fundamentum sit novae editionis, quamquam non pauca folia temporum invidia interierunt. lacunas orationem Grynaei editionis nonnunquam incidentes plerasque bene explet, lemmata integrora servavit. lacuna maior in Graeca editione est p. 74, post verba enim οἷς χρησάμενος ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις θεραπεύσεις accedunt ex Berolinensi (*P*) nova ad tussim remedia octo: πρὸς τὴν ἐκ καταπύξεως βήχα, σύνθεσις ἐγγυματισμοῦ εἰς τὸ αὐτό, ἀρθηρικὴ πρὸς βήχα (tres compositiones diversae), ἄλλο

Heusingerum a. 1843 Gissae edidisse commentationem cui inscribitur 'Theomnestus, Leibthierarzt Theoderichs des Grossen'. quae quod mihi non praesto fuit dolendum num sit dubito. — Theomnesti nomine feruntur etiam Geopon. XVI capp. 12—16. XIX 3. Cf. Gemoll, Berliner Studien I 1884 p. 77 sq.

1) De Anatolio Geoponicorum auctore praecipuo copiose alii dixerunt: Gemoll, Berliner Studien I 1884 p. 1—280. E. Oder, Mus. Rhen. 45 p. 58 sq.

2) Enumerantur nonnulli in Fabricii Bibl. Gr. edit. Harl. VIII p. 9.

3) Haenelius catal. libror. ms. p. 838 saeculo IX tribuit.

πρὸς βήχα καὶ βουλοῦς, Ἀνατολίου εἰς τὸ αὐτό, ἄλλο βήσσοντι ὑποζυγίῳ κτλ.¹⁾ praeterea omissis ultimis in editione p. 307 verbis ἐν Κύρῳ τῇ νήσῳ e. q. s. subiunguntur f. 385—388 compositiones variae viginti quinque. f. 389—393 fractatus exhibent de ponderibus et mensuris, f. 393'—394' longissimam compositionem scriptam alia manu Ἀλοιφῇ θεριμῇ δι' ἧς θεραπεύσεις πάντα τέτανον ἀνθρώπων τε καὶ ἵππων κτλ. non integram. huius codicis eas partes quae ad Pelagonium scriptoresque ab eo adhibitos referuntur in meum usum contuli lectionesque selectas proposui.

Parisinos codices minores Millerus, Notices et extraits XXI 2 p. 5 sq. breviter recensuit. sunt autem

Paris. n. 1995 continens Geoponica et partem Hippiatricorum inscriptam *Βίβλος ἱπποιατρικῆς μετὰ πόσεως* (sic) *ἐμνηνεμένον Σωσιράτου καὶ Ἴπποκράτους*.

n. 2091 in quo insunt pauca fragmenta codicis modo laudati.

n. 2244 bombycinus, mancus neque bonus, appictis rudibus equorum imaginibus²⁾.

n. 2245 consentiens fere cum Grynaei codice³⁾.

Codice Barberiniano Valentinum usum esse in editione Hippocratis fragmentorum supra p. 10 monuimus.

Bibliothecae Bodleianae Oxoniensis cod. Baroccianus CLXIV chartaceus saec. XV congruit fere cum editione Grynaei⁴⁾. plenior Cantabrigiensis (coll. Eman. cod. 3, 19)

1) Eaedem compositiones paullo aliter leguntur in codice Parisino. Milleri *M* (v. infra): p. 75 *voε'* (περὶ βηχὸς ἐκ καταψύξεως), 72 *vnθ'* (σύνθεσις ἐγγυματισμοῦ πρὸς αὐτό), 73 *vξβ'* (ἀρτηριακὴ πρὸς βήχα), 73 *vξγ'* (σύνθεσις πρὸς αὐτό), 74 *vξδ'* (ἄλλο), 74 *vξε'* (πρὸς αὐτό καὶ βούλσον [βούλσον in capitum indice]), 74 *vξθ'* (Ἀνατολίον πρὸς αὐτό), 75 *voε'* (περὶ βηχὸς ἀνεπιπτόν).

2) Montfaucon *Bibl. bibl.* II 735, ubi non bene descriptus est. eundem ex Halleri *Bibl. med. pract.* I p. 289 laudat Eichenfeldius, *Annal. Vindob.* 44 (1828) *Anzeigebblatt* p. 48 adn.

3) Ad hunc Ruellium Hippiatrica Latine reddidisse ait Millerus adhibitis ut videtur aliis libris.

4) Descripsit Darembergius, *Archives des missions scientifiques et littéraires* II (Paris. 1851) p. 151.

est saec. XII exeuntis¹⁾. ex hoc (C) et altero Londiniensi (L) Darembergius lectiones selectas cum Millero communicavit, quibus accedit tertius Leydensis ab eodem viro docto olim collatus. Laurentianum LXXV 6 chartaceum s. XV ipse inspexi. Hippiatrica incipiunt f. 124 *τάδε ἔστιν ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ τῆς τῶν ἵππων θεραπείας*. indicem capitum excipiunt tractatus metrici duo f. 126 *ἔκθεσις περὶ σταθμῶν καὶ μέτρων ἀκριβεστάτη* et f. 126' *ἔκθεσις Διοδώρου περὶ σταθμῶν καὶ μέτρων ἀκριβής*²⁾. sequitur f. 127 *Ἀψύρτου περὶ πυρετοῦ ἵππου* (superscr. m. 2) *κεφάλαιον πρώτον. Στρατευόμενος κτλ.* (edit. Gryn. p. 1).

IV. Prorsus diversam Hippiatricorum recensionem liber praebet Parisinus 2322 descriptus et excerptus a Millero³⁾, membrana scriptus saec. XI foliorum 263. inscriptio est *Ἀψύρτου Διοκλέους*⁴⁾ *Πελαγονίου καὶ λοιπῶν κεφάλαια περὶ θεραπείας ἵππων*. capita ultima *αῤῥῆς* — *ασκῆ* perierunt, quorum lemmata ex indice in principio posito cognoscuntur⁵⁾. non tantum ordo remediorum plane inversus est in hoc codice (M), sed plurima insunt inedita. accuratius quae ratio intercedat inter hunc codicem et vulgarem editionem quaerendum ei relinquo qui novam parat Hippiatricorum editionem. quantam autem Pelagonii libello recensendo utilitatem attulerit M ex hac ipsa editione patebit. hic non tacebo compilatorem hunc melius egisse quod Hieroclis meras repetitiones secluserit multaque alia pleniora excerpterit aut transtulerit ex suis auctorum Graecorum Latinorumque libris, quam qui Grynacianum

1) Darembergius l. c. III p. 47.

2) Diodori expositionem ex aliis codicibus Ericus Pernice edidit Mus. Rhen. vol. 44 p. 568 sq.

3) Notice sur le ms. grec n. 2323 de la bibliothèque impériale contenant le recueil des *ἹΠΠΙΑΤΡΙΚΑ*. Notices et extraits des manuscrits de la bibl. impériale vol. XXI pars 2 (1865).

4) Scribendum esse *Ἱεροκλέους* monuit Millerus l. c. p. 13.

5) Tanquam appendix tractatus *περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν ἱπποϊατρικῶν* subiectus est numero carens. praecedebat (*ασκῆ*) *ἐκ τῶν Κλεοπάτρας κοσμητικῶν περὶ σταθμῶν καὶ μέτρων*, quod etiam in P f. 390' legitur.

corpus congegessit. neque hoc nullius momenti videtur quod Pelagonianorum remedia non pauca aliter in *M*, aliter in volgari exemplo conversa leguntur, ut vel inde Latinus scriptor vindicetur Pelagonius.

V. Hippiatrica in Latinum sermonem translata inde a saeculo fere IV in hominum manibus fuisse verisimile est. certe Latino exemplari usus est Vegetius, quod ex ipsius verbis praef. § 6 efficitur: *hanc operam non invitus arripui, ut conductis in unum Latinis dumtaxat auctoribus universis, adhibitis etiam mulomedicis et medicis non omissis — nam mulomedicinae doctrina ab arte medicinae non adeo multis discrepat, sed in plerisque consentit — in quantum mediocritas ingenii patitur, plene ac breviter omnia epitomae digererem et signa morborum omnium declararem*¹⁾. Hippiatricorum Latinorum codex extat Monacensis 243 chartaceus saec. XV continens 'Chironis centauri, Absyrty, Hemerii artis veterinariae libr. X', quos editurus est Guilelmus Meyer, postquam breviter de iis dixit in Actis Academiae Monacensis 1885 p. 395. in huius libri sermonem quadrare ait Vegetii praef. § 3 verba de Chirone et Apsyrto 'eloquentiae inopia ac sermonis ipsius vilitate sordescitibus'. eiusdem argumenti codex in Fabricii Bibl. Lat. III p. 178 (ed. Ernesti) indicatur ita: 'Vegetium de mulomedicina nec minus Chironis Centauri Absyrty et Cl. Hemerotis de arte Veterinaria libros X et Oliverii Neapolitani librum de equis ms. servabat Norimbergae Gotfridus Thomasius'. qui num hodieque extet quaeritur; Norimbergae esse sciscitanti mihi negaverunt. de Hieroclis de curatione equorum libro ms. Latino Bononiensi pauca adnotavi Musei Rhenani vol. 46 p. 377²⁾.

VI. His praemissis accuratius de Pelagonio eiusque libello dicendum est. scripsit autem auctor Latinus³⁾

1) Cf. quae paullo supra ait § 3 de Chirone et Apsyrto.

2) De aliis vide Schneideri commentar. in Veget. p. 17 sq.

3) Nihil immorandum censeo in refutanda opinione priorum (Osanni aliorum) qui Graece Pelagonium scripsisse voluerunt. Latinum scriptorem vel epistula libro praefixa arguit

de singulis equorum morbis singulas amicis inlustribus epistulas, quas postea in librum coniunctas cum litteris dedicatoriis ad Arzygium misit, quem virum clarissimum Buechelerus Mus. Rhen. 45 p. 333 iure concludit etiam litterarum antiquarum historiae inserendum esse, 'ut qui laudes equorum non modo lingua iactasse videatur sed etiam litteris mandasse sive poeticis ut per epigrammata vel cynegetica (Nemesianus: *cultusque mihi dicendus equorum*), sive Libanii rhetorumque more demonstrativis'. de viro illo, cuius nomen etiam capitibus III. VI. XXIV praescriptum est, post Borghesium¹⁾ Huelsenus disseruit Notizie degli scavi 1888 p. 495 sq. duo Betitii Perpetui Arzygii eiusdem gentis, pater fortasse et filius, distinguendi sunt, alter qui per biennium (inter annos 315 et 337) corrector provinciae Siciliae fuit statuae honore nobilitatus a provincialibus²⁾, alter vir clarissimus consularis Tusciae et Vmbriae³⁾. consulares autem Tusciae et Vmbriae cum non fuerint ante a. 366, occurrant inde

(cf. Buecheler, Mus. Rhen. 45 p. 333). accedit codicis Riccardiani cum libris Columellae et Vegetii consensus.

1) Opp. vol. VI p. 305. 343. epistula eius data d. 24. April. a. 1826 inserta est praefationi editionis Sarchianae p. 2 sq.

2) CIL. X 7204: *clementissimo et victoriosissimo d. n. Flavio Valerio Constantino Maximo pio felici invicto Augusto Betitius Perpetuus v. c. corrector provinciae Siciliae devotus numini maiestatique eius semper dicatus*. Notizie d. scavi 1888 p. 495 (= Kaibel Inscr. Graecae Siciliae et Italiae n. 1078 a Addend. p. 697): *Arzygii. τὸν ἐπάσας τὰς πόλεις τῆς Σικελίας ἀνακεῖσαντα τὰ βουλευτήρια καλῶς διοικήσαντα τὰς τε λιτονογείας ἰδίαις καὶ ἐπινοοίαις ἐπινοοῦσαντα καὶ ἐν πᾶσι τὴν ἐπάροχον εὐεργετήσαντα Βετίτιον Περπέτονον τὸν λαμπρότατον πάτρωνα αἱ Σικελῶν βουλαὶ καὶ ὁ δῆμος ἀνδριάντι τὸν εὐεργέτην μετὰ διετίαν τῆς πράξεως διὰ πρεσβυτέρων Ῥοδίνου καὶ Ἰουλιανοῦ τῶν διασημοτάτων δεκαπρότων ἠμείψαντο* (in basi Romae reperta).

3) CIL. VI 1702 (ad melius apographum Huelsenus l. c. p. 497): *Betitio Perpetuo Arzygio v. c. consulari Tusciae et Vmb(riae) ob singularia eius erga provinciales beneficia et ob moderationem, pro documento etiam posteris relinquendam aeternum statuae monumentum Thusci et Vmbri patrono praestantissimo collocarunt*.

ab a. 370¹⁾, consularis vix idem iudicari potest qui sub Constantino corrector Siciliae fuit. a consulari autem non diversum esse Pelagonii amicum eundem virum clarissimum²⁾ iam Borghesius statuit neque postea quisquam oblocutus est³⁾. de ceteris quibus curas medicinasque conscriptas tradidit Pelagonius, Festiano⁴⁾, Falerio, Papiano, Lucilio⁵⁾, Astyrio, nihil certi traditum est. probabile tamen duco cum Borghesio Astyrium sive Asterium gentis Turciae fuisse, fortasse L. Turcium Apronianum Asterium praefectum urbis a. 363, ad quem edicta referuntur de pecoribus vendendis et de suariis CIL. VI 1770. 1771⁶⁾. quae omnia generatim Pelagonii aetatem confirmant, scripsisse eum post medium saeculum IV, neque tamen certiore temporis definitionem permittunt. praeter Apsyrtum e Graecis scriptoribus maxime adhibuit Eumelum, etsi nusquam nominat⁷⁾. auctorem philograecum non pauca vocabula Graeca demonstrant, qualia sunt

1) Mommsenus apud Lachmannum Gromat. Lat. II p. 207.

2) cf. epist. *contentusque sum me ex tua claritate florere.*

3) cf. Pelag. 27: *aliud quod apud Tuscos amatores asturconum ego didici.* Arzygiorum epigramma in basi Romae reperta scriptum edidit Huelsen l. c. p. 496 (= Kaibel Inscr. Graecae n. 968a Addend. p. 695).

4) Ad hunc plurimas misit epistulas (v. ind.) ex cap. XIV colligimus Pelagonium non modo equis amici sed ipso Festiano viro clarissimo (216 'congruum est, ut de lumbis et de renibus *apud claritatem tuam* pauca dicamus') renibus dissoluto medicinas praebuisse.

5) Fortasse idem est *Lucilius Constantius v. c. consularis Tusciae et Vmbriae* tituli Lunensis nuper reperti, Notizie degli scavi 1890 p. 377.

6) Bene Henzenus ad CIL. VI 1772. 1773 adnotat Valentinianum et Valentem rescribentes ad Praetextatum praefectum urbis a. 367/368 Cod. Theod. 14, 4, 4 *quibus in rebus illud quoque a decessore tuo salubriter institutum est, quo suariis aestimandi licentia denegetur* e. q. s. edicti n. 1770 ita mentionem facere ut id paucis annis ante factum esse appareat; n. 1771 autem eiusdem esse praefecti ac 1770 similitudine probari argumenti.

7) Vide comment. e. gr. ad 171. 193. 204 sq. cet.

anorectus (34. 140), *apopiras* = ἀπό πείρας¹⁾ (18. 102. 167 cet.), *philocalus* (2. 183. 188), *chylon* (85. 188), *spasmos* (accus. 60), *spathomele* (448), *ex polyphilis* (414) alia; ipsae Graecae litterae remanserunt ὀλίγην, ὀποῦ Κυρηναίου (vel Κυρηναίου) νόμον μέγεθος, λιβανωτοῦ (268), διὰ βδέλλων malagma (269), acetum acre καὶ γλοιὸν παιδικόν (348, cf. 347), πράσιον quod Graeci appellant (93). Latinorum scriptorum affert Cornelium Celsum (22. 31. 185. 287) et Columellam, quem ad verbum solet transcribere neque tamen omnibus locis laudat²⁾. Latini scriptores putandi sunt etiam Florus³⁾, Emeritus⁴⁾, Optatus ceterum ignoti. Gallicanus (5), Litorius Beneventanus (6), Turanius (414), quos laudat remediorum auctores de arte veterinaria peculiaria scripta vix ediderunt; tres omnes viri clarissimi, nisi fallunt vestigia tradita, aequales fere Pelagonii videntur, certe Turanium *ex polyphilis* ait esse. Gallicani viri clarissimi plures innotuerunt. ex quibus ad Pelagonii aetatem proxime accedunt consul a. 317 et consul a. 330. addo Volcacium Gallicanum qui vitam Avidi Cassi scripsit quemque viri docti eundem putaverunt atque consulem a. 317, in libris manu scriptis appellari virum clarissimum. nihil autem refert commemorasse alios (cf. CIL. II 4115. VI 1155. X 1111. 1249. 4785. XI 830). Litorii (6) nomen satis rarum est. notissimum aetatis Theodosianae comitem Prosper memorat ad a. 439, tacite perstringit Salvianus de gubern. dei VII 10, 40. Fonteium Litorium Auxentium virum clarissimum Valentiniano regnante praefectum urbi habes

1) cf. Buecheler, Mus. Rhen. 45 p. 332. *de experimento* est 126. 398, ut Veg. IV 4, 3 *de experimento medicina est.*

2) Vide comment. ad 1—4 cet.

3) 185. 308. 364. 494. eundem voluerunt esse Florentinum rerum rusticarum scriptorem, cui opinioni iure diffidit Oder Mus. Rhen. 45 p. 87. Florum Apsyrtus videtur novisse, cf. comment. ad 308.

4) 85. 272. 274. 290. mulomedicus appellatur 72. 99. 110. 153. non diversus videtur Hemerius codicis Monacensis supra laudati.

in titulo urbano CIL. VI 1669¹). Gordiani temporibus fuit T. Aelius Annus Litorius CIL. VIII 895; anni 263 titulus est CIL. III 417 (*Hermias qui et Litorius*). exempla nominis, non cognominis praebent tituli CIL. VII 645. XIV 695²). Litorii medicamentum quoniam Apsyrto notum fuisse verisimile est (vide adnotat.), vel inde haud ita multo post conlegam veterinarium Pelagonius fuisse effici potest. Arcadius (168), Eubulus (271), Hipparchus (3)³, Aemilius Hispanus et Caystrus Siculus mangones (23. 9) in tenebris iacent. Magonis nomen (150) ab Apsyrto mutuatus est.

Pelagonii libellus non integer ad nos pervenit, perierunt in codice Riccardiano pars capituli XXXI (de malagmatum compositionibus), capitula XXXII (de causticorum compositionibus), XXXIII (de haustu hirudinis et de tumore testium et de vermibus et de cossis), XXXIV (de verrucis pecorum), pars capituli XXXV (de farciminoso), quorum fragmenta ex Hippiatricis et Vegetio collecta editioni subiunxi (471—508). sed ne ceterorum quidem capitulum servata esse omnia docent fragmenta 474—477 (referenda ad cap. VI), 481, 484, 486, 487, 488, 489, 490, de quibus vide quae adnotata sunt in commentario. in capite de ventris dolore VII cum dicat (115) primo diligenter signa inspicienda esse, dehinc prout exegerit passio promendam medicinam, signorum enarrationem excidisse apparet. capitula ut nunc in Riccardiano leguntur distribuit is qui ex duobus codicibus commentum artis veterinariae concinnavit, eundem lemmata capitulum formasse probabile est, addidisse imprimis illud *ait* (cf. cap. II. VI. VII. VIII cet.).

1) cf. Ephem epigr. IV p. 280. Seeck in Hermae vol. XVIII p. 297 et Proleg. edit. Symmach. p. CCII. CCIII (Monum. Germ. hist. Auct. antiq. VI 1).

2) *Litorini* cognomen Hirschfeldius legit in titulo Narbonensi CIL. XII 4510 litteris scripto saeculi primi.

3) Hipp. 303 traditur *Ἰππάρχου Ἠλείου σύνταγμα*. etsi facili mutatione scribi possit *Ἰππάρχου*, in tanta testimoniorum penuria praestat non recedere a scriptura tradita.

capita XV et XVI seiungi nequeunt, 226 tanquam proemium est remediorum omnium quae secuntur de articulis et de pedibus (227—266), neque bene in hoc caput medicinae ad cervicis vel colli dolores videntur invasisse; fragmentum de ponderibus et mensuris 277 non suo loco legitur in capite de dentibus animalium XVIII; remedium ad tussim 450 male divulgum est a cap. VI, et quae sunt similia. rector fortasse capitum divisio in codice *B* extabat, quam reponere fragmenta tenuia prohibent. quae cum ita sint, retinui quidem Riccardiani capitum numeros cum inscriptionibus traditis, sed novam, ut facilius singula reperiri et adferri possint, numerationem remediorum continuam, ut in Parisino *M* factum videmus, instituere non inutile duxi.

VII. Ex posterioribus Pelagonii scriinia Vegetius maxime compilavit, cuius hoc de illo est testimonium mulomed. praef. 2 sq.: *licet proxima aetate et Pelagonio non defuerit et Columellae abundaverit dicendi facultas. illud proxima aetate, satis incertum temporis indicium, referri non potest nisi ad Pelagonium solum. Vegetium autem mulomedicinae auctorem eundem esse qui inter annos 383 et 450 rei militaris epitomen ediderit, viri docti hodie fere consentiunt*¹⁾. ad emendandos Vegetii libros, quorum nova recensio dudum desideratur, plus quam Hippiatrica Graeca Pelagonii libri Latini valent, neque raro adiuvante maxime Vegetii codice Corbeiensi Pelagonii verba aut corriguntur aut confirmantur²⁾. ea quae Vegetius praef. § 3 vituperat

1) Teuffel-Schwabe, Hist. litt. Rom.⁵ § 432, 10.

2) Codicis Corbeiensis (digestorum artis mulomedicinae libri III) apographum in Leydensi bibliotheca est (Teuffel-Schwabe Hist. litt. Rom.⁵ § 380, 3. 432, 11). fragmenta antiquissima servat S. Gallensis 908 (cf. Niebuhr Merobaud. p. 12, Scherrer Verzeichniss der Handschr. d. Stiftsbibl. v. St. Gallen p. 328). de aliis Vegetianis libris ms. cf. Schneideri praef. in comment. ad Veget., Eichenfeld Annal. Vindob. vol. 44 Anzeigebblatt p. 46. Vegetii mulomedicina per mediam aetatem summo in honore fuit. Theodericus episcopus Cerviensis († a. 1298) mulomedicinam ex dictis medicorum et mulomedicorum sa-

Pelagonium omissis signis causisque morborum tam magnae rei fundamenta neglexisse iure miraberis, ita ut aut iniuste eum iudicare aut mutilo exemplari usum esse statuendum sit.

VIII. Restat ut de ratione novae editionis pauca addam. itaque ad recensendam orationem fundamentum esse Riccardianum librum per se intellegitur. correxit autem Politianus eadem fere ratione qua in emendanda Catonis et Varronis principe editione ex codice Marciano vetustissimo usum eum esse Henricus Keil narrat edit. praef. p. VI. errores eius cui describendum mandavit sprevis paucis locis exceptis ubi scripturas primae manus (*R*¹) adnotare non inutile duxi. orthographiam ad hoc unum exemplum ita constituere ut sibi constet omnibus locis non semper facile fuit neque si quis plures codicis scripturas retineri malit repugno. velut scripsi semper *imponere* similia, cum non raro extet *inponere*. sed praestat ipsum scripturarum specimen subicere, ut qualis sit codicis editionisque indoles melius perspiciatur.

a et *e*: *conspargenda* 21. *consparsam* 259. *consparges* 426. sed *conspergito* 171. utramque retinui.

a et *i*: *salvatici* 7. 101. *salvaticum* 91 (rectius 10. 19 *cet.*).¹⁾

ae pro *e*: *assiduae* 157 saepius.

au et *a*: *auxungia* 75. *auxungiam* 71. 83 (*axungia* 31 et passim).

e pro *ae*: passim.

e et *i*: *alei* 147 saep. *cemolia* 15. *crebrato* 44. 449. *gingivae* 69. *ilea* 38. *pastellis* 53. *pastellos* 89. 90. *senapi* 194. 229 (saepius *sinapi*). *spongea* 193. *spongeis* 212. *tympanetico* 210. 213 alia.

piantum' ut inscribitur in cod. Vat. Regin. 1010 (cf. Mus. Rhen. 46 p. 376) compilans Vegetii praefationem ad verbum fere in suum usum transcripsit. eiusdem compilationis libri ms. extant Venetiis in bibliotheca S. Marci class. VII cod. 25 (Valentinelli catalog. V p. 141), Vindobonae in bibliotheca Palatina cod. 2414 (cf. Eichenfeld l. c. Anzeigeblatt p. 52). de auctore medico breviter egit Curtius Sprengel, *Histor. medic.* II³ p. 596 sq.

1) Cf. Italorum *salvaggio*.

-es pro -is: *radices* 14. *tristes* 34 saep.
 ee: *prodeest* 269. 304 (*prode* z̄ 98).
 i et e: *decim* 459. *dimissum* 33 saep. *mirabiris* 235.
 236. 240. *proficerit* 256 similia.
gravidinem 48. *pinguidine* 302. *valitudinis* 327. *orciolarem* 39 sim.
 i et y: *dactilos* 385. 463. *licio* 57. *stiracis* 343 et passim.
 i = ii: *denari* 32. *marrubi* 16. *meconi* 23. *trifoli* 14 et passim.
 i = ei: *apopiras* ita semper retinui.
 i = ai: *ozinas* semper traditur praeter 457 *ozynas* et 260 *ozynosa* (*ozinosa* R¹). scripsi *ozaena*.
 o et u: *glandolas* ind. capitum. *globolos* 392. *tondenda* 449 (*volso* 84. *volso* 96 retinui).
 o et y: *storacis* 299. 369. *storacini* 273 (saepius *styrax*).
 oe = v: *choelon* 85 (sed *chylon* 188).
 u et o: *culiculi* 142. *cutula* 214. *pulentam* 171. *pusca* 199. 219 (saepius *posca*). *robureis* 30. *rutundi* 253. *rutundae* 454 (sed *rot.* 2. 341). *spungiam*: 199 alia.
 u et i: *simula* semper pro *simila*. cf. adn. 188. *peduculos* 118 retinui (cf. 122).
 u et y: *buturi* 13. 375. 450 (saepius *butyri*). *cotula* ita semper.
 y et i: *cynnami* 390. *hyeme* 269 saep. *hyrcini* 450. 463. *hyrundinis* 236. 286.
 y et o: *ypopanacis* fere passim.
 syncope: *radiclas* 84. *speclaria* 248.
 v et b: *euforii* 341. *vetas* 133. *videllae* 125. *vitumine* 162. *vituminabis* 237 (*vacarum* B 366). *verbex* 276. *berbecinis* 422. *berbecinos* 192. *fabo* 208. *obi* 241 (*ovi* R¹).
 l: *medulam* 85.
 ll: *allium* 272 saep. *callida* 26 saep. *corcodilli* 416—419. *macillentos* 24 saep. *medella* 137 et sic fere semper. *mellicrato* 156. *mellilotum* 26.
 l pro r: *coliandri* 307. *pululenta* 209.
 r pro l: *ficurneam* 294. *grandulis* 59. *grandulas* 70.

m addita: *farinã hordeaciam* 56. 69 saep.
 omissa: *semuncia* 32 saep. *manuplenam* 231.
n addita: *contunsa* 301. *infunsa* 185 (sed *contusa* 31).
 omissa: *trascenderint* 216.
n et *m*: *complutum* 78. *inpaes* 13 saep. *inponis* 15 sim. saep.
circundato 246. *circundatur* 280. *tandiu* 84 saep.
plerumque 1. 33. 34 (*plerumque* 292 saep.).
nn: *innulae* 125. *innulam* 48.
c pro *g*: *campas* 329. *cambis* index capit. *caro* 213. *malacmatis* 194.
 pro *qu*: *ecum* 363.
g pro *c*: *grassus* 59. *agri* 238 (*acri* *R*¹). *carigas* 98.
frigare 211. *migat* 404. *horthogyllos orthogylli* 266.
 pro *z*: *gengiberis* 463.
d et *t*: *quod* 1. 25 saep. (*capud* 406. 408 cod. *B*).
b pro *p*: *soborabitur* 397 (*soporaveris* *B*).
p addita: *hiemps* 316.
pp: *repperiuntur* 3.
f pro *ph*: passim.
h addita: *his* 47 saep. *hisdem* 43. *habrothoni* 382. *horthogyllos* 266.
cholicos, cholicis XXI. 287. *colichos* 288.
cartham 134. *cautherio* 448 saep.
 omissa: *anetum* 281 saep. *ybleo* 440.
s et *x*: *asungia* 207. *astrinserit* 386. *iusta* 77. *mistus*
 43 saep. (ubique scripsi *mixt* —). *sesi* 211.
ss pro *s*: *cassiae* 94 saep.
ss pro *x*: *cossis* lemma cap. XIII.
x pro *s*: *sinixtra* 208. *sinixtro* 214 (cf. *extimabis* 218).
 Graecorum vocabulorum scriptura ut adsolet variat.
 quamquam semper fere *f* scribitur pro *ph* (*strofus, fyseter*
 cet.), tamen hoc omnibus locis restitui placuit. *colophonie*
traditur 343; *colophonie* *R* exhibet 391, *colofoniae* *B*,
 contra 367 *euphorb. B, euforbi* *R*. in indice capitum cum
 sit *falangionis*, in lemmate cap. XX traditur *palangionis*,
 282 et 283 *spalangio*; *symponiace* est 97, *silpi* (h. e. *σιλ-
 φλου*) 338.

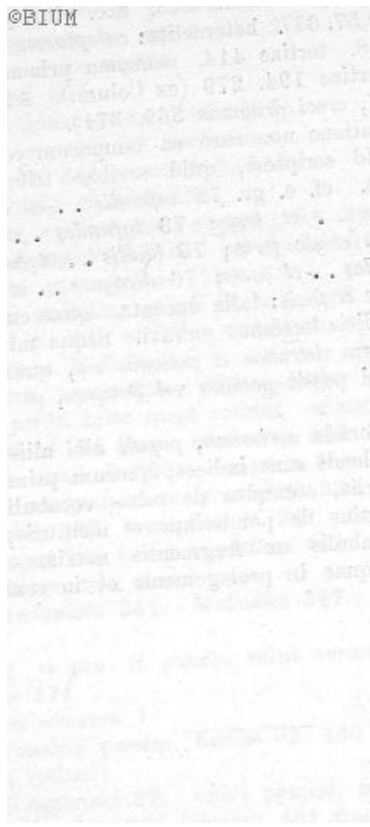
De orthographia singulorum vocabulorum et de gram-
maticis quibusdam haec adnoto. scripsi igitur
abrotonum: traduntur praeterea *habrotoni* 37. 41. 187. 367.
habrothoni 382. *ambrotoni* 16.
absinthium: traduntur praeterea *absintium* 6. *absentium*
249. 328. *absentium* 26. *asynti* 252.
alium: saepe scribitur *allium* 272 cet. *alei* 147. 162. 432
(cf. *aleum* Edict. Diocl. 6, 23).
Apsyrtus: traditur fere *Abs* —. *adsyrti* 151 (in margine
manu Politiani *Apsyrtus*). *absyrthi* 376.
bidella: cf. ad 125.
butyrum: saepius ita quam *buturum* (13. 375. 450).
casia: rarius *cassia*.
cocleare, coclearium: *cocleare* 5. *coclearea* 23. *coclearibus*
135. *cocliare* 8. 18. 128. 366. *cocliaria* 109. 111.
113. *clocliaria* 288. 289. *cocliarium* 38 (366 cod. B).
cornu passim, raro *cornum* velut 256.
cotula, non *cotyla* (cutula 214).
ervum ubique scripsi, traditur *herbum* (cf. *hervum* Edict.
Diocl. 1, 16).
fecla semper.
gallinaceus: *gallinacea* 332. *gallinaceo* 433. *gallinacium*
137. 138.
glycyrrhiza: *glycyrize* 367. *glycirizae* 454. *glycyrigie* 450.
hammoniacum fere semper scribitur: *hamoniaci* 340. *ham-*
moniachi 322.
hibiscus: *hibiscum* (acc.) 180. 337. *ibisco* 261 (ibid. *irisco*).
hordeacius semper traditur, non *hordeaceus*.
hyssopus nusquam recte scribitur: *ysopi* passim. *isopi* 341.
372. 396 (*ysopi* B). *hisopi* 14 (336 *isopi* pro *oesypi*
ut videtur).
laser scripsi ut saepius traditur: *lasar* 77. *lasaris* 81. 91.
larser 214.
medela: semper fere traditur *medella*, quam Iectionen
Hertzius recepit in edit. Gellii (cf. Lachm. Lucret.
p. 204).
melicratum: *melicrato* 152. *mellicrato* 156.

murra ubique scripsi: traduntur praeterea *myrra* et *mirra* (*murra* etiam *B* 366). *myrnae* 94 mendum librarii videtur, vix fuerit *smyrnae*.
nasturcium semper, non *nasturtium*.
opopanax: semel recte in *B* 394 *opopanacem*. in *R* scribitur *ypopanax*, bis *apopanacis* 273. (367).
perunguo et *perungo*, similia.
portulaca cf. ad 371.
posca saepius quam *pusca* (199. 219).
rosacius, non *rosaceus* (cf. *hordeacius*).
rotundus: *rot.* 2. 341. *rut.* 253. 454.
simula pro *simila* cf. adn. 188.
sinapi saepius legitur quam *senapi* (194. 200. 229).
spongia: bis *spongea* 193. 212 et *spungia* 199. 200.
styrax saepius quam *storax* (299. 369). *storacini* 273.
sulphur in *R* scribitur, *sulfur* *B* 351. 353.
terebinthina: in *RB* scribitur *terebentina* passim, semel *terebintinae* *R* 329.
tisana traditur, non *ptisana* (*thisanae* 396 *B*).
tracanthum scribi solet quod retinui, occurrunt praeterea *tracanti* 84. 94 saep. *trachanthi* 367. *traganti* (*tracanti*?) semel *B* 393. nusquam *tragacanthum*.
trixago -inis nusquam recte: *fraxaginis* 370. *trixagonis* 14. *trixogonis* 390. *trexogonis* 8. 341. *trexogoni* 35.
troglitis semper ita, semel *troglititem* 443.
tus fere semper, non *thus*.
vettonica: *vectonicae* 341. *brettonice* 367.
Declinatio.
genit. sing. *-i* pro *-ii* passim velut *rosaci*, *marrubi* cet. *querci* 174.
genit. plur. *mensum* 1.
acc. sing. *tussem* passim, *tussim* 81. 460 (utramque formam retinui).
abl. sing. *superiori* 22. *veteri* passim, semel *vetere* 245. plur. *genibus* 263 (*genibus* 491 fragm. ex Vegetio).
Vocabulorum Graecorum: genit. *hieracbotanis* 14. *rododafnis* 197. 341. *rododafnes* 361. *rhododafnes* 194. *meu[m]* =

μῆλον 390. *scymu* 391 B, *scyni* 395 B (*scoeni* R). accus. *choelon* 85. *chylon* 188. *dysurian* ind. cap. (*dysuriam* lemma cap. VIII). *fyseterem* 468. *irin* 66. *melotidem* 448. *rhododafnen* 141. *sinachem* (= *synanchen*) 97. *schiadam* (leg. *ischiada*) 386. *spathomelem* 448. acc. plur. *parotidas* 68 (sed *parotides* 57. 64). heteroclitica: *cataplasma* primae 230. 260. 261. 448. tertiae 414. *malagma* primae 256. 320. 446 saep. tertiae 194. 279 (ex Colum.). 448 (cf. *croci dragmam* 327, *croci dragmas* 369. 371).

In coniugatione non raro ea temporum confusio cernitur, ut quid scriptori, quid scribae tribuendum sit parum liqueat. cf. e. gr. 72 *infundis* . . et *mittis* . . et *teres*, *adiunges* . . et *teris*; 73 *infundes* . . et *deteris*; 74 *infundis* . . et *sic teres*; 75 *tundis* . . et *commisces* . . et *tundes*, *tundes* . . et *facis*; 76 *decoques* . . et *commisces* et iterum *tundis* et *facis*: talia ducenta. quae cum ita sint, ubique fere codicis lectiones servavi. neque minus in 41 retinui *sanguinem detrahas* et *potionas sic*, quamvis facili mutatione scribi possit *potiona* vel *potiones*, et quae sunt similia.

De dubiis formis *acrissimo*, *populi albi* aliisque notabilioribus consulendi sunt indices, quorum primus est de nominibus propriis, secundus de rebus vocabulisque memorabilibus, tertius de ponderibus et mensuris, quartus de Graecis vocabulis ex fragmentis maxime excerptis, quintus de iis quae in prolegomenis et in commentario tractantur.

PELAGONII SALONINI
ARTIS VETERINARIAE
QVAE EXTANT

Scripturae quibus nihil adnotatum est codicis sunt Riccardiani n. 1179

- R* eiusdem codicis ab Angelo Politiano correcti lectiones indicat (raro scripturam eius cui Politianus archetypum describendum mandaverat adponere utile visum est, *R*¹)
- B* fragmenta codicis olim Bobiensis nunc Vindobonensis 16 scripta saec. fere V—VI
- H* Hippiatricorum editio Basileensis a Simone Grynaeo confecta a. 1537
- P* Hippiatricorum codex Philipp. 1538 ex bibl. Meermann. nunc Berolinensis membr. saec. X—XI
- M* Hippiatricorum codex Parisinus 2322 saec. XI excerptus a Millero
- Col.* Columellae librorum consensus } (editio I. G. Schneideri)
Veg. Vegetii librorum consensus }
 ¶] includunt fragmenta codicis *B*
 [] uncis quadratis quae comprehenduntur perperam adsunt in cod. *R*
 < > uncis angulatis quae circumcluduntur supplenda censuimus
 † cruce notavimus locos emendationem adhuc desiderantes
 * asteriscum adposuimus fragmentis dubiis

PELAGONIVS ARZYGIO SVO SALVTEM

<Cum> frequentissime te equos laudare, amare semper
 vehementer admirarer — nec inmerito rem tam nobilem,
 rem omnibus gratam amare non desinis, siquidem Sol
 5 ipse dominus orbis, decus mundi, solo equorum ministerio
 contentus cotidie nobis aut cum ipsis aut per ipsos reddit
 optabilem lucem — imitarer quidem te et ipse, ut de
 ipsorum laudibus aliquid scriberem, si digna proferrem:
 nunc pauperem linguam nullus aut modicus sermo pro-
 10 telat, qui tamen tunc proferendus est, cum curas aut
 medicinas ipsorum loqui coepero. tu lauda qui potes,
 tu dignus sermone prosequere, mihi sufficit sanare quod
 amo contentusque sum me ex tua claritate florere.
 tibi enim quaeritur quicquid in nobis est, nobis enitet
 15 quicquid in te est. curas igitur et medicinas, quibus ut
 sanum et vegetum corpus in animalibus, praesertim in
 equis perseveret, iste liber loquetur: quem ut libenter
 suscipias, libentius legas deprecor. vale.

In hoc libro haec sunt medicinae

- 20 I Curae ad morbum omnem.
 II Remedia ad maciem.
 III Curae ad febrem.
 IIII Curae ad armos.

1 ARZYGIO || 2 cum *add. Buecheler Mus. Rhen. 45,333* ||
 7 imitare || 12 *expectes digno* || 14 nobit enitet || 18 EXPLICIT
 EPISTOLA

- V Curae ad caput vel ad capitis dolorem et ad glandulas.
- VI Remedia ad tusses omnes vel ad vulsos.
- VII Curae ad strophum.
- VIII Curae ad dysuriam. 5
- VIII De laeso dorso et de pilo totius corporis.
- X Ad eos quibus membra deficiunt et ad bulimum.
- XI Curae ad flemina.
- XII Curae ad suspirium.
- XIII Curae ad hydropem vel ad splenem et ad tympaniticum. 10
- XIII Item de lumbis vel de renibus, coxis aut gambis.
- XV Item de articulis vel de pedibus vel collo.
- XVI Curae ad ozaenas.
- XVII Ad opisthotonos. 15
- XVIII De dentibus.
- XVIII Praecantatio ad equos hordiatos.
- XX De muris aranei morsu vel de percussu phalangionis vel viperae.
- XXI Curae et potiones ad colicos vel ad eos qui faeno malo laeduntur. 20
- XXII De caudae mobilitate.
- XXIII Medicamina ad robur.
- XXIII Ad eos qui sanguinem meiant aut cacant aut per nares mittunt aut vomunt aut si sanguis nimius per venam percussam exierit. 25
- XXV De vulneribus vel de emplastris.
- XXVI De scabie.
- XXVII De lethargo.
- XXVIII Potiones omnes et omni tempore necessariae. 30
- XXVIII De rabie vel de cursu lunae vel de insania equi vel de paralytico.
- XXX Curae oculorum omnes.

2 glandulas || 4 strophum || 6 leso || 10 tympaniticum || 12 cambis || 14 ozaenas || 15 opisthotonos || 18 falangionis ut *R* (fortasse aut *ut infra*) || 20 curae ad potiones et colicos || 21 feno | leduntur || 31 insanie qui

- XXXI Compositiones malagmae.
XXXII Compositiones caustici.
XXXIII De haustu hirudinis et de tumore testium et de
vermibus et de cossis.
5 XXXIII De verrucis pecorum.
XXXV De farciminoso.

1 malagmas ¶ 3 tumor R¹ tumor R ut videtur ¶ 4 cossis
scripsi : costis ¶ *subscr.* EXPLICIVNT CAPITVLA

PELAGONIUS FALERIO SVO

1 Equos circo sacrisque certaminibus quinquennes usque ad annum vigesimum plerumque idoneos adseverant, usibus autem domesticis a bimo usque in annum tricesimum necessarios esse apud diligentissimum dominum certissimum 5 est. annorum notae cum corpore mutantur. nam dum bimus et sex mensum est, medii dentes superiores cadunt; cum quartum annum agit, iis qui canini appellantur deiectis alios adfert. intra sextum deinde annum molares superiores cadunt; sexto anno quos primo mutavit, exae- 10 quat. septimo omnes explentur aequaliter et ex eo dentes cavatos gerit, nec postea quot annorum sit, manifesto comprehendi potest nisi a subtilissimo et a diligentissimo homine. quaedam enim signa aetatis proprii corporis natura permisit, quae nos magis oculis comprehendimus 15 quam legendo addiscimus. decimo tamen anno tempora cavari incipiunt et supercilia nonnunquam canescere et dentes prominere. duodecimo anno nigredo in medietate dentium apparet. sane domesticis pecoribus, id est domitis et freno adsuetis diligentia invenit, ut annos in labris 20 comprehendas; rugas igitur a rostro incipientes numerabis, annos numerus rugarum ostendit. difficile est an et non domito pecori rugas invenias.

3 plerumque || 6 annorum *Col.*: horum || 7 mensum] *repetivit Politianus in margine* || 8 his | appellantur || 10 primos *Col.* | exequat || 12 quod || 13 subtilissimo || 14 etatis proprii || 15 que | comprehendimus || 22 numeros

Talem autem equum aut comparare aut e gregibus 2
 eligere philocalum dominum convenit, ut sit exiguo capite,
 nigris oculis, naribus <apertis, brevibus auribus> et arrectis,
 cervice molli lataque nec longa, densa iuba et per dextram
 5 partem profusa, lato et numeroso pectore, grandibus armis
 et rectis, musculis in toto corpore extantibus, lateribus in-
 flexis, spina duplici, ventre substricto, testibus paribus et
 exiguis, latis lumbis et subsidentibus, cauda longa et non
 setosa quia abdecet, rectis cruribus, tereti genu parvoque
 10 neque introsum spectante, clunibus et femoribus torosis
 ac numerosis, unguis nigris et altis et concavis, quibus
 coronae mediocres superimpositae sint. sic universum
 corpus compositum, ut sit grande, sublime, erectum, agile
 ab aspectu quoque et <ex> longo, quantum figura per-
 15 mittit, rotundum.

Mores autem laudantur, qui sunt ex placido concitati 3
 et ex concitato mitissimi. <nam hi> et ad obsequia re-
 periuntur habiles et ad certamina laboremque promptissimi.
 si volueris scire, an admissarius utilis progneret vel an
 20 vere progneret, semen eius digito contactum ut filum
 ducito: quod si aliquantulum duraverit incorruptum, utilem
 admissarium Hipparchus adseverat; si statim fuerit ruptum
 vel non ut viscum digito haeserit, inutilem dicimus mini-
 meque admittendum.

25

I. Ad morbum omnem.

PELAGONIVS FESTIANO

Congruum est etiam medicinas aut potiones quibus 4
 morbi expellantur, addiscere. morbos plerumque equi con-
 cipiunt aut lassitudine aut aestu aut frigore aut fame

2 filocalum || 3 < > restitui ex Colum. || 4 inua || 5 nūso ||
 6 masculis || 9 quia abdecet] quam addecet Sarchiani || 10 in-
 trosum expectante || 12 sic Colum.: sit R || 16 concitatis || 17
 nam hi addidi ex Colum. | repperiuntur || 19 utiles prognet ||
 20 prognet || 21 quod si scripsi: qui || 23 vis eū (corr. in
 marg.)

aut <si>, cum diu steterint, subito ad cursum fuerint stimulati, aut si suo tempore urinam non fecerint, aut sudantes et a concitatione statim biberint. quibus remedia haec a maioribus profuisse accepimus et facientes nosmetipsi experti sumus.

- 5 Ad omnem morbum, Gallicani \bar{v} . c. \bar{c} ons. to diapente: gentianae, aristolochiae, bacarum lauri, murrae, rasurae eboris. omnia haec aequis ponderibus tusa et cribrata adunantur et pulvis confectus reponitur et in necessitate profertur et datur sic: cocleare grande plenum vino mixtum faucibus cotidie infunde, cum necessarium erit. certissimus et salutaris pulvis est.
- 6 Ad morbum, Litori Beneventani \bar{c} . \bar{v} . primo depectorandus est, deinde inter coxas deplendus est, sed [et] si necessitas fuerit, et detemporandus. cibum debebit accipere multiplicem id est hordei farinam, seminis farinam id est far cantabrum, faeni modicum. et facies potionem huiusmodi, quam dabis per nares: centauream, absinthium, peucedanum aequis ponderibus decoquis in vino sufficienti et dabis per nares.
- 7 Item aliud. cucumerem silvaticum teris aut radices ipsius contundis et cernis et cum vini sextariis III commisces et nitri triti et creti unc. semis. simul omnia diligenter teris et inde potionas diebus quinque. praeterea pulverem de radicibus cucumeris silvatici vel ipsum cucumerem tritum in aquam mittis, quam poturus est qui patitur morbum.
- 8 Item pulvis Optati faciens ad morbum et ad omnia. libram herbae Sabinae, trixaginis unc. III, centaureae unc. II, aristolochiae unc. IIII, bacarum lauri unc. II, murrae unc. IIII: omnia contundes et cernes et in

1 si *addidit Sarch.* || 6 \bar{v} . c. \bar{c} ons. to diapente *scripsi*: $\bar{u}\bar{n}\bar{c}$ \bar{c} ons stodia pente || 7 myrrae || 9 adunatur || 11 $\bar{n}\bar{c}\bar{c}$ ium || 13 Beneventani c. v. *scripsi*: beneventanicu || 16 multiplice || 17 feni || 18 absinthium || 19 equis || 22 contundes | sextarios | III R ϵ HP || 23 unc. semis | $\bar{o}\bar{\nu}\bar{\gamma}\bar{\gamma}\bar{\iota}\bar{\alpha}\bar{s}$ $\bar{\xi}\bar{\xi}$ H $\bar{o}\bar{\nu}\bar{\gamma}\bar{\iota}\bar{\alpha}\bar{s}$ $\bar{\xi}\bar{\xi}$ P || 24 praeterea || 25 saluatici || 29 trexogonis || 30 baccarum || 31 myrrae

pulverem minutissimum redigis et, cum necesse fuerit, cocleare unum grande plenum cum vini sextario faucibus infundis.

Item aliud ad morbum, Caystri Siculi mangonis. ra- 9
5 dices ebuli et radices urticae aequis ponderibus liquamine infusas in mensuram trium ovorum triduo infundes. facies inde colatum per linteolum, naribus mensura unius ovi mittes per triduum.

Item aliud ad morbum articulare. sanguinem de 10
10 omnibus articulis detrahito et vite alba articulos circumdato et pice liquida articulos circum unguito, et frequenter deambulet et cibo abstineto; hordei sane triti et cribrati mittas sext(arios) IIII cum cucumere silvatico. satis prodest.

Ad morbum regium. intellegitur autem morbus regius 11
15 [sic] ex oculis vel maxime, nam aut sulphurei aut felliti admodum sunt. haec valetudo vel causa morbi ex abundantia fellis nonnunquam evenit. curabis sic: asparagi silvatici radicem contundes et in aquae congium mittis
20 et ad tertias decoquis et per cornu naribus infundis et patieris equum diutius suspensum durare. quod si maior causa exegerit, addis ad potionem suprascriptam liquaminis summi cyathos III.

Ad morbum. si coeperit de incertis pedibus claudi- 12
25 care vel pedes intumuerint, periculosissima quidem res est, curatur autem sic: sanguis de utraque parte cervicis mittitur, ut usque ad summam fatigationem deducatur animal, post uvam lupinam cum melle et aqua cisternina dato usque ad sanitatem.

Item aliud. primi liquaminis calicem plenum in nares 13
30 mittito, ut quam validissime soporetur, frigido etiam loco stabuletur. coriandri sane et cucumeris agrestis folia et radices et mellis quod satis est, cum vino dato, post porri suci acetabulum plenum faucibus infundito; offas

2 cocliare || 4 Caystri] Πιστηρίων HM Πιστηρίων P || 15 intelligitur ita semper codex || 16 μαζ || 23 cyati || 25 intumuerūt || 34 suco

etiam impares dabis, ervi farinam vino sparsam per triduum, fabae fresae hem(inam) bene tritae cum vino optimo, ut pridie eam infundas et alia die conteras, adicies et mellis aliquid et butyri aequis partibus: cum vino tepido dandum est.

- 14 Item ad morbum. cum coeperit iumentum claudicare modo de prioribus, modo de posterioribus, primum corpus eius perunguit oleo et vino et potiona hac potione decocta: argivi unc. III, centaureae unc. V, [in alio sic: centaureae unc. VI] scopae regiae unc. I, serpylli unc. VI, hyssopti unc. III, trixaginis unc. I, artemisiae odoratae unc. I, trifolii acuti unc. I, rutae silvestris radice unc. VI, hieraeobotanes unc. III, vettonicae unc. III: omnia mulsa decoque et potiona.
- 15 Ad umores morbi articularis. sanguinem de articulis detrahito, creta cimolia in aqua vel lotio infusa, aceto permixta, cum bubulo stercore et cymino, quod satis erit, mixto et cum sinopide loco imponis. sanus fiet.
- 16 [Et] ad morbum articulare. cariotae unc. V, silis Gallici unc. X, casiae <unc. III>, nardi unc. III, herbae chamaepityis unc. III, vettonicae unc. VI, iris Illyricae [sil] — III, piperis albi unc. III, murrae <unc.> I, ambrotoni — X, marrubii unc. III, santonici — III: haec omnia colata cum vino et diligenter trita et cribrata dabis.
- 17 Sin autem articuli obdurauerint, scito eum elephantino morbo laborare. curabis sic: sanguinem de tumoribus detrahe, potionem dabis sic: coquis tisanam cum catulo brevi, post triduum sanguinem de matrice detrahe et

1 impares | herbi || 2 hem. frese || 3 infundes || 4 buturi ||
 11 hisopi | trixagonis || 12 trifoli | radices || 13 hieraeobotanis || 16 cimolia | totio || 18 synopi de | inponis || 19 cariotae] *σταφυλίνον Η* || 20 silis Gallici] *ἀγαρικῶ Η* | casiae nara *Κ κασσάμον γδ γ' νόθον Η* || 21 emmepitys | trissillyricae sil — III *Κ ἰσως ἰλλυρικῆς γδ α' θρόνον φέλλον γδ γ' Η* || 22 myrrae I *Κ (om. Η)* | ambrotoni || 23 marrubi | sardonici *Κ σαρδανλίον Η* || 26 eum] *an equum?* | elephantino

potiona suco faeni Graeci cum melle, et iterum sanguinem de articulis detrahe, potiona pulvere quadrigario.

Item pulvis Pelagoni apopiras. ciconiam quae adhuc 18 non stat, sed tamen quae iam plumulas habet, vivam 5 mitte in caccabulum fictilem et gypsa et in furnum mitte. inde cum fuerit pulvis factus, id est cum fuerit tosta, in mortario tere et pulverem [et] repone in olla vitrea et cum necesse fuerit, cocleare sed grande plenum cum vino Afro faucibus infunde, quamdiu sanus sit. certissi- 10 mus et salutaris pulvis est.

Item aliud. cucumeris silvatici radices contundes ad 19 sext. III et infundes in aquae sext. IIII ante pridie et agitas quam diutissime et colas et sic commisces nitri Alexandrini tunki et creti <unc. XVI> et das diebus 15 septem. cum defuerit, aquam iunges et sic bibat: per cornu faucibus infundes.

Item aliud. seminis cucurbitae Alexandrinae aceta- 20 bulum unum frigus et tundis et cernis et misces vini veteris albi ad cornua duo et agitas diu et postea colas 20 et sic per dexteram narem diebus quinque <infundis>.

Item ad morbum, Columellae auctoris. evincendi sunt 21 quamvis pestiferi morbi et exquisitis remediis propulsandi sunt. panacis et eryngii radices feniculi seminibus miscendae et cum fricti ac moliti tritici farina candenti aqua 25 conspargendae eoque medicamine salivandum est aegrum pecus. tum paribus casiae murraeque et turis ponderibus ac tantundem sanguinis marinae testudinis miscetur potio cum vini veteris sextar. III et ita per nares infunditur. sed ipsum medicamentum ponderis sescunciae di- 30 visum portione aequa per triduum dedisse sat erit. prae- 22 sens etiam remedium cognovimus radiculae, quam pastores

8 cocliare || 14 < > restituit Eichenfeld ex H γὸ δευατέ || 20 infundis scripsi: ἔγγει H dabis Sarch. || 21 culumellae (in margine repetit. legitur) || 22 quanuis || 23 eryngis || 25 conspar- genda | saluandum (in margine repetivit Politianus) || 26 tum] tunc Col. (sed tum editio Bruschi) | cassiae myrraeque || 29 ses- cunctiae

consiliginem vocant. ea <in> Marsis montibus plurima nascitur omnique pecori maxime est salutaris. laeva manu haec foditur ante solis ortum, sic enim lecta maiorem vim creditur habere. usus eius traditur talis. aenea fibula pars auriculae latissima circumscribitur, ita ut manante sanguine tanquam O litterae ductus appareat. hoc et intrinsecus et ex superiore parte auriculae cum factum est, media pars descripti orbiculi eadem fibula transiit et facto foramine praedicta radícula inseritur; quam cum recens plaga comprehendit, ita continet, ut elabi non possit. eadem inde per auriculam omnis vis morbi pestilentiaeque virus elicitur, donec ea pars quae fibula circumscripta est, demortua excidat. Cornelius Celsus etiam visci folia cum vino trita per nares infundi iubet. haec facienda, si gregatim pecora laborant; illa deinceps, si singula.

23 Item potio Aemili Hispani mangonis ad morbum articulare. ex necessitate sanguinem de pedibus detrahe, inde murrae troglitis — IIII, croci selib., [sale lib.] centaureae scrp. IIII, spicae Indicae <unciam>, piperis albi 20 sem., apii seminis coclearia quinque, meconii —, propolis —, mellis sext. et nitrum in se conteris et reponis; inde magnitudine nucis Abellanae cum aquae tepidae sextario dabis.

II. Ad maciem.

25

PELAGONIVS FESTIANO SVO AIT

24 Equos tuos sanos quidem, sed satis macilentos frequenter inspexi, quibus ut adhibeas talem diligentiam

1 <in> om. plerique Columellae libri || 2 leua || 3 haec foditur] effoditur Col. || 6 orbiculus quod vulgo legitur post appareat om. multi Columellae libri || 7 superiori || 8 figula || 9 praedicta || 10 quantum | ita] ἴσα || 11 in eam deinde Col. (ἀνεῖθεν διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀπίου M) || 14 visci] eius (in marg. corr. ἴπιος) R τῆς αὐτῆς βοτάνης M | infundere Col. || 15 segregatim || 17 aemuli R αἰμιλίον H αμιλίον M || 19 centaureae || 20 νάρκον σάκχου Ἰνδικῆς γὼ α' H | piperis pondus γὼ γ' H || 21 sem. coclearia | meconi R μήκωνος H || 27 macilentos

diligentissimum dominum monemus, quod etiam Cappadoces facientes corpora equorum et nutriunt et augent. nam haec quae infra ostendimus, ipsi Cappadoces brecta appellant, quae sunt talia. hordei modios III, fabae
 5 sext. VI, tritici sext. VI, ciceris sext. VIII, faselis sext. VIII, ervi sext. III, faeni Graeci sext. III, et si volueris uvae passae et nuclei sextarios singulos: de his omnibus facis modium et pridie in aqua munda eundem modium infundes, mane paululum se subsiccet et inde equus
 10 semodiam accipiat et sero semodiam. hoc cotidie simili diligentia facere curabis. si sane satis macilentus fuerit, eum diebus triginta clausum in stabulo calido habebis, ita ut intus bibat et sic accipiat. sin autem non adeo est macilentus, viginti et uno die similiter stabuletur.
 15 sane si post diligentiam suprascriptam satis fuerit pinguis et ne pinguedo noceat, sanguis de matrice tollatur, ne nimia pletura adferat necem.

Aliud quod pauperes sed diligentes facere possunt: 25
 triticum torrefactum mixtum aquae mulsae, diurnum modium castrensem praebabis diebus ultra viginti vel quot volueris.

Sane cui pellis aruerit et cibum non sentit — 26
 quod genus passionis mulomedici coriaginosum appellant, contingit autem nimio labore —, perungendum est oleo primum rutato, ita ut omne corpus perunguas, et hac postea potione sanabis: cariotae, tricanthi, rutae silvaticae, nepetae montanae uncias singulas, apium, melilotum, absinthium Ponticum cum vino et aqua calida dabis. omnia suprascripta cum aqua coquis et
 30 sic post eum vino dabis.

3 brecta] abrepta R (corr. Eichenfeld) || 5 faselis || 6 herbi || 12 clasum || 14 macilentus | viginti et uno die] ἐπὶ ἡμέραις κ' H ἐπὶ ἡμέραις εἴκοσι P (sed Apsyrus Hipp. 300 ἡμέρας ἐξῆς κ' καὶ α') || 15 pingues || 20 praebabis | quod || 22 pelles auerti R δέγμα κατὰξήρανθῆ H, inde corr. Eichenfeld || 27 uncias singulas] unc. s. R ἐνὰ γὼ α' H 186 ἐνὰ γὼ ας H 276 || 28 melilotum absinthium || 29 callida

- 27 Aliud, quod apud Tuscos amatores asturconum ego didici. gramen quod in terra nascitur, id est radicias ipsas, quas plerumque aratrum evertit, collectas quantas volueris et lotas diligenter cum hordeo et cum paleis minutis dare cotidie convenit. nam et equis aetate adhuc minoribus praebere eundem cibum utilissimum est. 5
- 28 Aliud. lupinos coctos, sed satis dulces, ita ut et homo manducet, ad satietatem comedendos equo praebeto. accipere autem ultra modium cotidie debet. si autem dulces lupini non fuerint, strophum faciunt et dolore ipso maciem. 10
- 29 Aliud. castaneas furnatas, tostas et tunsas in pilo cum hordeo praebeto, ita tamen ut nec satis minutae sint castaneae nec rursus integrae.
- 30 Haec omnia hieme facere convenit. posteaquam receperit integrum corpus, abstineas suprascriptis cibis: tunc faba et hordeo puro nutriendus est. custodiendum est sane, ut integra corpora praesertim in equis perseverent, quae hoc modo custodiemus, ut cotidie manibus multorum fricetur; ac multum prodest pressa manu subegisse terga equi, quam si largissime cibos praebetas. multum autem refert robur corporis ac pedum conservare, quod utrumque custodiemus si idoneis temporibus ad praesepia, ad aquam, ad exercitationem pecudes duxerimus; aut si iter fecerint et frigus sustinuerint, frigori fomenta adhibeantur et calefacto oleo lumbi rigentur caputque et spina tepenti adipe vel uncto linantur. si urinam non fecerit, plurima in hoc libro invenies remedia. lassitudini autem et labori quies remedio est, ita ut molliter cubet et in fauces oleum vel adeps vino mixta infundatur. si 30

4 totas *R* (*πλόνες M*) tostas sive lotas proposuerat *Sarchianus* || 6 prebere || 8 praebeto || 9 modum || 10 strophum || 13 praebeto || 14 castanae || 16 abstineas ss. *scripsi*: adhibeas sese *R* || 18 praesertim || 20 multum] saepe plus *Col.* multo plus *coniecit Sarch.* || 21 prebeas || 22 servare *Col.* || 23 custodimus *R* custodiemus *Col.* || praesepia || 26 *notaveram ex codice* rigentur sive ugentur || 27 linentur

aestus fuerit passus, posca cum puleio nares et faciem foveto et ova tria cum vino faucibus infundito. ante omnia sane curae tibi sit, ut stabuletur sicco loco; umore enim madescunt unguulae, quod facile vitamus, si aut 5 stabula roboreis axibus constrata aut diligenter subinde mundata fuerint.

Item si omnis diligentia adhibita fuerit et cibaria lar- 31 gissima suppeditent et nihilominus adtenuatus sit equus. etiam hoc scire te convenit, quod frequenter equi per 10 noctem Fatuo ficario vexantur, unde et dolore turpissimo afflicti et frequenter inquietati adtenuantur. cui succurrendum hoc modo Cornelius Celsus iubet, ut ossa canina combusta et contusa cum axungia veteri commixta offas impares cum vino faucibus mittas diebus octo, et locum, 15 in quo sunt, sulphure, vino et carbonibus purifices. erit salutare remedium.

Item potio incomparabilis Columellae. macies aut 32 languor submovetur saepius data potione, quae recipit semunciam sulphuris ovumque crudum et murræ pondus 20 denarii. haec trita vino admiscetur atque ita faucibus infunduntur. sed et tussi et dolori ventris eadem ista medentur.

III. Ad febrem.

PELAGONIVS ARZYGIO SVO

25 Febricitantis signa sunt caput in terram demissum nec 33 elevare altius cervicem poterit, oculi erunt aliquanto tumidiore et labra laxiora; tunc crebra suspiria, tractus illorum graves et flatus calidi. similiter et omne corpus calidum, testibus etiam laxioribus, nec non crura tar-

1 pasca (*in marg. manu Politiani* posca) || 3 sanæ || 5 roboreis | constructa || 7 fuerint || 11 inquietate || 14 impares || 18 summovetur || 19 semuncia || 20 denari | trita] tria *R et pars codd. Colum.* || 23. 24 *inverso ordine in cod. leguntur* || 24 ARZYGIO || 25 demissum || 27 illorum grauis || 28 callidi || 29 callidum | laxioribus] laxior ibi

diora, nec ducenti obsequitur sed invitus trahitur, nec se volutare poterit sed in latere iacebit. evenit autem plerumque febris aut nimio labore, id est cum cursu agitur et post cursum non competentibus cibis aut potionibus curatur; aut frigore, cum diligentia congrua post frigus 5 non adhibetur; aut nimio aestu aut cruditate, frequentius autem hordeo novo contrahitur.

34 Febres autem curantur sic. sanguis de temporibus mittitur et de facie et ab omni cibo abstinetur. tantum potum praebendum esse iubeo moderate et alia die de- 10 ambulet sensim et stabuletur calido loco. si temporis oportunitas patitur, herbis viridibus recreandum est aegrum pecus; si tempus in hieme est, faenum et hordeum et tisanam praebere utilissimum est. plerumque autem etiam cum non febricitat, signa in ipso eadem invenies, id est 15 gravatam cervicem, caput ad terram demissum, recumbere in latere. hordeum praebeto: si adpetierit, sine febre est. de labore vel de ostocopo talia eveniunt. si autem febriat, et hordeum recusat et anorectus plerumque est et tristis, solum tamen potum requirit; febris autem triduo si per- 20 severaverit, moritur. qui autem aut tactu auriculae aut venae quae in latere est sub armum, putant se posse febrientem intellegere, verae rationis ignari sunt, quia nec ostendunt se de venis intellegere febrientem. ei tamen qui de labore vel de ostocopo supradicta signa habuerit, 25 sanguinem detrahare contrarium est, quia et labore fatigatus et sanguinis emissionem exhaustus sine viribus fit. febrientem utilissimum est sanguinare, quia et leviora sentit suspiria et venae ferro relaxatae recipiunt citius sanitatem. 30

35 Ad febrem internam discutiendam: tracanthi < — >, hormini seminis — II, rossyriaci optimi — II, piperis

2 plerumque || 10 praebendum | die dedeambulet || 11 callido | oportunitas || 14 praebere | plerumque || 16 demissum || 17 praebeto || 19 plerumque | tristis || 20 febres || 21 tactum || 22 quae || 23 intellegere vere || 24 venis, ut fuerit in archetypo veris || 29 relaxate || 31 τραχανάκων γῶ μίαν H || 32 horminiis semen

albi —, passi sext. II, opopanax — III, lini seminis — II s., murrae troglitis — IIII, trixaginis — VIII, mali terrae — VIII, baccae lauri <—> IIII s., turis masculi — III s., piperis nigri — II s., gentianae — III

5 Si equus febricitans aut macilentus fuerit vel si quid 36
intus doluerit, mannae turis — II s., iris Illyricae selib.,
piperis —, baccae lauri —, apii seminis —, cum passo
potionabis.

Ad febricitantes omnes equos. febricitanti sanguinem aut 37
10 de palato aut de matrice detrahe; inde hyssopi lib.,
abrotoni selib., lactis caprini sext., amuli quantum aesti-
maveris, olei boni — III, et herbam urceolariam conteris
et succum eius expressum ceteris misce et per cornu
faucibus infundes. erit salutaris potio.

15 Potio alia. lactis asinini sext., olei cyathos II, croci 38
serp., murrae scrip. II, apii seminis coclearium plenum:
haec terito bene et dato cum lacte et oleo, et farinam
triticeam cum aqua tepida hieme, aestate farinam hor-
deaciam cum aqua frigida dato. si illa tensa habuerit
20 et non desinet febris, necesse est eum inuri et usta
curari.

Item aliud. lactis caprini hem., amulum et ova 39
n. IIII, olei cyathum, herbam urceolarem conteres et
succum eius cum ceteris rebus misce et potio per dies
25 sex. sanabitur.

Uctiones ad febres. rosae selib., olei veteris lib., 40
aceti heminas III, olei Cyprini lib. s., portulacae et nucis

1 ἐψήματος λίτρας δύο H | γροpanacis | lini] σελίνου H ||
2 trexogoni — VIII R χαμαιδρονος γδ θ' HP || 3 malum |
— VIII] γδ γ' H γδ τρεις P | bacam lauri om. HP || 4 — III s.]
γδ τέσσαρας HP | πεπέρεως μέλανος γδ β', γεντιανής τὸ ἥμισυ
(γδ τὸ ἥμισυ P) ταῦτα πάντα συγκόψας κατάχρισον ὄλον τὸ
ξῶον HP || 5 macilentus || 6 manne | μάννης γδ β' λιβάνου
ὀγγίως ες' H (λιβάνου γδ ες P) | selib. — || 7 sem — || 10
ysopi || 11 habrotoni | caprinis || 12 urciolariam || 13 cornum || 15
quiat. II. || 16 myrrae | sem cocliarium || 19 ilea || 23 cyat | orcio-
larem || 26 ῥόδων λίτραν μίαν HP || 27 hem N. III R λίτραν μίαν
ἥμισυ HP heminas III Veg.

amarae selib., mentae et rutae quantum sufficit, teres et uteris.

- 41 Si equus febrerit, ex necessitate sanguinem detrahas, et potionas sic: gentianae selib., aristolochiae — IIII, hysopi — II, absinthii — II, abrotoni — II, caricarum 5 selib., apii seminis selib.; rutae fasciculum in caccabo sed pleno cum aqua decoques ad tertias. cum videris nigrescere, coctum est. inde hem. cum ceteris suprascriptis misceto et per cornu in fauces infundito et hordeo abstineto.
- 42 Potio simplex ad febrientes equos. faeni Graeci sucum 10 bene coctum cum apii fasciculo et rutae et meliloto, hysopo, cum melle per cornu dabis.

III. Curae ad armos.

PELAGONIVS FALERIO SVO

- 43 Si armos laeserit aut sanguinem demiserit, medio fere 15 in utroque crure venae solvantur et turis polline cum eo qui profuit sanguis, inmixto armi linantur, et ne plus iusto exanimetur, stercus ipsius iumentis fluentibus venis admotum fasceis obligetur. postero quoque die ex iisdem locis sanguis detrahatur et eodem modo curetur hordeoque 20 abstinenceat exiguo faeno dato. et post triduum deinde usque in diem sextum porri sucus instar trium cyathorum mixtus cum olei hem. faucibus per cornu infundatur. post sextum diem lente incedere cogatur, et cum ambulaverit, in piscinam mitti convenit, ita ut natet. sic 25 paulatim firmioribus cibis adhibitis ad sanitatem perducitur.

1 amare || 3 detrahes R¹ detrahēs Polit. manus || 5 ysopi | absinthi | habrotoni R (om. H, habet P) | σίνων γδ β' HP || 9 cornū || 11 api | ysopo || 13. 14 inverso ordine in codice leguntur || 15 leserit | dimiserit || 16 pollinē || 17 sanguine Col. | inmixto | armilianuantur || 18 exanimetur || 19 ad modum | quoque] que | hisdem || 23 mistus || 24 incedere] ingredi Col. et Veg. || 25 demitti (vel dimitti) eum conveniet Col. || 26 adhibitis] adiutus ad iusta perducetur Col. vulg. (adhibitis Sangerm.)

Item aliter. si leviter doluerit, vino et oleo perun-44
 guito; nam si validius dolet, ventum in armum mittito
 et pertundito a summa iuba infra digitos octo, ne car-
 tilaginem tangas. cum inflaveris, virga molli armum cae-
 5 dito et sale et oleo confricato ipso die, et postero die
 tracta uteris, cuius haec erit compositio. simulae sext.
 II, si non habueris, pollinem triticeam, cum aceto
 et cum ovis duobus, sed de ovis album per se mitte,
 adicito et turis — s.: haec omnia manu subigito et
 10 armo inducito et per dies multos armum aqua calida
 foveto, ut mafeiat. cotidie tractam imponito, inde vino
 puro armum foveto, et bacae lauri selib., olei sext.,
 nitrum etiam et bacas contundito et cribro minuto cri-
 brato et in unum omnia suprascripta misceto, ante tamen
 15 aqua calida armus perfundatur et in sole suprascripto
 medicamine curetur, inde synchrismate, et si [fuerit ne-
 cesse aut] eiecerit ex more ad rotam [et necesse ex more
 ad rotam] armum reponito et suprascriptis medicaminibus
 curato. si non profuerint, ultimum est ut inuras.
 20 Uinctio ad armorum dolorem. aphonitrum, vinum, 45
 oleum, passum, axungiam, bulbos in se universa permisce
 et inde armos perfricas.
 Calefactio ad armos. bacarum lauri lib., nitri lib., 46
 sulphuris vivi — III, picis liquidae sext. II: omnia bene
 25 tunsa vino et oleo permisce et uteris.

V. Curae et medicamina quaecunque in capite
 possunt esse.

PELAGONIVS FALERIO SVO

Capitis dolorem indicant lacrimae et aures proiectae 47
 30 et cervix ad terram demissa et facies incerta. huic san-
 guinem de ore detrahe et da potiones, quae ventrem

4 cedito || 6 tractam R¹ tractā R || 8 per se] PERSE Po-
 litianus in marg. repetivit || 11 inponito || 13 crebrato || 15 cal-
 lida || 20 afontros || 24 vivi] vini || 26 caput || 30 dimissa

moveant. si tumor fuerit, plerumque periculum adfert. curari debet iis potionibus, quae ventrem movent; similis est enim cura iis qui hordiantur. sin autem ventris fluxus cito steterit et oculi albi fuerint, nihil mali evenit; oculos tamen cura.

- 48 Ad capitis gravedinem. ante omnia purgandum est caput, purgandum autem hoc modo: inulam, euphorbium, turis pollinem vino decoque et sole calido naribus infundito. post modicum olei rosacii aliquantulum, propter vim medicaminis, in nares mittito.
- 49 Ad dolores auriculae. aceti acris aliquantulum cum oleo veteri et cum aphronitro in aurem mittito; aut vermiculos, porcelliones qui appellantur, cum butyro et rutae uno fasciculo in oleo ferveant, et cum tepuerint, in aurem mittito; aut adipem gallinae percolatas cum nardo in auriculas mittito.
- 50 Sin autem cerebrum commotum habuerit, diligentius sanari debet, ne periculum adferat. signa tunc in ipso haec erunt: perversus ambulabit pedibus incertis et interdum cuilibet aut stipiti aut iacentibus lapidibus pedes offendit coxamque contrahit. si mula erit, iungatur artius iugo, ita ut sudore et labore omnis dolor discutiatur, ut post laborem melius curetur. curabis autem his: bacas lauri numero XX et nitri lib. terito minute et rutae manipulum viridem cum aceto, et oleo laurino tepefacto perungito caput medium inter aures et lanatam pellem madentem his medicaminibus pro cerebellari superimponito.
- 51 Item aliud. farinam hordeaciam mixtam resinae durae imponito. curare autem debes, ut reliqua pars corporis aliis potionibus nutriatur. caneros fluviaticos tunsos et mixtos lactis caprini sext. et olei cyatho colato <et> per os infundito. si parum cancri vel lac suppediterit,

2 his || 3 his || 6 grauidinem $\bar{a}\bar{u}$ $\bar{o}\bar{s}$ || 7 innulamvforbiu ||
 8 callido || 10 Adoleres || 12 afronitis || 18 tunc *Sarch.* tñ (*h. e.*
 tamen) *R* || 19 ambulavit || 24 numero] $\bar{n}\bar{n}\bar{o}$ | minutae || 27
 super inponito || 28 mistam || 29 inponito || 30 $\kappa\alpha\tau\alpha\lambda\upsilon\tau\omicron\varsigma$ $\pi\omicron\tau\alpha$
 $\mu\iota\omicron\upsilon\varsigma$ $\acute{\epsilon}\pi\tau\acute{\alpha}$ *HP* tres fluviatiles caneros *Veg.* || 31 mistos | cyato

aquam mulsam facito de mellis cyathis III, piperis albi p. I, croci scrip., apii seminis scrip. II: haec conterito et dato per os.

Ad capitis purgationem. malum terrestre legis et 52
5 findis in multas partes et contra solem aut in furno siccas et tundis in pilo marmoreo diligenter et cernis et inde caput purgas.

Item aliud. farinam hordeaciam cum pastillis, qui 53
suprascripti sunt, per aestatem, si per hiemem, cum farina triticea eodem modo dabis.

Item si aures doluerint, diligentius curato, ne <in> 54
insaniam convertatur. ante omnia debes diligenter aures purgare, ne quid intrinsecus sit, quod aut dolorem faciat aut laedat. si nihil horum inest, spongiam mollem nitro 15 et aqua maceratam in auriculam mittito et una nocte eadem spongia in auricula perseveret. postero die foveto aurem nitro et aqua calida, usque cum dolor elimetur.

Item si aqua fuerit in aurem ingressa, oleum vetus 55
et acetum aequis ponderibus adiecto nitro in aurem 20 mittito et lanam superimponito. si vulnera erunt, lipara curantur.

Si equus glandulas habuerit inter maxillas, eximito 56
ferro. si necesse fuerit, et urito, ustum curato sale et oleo diebus octo; inde nitro et aqua diluito, si nitrum 25 non fuerit, lotio calido aut lixivo. post vinum cum oleo et farinam de ervo imponito per triduum, inde vino et farina hordeacia curato usque ad sanitatem.

Si parotides habuerit in faucibus vel tubercula appa- 57
rent, fomenta imponito, ut et maturentur et aperiantur, 30 et cum aperuerint, linteola minuta cum oleo et aceto vulneribus imponito, usque cum pura sint et munda. inde Lycio et medicamine suprascripto curato, et cum ad

1 cyat. III || 5 findes || 7 cernes || 8 pastellis || 14 ledat | nitro et aqua maceratam] μέλι καὶ νίτρον καὶ ὕδαρ δι-
λυθέν Η || 17 callida | dolore limetur || 20 super inponito ||
26 herbo || 27 farinā hordeaciam || 29 inponito || 31 inponito ||
32 licio

- sanitatem eadem vulnera pervenerint, de malis granatis siccis pulverem facito et spargito. sanabis.
- 58 Si caput a pletura aut a perfrictionibus plenum habuerit, sanguis aut de temporibus aut de ore emittendus est et cretae duas partes et unam partem calcis vino 5 austero temperabis et calidum capiti impones.
- 59 De umoribus narium, qui a quo loco exeant ut facile intellegamus. muccus limpidus cotidianus est nec te terreat; crassus candidus a cerebro; rubeus tenuis frigidus a perfrictionibus veteribus; caeruleus levis ab interioribus, qui 10 febres indicat; crassus spumosos a pulmonibus, qui suspiriosos ostendit; faecaceus spissus a glandulis. haec sunt quae maxime observare debemus et memoriae tradere.
- 60 Equus si cerebrum percussum habuerit, hinc intellegere poteris: spasmos repente patietur, horret, timet, 15 cibum, hordeum recusat, totus in priorem partem se tendit. utilissimum est sanguinem de temporibus mittere et spongiam Afram maceratam aequis partibus rosa et aceto capiti imponere et cibos virides praebere. si nec cibos virides appetierit, fabam molitam cum farina triticea et 20 aqua mulsa per cornu in fauces infundito, quamdiu cibos virides appetat, quos aqua salsa macerabis.
- 61 Si equus glandulas habuerit, farinam hordeaciam cum aqua mulsa et resina et axungia calidam impones, donec foras erumpent; et si vulnera fuerint, traumatico curabis, 25 et si parotides fuerint, similiter curabis.
- 62 Ad capitis pondus et si per nares satis mittit, potionabis hac potione: sinapis acetabulum cum mellis acetabulo diligenter teres et cum vini hemina potionabis diebus novem. salutarem dicunt. 30
- 63 Si cui equo in naribus cartilago fuerit rupta et sanguis nimius eruperit et abstineri non potest, spongiam

3 perfectionibus (corr. Sarchiani) || 5 κρηταρίον μέγη δύο καὶ ἐκκλίης παλαιῆς HP || 6 austere | calidum | impones || 7 qui a] quia | ut] et || 9 grassus | perfectionibus || 10 lenis || 12 faecaceus | grandulis || 18 rosa] fortasse rosacio (μετὰ δέξους καὶ ῥοδίνου M) || 19 prebere || 22 falsa (sic) || 24 calidam

cum aceto et turis polline imposito, quamdiu vulnus fiat; vulnus autem traumatico curato.

Ad parotides. cataplasmas triticea polline, resina et 64 aceto et axungia. postea cum maturerint, exsecato.

5 Item sanguinem de palato cum tuleris et suppressere 65 eundem sanguinem non potes, spongiam frigidam imposito et caput et os et renes et testes aqua frigida foveto. si ¶ edere non potuerit, acaciam nigram, turis pollinem aequis ponderibus aceto acri temperabis et toto capiti 10 superimponis.

Si equo lingua incisa fuerit. linguam consueto, irin 66 pinsitam melle subigito et imposito et vino lavato eo die, et si perseverat, usque ad sanitatem.

Unctio capitis. rosacium, castoreum, nuces amaras, 67 15 rutam viridem aceto commisce et sic utere.

Item ad strumam et parotidas. cerae dragmas XXVIII, 68 resinae terebinthinae dragmas XXVI, <mellis dragmam I,> galbani dragmas IIII, hammoniacci dragmas XIII, olei aestate cyathos VI, hieme olei cyathos VIII.

20 Item si dentes aut gengivae doluerint equo, hordeum 69 integrum devorat et corpus attenuat. tunc gengivae intumescunt et salivae defluunt. tu diligens, ne quid diligentiam subterfugiat, etiam hoc curare de[resinae terebentinae dragmas XXVI, mellis dragmas . . . galbani dragmas IV 25 et, pondus autem mellis non inveni, quantum mittendum sit]bes: cretam cum aceto acerrimo misceto et calidam in maxillis imposito diebus sex et ter in die melle et mali granati cortice tansa gengivas perfricato.

Ad glandulas. axungiam veterem cum alio purgato et 70 30 simul tunso diligenter malaxas et inde glandulas foris aut fauces perunges.

1 inposito || 4 maturerit || 6 inposito || 10 superinponis ||
11 consueto || 12 inposito || 13 perseuera || 17 terebentinae ||
25 inveni] feni || 26 callidam || 27 inposito | diem || 29 grandula || 30 grandulas

VI. Curae et medicinae ad tusses omnes vel ad
vulsos, apopiras Pelagoni.

PELAGONIVS ARZYGIO AIT

- 71 Arum Gallicum tundis et purgas in pilo marmoreo
et iungis axungiam veterem et simul diu tundis et facis 5
pastillos, quos in melle et oleo et passo et ovis bene
mixturatis tinguis et per triduum deicis, aut resolvis et
per cornu dabis.
- 72 Item aliud Emeriti mulomedici. fabae fresae, id est
lomentum, —VI infundis in passi sext. III et mittis in 10
mortarium piperis grana XXX et teres. item adiunges
sevi hircini lib. et teris simul, postea adiungis et fabam
infusam cum passo et omnia simul diligenter deteris et
per cornu dabis triduo.
- 73 Item aliud. in vino veteri infundes fabam et postea 15
deteris adiuncto oleo, tantum quantum duplum fuerit
vinum, id est ut sint vini sextarii III, fabae sextarius,
olei sextarius: haec omnia simul deteris et dabis per
triduum.
- 74 Item aliud etiam ad vulsos. in conditi sext. II in- 20
fundis ante triduum fabae hem. et sic teres diligenter et
dabis triduo.
- 75 Item aliud. arum Gallicum tundis diligenter et postea
commisces simul herbam parietariam teneram et simul
denuo tundes diligenter adiuncta axungia veteri. haec 25
omnia simul denuo tundes et facis pastillos, quos impares
per triduum dabis in melle et butyro.
- 76 Aliud ad tussem cotidianam. porros decoques et cum
herba parietaria bene tunsam commisces et iterum tundis
et facis pastillos, quos in ovis et oleo rosacio et passo 30
et melle dabis per triduum. quo tamen triduo et sucum

1 medicina || 3 ARZYGIO || 5 axungiam | tundes || 9 eme-
reti || 10 infundi || 16 tm̄ quantū || 20 εἰς κοινόν S γ' M ||
25 auxungia || 26 impares

ipsius conditurae per cornu deicis adiuncto succo herbae parietariae.

Ad tussem viatoriam, Pelagoni. laser iuxta modum 77
magnitudinis nucis Abellanae minoris in vino veteri de-
5 teris et una die per cornu dabis.

Ad tussem, quae pulmonibus nascitur vel si renes 78
percussos habuerit aut ex nimio sudore complutum fuerit,
sic curabis: pastillos facies costi — II, hyssopi fascem,
panacis radices — III, murrae troglitis — IIII, meliloti — IIII,
10 et nuclei viridis — IIII, marrubii masculi — I, centau-
reae <—> III: haec omnia tusa et cribrata cum optimi
mellis hemina in vas mittes et coquis; cum pastillum
fuerit factum, uteris.

Aliud ad tussem. marrubium cum murra et ture et 79
15 vino optimo potionabis.

Aliud ad vehementiorem tussem vel si male os ei oluerit 80
vel lacrimae decident, potionabis sic: mannae <—> IIII,
murrae <—> IIII, turis — II, croci — I, tracanthi — I,
mellis despumati — IIII, hyssopi fascem I: vino albo
20 omnia mixta dabis, donec sanus fiat. aquam sane tepidam
praebebis.

Aliud <ad> tussim, quae pulmonibus nascitur. hyssopi 81
fasciculum, murrae troglitis — I, croci — I, laseris
scrip. V, dauci Cretici — II, herbae Sabinae — II, dic-
25 tamni scripl. III, castorei sem., mannae croci — II,
opii — I, nasturcii — I: omnia melle et aceto decocta
permisces et uteris.

Ad tussem vel ad gravedinem capitis. oleum rosacium 82
vel certe simplex, sed summum, cum aqua calida sed
30 tepida per narem deicis per triduum.

1 herbe || 3 tusse mutatoriam | laser iuxta || 7 complutū ||
8 κόστων γδ δ' PH | ysopi | fascem] δεμάτιον εν μικρόν PH ||
9 myrrae | melliloti || 10 virides | marrabi || 14 marubiū || 15 vino
optimo] οίνον παλαιού, οδ μὴν ἀλλὰ καὶ μέλιτος πρωτείου M ||
19 ysopi || 20 mista || 21 prebebis || 22 ysopi || 23 myrrae | la-
saris || 24 δικτάμνον γδ γ' H || 26 opi | nasturci || 28 rasaci-
cium || 29 callida

- 83 Ad tussem vel ad vulsos. arum Gallicum tundes diligenter et postea herbam parietariam, et denuo simul tundis et sic adiungis axungiam veterem, et omnia simul tundis diligenter et facis pastillos, quos in melle et butyro deicis per triduum. ⁵
- 84 Glutinatoria ad volsos sive hiemalis. tracanthi — II infundis in calida et mittis in caccabum faeni Graeci hem. infusam et lini seminis hem., sevi hircini lib., medullae cervinae — II, radicae draconteae — II, <gentianae — I, centaureae — I,> sevi taurini — I sed ¹⁰ prius tracanthum teres et mittis illud in caccabum cum lini semine et faeno Graeco et ferveat tandiu, quamdiu diligentissime decoquatur in aqua, in qua infuderis tracanthum. sic postea omnia simul commisces et deteris et mittis in caccabum passi sextarios III et decoquis et ¹⁵ sic per cornu deicis triduo.
- 85 Item alia Emeriti. in aqua acronem pinguem porcinum decoque et postea exossa et mittis illum in caccabulum cum passi sext. III et sext. tisanae iam infusae, et ipsa simul sit in aqua, in qua acro decoctus est ²⁰ vel tisana infusa. adiungis simul praeterea glutem taurinam et aceti acris heminam dimidiam, et sic omnia simul tandiu ferveant, ut chylon faciant. praeterea lini semen, tracanthum, iam infusa in calida cum faeno Graeco decoquis et posteaquam coxeris, teris in mortario ²⁵ mar- moreo et sic adicis ad superiora et iterum decoquis. quae cum omnia simul diligenter decoxeris, adiungis sucum herbae parietariae et medullam cervinam cum sevo hircino et sic omnia simul decoquis et facis potionem, quam per cornu dabis diebus septem aut novem. sane intepescat ³⁰

3 auxungiam || 6 tracanti || 7 callida || 9 radicias tracon-
teas — II R δίζης δρακοντίας γδ c' M (unciam unam ponit
Vegetius) || 9. 10 lacunam explevi ex consensu M et Veg. || 11 tra-
cantum || 12 feno | feruet tandiu || 15 mittes || 17 aliae meriti R
'Ημερίτων M || 22 acris] agri | δίζους δριμύτος δ' M || 23 tandiu |
choelon || 24 callida || 28 medulam

contra focum potio et sic detur. quae si satis fuerit spissa, passi plus accipiat.

Ad vulsos de recenti. capitulum agninum in aqua **86** decoques tamdiu, quamdiu totum decoquatur, et adiungis modicum mellis et dabis per cornu ieiuno diebus **5** septem.

Ad tussem quae de faucibus nascitur. murræ — II, **87** lini seminis fricti sext., cardamomi semunciam, uvæ passae sext., nuclei sext., mellis p. II: haec omnia diligenter teris et mel addis et sic omnia trita commisces **10** et agitas diu et facis pastillos ad modum nucis et sic ternos diurnos dabis diebus quinque aut septem.

Item aliud. occidis pullum et cito illum despicas et **88** tollis illi ventrem et sic quomodo est, cum stercore suo **15** involvis illum in melle et deicis, cum calet, pecori per canalem. certissimum est.

Ad tussem gravem. pilulas cupressi decoquis et purgas **89** diligenter et in pilo marmoreo cum axungia contundis et arum Gallicum simul et folia tenera herbae parietariae, **20** et facis pastillos, quos per triduum impares in melle, oleo et vino passo, ovis tinctos deicies. aut si hoc displicet, omnia simul commisces cum oleo rosacio et melle, vino passo et ovis resolvis et teres; per cornu **25** deicies. sane si pilulas decoquere nolueris, ipsa folia cupressi subsiccas et tundis et facis pulverem, cui admisces omnia superiora.

Ad tussem, quae de faucibus nascitur. murræ <—> II, **90** piperis — II, lini seminis fricti sext., cardamomi semunciam, uvæ passae sext., nuclei sext., mellis p. II: omnia **30** trita bene melli bene calefacto et cocto adiungis et agitas diu et facis pastillos ad modum nucis, quos ternos diurnos deicis diebus septem aut ultra.

2 passis *R* (corr. *Sarch.*) || 4 tandiu || 7 myrræ || 8 cardamomi sem — I *R* καρδάμου γδ s' *H* (infra in 90 cardamomi sem *R*) || 10 tritae || 14 tolles | quomodo *Sarch.*: quō || 16 canalem || 20 pastellos | impares || 31 pastellos

- 91 Ad tussem gravem. ante omnia purgandum est corpus tussientis, purgabis autem sic. cucumerem silvaticum vel radicias eius cum nitro Alexandrino conteres et iniuncto vino veteri deicis per cornu et post diem tertium remedia adhibebis talia. scillae vastiores partes quattuor tundis diligenter et adicis laseris summi tantum quantum fabae magnitudo est, et commisceas vini albi sext. et olei veteris libra et denuo omnia simul deteris et potionas per cornu per os. sane laser vino resolves. et suffis illum istis suffimentis: sandaracae <unciam> I et asphalti unc. I, alium et cepas omnia aequaliter ponderas et teris et facis partes tres, de quibus singulis per singulos dies positis in carbonibus suffis. sane caput illi coperis et oculos illi ligas. quem posteaquam suffieris, sic potionas. vino sucido commisceas adipem cervinos sufficientes vel berbecinos, quos resolvis cum vino et adiungis modicum cerae et teris et cum tepet per cornu deicis.
- 92 Item aliter. *πράσιον* quod Graeci appellant, Latini herbam marrubium, deteris et cum oleo, modico sale et vino sucido commisceas et potionas.
- 93 Pastilli ad tussem. petroselini Macedonici semunciam, dauci — I, murræ — I, spicae nardi —, costi —, tracanthis —, iris pistae —, acori — I, piperis —, croci —, guttae hammoniacae —, casiae — I: haec omnia tundis et cernis et ex aqua mulsa pastillos facies, quos tussientibus ex passo dabis. sane tracanthum ante pridie in mulsa infundis.
- 94 Potio ad omnes tusses. tracanthis — I, hormini seminis libra, cymini —, croci — I, murræ —, spicae nardi —, piperis — I, passi sext. II.
- 95 Ad tussem siccam et ad arteriam constrictam et ad

2 tussientes | salvaticum || 5 vastiores vastiores || 6 laseris || 10 asphalti || 17 teres || 18 patien R¹ pacien R (in margine manu Politiani *πράσιον*) || 21 pastillos R *κατασκευη παστιλων (παστιλων)* HPM | sem.] γδ ας' HP unciam unam semis Veg. || 22 myrræ | tracanti || 23 tripiste || 24 cassiae || 25 febrientibus R (corr. Sarchiani) || 28 ormini || 29 myrræ || 31 arteria constricta

suspirium et ad spasmus. hyssopi selib., faeni Graeci selib., lini seminis selib., tracanthi selib., ari Gallici selib., rutae viridis selib., alium sane coctum usque ad tertias et da tussienti per triduum, volso per dies novem. certissimum est remedium.

5 Ad tussem veterem et ad suspirium et ad anhelitum 97
et ad synanchen prodest, si mox dederis styracis rubeae — III,
murrae troglitis — II, iris Illyricae unc. II, galbani
unc. II, resinae terebinthinae unc. III, herbae symphonia-
10 cae unc. I, opii semunciam.

Ad tussem equorum. mellis selib., axungiae lib., 98
caricas numero XV, pineam unam comburito diligenter
et pulverem facito, addito et heminam liquaminis boni
et cum coliculis coctis offas facies et dabis. satis prodest.

15 Ad tussem, Emeriti mulomedici. hederæ folia et 99
populi albae aequo pondere teris et cum vino albo per
nares deicis.

Aliud. iunci semen cum faeno commisces. 100

Aliud. rutae folia mollia teres et cum vino candido 101
20 per nares deicis et faenum quod manducat, suco cucu-
meris silvatici spargis; melius est tamen omnibus cucu-
meris semen miscere cum vino et radicem ipsius siccam
et pisatam cum hordeo commixtam dare.

Ad tussem vel ad suspirium, apopiras Pelagoni. sulphur 102
25 vivum et rosmarinum cum melle et cum vino mixtum
per sinistram narem mittes.

Ad tussem. panacis radicem pisatam, vini heminam, 103
olei cyathos III per os deicis aut per narem sinistram.

1 ysopi | ὕσσωπον λ. α' M || 2 semen | ari galli || 6 hanelum ||
7 sinachem | robeae || 8 myrrae | ylliricae || 9 terebentinae
unc. III R τερεβινθίνης γδ δ' HP (uncias tres Veg.) | sym-
poniace || 11 mellisse lib. R μέλιτος ἄρτιου ἴτρων α' HP
mellis libram Veg. vulg. (selib. Corbeiensis) | lib. R ἴτρων
α' HP (libram semis aut libram Vegetii libri) || 12 carigas
numef XV R ἰσγάδας ιβ' HP (cum Pelag. consentit Veg.) ||
13 hieñ || 14 prode ē || 15 hedere || 16 albiae quo || 20 sucu
21 saluatici || 28 cyat. III

- 104 Aliud. radices tritas cum vini hemina per narem
sinistram deicis.
- 105 Aliud. rorismarini serp. IIII, murrae serp., croci serp. II
cum vini sext. et olei hem. mane per narem deicis, hemi-
nam in die. 5
- 106 Aliud. anethi acetabulum unum, iris acetabulum,
ruta serp., olei heminam dimidiam mane per os deicis.
- 107 Ad suspirium vel ad tussem. mori radice tertiam
partem scripuli aut heliotropii scripulum dimidium dili-
genter tritum cum vini calidi hemina per os deicis. 10
- 108 Ad tussem, Columellae. recens tussis celerius sanatur
pinsita lente et a valvulis separata minuteque molita.
aquae calidae tantundem mensurae lentis misceto ac fau-
cibus infundito per triduum. certissimum remedium est.
vetus tussis discutitur porri suco trium cyathorum cum 15
olei hemina compluribus diebus in fauces infuso.
- 109 Ad tussem vel ad vulsos. panacis radice unc. II,
sulphuris vivi — I, turis masculi — II, murrae tro-
glitis — I in unum contundes et coclearia II cum duobis
ovis et vino faucibus infunde. certissimum et salutare 20
remedium est.
- 110 Ad tussem physicum, Emeriti mulomedici. arboris
ulmi partem comburito et in cinerem levem, id est fa-
villam quam appellant, tundito et in aqua colari per-
mittito. inde aquam ipsam, id est lixivam cum aequa 25
mensura olei adiunctis tribus ovis dato per dies quot
volueris.
- 111 Ad tusses veteres et vomicas. sucum marrubii expri-
mito p. unius denarii, caricis siccas id est ficus n. XXV,
mellis Attici aut Siculi sext. s. in olla nova decoquito ad 30
dimidias. cum decoxeris, eodem adicies murrae troglitis —

1 uno || 3 myrrae || 6 anethia cetabulum || 8 radicem ||
9 heliotropi || 10 callidi || 11 culumellae || 12 ababulis || 13 cal-
lidae | a faucibus || 15 tussi || 16 cū pluribus || 17 radicem ||
18 myrrae | τρωγλιτιδος γδ δ' M (cum Pelagonio consentit
Veg.) || 19 cocharia || 20 uno || 22 fysicum || 24 tollito || 26
quod || 31 myrrae

dauci —, casiae fistulae — s., cinnami sem., turis masculi —, aristolochiae — II, opopanacis —, iris Illyricae — s., panacis radice —; haec omnia conterito et in olla, in qua ficus et mel bullierit, sinito uti ferveat paulisper et se animet. deinde eximito et condito in vas rude ligneum aut plumbeum et uteris, coclearia bina. si non habueris mel Atticum, uteris Siculo.

Ad suspirium sive ad tussem. herbam urceolariam, **112** bacas lauri, herbam Iovis, radice cucumeris silvatici **10** serp. V in unum contusa et cribrata potionem dabis ex aquae hemina et olei cyatho.

Ad vulsos sive ad tussientes. lenticulae tostae et **113** tritae et cribratae et lini semen et faenum Graecum: haec friges et cribrabis et ex singulis coclearia singula **15** dabis et arum Gallicum admisceas quantum voles.

Ad tussem. schoenuanthus p. X IIII, opopanacis **114** p. X IIII, spicae nardi p. X IIII, murrae p. X IIII, opii p. X IIII, croci Siculi p. X IIII, folii nardini p. X IIII, costi p. X IIII, mellis Attici p. X II.

20 VII. <Curae ad strophum.>

PELAGONIVS FESTIANO AIT

Sollicito tibi de singulis curis pecorum etiam ad do- **115** lorem ventris vel ad strophum remedia exquisita de multis auctoribus mittenda curavi, ut passionibus singulis con- **25** grua remedia adhibeas. et primo diligenter signa inspicias, dehinc prout exegerit passio, promenda medicina est.

Ad ventris dolorem sive ad strophum. panacis radice **116** serp. II, aristolochiae serp. cum vino dabis.

1 cassiae || 2 ypopanacis | ylliricae || 3 radice || 5 et se] ut se || 6 cocliaria || 8 urciolariam || 9 radice || 13 faenu grecu hec || 14 cocliaria || 16 scoenuathos (in marg. manu Politiani σζολβοv εὐθροσ) | ypopanacis p. XIII (cf. 118) || 17 myrrae || 18 filii nardinio || 23 strofum || 24 curavi scripsi: cura || 25 insicias || 26 prout prout || 27 strofum | radice

- 117 Aliud. erucæ seminis acetabulum cum vino teres et potionabis.
- 118 Si equus peduculos in intestinis habuerit, intellegitur cum frequenter torquetur. coriandri sucum, sinapi, opopanacis paululum cum [in alio inveni singularum species p. quaterna dena esse, non quaterna, sicut supra scriptum est] mulsa et oleo modico dabis faciliorque cura est, si hordeo muriam asperseris.
- 119 Ad dolorem ventris. nasturcii semen cum vino et oleo tritum tepefactum dabis, aut lixivam cum vini sextario et aliquantulum salis candente ferro tepefactum dabis.
- 120 Aliud. stercore humano palatum fricato.
- 121 Ad dolorem ventris præcantatio. manu uncta oleo ventrem perfricato cum hac præcantatione: tres scrofae de caelo ceciderunt, invenit eas pastor, occidit eas sine ferro, coxit eas sine dentibus: bene coxisti, bene coxisti, bene coxisti.
- 122 Item aliud. peduculos tres humanos, ita ut non eos nomines, sed statim sublato de aliqua vesticula in aurem dextram equi mittito.
- 123 Item aliud. caponem sive gallum aut palumbam per ventrem ei et dorsum ter traicito, ita ut eum fasciare videaris; vivum dimittito. certissimum remedium.
- 124 Ad strophum equi. lixivum tepidum cum oleo et modico melle faucibus infundito et si necesse fuerit, in *<anum>* manu inserta fimum eximito.
- 125 Si equo intestina doluerint, turis, inulae, bidellae uncias singulas vino optimo permixtas: tepefactum dabis.
- 126 Aliud de experimento. nomen domini in dextra ungula dolentis equi aut servus aut quilibet alius scribat.

1 a erucæ sem *R* πηγάνου σπέρματος *HPM* || 4 sinapi] sinopidem *R* σινήπεως τὸ ἄρον *M* | yopanacis || 9 nasturci (*HPM* ante nasturcii addunt στρογγύον) || 13 friato *R* περιτριβῆ *HP* || 14 præcantatio || 15 præcantatione || 19 peduculos || 22 caponem scripsi: sasonem *R* pavonem *Sarchiani* || 25 strophum || 28 innulae videllae || 29 permistas || 31 dolentiis

Aliud. ieiunus in os equi ter spuito. **127**

Ad strophum equi. acori —, anethi <—>, panacis **128**
radicis tunsae <et> cribratae cocleare unum vino tepido
et olei — IIII permisce tepidumque faucibus infunde;
5 aut si parum profuerit, caprifici folia, quantum satis est,
et siccani holeris tantundem in unum conteres et cum
aqua tepida per triduum dabis.

Si equi intestina doluerint <et> fuerit tortionatus, **129**
remedium incredibile quod per se † ostendere: nomen do-
10 mini eiusdem animalis in corona pedis dextri graphio
perscribito.

Aliud. si fortior fuerit strophus et venter non facit, **130**
utique caudam intra coxas mittit et convertit se ad
ventrem suum: potionabis rutae silvaticae semen cum
15 vino.

Aliud. cepas decem teres, ficus siccae scrp. VIII, **131**
nitri scrp., columbini stercoris scrp. IIII: hinc facies, id
est de omnibus, collyria II vel tria, in anum mittis.

Aliud. clysteriabis suco cantabri cum nitro, malvae **132**
20 erratae floris sicci scrp. II, olei hemina. si ventum
non reddiderit, adicies in clysterem palumbini stercoris
scrp. IIII. post clysterem ambulans satis quiescat; sed
prius ventrem calida fovebis.

Aliud clysterium. betas in aqua decoques et sucum **133**
25 nitro misces cum olei hemina et sic inicies.

Aliud. setam verrinam et pilum lupinum et mali **134**
granati corticem in licio suspendes, et si hoc parum
est, chartam puram combures et bibere dabis cum vino
veteri.

2 strofum | aneti || 3 radicem tunsae cribrata cocleare ||
9 per se ostendē || 10 graphio || 12 strofus || 13 infra *R* μεταξὺ *HP*
(intra *Veg.*) || 16 siccas || 17 columbi stercus || 19 cantabricū *R*
cantabrico *Sarch.* || 20 flos siccum | olei hem. *R* ἕλατον καὶ
οἶνον *S* c' *M* (*Veg. vinum omitt.*) || 21 palumbi stercore || 22 am-
bulam || 23 ventre | calida fovebis *scripsi*: calidaueris *R* ||
24 betas *R*¹ (b *delevit Politianus*) || 26 pilum *Sarch.*: pinum *R* ||
27 paruum || 28 cartham

- 135 Aliud. merdam leporinam cum novem coclearibus mellis et quindecim granis piperis in mortario cum suco de coliculis pariter terito et per cornu dato. inde cassiterina lamella aurem sinistram pertundito et ligato.
- 136 Aliud. talos suillos, tamen qui dentem humanum non tetigerint, tres comburito et cum vini hemina et olei tantundem potionem dabis.
- 137 Aliud. si stercus gallinaceum manducaverit, apii seminis cyathos V cum vini sext. et mellis hem. potionem dabis et inambulet tamdiu, quamdiu potio ventrem moveat. sane si a dolore et obroboratione fuerit subsecuta, bacas lauri, <nitri> selib., aceti sext. II, olei sext. per triduum in calido loco perunges. certissima medela est.
- 138 Aliud apopiras physicum. si stercus [in alio sic: et mali granati corticem in licio suspendes et hos characteres facies in cartha pura et combures et bibere dabis et residuos characteres sane non inueni, scriptos in codice hii erunt requirendi] gallinaceum comederit, pullum vel gallinam occidi facies et ventrem ipsius vel gallinae crudum cum stercore equo vel mulae devorandum dabis; aut, quod maius est, cyphi cum vino dabis, eadem hora sanabitur; aut lixivum tepidum cum oleo faucibus infundes: medebitur.

VIII. Ad eos qui non meiant et remedia ad dysuriam.

PELAGONIVS FESTIANO AIT

- 139 Multi quibus cordi est educatio vel cura generis equini, frequentissime erroris subeunt culpam. nam cum equus vel aliud genus animalis dysuria vexatur et maxime suc-

3 inde Sarch.: in R || 5 talas || 6 comburito || 8 gallinacium |
api semen || 12 < > restitui ex H et Veg. || 13 callido || 13 medella || 15 fysicum || 18 in uenis || 19 gallinacium comederet ||
22 cyphi cum scripsi: caefinum R || 25 remediū

currendum est huic, velut strophum aut tormenta ventris
 vel intestinorum sperantes quasi duri ventris medentur et
 tunc cum aliud in causa est, alii rei adhibetur cura et
 periculum subit, et quod verius dicendum est, rumpitur.
 5 nam qui dysuria temptatur aut stranguria, festinandum
 est, ut possit urinam facere. cuius haec remedia et ac-
 cepimus et facientes nosmetipsi experti sumus. nec multo 140
 dissimilia signa adfert is qui intestinorum dolorem patitur,
 et is qui stranguria vexatur. nam in eo, qui dysuriam
 10 [non] sustinet, haec signa invenies. naribus stertit, terram
 pedibus crebrius pulsat, cauda ventrem percutit et se ipse
 volutat, et cum elevare se voluerit, in posteriora subsidit.
 frequenter sane et vult meiare et videtur quasi posse,
 sed non meiat. nam se submittit, quasi meiet, et se sic
 15 tendit; tunc etiam et caput habebit in terram demissum.
 huic sanguinem de temporibus aut de facie detrahendum
 esse necessarium, in opisthotonis contrarium est. non
 tantum enim siccantur sanguinis emissionem nervi et cor-
 pus contrahitur, sed et passio ipsa anorectos facit, et
 20 cum invalidum sanguinaveris, laedis. evenit autem supra-141
 scripta passio nimio cursu, sed frequentius de itinere,
 cum per totum diem ambulaverit et potestas meiandi
 non fuerit data; unde oportet frequentius adhortari, ut
 urinam faciat. interdum et nimio otio, descendens enim
 25 acrior umor urinam prohibet. interdum nimio frigore,
 cum satis alserit aut loco frigido aut umecto steterit:
 hic, qui frigore hoc patitur, calore curatur, aut in calido
 stet aut contra focum aut aqua calida foveatur. sane
 rhododaphnen si burdo comederit, vesica ipsius rumpitur
 30 et inde moritur; equus autem si comederit, liberatur vino
 et crebris potionibus, quae aut ventrem moveant aut
 veneno resistant.

1 strophum || 2 quasi] q̄i R (qui legerat Sarch. coniciens
 equo) || 5 straguria || 6 urina | accipimus || 9 straguria | dysuria ||
 10 stertit || 14 se submittit scripsi: et submittit || 15 demis-
 sum] et missum || 20 ledis || 27 callido || 28 callida || 29 rho-
 dodaphnen

- 142 Curatur autem dysuria vel stranguria sic: coliculorum fasciculos cum foliis suis decoque, inde exprime folia et proice, et aquae, in qua coliculi decocti sunt, id est ut habeat aqua ipsa mensuram sextarii, iunge vini heminam et olei acetabulum et per narem dextram scripta infunde et deambulet et meiat. 5
- 143 Item aliud. absinthium cum vino decoque ad sextarium non plenum et ut supra per narem infundis.
- 144 Aliud. opopanacem, quantum digiti minoris extremitas est, cum vino, ut supra est, dabis. 10
- 145 Aliud. radiceis semen teres et cum vino et ut supra scriptum est dabis.
- 146 Aliud. cepas longiores, quia sunt magis acriores, purgabis et confringes aliquas quinque et pone in ano et ambulet et meiat. prodest et aqua calida renes fovere. 15 errant tamen multi dicendo prodesse, ut manum per anum mittant, quoniam [in utroque contrarium est] et vesicam laedunt et meatum ipsum unguibus vulnerant. si tardius urinam fecerit, stercus caninum cum sale hammoniaco vino permixtum dabis. 20
- 147 Aliud. alii capitula duo purgata trita vino permixta dabis et facies equum currere.
- 148 Item. ebuli radicem conterito cum vino veteri et exprimito et per linteolum colato et dabis per utrasque nares. 25
- 149 Aliud. puleium cum aqua bibendum praebabis.
- 150 Aliud ad eos qui non meiant, <Magonis> Carchedonii, quod solus adseveravit. dicit enim debere de prioribus pedibus ungulas subter ipsius equi radi et teri cum vini sext. et naribus infundi. adseverat certissimum re- 30 medium.
- 151 Item aliud Apsyrti, quod se apud Sarmatas vidisse

1 culiculorum || 3 aqua | culiculi || 4 habeant || 9 ypopanacem || 11 radice sem || 15 callida || 18 laedunt | 19 stercum | cum sale hammoniaco] μετὰ ἔλατος καὶ ἀμμωνιακοῦ H 117 || 21 alei || 23 aebuli || 26 prebebis || 27 carchedoni || 32 adsyrti (in margine addit. manu Politiani Apsyrtus)

adseveravit. nam dicit cooperiri debere equum diligenter, ita ut usque ad terram coopertoria demittantur, ne fumus thymiamatis exeat, et sic castoreo carbonibus imposito omnem ventrem et testes ipsius equi fumigari: statim
 5 meiat. prodesse tamen mel coctum salibus iungi et facere pilulas in modum ovi et in ano ponere. hoc etiam prodest eis, qui strophum patiuntur.

Sane ipsius passionis genera sunt tria: unum quod
 dicitur dysuria, quando tardius meiat, alterum stranguria,
 10 quando cum dolore et difficultate meiat, tertium ischuria, quando omnino non meiat, quod non facile curatur. cui etiam pro diligentia et pro amore equorum remedium et medelas negare non debes, sed calidis rebus uti, ita ut spongas calidas locis omnibus naturalibus admoveas, et
 15 potiones frequenter melle et passo mixtis cum aquae calidae sextariis prope duobus per sinistram narem infundere. facit etiam ipsi passioni et prodest aqua, in qua betae aut malvae fuerint decoctae, cum melle data. cibos virides dare quod si tempus non patietur, faenum meli-
 20 crato aspergere et de hordeo tisanam cum melicrato dare utilissimum est. his autem rebus praebitis omne intrinsecus malum, quod ex acerbis umoribus nascitur, dulcedine ipsa mellis vel aliarum rerum similium dissolvitur atque curatur.

25 Item ad eos <qui non meiant>, Emeriti mulomedici. 153
 rosmarinum decoque et de calida ipsa testes foveto. quod si tardius meiauerit, cimicem vivum in aurem equi mittito et alterum supra naturam, qua meiat, confricato. certissimum remedium est.

30 Item ad eos qui tardius meiant. porros decoques et 154
 sucum eorum exprimis ad sextarium et commisceas vini veteris et olei acetabulum et dabis per narem dextram et deambulet. hoc facies triduo, ut magis sanus sit.

1 equum *scripsi*: cū || 2 dimittantur || 3 castoreū | impositū || 7 eis *scripsi*: et | strophum || 13 medellas | callidis || 14 callidas || 15 mistis | callidae || 18 decocte || 19 fenū || 20 asperge || 21 prebitis || 22 aceruis || 26 callida || 28 natura || 32 veteri

- 155 Item remedium viatorium Pelagoni. lutum de via, id est ex lotio cuiuslibet equi factum, mixtum vino et colatum naribus infunde; et cum siccaverit lutum, eandem vim cum vino habet.
- 156 Aliud. apii radicem teres et cum vino sucido aut cum mellicrato potionabis. ⁵
- 157 Si equus veretrum submissum habuerit nec revocare potuerit, posca frigida assidue foveto. medebitur.
- 158 Aliud. tus ovum <cyminum> cum vino misce et potiona. ¹⁰
- 159 Aliud. stercus suillum aceto mixtum et percolatum dabis.
- 160 Aliud. panacis radices serp. II cum vino trita dabis.
- 161 Aliud. rutae silvaticae semen cum succo colicorum dabis. facit hoc et ad strophum. ¹⁵
- 162 Aliud Columellae. oleum mixtum vino supra ilia et renes infunde, aut si id parum profuerit, melle decocto ac sale collyrium tenue inde foramini quo manat urina, vel muscam vivam admove vel turis micam, vel e bitumine collyrium insere naturalibus locis vel alii spicam. ²⁰

VIII. De laeso dorso et de pilo totius corporis et de pulmunculo.

PELAGONIVS ASTYRIO

- 163 Sit licet inlibatus et omni malitia alienus tuus ille circa generositatem equorum curulium occupatus affectus, sit voluntas civiliter grata et omnibus nota: non enim circo vel vulgi voluptatibus animum miscuisti nec damna opinionis de alieno spectaculo adquisisti, sed amore privato equorum et voluptate iungendi, quam per temet-

6 mellicrato || 7 summissum || 8 assidue || 9 < > restitui ex HP || 13 radicem | tritam || 14 sem(en)] δίζαν HP || 15 strophum || 16 mistum || 17 profuit Col. || 18 inditur Col. || 19 euitimine || 20 alei spica || 21 leso || 26 uoluptas || 28 adquisisti sed] adquisistis et

ipsum tibi exhibes, floruisti, quod et nobis est gratum et necessarium tibi ex superfluo. igitur de dorso apud te pauca dicemus, licet cura istius corporis tibi aurigae privato non adeo sit necessaria, quia curuli equo a labore
 5 pars ista corporis aliena est. tamen ut ex omni parte integra inlibataque corpora equorum perseverent, etiam hanc curam scire te convenit.

Si dorsum laeserit, ante omnia otium est necessarium, 164 ut et diligentius curetur et post curam spatium dierum largiamur, nec tam cito iniungendus est labor, ne adhuc tenera vulnera laboris iniuriam non ferant noxamque iterum contrahant. curari autem debet sic: si vulnus fuerit, gallas Syriacas combustas cum melle vulneri superimponere.

Item aliud faciens ad omnia vulnera. pulverem cor- 165 ticus pini et <florem> calcis vivae aequo pondere misceris et vulneribus supersparges, aut cupressi pilulas tunsas et cribratas vulneribus impones.

Item post curam ut pili crescant, testudinem supra 166 sarmenta combures et in cinerem diligenter rediges et tritum in caccabum novum mittes et aluminis crudi uncias III et medullae cervinae quod sufficit cum vino pariter in caccabo confricabis et superlines compluribus diebus.

Aliud apopiras Pelagoni. pulverem de lupinis com- 167 bustis <vel fabis frictis> vino mixtum superline.

Item si dorsum ab iniuria aut imperitia sedentis in- 168 tumuerit, Arcadi apopiras. mallonem caepe, id est fascem unde caepe ipsum dependet in calidam ferventissimam mittes, ut incalescat, et postea calidum supra tumorem
 30 impones aut fascia constringes aut scordiscum superimpones et una nocte et die sic maneat. certissima medela est.

2 aput || 4 curulis || 7 scire te] sciret et || 8 laeserit añ om̄s || 13 supinpone || 15 <> restitui ex Veg. || 17 inpones || 20 mittis | crudū || 22 superlinis || 25 <> e. gr. restitui ex H et Veg. | mistū superlina || 26 inperitia || 27 fascæ munde caepe ip̄m dependeꝝ || 28 callidā || 29 callidum || 30 inpones | constringis | super inpones || 31 medella

- 169 Item ad clavum de mercurio vel de dorso. farinam hordeaciam cum foliis coliculorum contundis simul vel teris et imponis.
- 170 Item ad cicatricem vel ut pilum ducat: fuligo ex aeno infriatur. ⁵
- 171 Item si dorsum motum erit, polentam oleo et vino conspergito et obligato; et si pulmo factus erit, decussatim secato stercusque equinum cum oleo et aceto et sale frixo crudum imposito. curasti.
- 172 Si equo spina doluerit, sanguinem de femoribus de-¹⁰ trahere et unctionibus calidis utere; postea bacam lauri, sulphur, oleum, axungiam, nitrum, cedriam vino permisceas et sic omne corpus aut in calido loco aut in sole perfrica.
- 173 Item ad laesum dorsum vel pilos recitandos, Apsyrti.¹⁵ corticem pini combures et teres et facis pulverem et uteris.
- 174 Item aliud. testas ostreorum teris et pulverem facis et uteris, aut corticem quercu tere et pulverem facis.
- 175 Item si velis album pilum nigrescere. atramenti sutorii scripula III, rhododaphnes suci scripula quattuor,²⁰ sevi caprini quod sufficit: omnia deteris et uteris.
- 176 Item si nulla praecedente causa pili ceciderint. spica nardi, uva passa simul in aceto tussa et cribrata fervescunt, atque ita calidum corpori glabro imponitur.
- 177 Pulvis ad dorsum ruptum. lepidae —, aeruginis —,²⁵ atramenti sutoricii <—>: omnia simul misces et pulverem facis; prius tamen dorsum equi vino lavas et sic uteris pulvere.
- 178 Item si equo album pilum facere volueris. cucumeris silvatici radicem p. X I, nitri serp. XII, mellis hem. haec³⁰ omnia misce et utere.

3 inponis || 6 pulentam || 7 decussatim || 9 inposito || 10 sanguine || 11 callidis || 13 callido || 15 laesum | Absyrti || 20 scrip III
R yod. α' HP | rododafni sucū || 22 precedente || 24 callidum | inponitur || 25 eruginis || 26 atramenti sutoricii || 27 dorsum equi] dorsū q̄

Item si vulnus in dorso vel in quacunque parte cor-179
poris vermes fecerit nec possunt abici et necari, nepetam
et cedriam sive cyminum vel cicutam contere ex aceto
et tertio uteris, si minus, ex calce viva et amplius accedat.

5 Item si laesus fuerit mercurius supra dorsum, utilissi-180
mum est cauteriari subtiliter. post hibiscum <cum> vino
et melle conteres et uteris. sin aliter pannis minutis cum
oleo et aceto vulnera purificabis. tunc iterum, si necesse
est, cauterio uteris. post cauterium cornu caprinum com-
10 bustum et contritum ulceri superpone usque ad summam
sanitatem.

Item si ex iniuria equus aut a nimio tractu aut a 181
pondere dorsum laeserit et clavum fecerit, utilissimum est
farinam hordeaciam imponere aut cinerem cum oleo
15 tandiu, quamdiu idem clavus cadat. cum clavus ceciderit,
utere lipara cum pannis minutis, usque cum ulcus pur-
gatum sit. inde lycio percurato ad sanitatem.

Item si pulmunculus natus fuerit, pulmunculum ferro 182
eximito et pelliculam, de qua pulmunculus fuerit abs-
20 tractus, parcius demittito, id est fortius resecato, ne epi-
dermis fiat; et ne nimius sanguis erumpat, stercus ipsius
equi aut pannum minutum cum oleo et aceto vulnere
superimponito. postero die folia <coliculorum> tunsa cum
oleo imponuntur diebus quinque, et cum iam coeperit
25 cicatricem ducere, lycio sanabis.

2 necaret || 4 accedat || 5 laesus || 6 pos || 10 ulcere | super-
pone] superponi R superponito Sarchiani || 13 laeserit || 15 tan-
dium || 16 purgatum scripsi: per um R pervium proposuit Sarch. ||
18 pulmunculum] pulmuncula || 20 demittito || 22 verba pannum
m. c. o. et aceto in codice leguntur post diebus quinque: trans-
posui || 23 superimponito | <coliculorum> addidi coll. 169 (cau-
lium Veg.) || 24 imponuntur

X. Ad eos quibus membra deficiunt, quod mulomedici foria appellant, et ad lassitudinem vel de bulimo.

PELAGONIVS FESTIANO AIT

- 183 Diversae quidem passiones equorum, sed signa similia forsitan curantibus vel philocalis erroris adferant aliquid. nam multa in equo similia signa reperimus, cum diversae et longe a se alienae infirmitates existant. nam cum dicimus equum febrientem caput habere in terram demissum, crebra perseverare suspiria, haec etiam et dolorem indicant capitis; cum opisthotoni signa pervideris, sperabis roboris passionem; quod et nunc quibus membra aut sole nimio aut labore deficiunt nec stare possunt, sed complicitis inter se eruribus concidunt, ne dolorem ventris sperans medelas et curas stropho praebeas et non passio ipsi congruam offeras curam. sed in his tam similibus signis passionum sunt tamen quaedam longe separata atque aliena, quae facilius poteris recognoscere, si diligentior fueris.
- 184 Si equus sibi aestate displicuerit, hac uteris potione: tracanthum, murrum, crocum, irin Illyricam, pollinem turis, herbam Mercurialem, chamaepityn, chamaedaphnen cum caprino lacte permisce et faucibus infunde.
- 185 Ad eos quibus membra deficiunt. abstineri eos potu Celso placet, ut sitiunt satis. tunc dicit debere eum sitientem in aqua frigida hora una stare. remedium adseverat. Florus iubet ulmi folia tunsam cum vino faucibus per cornu infundi. nos experiundo scimus profuisse tritici farinam cum aqua frigida datam aut ova triginta cum puleio et posca <et> oleo faucibus infusa.

5 passionis || 6 filocalis (in marg. φιλόκαλοι Polit) || 7 equos R equis Sarch. | repperimus | diuerse || 9 dimissum || 11 opisthotonis || 12 quibus Sarch. qui R (an cum?) || 13 cōplicitis || 15 medellas | strofo prebeas || 17 longe separata Sarch.: longea seperat R || 20 displicueris || 21 tracantum myrram || 22 chamaepitynchame dafnen || 25 eum] an equum? || 26 sitiente || 29 data | triginta] tria ova ponunt H et Veg., fortasse rectius || 30 infusa

Item si equus aestuaverit. brassicae folia cum apio 186
tunsa, vini sext. mixta per narem sinistram infun-
duntur.

Item aliter, si fortius aestuaverit. petroselini, hor- 187
5 mini seminis, dauci, silis Gallici, abrotoni, †alis seminis,
schoeni: aequis ponderibus tunsa et cum aqua mulsa
data aestus relevant.

Item ad bulimum, Apsyrti. utilissimum et necessarium 188
est domino philocalo bulimoso succurrere. nam equi inter-
10 dum famem sic non ferunt, ut concidant; cui succurrendum
non magno sumptu manifestum est. nam cum bulimaverit,
panis mundi mollem partem vino infundis et cum vino
ipso confricas quasi chylon et per cornu faucibus infundis.
et hoc quidem initiis vel in itinere, ubi desunt necessaria,
15 prodest; sin autem permanserit bulimus, simulae cyathos IIII
cum vino commisces et per cornu dabis.

Item in itinere si bulimaverit, ubi desunt necessaria, 189
terram vivam et vinum faucibus infunde aut offas fac et
sic in os mitte. certissima medela est et necessario pro-
20 babilis.

Ad ostocopum. si equus aut nimia pletura oneretur 190
aut defatigatione itineris, sanguis de brachiolis mittendus
est eodemque sanguine, iuncto oleo cum vino, omne cor-
pus perungendum est. dabis etiam potionem pulverem
25 quadrigarium cum oleo et vino.

Si equus aestuaverit aut membra omnia defecerint, 191
potiona hac potione: lactis caprini sext., tracanthi — II,
ari Gallici — II, nuclei — II, cariotae — II, hyssopi
fascem, marrubii tunsi — II: horum omnium per singulos
30 dies sextarios singulos dabis.

Item ad hanc passionem aptissima. tisanae sucum, 192
caprinam adipem, acrones berbecinos, coriandrum, anethum

2 uino | mista | narē insinistram || 5 drauci | habrotoni ||
6 scoeni || 8 absyrti || 9 filocalo || 15 ciat. IIII R *κνέθους τρεῖς* H P
(item *Apsyrtus Hipp. p. 182*) || 19 medella || 21 stocopum || 23
sanguini || 28 ari] *λαδίον H ἀρίον Pm₁ λαδίον m₂* | ysopi ||
29 marrubi || 31 aptissima *Sarch.* aptisma R || 32 caprina adipe

vetus: haec cum suco tisanæ cocta madefacta, deinde viride coriandrum bene tritum suco tisanæ colato permisce et triduo potionabis.

XI. Curae ad flemina.

- 193** Flemina ferro candente curantur, vulnera sicut cetera⁵ usta curantur. solet et sagitta muccus qui inest mitti, tunc spongia insuper ex aceto laserato et marino imponitur. postero die collyrium inducitur, quod vesiculam, quae muccum continuit, extrahat, cuius haec est compositio: cummi hammoniacum aceto acri commixtum levigabis atque sole siccatum, collyria facies.
- 194** Ad recentia flemina quae sine vulnere curantur. cancri p. II, galbani selib., resinae terebinthinae — III, turis cyat. III, nitri selib., salis sext.: mixta levigataque aceto commixto infervescunt et calida panno inlita malacmatis modo genibus circumdantur; quae per alternos dies calefacta renovataque imponuntur. vel bituminis Iudaici —, sinapis seminis —, rhododaphnes — cum axungia levigantur atque inlita genibus imponuntur; vel filicis radix cum axungia veteri et ervo cum aceto levigata; vel sinapis Alexandrini selib., nasturcii selib., <fici Afrae selib.>, salis — <II>, axungiae veteris libra, aceti quod satis est.
- 195** Item aliud ad flemina. caustico exsiccato temperato aqua frigida et imposito spongiam aceto madefactam per²⁵ quatrimum. quarto die farinam hordeaciam cum aqua imposito, usque cum vulnus cicatricem ducat, inde mali

6 mittit || 7 spongia | inponitur || 8 induitur || 9 que | continuit *Sarch.* conticuit *R* || 10 cū miamonia cū || 12 cancri p. II *R* *ἀγχονος λίτρας β' HP* || 13 resinae terebentinae — III *R* *ῥητίνης λίτρας δ' HP* | turis] *λιβάνου ἀλεόρου λιπαρωτέρου HP* || 15 callida | malacmatis || 16 quae] q. *R* et *Sarch.* || 17 imponuntur || 18 iudaici | senapi | rhododafnes || 20 radix] *scripsi: aridae R (βλάγγρον ῥίζαν H)* | herbo || 21 nasturci || 22 *ισγάδων Ἰσραήλων γῶ ξξ, ἔλατος γῶ β' HP* | axungia || 24 temperatum || 25 inposito || 27 inposito

granati corticem contundito minute, cum lycio locis patentibus imponito.

Item aliud ad flemina vel ad aquatilia. cineris de **196** foco —, calcis vivae — vino subigito et facito crassitudinem mellis et caveto ne obdurescat, antequam oblinas tubercula, quae erunt, usque cum exsiccantur. medicamine ipso uteris, si recentia erunt; si vetustiora, craticulatim subtiliter urito, usta curato sicuti et cetera. hoc autem vitium a labore contrahitur, si aut in duro aut inter **10** lapides equus fortiter tripodaverit aut burdo maiorem sarcinam tulerit aut mula iuncta diu laboraverit.

Flemina in geniculo spargent rhododaphnes — **III, 197** bituminis lib. III, nitri lib. III, axungiae veteris colatae unc. III.

15 Item ad nervorum dolores vel ad aquatilia ex collectione sine ferro aperienda: cerae p. s., adipis taurinae, galbani, bidellae, piperis albi, hammoniici quadrantes, pollinis turis — **IIII**, bacae lauri —.

Vulnera omni genere curantur cyclaminis radice cinere **199** cum farina ervi melle adiecto: commalaxata atque ita imposita prosunt. si altiora erunt ulcera, rubricam cum melle miscebis et cum detramine pannorum vulneribus inseris superque pannum et spongiam cum posca impones. sunt et gallae tritae remedia nec minus sucus marrubii **25** cum fuligine.

Flemina sine ferro ut cures. sinapis et salis Alexandrini scrp. **IIII**, nasturcii scrp. **IIII**, aceti scrp. **II**, axungiae veteris lib. s.: omnia simul conteres et in linteolum inducis diebus **III**; solves tunc spongiis ex lasere **30** Cyrenaico maceratis, ulcera post styptico recludis.

1 minutae || 2 inponito || 7 vetustior articulati || 12 geniculos perge rododafnis || 13 vituminis || 17 bidellae || 18 pollinem | bacae || 19 radices cinē || 20 herbi || 21 erant || 23 spongiam | posca || 24 marrubi || 26 senapis || 27 nasturci | κατὰ δάμνον γὰρ α' HP || 28 et] sed || 29 spongiis || 30 cyrenai comacratiss | ulcera scripsi: uteris | styptico

- 201 Item alio genere sic facies: filicis radicem et ervum contundis in pilo et ficum Afram et sic uteris. est res certissima.
- 202 Item ad flemina discutienda. fici radicem, ervum, axungiam veterem, acetum acre: line in linteolo et utere. 5
- 203 Ad flemina tollenda. sinapis Alexandrini selib., <nasturcii Alexandrini selib.>, fici Afrae <—> II, axungiae veteris selib., aceti scripl. II.

XII. Ad suspirium pecoris ait.

- 204 Periculosissimum vitium est, malim id multi vocant, 10 cuius genera [in alio et sic: ad flemina tollenda: nasturci Alexandrini selib., fici Afrae — II, axungiae veteris selib., aceti serp. II] Graeci ita dividunt *ἀσθρῆτιν*, *ὄγγρον*, *ξηρόν*, *λεννήν*, *μέλαιναν*, quae Latini articularem, umidam, siccam, albam, nigram appellant. signa eius talia sunt. toto corpore 15 concidit, naribus reddit umida et aquam multam bibit, tussit duriter et restertit, claudicat pedibus alternis, furfurem ex auribus reddit easque flaccidas gerit, corium eius male olet. id accidit cum praeclusi sunt a cruditate nimia meatus et exulcerati, non commeat naturalis in pulmonem spiritus. curatio eius haec est. sanguinem de 20 cervice aut de cruribus mitte eoque vino et oleo permixto totum corpus perfricabis, deinde tracanthi, murrae, turis obolos binos miscebis ovi albo adiectaque aqua mulsa per os infundes. cibus ei gramen erit et Medica vino 25 <et> oleo infusa hordeumque pinsitum. vel etiam lactans occiditur eiusque interiora purgantur atque ita aqua ad dimidium decoquitur adiecto nitro ad modum et hyoscyami et sulphuris vivi dragma una: quae colata miscentur

1 ervum] herbam || 4 fleminā discutiendā | herbum || 5 lina || 6 tollenda] pollienda (cf. 204) || 7 fici scripsi: fecle R || 9 PECORI || 13 apoei fin YTPAN ΞHPANACYKHNADEADINAN qVae latinae (rectius *Politianus in margine*) || 19 oleo tid || 22 eoque] eiusque R (an eique?) || 23 tracanthi myrrae || 25 Medica scripsi: modico || 26 lactans scripsi: iactans

vino et per os tertio quoque die infunduntur. gallo etiam occiso idem hoc fieri solet. alii caput caninum fracidum requirunt et scillam albam harundine in partes concisa simul torrent, quae levigata cum vini cotulis Corinthiis 5 quinque, olei cotula Attica, piperis albi triti — commisce: ex quo singulos sextarios per narem dextram infunde.

Item aliter <ad> suspirium, quod Graeci orthopnoean 205 vocant. cognoscitur autem cum iumentum nares arrectas 10 habet purulentaque emittit et crebrius illa attrahit oculosque habet arrectiores. curatio eius talis est. sanguis de cervice mittitur isque cum oleo et aceto permiscetur et ita iumentum ungitur. cibus, in quantum fieri potest, abstinetur vel iis utitur, qui calefacere possunt, aut ervi 15 aut ciceris aut triticea farina, aestate etiam hordeacia; infusi etiam tracanthi, sapae, sulphuris, vel etiam catuli sanguine adiecto, et cymini triti quod tribus digitis sustuleris: ea omnia vino dabis commixta, vel ovi album cum melle et nucibus pineis, id est nucleis levigatis, lacte 20 commixto per dies duodeviginti aut plures. dum convalescit pulmo, id facies. si non profecerit, radicem consiliginis cute forata in pectus adicies vel in auriculae urceolas extremas et in prima parte narium ponis, per quod omne vitium evocabitur. pastillos et<iam cum> aqua mulsa 25 dabis nucibusque amaris cum radicibus cucumeris silvatici melle commalaxatis; ad hunc usum servabis. vel radicem mori <ad> obolos tres levigatam cum vino calefacto in nares infundis suspiriosis. prius autem cyatho uno olei et vini sextario uno caput purgabis. quibus si sanies 30 responderit, insanabile vitium est. si per nares pus reddit, turis masculi <unciam> cum vini cotula Attica levigabis et per utramque narem tepefacta infundes foliisque laureis

1 diei funduntur || 5 Attica scripsi: addita (cf. 205) || 8 greci orthopnoean || 10 atrahit oculos quae || 12 permiscitur || 14 his | herbi || 15 hordeaciis || 16 tracanti || 19 lacte Sarch. lete R || 20 ἐπι ἡμέραις κ' HP || 21 proficerit || 22 adicies | auriculo orciolas || 25 amaris scripsi: marinis || 29 sextario uno] sex tūc || 32 infundis

nares fumigabis; si per veretrum, gallum et catulum simul in aqua decoquis colatamque aquam sulphuris dragmae [—] levigatae miscebis eamque potionem in os eius infundes per dies continuos novem.

206 Ad initium suspirii. vermes de pistrino septem cum vini cyathis VII, ovis duobus, olei cyathis II tepefactis simul et levigatis per nares infundito.

207 Ad equi suspirium. passi Cretici sext., iris Illyricae —, piperis —, croci unc., murrae troglitis —, turis pollinem, tracanthi —, uvae passae [in alio sic: uvae V]: haec omnia commisceas et postea fauces eius melle, butyro, axungia, sale modico †avenabis.

208 Ad suspirium validissimum, de quo etiam et suspendit ilia et oculos vel oculum dextrum coloratum habuerit, nonnunquam etiam maxillam tumidiorem, incessus etiam non rectos. inter initia hoc malum citius nimia diligentia sedabitur. considera diligentius: si dextra pars fuerit curvata, sanabitur, si sinistra, difficile obtinebitur. adhibenda sunt tamen haec. duodecim venas omnes equi solvito, ita ut de quaternis sanguinem detrahas per triduum, et dabis hanc potionem: croci <—>, murrae troglitis —, spicae nardi —, piperis albi —, aquae mulsae sext. III, olei veteris sext. I, vini veteris sext., olei laurini hem., olei rosacii selib., lentisci hem. omnia in novum vas mittis et catulum dierum X cum favo misces vel mulso et ovo I. diebus continuis dabis potionem suprascriptam.

Ad suspirium, quod ex nimio sudore nascitur, vel 209 <si> ex nimio suspirio sudor et nonnunquam etiam per nares purulenta apparent. huic passioni potio haec erit aptissima: passi Cretici sext. s., costi — III, floris hys-

2 dequoquis || 8 illiricę || 9 crocei | myrrae || 10 passe || 12 asungia || 16 rectus || 17 considera *scripsi*: considerandi *R* considerandum *cons.* *Sarch.* | dextera | curvata *scripsi*: purgata || 18 sinistra || 19 hec || 21 mirrae || 24 lentisci hem. *R* *φανης* § 6. s' *HP* (*h. e. lentis, fortasse rectius*) || 25 fabo || 27 quod * ~~ex~~ nimio *R*¹ quod * ~~ex~~ nimio *corr. Polit.* || 29 pululenta | hec || 30 flores ysopi

sopi — II, herbae chironiae — II, iris Illyricae — II, casiae fistulae — II, tracanthi — II, abrotoni — III, mar-
rubii masculi aridi — II, strobili viridis — II: tinsa di-
ligenter et passo admixta faucibus infundito.

5 XIII. De hydrope vel de tympanitico.

PELAGONIVS FESTIANO SVO AIT

Equos hydrope frequenter vexari et contrahere eandem **210**
passionem non omnibus notum est, qui erroris frequenter
subeunt culpam: nam cum equus hydrope teneatur, tunc
10 aut pinguedinem aut inflationem corporis putant; cum
splenicus est et venter increscit, naturam corporis sperant.
in iis autem qui hydrope temptantur, signa huiusmodi
sunt. venter crescit cum durtia, crura tumidiora appa-
rent, et cum equum currere volueris, actus non potest,
15 sed suffocatur et angustatur spiritus nec ambulare potest.
ille autem qui splenicus est, ventrem sine intellectu
maiores gerit, et cum exercetur, sternutat frequenter et
caput dolore ipso iactat. in tympanitico alia signa sunt.
venter quidem crescit et iuba et cervix rigida est et fre-
20 quenter etiam extensione ipsa et tumore intestin(or)um
per meatum stercoreis rumpitur. quibus haec prodesse
quae ostendimus certissimum est.

Ad hydropem. ab umbilico ad pectus versum, men- **211**
sura digitis duobus sit tibi subtiliter, contra non in
25 latere, sagitta percute et fistulam pone, per quamumor
currat aut aqua, quae hydropicum facit. currere autem
debetumor ad sextarios IIII, vel si plus tumuerit, plus
tolle. sane sic iumentum liga, quamdiu fracescat. uti
debes potionibus iis, quae urinam moveant, assidue autem
30 et fricare debes et sudare debet. pro cibo gramen acci-

1 **is illyrice || 2 cassiae | tracanti | abrotoni | mar-
rubi R (λιβάνον HP) || 7 hydropes || 12 his || 18 tympanetico ||
21 hec || 22 que || 23 mensuram || 24 si tibi subtilr (subtilior
Sarch.) || 27 humor | sest. || 29 his que || 30 frigare

piat et cicer infusum et de fluvio bibat, quia exercitior est, aut aquam de cicere infuso. perfundi etiam aqua convenit et cum deambulat, fasciis crura alligabis. prodesse etiam ferunt, si deambulent inter pigmentarios, quia odores diversi latenter pulmonibus prosunt. cui haec potio ⁵ congrua est: petroselinum pinsitum cum vino aut mala granata tunsa cum vino; sed et apium, quantum potest, comedat.

212 Ad spleneticos. sanguis de brachiis detrahendus et hordeo abstinendus, ut macilentior sit, et alium, nitrum, ¹⁰ marrubium pinsatum cum absinthio et cum vino austero da per cornu et ambulet; mane spongiis calidis foveatur et pressa manu fricetur. si permanet tumor ventris, pectus cauteriari convenit, inde intermisso triduo, id est die quinta in pectore mensura digitos ternos hac atque illae ¹⁵ adicis et sic rursus cauteria. observare autem debes ne venam comburas.

213 Tympanitico convenit cinerem calidum cum garo in panno aut in linteolo umbilico vel ventri admovere. teneri autem a compluribus debet, ne se conluctando vexet. tunc ²⁰ panacis radicem et sil Gallicum conteris cum oleo et vino et tepefactum per cornu faucibus infundes.

214 Item aliud. thymum silvestrem, cymini seminis acetabulum, mellis tantundem, laser magnitudinis fabae, acetii cotulam in aquae sextariis tribus diluis et per os in ²⁵ fundis ciboque per noctem abstinebis. si id non profecerit, <in> latere sinistro proxime costam novissimam per longitudinem digitorum quattuor urito non amplius ad altitudinem digiti. usta sicut supra curabis.

215 Item potio ad hydropicos. conficito pastillos de melle ³⁰ et butyro et in mortario cum olei cyatho terito et da

5 hec || 7 potest (*puncta manu Politiani ut videtur*) || 8 comedat || 9 spleneticus | detrahendos || 10 macilentior || 11 absinthio | austero || 12 spongiis || 16 adicis *scripsi*: adhaerens || 18 tympanitico | cinere callidum | caro (*περὶ ἀξονυγίων H*) || 23 thymum] humum || 24 laser || 25 cutula || 27 sinistro || 28 quattuor

cum vino per os; aut asparagi silvestris radice — II [et] cum vini veteris sext. s. decoquito ad heminam et per cornu dato; aut panacis radice semunciam conteris et cum vino dato. sane prodest, ut semper sitiatur nec plurimum bibat.

XIII. De lumbis et de renibus et de coxis et de gambis.

PELAGONIVS FESTIANO SVO AIT

Congruum est ut de lumbis et de renibus apud claritatem tuam pauca dicamus. facilius enim ab eo vel intelligitur vel curatur animal, qui frequenter dolorem sustinet similem, sicut te ita intellegimus et nudum frequenter inspeximus renibus dissolutum. duplex ergo beneficium te de curis istis vel de medellis consequi manifestum est, ut tuos medicamine exquisito solidos lumbos et, cum equi vexaverint, similis a te cura ac diligentia praebeatur. equi plerumque lumbos nimio pondere laedunt aut si fossam transcenderint et posteriores pedes resederint aut nimio frigore. tunc eos curari his medicaminibus convenit, ut calida lumbi rigentur diutissime, unctionibus calidissimis utaris et postea caustico.

Item si validius doluerint, venae de inguinibus solvuntur. tunc sales et axungia et oleum sanguini qui profuit mixta renibus superimponuntur et, cum necesse fuerit, cataplasma dabitur.

Item si coxam laeserit sine vulnere, synchronismate uteris diebus novem. inde prout profecerit cura, aestimabis, et si necesse fuerit, et de inguinibus venae solvuntur. tunc calido medicamine coxa curetur, id est euphorbii — IIII,

1 cum vino] *μετὰ οἴνου* §. *as' HP* || 3 sem || 6 cossis || 11 intelligitur || 12 sustinet | intelligimus || 14 medellis || 15 solide || 16 prebeatur || 17 laedunt || 18 transcenderint || 20 callida || 22 uene || 24 misti || 26 laeserit] si laeserit *R* stimulauerit *Sarch.* || 27 proficerit || extimabis || 29 enforbi

salis sordidi — IIII, picis liquidae scrip. IIII una decoquis.

- 219** Item si gamba intumuerit: flos faeni combustum cum posca frigida, uteris usque cum fervor tumoris evaporet. tunc alium contusum gambae superimponis. utilissimum fertur.
- 220** Item potio ad renes. pilulas cupressi virides undecim assas, nitri — III adaeque torrefacis et in pulverem redigis et ipsum pulverem cum mellis unciis III et olei boni — III et vini veteris sextariis IIII mixtum per quatrimum faucibus infundes.
- 221** Item ad dolorem lumborum. brassicae contundito hem., polentae sext. aqua frigida subigito et imponito.
- 222** Item aliud. sisymbrium cum polentae sext. aqua subigito.
- 223** Item aliud. cupressi folia contundito ad heminam et polentae sextarium aceto subactum dolenti imponito.
- 224** Aliud. resinae durae — II decoquito usque cum liquescat, inde farinam hordeaciam supermittes tamdiu, quamdiu in modum pultis spissum videris; inde cum modo calidum renibus superimponis. hoc frequenter renovabis, utilissimum est et dolori et tumori.
- 225** Item ad dolorem coxae. synchronismate uteris diebus octo venam ipsam interdum ducens. tunc alio medicamento, cuius haec est compositio, uteris: euphorbii — IIII, salis sordidi — IIII, picis liquidae scrip. IIII: omnia simul decoquis et uteris.

4 pusca || 5 gambae] caube || 7 uiridis || 13 polentis || 14 sisymbrium | polentis || 17 polentis || 21 superimponis] imponis. super || 22 dolori] dolo || 25 hec | euforbi — III (cf. 218)

XV. De articulis vel de pedibus vel de collo.

PELAGONIVS FESTIANO AIT

Utilissimas sed multo inter ceteras necessarias pedum **226**
 curas dicemus, ut omnia, quae in articulis vel in pedibus
 5 evenire aut labore aut negligentia aut casu consuerunt,
 ea sana inlibata his medelis, quas ostendimus, perseverent.
 roborandae sunt et solidandae ungulae diligenter stabuli
 munditia, ut sine stercore et sine umore stabuletur, ut
 stabula roboreis axibus constrata sint. articuli sane vel
 10 suffragines ut integrae sanaeque perseverent, quod maxime
 in equis necessarium et pulcrum est, nos magna diligentia
 custodiamus curantes, ne de exercitio aut de itinere arti-
 culis lutum inhaerens permaneat: aut aqua calida arti-
 culos fovebis aut vino lavabis, quod si utrumque feceris,
 15 melius est.

Ad contusionem pedum, Pelagoni apopiras. ficus siccas **227**
 cum sale contunde et unguis imponis.

XVI. Ad ozaenas ait.

Atramentum sutoricium, gallas, alumen aequis partibus **228**
 20 tunsam cum axungia misceto et mali corium cum aceto
 et nitro adunata omnia imponito.

Item aliud. ficus et sinapi contunde et cum aceto **229**
 misce et cum aluta patienti impone, tertio die solve. si
 nihil senserit, renova medicamentum et iterum post ter-
 25 tium diem solve et cum melius habere coeperit, articu-
 culos vino lavato et solutum dimitte.

Item aliud. opopanacem cum farina hordeacea coques **230**
 in modum cataplasmae et impone.

1. 2 *inverso ordine in codice leguntur* || 3 sed] *fortasse et* ||
 5 *negligentia (puncta Politianus posuit)* | *conserunt* || 6 *me-*
dellis || 10 *integre saneque* || 13 *inherens* || 18 *ozinas* || 19 *adra-*
mentum || 22 *senapi* || 25 *ceperit* || 27 *ypopanacem*

- 231 Item ut equo unguulae crescant. alii capitula <tria>, rutae manipulum, aluminis tumsi ac cribrati — VI, axungiae veteris p. II, stercoris asinini manum plenam: omnia conteris et cotidie uteris.
- 232 Item ad ozaenas. fabam coquis in aqua et postea conteres cum melle et in panno induces. sanus fit.
- 233 Item si a rota vexaverit <pedem>, bulbum rufum et mannam turis conteris et imponis, post tertium diem solvis et iterum similem curam imponis; post malagma uteris.
- 234 Item ad tumorem pedum. euphorbii — III, salis sordidi — III, picis liquidae serp. IIII: omnia una decoques et tumori articulorum superimpones. sane si et dolor in articulis et urigo permanserit, prodest stercore bubulo articulos inlinire. curabis.
- 235 Ad detritas unguulas. aceto calido unguulam foveto, deinde marrubium cum veteri axungia et rustico absinthio permixtum, unguulas perfricabis. miraberis, et si volueris unguulam solidare, hoc medicamine unguulam perfricato.
- 236 Ad suffusionem in rapo equi. decussem de ferro facis ita, ut sanguis exeat, et nidum hirundinis sic tolle, ut excipias ne terram contingat. hunc in aqua infunde et colatam eandem aquam per triduum dabis. miraberis.
- 237 Ad famicem. si iam aperta fuerit famix, grana salis cum aceto apertae unguulae imponito. furfuribus calidis unguulam foveto et post triduum, si iam umor fluere desierit, alumen scissum cum sinopide et aceto commisce et pone. cum fervor quieverit, porcinum veretrum loco apertae unguulae destillabis. cum non claudicaverit, solvis et bituminabis.

1 unguale crescant | < > ex H explevi || 3 manuplenam ||
 4 quotidie || 5 ozinas || 9 inponis || 11 euforbi — III R εφόρ-
 βίου γδ β' HP || 12 — III R γδ δ' HP || 13 araculorum || 14 auri-
 culis | rurigo || 16 detritus | callidō || 17 rusticho || 18 mirabi-
 ris || 20 decus || 21 hyrundinis || 23 mirabiris || 24 iam] tam || 25
 callidis unguale || 28 ferore || 30 uituminabis

Ad suffragines. alumine et lipara cum aceto acri loca **238**
assidue perfricato.

Si equo fistula in corona fuerit nata, aeris flos ex **239**
aceto acri permisce et cum siccauerit inicies in fistulam
5 et calciabis. post tertium diem solvis, sanam fistulam
inuenies.

Si equus sibi pedem rodere coeperit, stercus caninum **240**
sed liquidum cum acerrimo aceto permisces et pedes in-
linis assidue. miraberis.

¹⁰ Mollitiem ad colla mularum sapone lavabis, postea **241**
cum aqua caelesti oleum quantum sufficit et ovi alborem
immisces et omnia in se diligenter agitas et sic uteris.

Ad colla mularum. astulas de fico putres, id est de **242**
medio arboris, siccas comburito, ita ut paulatim se in
15 loco mundo insumant, et cum combusseris et in cinerem
redegeris, ipsum cinerem cribrato; postea mittis in mor-
tarium cum vino veteri olei tantundem et album de ovis
duobus atque omnia simul commisces et cum necesse
fuerit, uteris. certissima est cura.

²⁰ Si colla vel dorsum mulae ruperint, cerae lib. **243**
resinae frixae — IIII, aeruginis — II oleo decoque et
uteris.

Item ne colla rumpant mulae aut si ruperint, sic cu- **244**
rabis: adipis porcinae recentis p. II, aceti sextarios II ad
25 tertias decoque et cola et utere.

Ad dolorem cervicis. detrahendus est sanguis et **245**
calidis unctionibus utendum est, cera, oleo, axungia
vetere, nitro, pice liquida, sulphure, bacca lauri: haec
vino permixta, omne corpus perfricabis, et si necesse
30 fuerit, etiam in balneum inducis. post hanc curam po-
tionabis sic: zingiber, petroselinum, argivum, cyminum,

1 alumine et lipara] *συνπηρίας λιπαρῶν Η συνπηρία*
λιπαρῶν P || 4 agri | iniciet || 7 rodere *Sarch.*: prodere *R* ||
9 mirabis || 11 sufficet obi || 12 immiscis || 16 red-
igeris || 21 euriginis | decoquo || 24 sextarios II] *ss* — II *R*
ξέστας δύο HP || 25 cola et *scripsi*: colet *R* coletur *Sarch.* ||
28 hec

ΙΧΛ, Pelagonius.

6

- opium, bacas lauri, mel, cum vino omnia permixta calida dabis.
- 246 Ad dolorem cervicis vel ad contractionem nervorum qui in cervice sunt. cauterianda est cervix ex utraque parte subtiliter, postea axungia perungito; post dies septem aqua calida lavato et siccata unctionibus therma-⁵ ticus perungito, lana vel pellicula cervicem circumdato.
- 247 Compositio liparæ. spumæ argenti — VI, ceræ lib. II, cerussæ — VI, turis pollinis — III, medullæ cervinæ — II, olei p. II: hæc in unum commixta et ¹⁰ cocta, uteris.
- 248 Ad ozaenas, apopiras Pelagoni. speclaria cocta et in pulverem redacta mittis in acetum et ferveant. panno inlitum articulis imponis, sed prius eosdem articulos psi-¹⁵ lothro levigabis.
- 249 Ad detritas unguas. absinthium viride cum axungia veteri et sale contunde et unguas aceto acerrimo perfricatio.
- 250 Ad ozaenas. fabæ cum lotio coctæ et aeruginis modicum superspargis et ea loca prius aceto lavabis et in linteolo uteris. certissimum est. ²⁰
- 251 Item ad ozaenas liquidas. sinapis bene triti ... aceto permixtum cum lasere modico imponis.
- 252 Ad ossilagines vel nervos crassos vel ad ragadia in nervis aut si forte ab axe fuerit percussus autumor aliquis fuerit aut duritiolam fecerit, sic curabis: mannam, ²⁵ aceti austeri hem., euphorbii — II, bacarum lauri — II, picis liquidæ unc. II, sulphuris — II, axungiae porcinae lib., sinapis Alexandrini — III, cymini — III,

1 oppium | callida || 4 cauterianda || 7 circumdato || 9 ψιμ-
 μούδιον γδ γ' HP | turis pollinem — III R λιβάνου ἀρόγενος
 γδ δ' HP | medulle || 10 hæc || 11 cotta || 12 ozinas | pelagonii
 peclaria || 14 imponis | philothro (*praeterea in marg. manu*
^{psi-}
Politiani philothro) || 16 absentiu || 17 pfrigato || 18 ozinas |
 loteo cottæ (*aut cottat*) eruginis || 19 et ea] *fortasse* sed ea || 21
 ozinas || 24 umor] tumor R χυμός M || 25 μέννης γδ β' M || 26
 austeris hem R αύστηροῦ α' M | euphorbi || 27 πύσσης ὑγρῆς
 γδ δ' M | porcine

absinthii Afri viridis — VI, calcis vivae — III, feclae — VI, turis masculi — III, resinae aeronalis — VI, stercoris columbini — VI, ervi pollinis — III. omnia permixta imponis et duritia solvitur et cetera sanantur.

5 Ad durandas ungulas. hederæ seminis partes duas, **253** aluminis rutundi partem unam contundis et unguis alligabis per dies multos.

Pedes subtritos foveri aqua calida oportet axungiaque **254** ungi, dehinc testam candentem unguis admoveri, donec **10** impatienter ferat; alio post et sulphure simul contrito lamina candente inuris bis in die per triduum. id etiam bubus fieri convenit.

Poplitibus autem medendum, quibus est umor: cerae, **255** bituminis, sulphuris vivi, aequis ponderibus igne remittito **15** calidoque poplites perungito vel furfures cum aceto imposito.

Item si equus coronam torserit aut extorserit aut **256** laxaverit, hoc est quod dicitur stremma, quam sic intellegimus. comprehendis duabus manibus unguam et in- **20** trorsum torques: si vehementer dolet, certum est intortum unguem esse. id equi curules frequenter in certamine patiuntur, cuius hunc ordinem curae accepimus a maioribus, qui est talis. sanguis a corona mittendus est et ipsa corona scarifanda et confricanda aceto et sale; tunc lana sucida **25** cum oleo et vino articulo et ungui imponitur et frequenter aqua calida unguis fovetur similisque medicina tertio die adhibetur, sed cotidie ligatur et suffundes per dies duodecim. sane si nihil profecerit cura, tunc necessitate cogente subter molliter raditur scalpello famicali et [a] quaternarii magnitudo tollitur, aut si plus pendet, usque ad **30** vivum ungula aperitur, sic tamen ne os tangas. si autem

1 asynthi | σφέλης γδ γ' M || 2 aeronalis — VI R τερεβινθίνης γδ ε' M || 3 herbi pollinem || 5 hedere || 10 allio || 11 candete || 14 igne remittito || 15 inposito || 18 laxaverit] fuerit luxaverit | stremma Sarch.: sterma R | intelligimus || 20 torquens || 21 esse. id Buecheler: sed R (τοῦτο δὲ κτλ. H || 22 accipimus || 24 scaricanda || 28 proficerit || 29 quaternarii Buecheler: aqua ternarii

nimius sanguis eruperit, pannis mollibus carptis cum oleo et aceto et salibus minutis et cum stercore ipsius equi articulum cum ungula alligabis. post tertium diem calefactiones facies. si caro excreverit, aut styptico aut traumatico uteris saepiusque scalpello cornum unguulae purgato et tollito, ut aequaliter crescat. tunc malagma cruda uteris et lente ambulare coges. novissima autem medela est inurere, si necesse fuerit.

257 Item si equus in articulis aut armis crassiores nervos aut tubercula habuerit, inure si necesse fuerit, aut si a locis compagine articulorum recesserint, ex necessitate sanguis emittendus est et loca ipsa minute scarifanda. tunc similis cura adhibetur: lanam sucidam et oleum cum aceto articulis imposito per dies quattuor, ita ut cotidie cures. post calido medicamine solidandi sunt articuli, cuius haec est compositio: sinapis sext. et scordium in unum contunde, aut si vehementius calefacere volueris, etiam galbani — III cum ceteris suprascriptis misceantur, medullae cervinae — III et aceti quod sufficit.

258 Item si equus in articulis aut in armis crassos nervos habuerit, sanguis ex necessitate de ipso pede detrahendus est et aqua calida diutissime loca ipsa fovenda sunt et calida vino et oleo cibario per dies quinque confricanda sunt. tunc si armus in causa fuerit, in piscinam eum, ut natet, demitti placet. si nihil profuerit, necessitate cogente urito reticulatim. usta curato ut supra scriptum <est>.

259 Si suffraginem miseram aut tumidam habuerit, cilicio confricato, usque cum sanguis eiciatur; inde farinam ervi melle consparsam panno induces et suffraginem ligas et triduo permaneat.

260 Item ad ozaenas, apopiras Pelagoni. panem cibarium in aquam infundito et postea in mortario teres in modum

8 inurire || 15 callido || 16 hec | *σινήπεως κεκαθαμένον λίπαν α' ΗΡ σινήπεως κεκαθαμένης λ. α' Μ* | scordium (om. *HM*) || 18 cum veteris *ss* || 22 callida | 23 callidā *R* calido *Sarch.* | confragandi || 24 dimitti || 26 ut *ss.* || 28 confragato | eiciatur] fuerit eliciatur | herbi || 31 ozinas

cataplasmae et alutae inducito. postea aeris flos minutum et tritum et in pulverem redactum supra panem, qui alutae inlitus est, spargis quod satis est, et articulis aut iis locis quae ozaenosa sunt, admoves et lino diligenter tartarali constringes per triduum, inde solvis. rursus similis medicina adhibetur, rursus solvitur: sic triduo sine medicamine sit. <si> sanus fuerit, sufficit medicina; sin aliter, curetur, ut ter intervallo dierum novem curetur. sane cum alutam imposueris pedibus, equum artius religato, ne se mordicus vexet, et certissima cura est.

Item ad nervos articulorum vel ad minuta aut ad luxum. cupressi folia tundis et teris et farinam de hordeo simul admisceas et decoquis in vino et oleo sufficienti et facis cataplasmam, quam mittis in pilum et tundis cum aro Gallico bene purgato et cum hibisco bene discocto et facto bene minutatim. quod posteaquam tuderis diligenter, pro emplastro inducis et ligas. sane antequam cataplasmam commisceas, prius arum Gallicum purgatum cum hibisco discocto et modica axungia tundis et sic superadicis cataplasmam de farina hordei et foliis cupressi coctis in vino et oleo. hoc facies diebus novem, sed ut alternis cures.

Ad nervorum crassationem. faenum Graecum, caricas Afras pinsas et cum vino imponis; post tertium diem solvis.

Item si de itinere longo tumor aut in articulis in genibus fuerit, prodest aqua frigida tumentia loca fovere aut in fluvio aut in rivo non alte deambulare; inde spongiam cum lasere et aceto <et visco et vino decocto> et axungia impone. utilissimum medicamen est.

1 flos minuta || 4 his | que ozynosa || 5 constringes *Sarch.* confringes *R* || 8 intervallo dierum *Sarch.* intervallum dieb; *R* || 12 folia tundis et teris] Foliatum desetteris *R* folia tunde seu teris *Sarch.* || 13 decoques || 14 tundis cum aro *Sarch.* condis cum auro *R* || 15 hibisco | discocto || 16 an tuderis? || 18 aurum || 19 irisco || 20 ordeï || 21 cottis || 23 fenum grecum || 29 lasere | <et visco et vino decocto> *addidi ex H καὶ ἕξοῦ καὶ οἴνον ἀφψημένον (ἀφψημένον P)* || 30 medicamine

- 264 Item medicamen ad pedes subtritos. picis liquidae selib., aluminis selib., hederæ folia quod sufficit: contundito omnia simul et equo laboranti cotidie pedes perungito. optimum ferunt medicamentum.
- 265 Ad colla deflagrantia aut ad suffragines: axungiae — II, 5 cerae lib., aluminis [—] sextantem, alii capitula [—] III: contrita simul in caccabo decoquantur.
- 266 Ad orthocyllos. orthocylli sunt, quibus pedes priores pandi fuerint introrsum contra ventrem unguis tortis. axungiae lib. II, malvae erraticæ lib. coquis cum 10 posca et fomentas diutissime. axungiam misces et sic cataplasmas.

XVII. PAPIANO SVO AIT

Ad opisthotonos, Apsyrti.

- 267 Diligentissimum nutritorem equorum ante omnia hoc 15 vitium et hanc infirmitatem observare convenit. multi enim de opisthotonis multa dixerunt nescientes, quibus ex causis opisthotoni fiant, nec intelligentes signa aegritudinis qualia sunt. quod nos multo labore diutissime signa morbi huius quaerendo invenimus. quae sunt talia 20 collum extensum est nec incurvari potest, caput non dissimile, aures rigidae nec flecti possunt, oculi minores, ossa in facie vel pellis ipsa tensa et rigida, labra adaeque gravia, nec aperire os aut oscitari potest, sed nec potum aut cibum sumit civiliter et cauda ipsius erecta est nec 25 se incurvare potest aut de latere inspicere, gressus ipsos sine disciplina ponit, pedes posteriores prioribus superimponit sic ut unguis rigore ipso trahat, priores pedes

1 medicamine || 2 hedere || 5 defraglantia || 6 alii | σκορόδων κεφαλῶν οὐγγίαις β' H σκορόδων κεφαλῶν οὐγγίαις δύο P || 8 orthocyllos orthocylli || 9 pandi] spandi R spanditi Sarch. || 14 Apsyrti || 15 omnia] omis || 18 intelligentes || 24 os aut oscitari] os aut R¹ ^{oscitari} os aut — *Politianus*

flectere non potest et omnia membra ipsius tensa sunt in posteriorem partem, et aut nunquam excutit se aut difficile, et nec in priorem partem procedit, sed retro in se ipsum recidit. hi et difficile urinam faciunt et cum se proiecerint et rursus levare voluerint, de posterioribus se difficile elevant, sed a renibus subsidunt, unde et nomen opisthotoni tractum est.

Curari autem eiusmodi genus passionis hieme difficile 268 est, aestate si diligentior fueris obtinebis sic ut ante unctionibus utaris his: adipis porcinas, resinam terebinthinam, 10 ceram, piper tritum, haec omnia oleo misces. multi ervo cocto cum aqua caput fovent, idem et hordeo faciunt. multi in stercore obruunt animal quod patitur, id est aut equum aut mulam, aut in calida harena idem faciunt. 15 facit etiam et haec potio: piperis grana X, cedriae ut supra pondus, nitri δλκην unam, ὀποῦ Κυρηναίου κιάμον μέγεθος, haec omnia terito singula et in unum misceto, addito et olei hem. et vini summi sext., inde bis in die potionas. multi etiam hoc prodesse 20 dixerunt, sanguinem bubulum recentem per cornu in fauces infundere. sane si sanguis ad horam non fuerit inventus, λιβανωτοῦ δλκς tres, sales ipsius ponderis cum vino dabis. haec multi et magni viri prodesse dixerunt, 269 nos et consuetudine et usu potius haec profuisse et prodesse memoramus: adipis porcinae serp. XVI, adipis caprinae serp. XVI, resinae terebinthinae serp. IIII, olei cedrini hem., olei cibarii sext. IIII: haec omnia misceto in aqua, in qua nitrum et sales fuerint cocti, singuli VIII. hoc calido medicamine unguimus aegrum

6 se] sed || 7 tractum scripsi: tretum sive cretum R creatum Sarchiani || 8 hyeme || 10 terebentinam || 11 piperis triti | herbo cotto || 12 horde || 14 callida || 16 pondis (aut pondus) nitro ΑΚΗΜ VNA ΤΙΟΥΚΥΡΗΝΑΤ ΚΥΑΜΟΥ ΜΕΓΕΘΟΣ (correa. Polit. sic nitri δλκην unam ὀπον κυρηναίου κιάμον μέγεθος) || 17 oleo || 22 ΛΙΒΑΝΩΤΟΥΤΟΛΑΤ sales (Politianus in margine Sarch. || 24 usu potius] usui pot R usu potissimum Sarch. || 26 terebentine | serp. IIII] sext. IIII R γράμματα δ' HP || 27 cibari | hec || 28 sale || 29 hic | egrum

pecus, et per nares infundimus eiusmodi curam: adipis
 porcinae quantum aestimaveris cum oleo et vino et melle
 ferveant simul, et uteris. frequenter et medicamine usi
 sumus in ipsa curatione *διὰ βδέλλιον* malagma: solvis in
 carbonibus oleo communi vel cyprino et inde caput omne ⁵
 cum cervice et omne corpus foveto. post hanc curam
 cooperimus sagis et in sole calido sedentes exercemus
 tripodo usque ad sudorem, sudorem sabanis detergentes
 diligenter, et rursus ipso medicamine suprascripto corpus
 unguimus et pasci permittimus. haec facientes cotidie, ¹⁰
 usque cum et curam sentiat, et ceteros cibos iam aduetos
 praebemus miscentes sane hordeo et ciceris aliquantulum,
 potum cum vino praebemus. hieme sane stabuletur
 calido loco, unctionibus quam calidissimis utatur. prodest
 et eundem ungi pice liquida cum oleo et exerceri, sicuti ¹⁵
 supra scriptum est, sic tamen ne pix multa corium laedat,
 cum sudaverit. in ipsa autem necessitate passionis san-
 guinem detrahere inutile est. multi cauteriis utuntur:
 etsi evaserit cauteriatus, inutilis viribus erit et in itinere
270 minus valebit. Ostendam sane quibus ex causis aegritudo ²⁰
 contrahitur: nimio sole cum iter facit et cum ex aliqua
 causa de priori pede claudicaverit et cogitur aut currere
 aut ambulare et propter hoc sudaverit, consequenter aegri-
 tudo suprascripta subsequitur; aut hieme cum sudans de
 itinere aut exercitatione sub divo in frigore aut in loco ²⁵
 frigido aut unecto steterit aut in marmorato aut in tes-
 sellato, vel frigore maxillae obstupuerint et cibum non
 ceperint; et si forte armum laeserit et post curam ipsius
 armi diu aut dormiverit aut in ipso armo iacuerit, eadem
 subsequuntur. haec sunt quae opisthotonum faciunt. ³⁰
271 Ad opisthotonos Eubuli, quod est vitium nervorum,
 qui retro trahunt. sanguinem de cervice detrahe et aut
 in balneo sudet aut unctionibus iis curato, quae cale-

2 estimaveris || 4 curatio διὰ βδέλλιον || 5 cyprino || 13 pre-
 bebimus hyeme || 14 prodest || 15 exerceri || 16 laedat || 18 cau-
 theriis || 19 etsi] Et si R at si Sarch. | cauteriatus || 24 hyeme ||
 25 sud diu || 26 tessalato || 28 laeserit || 30 que || 33 his | que

faciant corpus; inde bacas lauri cum nitro et lacte caprino decocto cum melle et ruta et pipere albo et cum suo sanguine potionabis.

Item ad opisthotonos, Emeriti. ante omnia cauteriari **272** oportet et prosunt calidae potiones, aut laser aut cuminum aut anethum aut alium aut bacae lauri: horum quodcumque cotidie cum vino datum perducit ad sanitatem.

Item unctio Optati ad curam suprascriptam. cerae **273** lib., resinae — III, opopanacis — II, medullae cervinae — II, olei styracini — III, olei laurini — III: haec omnia decoque et in sole aut in loco calido utere.

Item alia unctio Emeriti. cerae lib. et picis liquidae **274** lib., opopanacis lib., olei boni sext.: haec omnia decoquis et postquam decoxeris, iunge aceti quod sufficit.

Item alia. bacae lauri sext., cymini sext., sulphuris **275** vivi — III, galbani — III, resinae <— I>, olei sext. II: haec decoques et sic uteris.

XVIII. De dentibus omnium ait.

Equus habet dentes XLII, equa XXXVI, mula XXVIII, **276** asinus XXXII, asina XXV, aries XXVIII, verbex XXIII, ovis XXI, hircus XXV, capra n̄. XVIII, taurus XXVI, bos castratus XXVIII, vacca n̄. XVIII, homo masculus n̄. XXXII, spado n̄. XXVIII, mulier n̄. XXX.

Pondera sane Attica nostratibus ita comparantur, ut **277** dragma una sit scr̄p. III s, cotula olei ponderis sit scr̄p. VII s, id est cyathi VI s; obolos Atticos sextarius dragmae est.

4 cautheriri || 5 callidē || 6 anetum | allium | bace || 9 apopanacis || 10 storacini || 13 ypopanacis || 14 unge || 15 bace || 16 <> addidi ex M || 17 hec || 24 nostratibus Sarchiani: monstrantibus R || 27 dragma

XVIII. Praecantatio ad equos hordiatos sive ad
tortionem, Apsyrta apopiras ait.

- 278 Equus aeluris florinacus orcus cognatos orcus orco pedem
indit. vidi non nego pedem orco, si tortionatus, si hor-
diatus, si lassus, si calcatus, si vermigeratus, si vulneratus, 5
si marmoratus, si roboratus, si equus non poterit esse.
nocivum quia video orcum, his carminibus istis equis dabo
remedium. hoc carmen in aurem dextram equo dices:
'semel natus, semel remediatus' et spuis in aurem: re-
mediasti, si frequenter incantaveris. 10

XX. PELAGONIVS FALERIO SVO AIT

De muris aranei morsu vel de percussu phalan-
gionis aut viperæ morsu.

- 279 Mus araneus perniciem quam tulerit suo corpore luit.
nam animal ipsum oleo mersum necatur et cum impu- 15
truerit, conteritur eoque medicamine quandoque morsum
muris aranei inlinis; vel si id non est, cyminum conteritur
eoque additur exiguum picis liquidæ <et> axungiae, ut
lentorem malagmatis habeat: impositum perniciem sub-
movet. vel si antequam tumor discutiatur, in suppurationem 20
converterit, optimum est ignea lamina collectum resecare
et quicquid vitiosi est inurere atque pice liquida cum
oleo linire.
- 280 Est etiam praesens remedium, ne equus morsu muris
aranei contingatur. animal vivum creta figulari circum- 25
datur, quae cum induruerit, collo pecoris suspenditur. ea
res innoxium pecus a morsu muris aranei praebet.
- 281 Item ad morsum muris aranei. mus araneus quanto

1 praecantatio || 2 absyrta || 4 nō nego | ordiatus || 7 nocivum
quia vidi (vel video) orcum his *Buecheler Mus. Rhen. 45, 333*:
Noctuū quia uideoꝝ cū iis R || 12 palangionis || 13 uipere || 15 im-
putauerit || 18 liquide || 24 praesens || 25 circumdatur que || 27
praebet

maior est, tanto maiores imprimis morsus, quanto minor momorderit, tanto facilius curatur. his autem omnibus peior est morsus praegnantis muris et manifestus est; qui tamen facile intelliguntur, si maior tumor in corpore equi appareat. hoc modo succurrendum esse certissimum est: alio trito cum nitro aut, si nitrum non fuerit, sale et cymino tumores et morsus suprascriptos confricabis. si autem tumores intruperint vulnera, posca eadem vulnera diluis et hordeum combustum et in cinerem redactum vulneribus spargis et nihil aliud feceris, quia magis increscunt vulnera, si alio medicamine curaveris. potionem sane anethum tritum cum cedria et cum vino dabis.

Item si equum phalango percusserit, piperis —, 282
pyrethri sem., uvae silvaticae —: singula terito, cum
vino faucibus infundito.

Item si vipera aut phalango aut mus araneus momorderit, prodest terram formicarum cum vino faucibus infundere aut ipsa vulnera confricare. sed et verba religiosa non desint. nam Sol peculiariter dominus equorum invocatus ad medelam adest. quem hoc modo, cum terram talparum coeperis tollere, invocabis: ictu, Sol divine calide et frigide, tantum mihi abalienasti. hoc dices et suprascriptam medelam faucibus infunde.

Item si equum in itinere, ubi desunt necessaria, vipera percusserit, prodest piperis grana XXX cum sext. vini veteris per cornu faucibus infundere, aut herbam thymum tritam et datam cum vino prodesse adseverant.

Item si mus araneus equum momorderit, malvam contusam imponito.

Item si equus aut vipera aut ab aliquo noxio animalis fuerit percussus, sic curabis: ervi radicem conterito

3 praegnantis || 4 intelliguntur || 6 allio || 8 si at̃ ut umores E || 9 diluisset || 12 anetam || 13 spalango || 14 sem.]
γδ as' H γδ c' P || 16 spalango || 20 medellam || 21 talparum
ptalparum [divine callide et frigide || 23 medellam || 29 contusam || 30 aut vipera] an a vipera? || 31 herbi

et in oleo infundito et cum vino veteri impones. sane hirundinis pullos ore dissipatos locis quibus percussus est, admoveto et ipsum nidum cum vino veteri tritum locis ipsis impone.

XXI. Potiones vel curae ad colicos vel ad eos qui a faeno malo laeduntur.

PELAGONIVS LVCILIO SVO AIT

- 287 Colicorum signa non omnibus nota sunt, quia non dissimilis est passio a ceteris, qui intrinsecus aliquid dolent, nisi quia maiora tormenta et crebriora in colicis, quam in cardiacis aut in tortionantibus reperimus: cuius haec signa frequenter agnovimus. primum cum stat, repente concidit, ut adreptum putes; deinde si satis suspensus fuerit, statim subsequitur dolor et iacet nonnunquam et cum frigidam acceperit aquam, tremit, sudat, anhelat, aestuat dolore nimio. cui succurrendum hac potione Celsus iubet.
- 288 Compositio ad colicos. asari Pontici —, petroselini —, feniculi seminis —, piperis nigri — II, marrubii —, abrotoni —, anethi scrip. III, ligustici —, centaurii seminis —, chamaepityis sem., eupatorii scrip. III, puli acapni —, rutae —, apii seminis —, zingiberis semunciam, mellis optimi p. II; mel despumas, illa omnia contundis et cernis et melli miscebis, deinde instar magnitudinis nucis Abellanae cum aquae tepidae sext. dabis: certissima medela est. sane si dolor perseveraverit, feniculi seminis coclearia quinque bene trita cum vini sinceri sed cibarii sext. dabis.

2 hyrundinis || 5 cholicos || 6 feno mala leduntur || 10 maior | cholici || 11 repperimus || 12 hec | cum stat *Sarchiani*: constat *R* || 18 colichosar ari | *ῥέον Πορτικόν γδ α' HPM* || 19 *πεπέρεως μέλανος γδ α' HP* | marrubi || 20 aneti | scrip. III] *γράφμα ἐν HP* | centauri seis || 21 cameprtis | silpatorium || 22 zingiberis semen *R* *ζιγγιβέρεως τὸ ἥμιον HP* || 25 tepide || 26 medella || 27 clocliaria | sinceris s; cibabis

Item aliud. clari mellis coclearia quattuor, pollinis 289
turis —, aceti coclearia quinque, vini veteris hem.: haec
simul deteris et dividis potionem ipsam in tres partes
et per triduum non per cornu, sed de ore in os deicis
5 et deambulet sago coopertus.

Item aliud, Emeriti. piperis pro modo et de ventre 290
pulli pelliculam suspensam fumo siccabis et tritam cum
vino et pipere dabis.

Equum a faeno malo laesum sic intelleges: oculis 291
10 erit incertis et semper micantibus, gradum habebit in-
certum. huic sanguis de matrice detrahendus et debrachio-
landus est et potionandus caricis cum vino decoctis. hor-
deum tamen non dabis, sed potionem duplicem, et iis
uteris quae urinam moveant.

15 XXII. De caudae mobilitate.

Si equus nimium mobilem habuerit caudam, partem 292
superiorem caudae ad vertebrae incidito usque ad mediam
commissuram, sed ne praecidas curato. vulnus sanum
cum fuerit, caudam habebit stabilem atque erectam. ii au-
20 tem, qui eiusmodi caudas habuerint, plerumque in proba
recusantur.

Si equo cauda defluere coeperit, faeni Graeci semen 293
et lini quod sufficit vino decoquito et cotidie lavato:
cito cauda crescit.

25 XXIII. Medicamina ad robur.

Robur si in posteriore parte erit, signa haec erunt: 294
crura inter se complicabit, erunt umeri et cervix usque
caput rigida, erunt oculi lacrimantes, sed et caudam rigi-

1 clocliaria | pollinem thuris || 6 piperis] καπέρος H
καπέρος MP || 9 feno | lesum | intelligis || 13 his || 14 que ||
17 caude || 18 praecidas || 19 hi || 20 in proba Buecheler: in-
proba R improbi Sarch. || 22 ceperit feni greci || 25 MEDICAMINE

dam habebit. medelis his utere. cervices et lumbos urito usque ad crura, deinde clauso stabuletur calidissime, ita ut et carbones sine fumo ponantur. deinde loco supra-scripto sale et oleo perungito per dies septem; inde cum usta ceciderint, lavato lotio humano et aqua tepida foveto⁵ et pro cibo dato frondem ficulneam et hordei quam plurimum et triticum aqua maceratum, calidamque praebere debes ut bibat.

- 295** Aliud. ante omnia loco calido stet et his utatur: piperis albi scrip. II, piperis longi scrip. II, croci scrip.¹⁰ murrae scrip., haec terito omnia et pastillum facito et potionem dato per os cum oleo et vino.
- 296** Item aliud. si haec defuerint, farinam triticeam aqua frigida diluito et offulas facito et dato ieiuno; aquam moderatam praebeto, ita ut sitiatur, ut si potest, febriat,¹⁵ quia interventu febriculae dissolvitur omne vitium supra-scriptum. inde dato fabam solidam; si non habueris, dato tisanam; si horum nihil profuerit, necessitate cogente circum auriculas urito et collum transversis cauteriis.
- 297** Item alia ad frigus vel ad robur unctio. cerae lib.,²⁰ resinae terebinthinae — VIII, <opopanacis — II,> medullae cervinae — II, styracis — IIII, bacae lauri selib., olei laurini prout opus fuerit: haec in unum decoquito in aqua et inde aut in sole calido aut in balneo perfricetur usque ad sanitatem.²⁵
- 298** Ad eundem morbum. turis pollinis selib., vini veteris quod sufficit.
- 299** Ad eundem morbum potio. opopanacis — II, styracis — III, gentianae — III, mannae croci — II, vini veteris quod sufficit, simul dato. curabis.³⁰
- 300** Potio ad robur. picis liquidae — II, bacarum lauri

2 callidissime || 5 usta] ista | litio | 6 ficurneam || 7 prebere || 9 ante omis | callido || 14 offalas || 15 ut si] fortasse et si || 19 Auriculas uriculas | cautheriis || 21 terebentinae | opopanacis — II addidi ex Vegetio || 22 bacas (an bacarum?) || 23 laurini] urini R irini Veg. || 26 pollinem || 28 ypopanacis | storacis

lib., nitri —, turis pollinis —, panacis radicis —, vini sext. II, olei sext.: haec omnia trita vino et oleo miscebis et dabis.

Item alia potio ad eandem passionem. bacarum lauri **301**
 5 lib., nitri — I, turis —, silis Gallici —, petroselini —: haec omnia contusa et cribrata vino et oleo temperabis tepidamque potionem faucibus infunde; et unctionem facies huiusmodi: bacarum lauri lib. II, picis liquidae lib., panacis radicis — I, turis pollinis selib., vini veteris
 10 sext. II, olei sext.: haec permixta sole tepido perungito. si nihil profuerit, caput adurito et pelle lanata caput contegito.

XXVIII. Ad eos qui sanguinem meiant aut cacant aut per nares emittunt aut vomunt aut si sanguis nimius per venam percussam exierit et contineri non potest.

PELAGONIVS ARZYGIO SVO

Frequenter equos, etiam cum sani sunt, nimius sanguis nocet. interdum enim cum copia sanguinis erit quacun-
 20 que, erumpit et profluit, quod ut ne accidat in generoso custodiemus; frequentius etiam attenuati et miseri equi urina sanguis est: sed hic aut nimio ascensu aut labore ponderis aut itineris, ille otio et nimia pinguedine. quod cum acciderit, his curari convenit. si otiosus equus
 25 aut pinguis urinam sanguinem fecerit, sanguis de matrice detrahendus est et potionandus est lacte caprino, amulo, ovis III et herbae urceolariae suco, attenuato autem sanguinem detrahare contrarium est.

1 lib.] γδ α' M | nitri —] νίτρον ματρονικόν γδ ε' M | panacis radicis —] γροπανακίς ραδίς R πάνακος ῥιζῆς γδ α' M || 2 trita] ita || 5 lib.] γδ ε' M || 6 cōtusa || 9 radicē | pollinē || 10 permista || 17 ARZYGIO R ἀρζυγίω H ἀρζυγίω P ἀρζυγίω M || 18 equos] equis Sarchiani || 23 pinguidine || 27 orciolariae

- 303** Item potio ad ipsos certissima. tracanthi sem. in vino infundes, opii scrp. IIII, styracis scrp. III, nucleos pineos CCX: haec simul deteris diutissime et magnitudinem nucis Abellanae cum vini sext. per cornu faucibus infundes per dies septem. hoc etiam et hominibus prodest fabae magnitudinem cum ovo dedisse.
- 304** Item si sanguinem reiecerit, prodest genestae sucum cum vino dare aut porri sucum <cum> lixivo et oleo faucibus infundere.
- 305** Item si sanguis per nares fluxerit, linteolum et lanam combures et per fistellam in nares exsufflas.
- 306** Si equis spuma per os fluxerit cibique fastidium sustinuerint, rosmarinum in aqua infunde et inde os foveto, addito et folia lentisci.
- 307** Item aliud Columellae. si sanguis per nares fluxerit, periculum adfert; quod reprimitur infuso naribus viridis coriandri suco.
- 308** Ad eos qui sanguinem meiant aut cacant, Flori. sanguis de palato mittendus est et asphodeli radicem cum vini succidi sext. II deteris diligenter et farinam triticeam diligenter cernis, rossyriacum in aqua diu decoquis et commixta omnia diligenter per os faucibus infundes; sane non multum ambulet. praeterea ventrem aqua et nitro perfundis, similiter et faenum et hordeum. rursus si per nares fuit sanguis, aqua satis frigida caput ipsius fovebis adiuncto in aqua modico sale.
- 309** Item ad eos qui sanguinem vomunt. absinthium, spicam nardi in caccabo novo in aqua decoques et potionas.
- 310** Item si sanguis nimius per venam percussam perruperit. osticinum conterito minute et apponito in plagam; aut si defuerit, stercus ipsius equi fluentibus venis admoveto, aut si perseveraverit, urito subtiliter propter nervos.

2 στροβίλια ἀριθμῶν ιβ' H στροβίλια ἀριθμῶ ιβ' P || 7 reiecerit prodeest geneste || 12 equos spumam per os luxerint (fortasse spumae — fluxerint) || 17 coliadri || 19 asfodeli || 23 praeterea || 24 fenum || 30 hosticinum | minute | aut] au

Item aliter. floccum tomenti intinctum oleo venae **311**
admoveto aut assem ligneum in vena, de qua sanguis
fuit, deponis et ligas. praesens remedium est.

XXV. De vulneribus vel de emplastris.

5 Si in dorso ulcus erit, tithymallum cum melle et **312**
nitro uvaque passa simul levigatis et ervo molito, mixtis
uteris.

Item si vulneribus pili nati fuerint et cicatricem coire **313**
non siverint, cancerum et uvam passam silvaticam, levigata
10 in aceto fervescent et ulceri imponito; vel rossyriacum
<cum> satureia et sale hammoniaco simul levigato et
melle mixto decoquito. prodest.

Medicamina ad omnia vulnera. turis serp., aluminis **314**
serp., sevi bubuli serp. VIII, olei cedrini acetabulum,
15 olei communis hem. dimidiam, cerae quod sufficit. sane
cum crusta cauterii ceciderint, tithymallum cum melle et
nitro unguis; si autem citius vulnus sanare volueris,
chamaeleontis radicinem combustam vulneribus sparges.
si vulnus putruerit, hellebori nigri serp. II teris et cum
20 oleo cedrino uteris.

Ad omnia vulnera. ervum siccum frigito et tunsum **315**
cribrato; ante tamen calida vulnera fomenta et sic pul-
verem mitte.

Ad omnem tumorem. cretam cimoliam, <oleum> Hi- **316**
25 spanum cum aceto permisce, turis pollinis — IIII, bulbos
tritos, cocleas tritas simul misce et tumentibus locis admo-
veto. si hiems fuerit, calidum imponito, si aestas, frigidum.

Si equus vulnus chironium habuerit, sic curabis: bras- **317**
sicae aridae radicem, cupressi pilulas, porrum sectivum,

3 depones | ligans || 5 dorsum | tithymallum] Titū Malliū R
tritum allium *Sarchiani* || 6 herbo | mistis || 9 sinerent || 12 misto ||
16 crusta cauteri | Titū Malliū || 18 chamaeleontis || 19 Melle-
bori || 21 herbum || 24 <oleum> Hispanum] hispanam R *ἐλαίφ*
σπάμφ HP || 27 hiemps | callidum || 28 huiū || 29 aride

INM, Pelagonius.

7

- auripigmentum melle decoquito et omnia permixta vulneribus imponito.
- 318** Malagma. cerae lib. <III>, resinae frictae lib. III, olei p. III, spumae argenti lib. III: omnia pariter permixta, uteris.
- 319** Malagma ad combusturam. corticem mali aqua coquis et imponis: miraberis.
- 320** Compositio malagmae. cerae Punicae — VI, iunipiri nigri — III, picis durae lib., bacarum lauri — III, resinae frictae — VI, piperis —, laseris — II, turis masculi — II, olei puri — VII, olei cyprini — II: haec omnia cocta in aqua frigida coire patieris, et cum in modum ceroti fuerit factum, articulo imponis.
- 321** Malagma ad nervorum dolorem vel tumorem. cerae lib., medullae cervinae — VI, murrae — III, pulveris cocliaria II pariter mixta coquis et uteris.
- 322** Causticum calidum. spumae argenti lib., nitri — III, hammoniachi — VI, misy — III, lepidae Cypriae — VI, resinae frictae — VI, cerae lib., aeris usti — III, cerusae — VI, olei sext.
- 323** Compositio caustici. picis durae lib., resinae frictae <lib.>, resinae scabialis lib., picis Brittae <lib.>, opopanax lib., galbani —, propolis —, castorei —, sulphuris vivi —, guttae hammoniaca <—>, murrae troglitis —, styracis —, turis masculi —, bituminis Afri —, cerae lib., medullae cervinae — II, hyssopi — II, colophonii —, panacis radice <—>: haec omnia mollissimis carbonibus decoquis et cum necesse fuerit uteris.
- 324** Compositio traumatica ad omnem apertam ungulam confirmandam. chalciten, aloen, misy, aeruginem, aes ustum: haec tinsa melle permisceas et aceto temperabis.

1 auripiñtũ | permista || 3 <III> restitui ex HP | fricte R
 ἄφραξ HP || 4 permista || 8 dure || 9 frixe || 14 myrre || 17 ham-
 moniachi | mysi | Cypriae] ciprini || 18 resine | aerisusti] aesisti || 20
 dure || 21 ypopanax || 22 ῥόπισ || 23 gutte | mirre || 24 ἀσφάλ-
 του Ἰουδαϊκῆς γῶ ἐξ κρησῶ γῶ ἐξ HP || 25 ysopi | colofoni || 26
 radicem || 27 decoqueris R¹ (er litt. delevit Polit.) || 28 apertam
 Sarchiani: aperti || 29 calciten | misy] nisi | esusti

Item alia. mellis —, aeruginis quod sufficit; mel **325**
decoquis et cum frigidum fuerit, tunc ei aeruginem mittis
et acetum modice et sic imponis.

Malagma. cerae lib. III, olei p. III, spumae argenti **326**
lib. III: omnia pariter permixta, uteris.

Pastilli ad omne genus valetudinis. iris Illyricae —, **327**
aristolochiae longae <—>, gentianae —, argivi —, murrae —,
pulveris cicerculae —, hyssopi —, ari Gallici —, spicae
Indicae —, abrotoni —, crocomagmae <—>, turbisci —,
10 petroselini —, seminis apii —: haec omnia tinsa et cri-
brata cum vino et melle et piperis granis L, dabis sin-
gulis animalibus terna coeliaria per triduum.

Ad ulcus omne medicamentum. murrae <—> II, mellis **328**
cyathos II, absinthii — II, absinthium tundito, oleum et
15 ceram coquito; cum coxeris, frigidum fiat et sic absin-
thium mitte et subigito, ut ceteris misceatur, in panno
imponere per triduum et dolori satis prodest.

Anacollema ad articulos et ad gambas et ad aquatilia. **329**
galbani lib., styracis lib., bidellae lib., meconii lib., ru-
20 bricae lib., resinae terebinthinae lib., simulae p. IIII, men-
tae selib.: haec decocta et tepida suprascriptis vitiiis
alligato.

Anacollema ad armos. croci selib., turis pollinis selib., **330**
rubricae Afrae selib., siliginis floris hem., bulbos Afros
25 n. XX, cocleas Afras n. XX, mentae selib.: haec omnia
contundes et cum aceto quod sufficit temperabis.

Anacollema frigidum. croci selib., turis pollinis selib., **331**
rubricae selib., bulborum Afrorum selib.; coclearum Afra-
rum selib., simulae hem., mentae, aceti quod sufficit.

³⁰ Anacollema ad armos sive ad lumbos equorum. simulae **332**
serp. II, turis pollinis lib., ova gallinacea III, sed album

1 eruginis || 2 eruginem || 4 spume || 5 permista || 6 valetu-
dinis || 7 longe | myrrē || 8 ysopi || 9 crocidragmā || 10 api || 13
ἀμύγνης γδ ε' M || 14 absinthii | absētiū andito || 15 absentiū || 18
anacollema | cambas || 19 Delle | rubice || 20 terebinthinae || 23 ana-
collem || 24 flos || 27 Anacollum Afrigidū || 28 rubicē | bulbos afras |
cocleas afras || 30 anacolle || 31 lib.] γδ α' HP | ὄων τὰ

de ovis proicito et cetera aceto subigito et facito tractam et sic utere aut in armo aut in lumbis.

- 333** Compositio liparae. cerussae, spumae argenti — singulas et oleum et vinum quod sufficit et ita ut singula diligenter teras. facit et ad colla et ad vulnera supplenda, si caro defuerit.
- 334** Ad vulnera id est ad scabiem clausam. aeruginem Campanam cum aceto decoquis, quamdiu spis<sum videris>, et teris diligenter et uteris.
- 335** Ad vulnera sordida, quae pataginant. alumen, sed scissum, cum melle decoquis ad lentos carbones et vulneribus imponis et cum coquis, ne ebulliat observabis.
- 336** Emplastrum viride. cerae lib., olei cyprini — VIII, olei myrtini p. II s., adipis anserinae — II, oesyphi — II, aeruginis — III, galbani — III, resinae terebinthinae — II, turis pollinis — II: haec omnia in caccabo decoques et cum necesse fuerit uteris.
- 337** Fomentatio ad omnes tumores sive duritias. hibiscum vino decoquis et conteris cum axungia et sic uteris, aut herbam Sabinam tritam cum rosacio decoque.
- 338** Compositio emplastri. nitri po. IIII, bituminis Iudaici p. III, aeris usti p. III, cymini p. III, feclae p. II, nitri floris p. II, aeris floris lib., silphii lib., sulphuris vivi lib., axungiae p. II.
- 339** Emplastrum alio genere. aeruginis selib., aeris usti selb., feclae selb., nitri selib., salis hammoniacci selib., veratri nigri selib., bituminis selib., axungiae selib., chalcanti selib.

ὄχη δὲ H || 1 fractam || 7 eruginem || 8 quamdiu spissum videris] quam dinespis (aut diuespis) || 12 inponis || 13 cere || 14 oesyphi] isopi R οἰόσκον HP || 15 eruginis | terebentinae || 17 pollinē — II R ἀλεῖρον τὸ ἀροῦν HP || 21 iudaici || 22 aesiatis | cumini || 23 flos | flos | silpi || 24 axungie || 25 eruginis | aesiatis || 26 nitri] νίτρον κεκαυμένον PH || 27 uerati | axungia selib. R ἀξουγγίον λίτρον μέλαν HP | calcanti R χαλιβάνης HP

Compositio emplastri. cadmiae <selib.>, aeris usti selib., **340**
 aeruginis selib., bituminis Iudaici selib., veratri nigri selib.,
 feclae selib. [— VIII], salis hammoniacy selib., nitri selib.,
 axungiae selib.

⁵ Emplastri compositio. rhododaphnes selib., feclae selib., **341**
 bituminis selib. — II, sulphuris vivi selib., aeris usti
 selib., aphronitri floris selib., nitri floris selib., axungiae
 selib., euphorbii selib., hyssopi ^o p. V, gentianae ^o p. II, herbae
 vettonicae lib., panacis radicy selib., marrubii Ponticy
¹⁰ selib., costi selib., aristolochiae rotundae selib., styracis ^o p. II,
 opopanacis Afrae selib., trixaginis selib., rutae silvaticae
 seminis selib., petroselini Macedonicy selib., acori Ponticy
 selib., mellis p. III.

Medicaminis traumatici compositio. chalciticy lib., misy **342**
¹⁵ lib., aeruginis — III, stercoris columbini lib., aceti scrp. II,
 mellis — III. decoquis et sic uteris.

Traumaticum aromaticum. floris spumae p. II, resinae **343**
 terebinthinae lib., galbani lib., turis pollinis p. II, violae
 p. II, resinae Colophoniacae p. II, styracis p. II, opopanacis
²⁰ lib., propolis lib., misy lib., visci lib. s.

Compositio spodii. auripigmenti hem., calcis vivae — V, **344**
 chartae combustae quod satis erit.

Compositio liparae. spumae argenti — VI, cerussae — I, **345**
 vini sext. s., olei lib. et — III.

²⁵ Item aliter. spumae argenti, cerussae partem, turis **346**
 masculi, olei, croci et mellis boni: omnia cum aequo
 modo conteris.

1 camniae aesitii || 2 eruginis | iudeici | uerati || 3 hamo-
 niacy || 4 axungia || 5 rododaphnis | feclae] fisele] sive fifele || 6
 sulphur vivum | aesitii || 7 afronitri || 8 enforuii | isopi || 9 vec-
 tonicae | pannacis radicem | marrubi || 11 ypopanacis | trexogo-
 nis || 12 machedonicy || 14 chalciticy | misy || 15 eruginis || 17 flori
 spume || 18 terebentinae || 19 styracis | ypopanacis || 20 misy || 21
 auripigmētis hem || 22 carthē cōbustē || 23 spume

XXVI. Medicamina ad scabiem quaecumque in pecore nasci potest.

- 347 Pecus cum scabiaverit, non statim curari debet, ne res periculo superveniat et in morbum se convertat. postea sane cum iam eruperit scabies, sanguinabis eum iuxta genua et de coxis vel de gambis et sic uteris isto medicamine: asphaltum et sulphur vivum et picem liquidam et butyrum et quod Graeci dicunt *γλοιὸν παιδικόν*, haec omnia aequis ponderibus simul deteris et inde totum corpus perlinas. sane diutissime teris et bene, et sic in sole.
- 348 Aliud. acetum acre καὶ *γλοιὸν παιδικόν* et picis liquidae modicum et cedriam, omnia simul decoque et cum fervet, peniculum in fuste ligato et sic linas totum corpus. sane prius lotio humano calidam commisces et inde, priusquam inducas medicamentum, lavas corpus pecori et sic ungues in sole.
- 349 Aliud. asphaltum et sulphur aequaliter conteris et adiunges olei modicum et perungues. sane in sole unguatur.
- 350 Aliud. adipem porcinae cum pice et cera aequaliter resolvis et sulphur cum oleo calido deteris et omnia supradicta commisces et cum calet perungues.
- 351 Aliud. adipis porcinae libram, cerae semunciam, sul-

4 periculoso preneniatur || 5 eum] fortasse equum || 6 iam-bis || 7 asphaltum at] asf R¹ asfaltū ē *Politianus in margine* || 8 ΤΑΥΟΝΤΑΙΔΙΚΟΝ (*praeterea in marg. manu Politiani* ΤΑΥΟΝΤΑΙΔΙΚΟΝ) || 10 linas R || 12 aliud] ad scabiem B | καὶ *γλοιὸν παιδικόν*] RαἰΤΑΥΟΝΙΤΙΔΙΔΝ B (*ultima littera N potius quam U, Eichenfeldius legerat raitayuniti . . .*) ΚΑΙΤΑΥΟΝΤΑΙΔΙΚΟΝ R || 13 cedriae B | decoquis R | ferbet B || 14 et] om. R | linas] udas B | sane lotio humano calido priusquam ind. med. B || 16 unges R || 18 asphaltum BE | sulfur B | equaliter R | conteris et] et om. B || 19 perunges R | sane et unguatur om. B || 20 aliud] item B | et om. R | equaliter R || 21 soluis B | sulfur B | calido R | teres B || 22 supra adiuncta R | perungues] inlinas vel perungis R || 23 aliud] ad scabiem B |

phuris — II, bituminis —, olei selibram, picis liquidae cyathos II: quae conterenda sunt conterito et permisceto omnia et coquito [et ita perunguito]. B f. 37

Item aliud. cerae selib., adipis porcinae lib., picis liquidae cyathos III, olei selib., sulphuris — II, bituminis —: haec coquito et equum perfricato, usque dum sanguis exierit. inde perunguito semel in die.

Item aliud. lotii veteris faecis scrip. I, stercoris suilli selib., faecis olei heminam, sulphuris — III, picis liquidae cyathos III: haec omnia coquito, ut liquida sint, et calido loco perunguito equum semel in die usque ad sanitatem.

Item aliud. bituminis p. II, sulphuris vivi selib., cerae lib., turis mannae selib. teris et commisce in oleo, in quo ante bullierit anchusae fasciculus unus, et sole calido unguet. sine sole non habet medicamentum virtutem nec effectum.

Item aliud. in stabulo hordeum quod nascitur quasi spica nigra contundes et misces olei cyprini quod sufficit, et tepidum sole calido perunges.

Item aliud. ranas in aqua coques et colliges unctum ipsarum et commisce lenticulam et adipem et oleum et tepefactum perungis.

Ad scabiem. cucumeris silvatici radices lavas et pinsas et in caccabo novo cum oleo quantum sufficit decoquis et uteris.

Item aliter. sulphur cum vino candido decoques et uteris.

adipis porcinae libram] adipis porcinos libra *B* adipis lib. *R* |
semunciam] \leq *B* sem. *R* | sulfuris *B* || 1 bituminis — |
om. *B* | selibram] *S* *B* selib. *R* || 2 cyathos *B* cyat. *R* || 3 perungues *B* | 352 om. *B* || 4 porcine || 5 cyat. || 8 lotei *BE* | faecies *B* | scrip. I *B* scrip. *R* | stercus suillum *R* || 9 faecies *B* | sulfuris *B* || 10 cyathos III *B* cyat. III *R* *ανάθους τρεῖς HP* || 13 aliud om. *B* | sulfuris *S* *B* | cerae lib. turis mannae selib. om. *B* || 14 teres *R* || 15 anchusae fasciculum unum *B* || 16 unguis *R* | sine] sane si *B* || 18 Item aliud] aliter *B* | in stabulo hordeum] tibium hordeum ≡ (m. *eras.*) *R* || 20 et om. *B* | perunges *R* || 21 aliud om. *B* | colligis *R*

- 359** Item aliud salutare remedium in initiis adeps vituli marini, sed si iam inveteraverit, vehementioribus opus est remediis. propter quod bitumen cum sulphure et atroci pice liquida axungia veteri mixta pari pondere coquantur atque ea compositione curatur, ita ut prius scabies ferro⁵ erasa perluatur urina hominis.
- 360** Item aliud. picis liquidae sext., sevi caprini p. II, cerae lib., aluminis scissi lib., sulphuris vivi lib. s.; in unum decoquis et ante equum scabie laborantem aqua salsa lavabis. hoc per triduum uti debebis; certum remedium est.
- 361** Item aliud apopiras. folia rhododaphnes cum oleo coques addita pice liquida cum cera. certissimum remedium est.
- 362** Item ad scabiem. ranam rubetam occide et cum vino¹⁵ et aqua in sartagine decoque eiusque suco ungit; vel pice cum melle sulphureque et vini faecibus veterrimis et stercore ovillo commixtis contra pilum fricato; vel sulphuris, cedriae, turis pollinis, aristolochiae, nitri unciis binis in singula iumenta, picis liquidae selib., olei sext. II,²⁰ aceti heminis ternis concoctis contra pilum ungit, prius strigilibus aut testis exasperato corpus equi; vel harundines combures et priusquam in favillam persolvantur sublatas pinsas vel conteres cribroque tenui cernes et ita oleo miscebis contraque pilum iumentum unguis.²⁵

XXVII. Ad lethargos.

PELAGONIVS FESTIANO SVO

- 363** Scripsisti mihi equos tuos gravissimo vitio vexari, nam et adseverasti et frequenter iacere et semper dormire ac propterea nec cibum capere et consequenter³⁰ macilentos videri. passio haec gravis est et observanda

3 remediū | atroci || 4 coguntur || 6 perlanatur || 9 scabię ||
12 rododafnes || 17 fecibus || 18 cōmistis || 19 pollinem || 22
testes || 24 cibroque || 31 macillentos | hec

ne accidat. quae si evenerit, medelae quas scribimus adhibeantur. nam hunc morbum peritissimi huiusce artis mulomedici lethargum appellant. equum si lethargum videris, facies molliter stabulari, ita ut paleis aut straminibus stabula consternantur, et frequenter manu excitetur, ne dormiat. prodest etiam et frequens deambulatio, sed si ante quattuor pedes <in> fomentum de aceto et sale et furfuribus de tritico miseris; tunc eadem ipsa potio, quae recipit in se furfures triticeos, sales et poscae
 5
 10 sext. II, faucibus infundatur.

Item aliud Flori. herbam Artemisiam tunsam <cum> 364 oleo et modico lixivo dabis per cornu.

Item potio ad lethargos Optati. primum est ut lethargum hordeo abstineas praebendo fabae solidae sext.; tunc sanguinem de cervice detrahe, inde his medicaminibus
 15
 20 potionabis. acori Pontici — III, calami Syriatici p. V, spicae nardi Indicae <— V>, capparidis radicis — V, tunsae et cribratae una miscebis et coeliaria III in sext. aquae tepidae dabis, et cum coeperit adaquari, aquam tepidam praebes, sed non multam ne avidè bibat. sane assidue aut flagello aut voce excitari debet, ut paulatim vitium diligentia elimetur.

XXVIII. Potiones <omnes> et omni tempore necessariae.

B f. 41

25 [[Pulvis omni potioni antefendus. gentianam, aristolochiam, murrā, bacas lauri, rasuram eboris aequis ponderibus in pulverem rediges, de quo potionabis contra omnes morbos sic. decoques in vino iunci radices et mar-

1 que | medellę || 3 appellante cum || 9 que | triticeas salis || 11 μετὰ ἐλαίον H || 16 acori Pontici] acripontici R ῥέον Ποντικῶν HP | p. V] γὼ ε' HP || 17 indice | radicem || 19 ceperit || 22 diligentiae limetur || 25 om**bus potionibus B | gentianae aristolochiae B || 26 murrā] mur*** B myrrā R | bacas] uacarum B | rasuram eboris] rasuraebori* B rasuram eboris R || 27 redigis B || 28 sic om. B | radices B radicem R ῥίζας HP

rubium, colas ipsum vinum et adiuncto pulveris cocleare uno pleno potionas per triduum. si februnt pecora, in aqua decoquis iunci radicem et apium, colas, adiungis pulveris cocleare et mellis modicum, ut sit aqua mulsa, et sic potionas per triduum. contra venena autem pulveris plus quam cocleare cum vini sextario et olei hemina deicis per triduum.¶

- 367** Potio quadrigaria id est pulvis tracanthi —, cymini —, petroselini —, ¶uettonicae lib., saxifragae — I, casiae fistulae — I, iris Illyricae —, meliloti —, radiceis 10 absinthii Syriaci —, hyssopi fasciculos II, euphorbii —, mannae turis — I, ¶ zingiberis —, murrae —, folii —, gentianae —, herbae Sabiniae —, ¶piperis — I, turis masculi —, costi —, sertulae Campanae —, opoponacis — I, spicae ¶ Indicae —, schoenuanthus —, hammo- 15 niaci —, cinnami —, abrotoni —, radiceis panacis —, seminis rutae —, strobilos minutos virides XXV, nuclei — V, glycyrrhizae <—>. haec omnia contusa et cribrata servabis et cum necesse fuerit vino permixta dabis.
- 368** Potio glutinosa. murrae — II, olei — II, cymini — II, 20 tracanthi — VI, croci — I, tepida cum vino dabis.
- 369** Pulvis quadrigarius. acori Pontici —, murrae — III,

1 ipsut B | adiunctum B | pulvere R | coeliarium unum B
 coeliare uno R || pl+num B om. R || 3 decoques B | radicem B
 radices R *ῥίζαν* M | appium B | adiunges B || 4 cocleare B
 coeliare R || 5 autem] au* B at R || 6 coeliare BR |
 hem+nam B || 7 per triduum] per dies III mac .. B (*ἐπι ἡμέρας*
γ'. ἡρῶ δὲ ὡς μεγαλοφυσία βοηθήματι M) || 8 trachanthi |
 ormini || 9 uettonicae lib. B *brettonice* — R *βεττονικῆς* γῶ
 ε' H (*γῶ ῥῆ P*) | saxifragi — R *σαξιοφάγον* γῶ α' HP || 10 cassiae
 fistulae — I B *cęsie fistule* — R | irisillirice — R (om. B) |
 meliloti —] om. B melli loti — R | radiceis absinthii Syriaci —
 om. BHP radices absinthii syriaci — R || 11 ysopi BR | II
 duos B | euphorbii —] euphorb. B *enforbi* — R || 12 manne R
 mirre || 13 herbae Sabiniae —] *περδύλιον βοτάνης λέτραν* α' HP |
 turis masc. —] om. BH || 14 sertulae B *sardae* R | ypopa-
 nacis R || 15 spicis R | *scyrmathos* || 16 habrotoni | *apoponacis* R
 (om. H) || 17 semen || 18 glycyrrize R *γλυκυρίζον* γῶ α' H | con-
 tusa || 20 myrre | ormini R¹ (cf. 367) || 21 *τραγακάνθης* γῶ
 β' HP || 22 ponti | myrrae

piperis sem., crocomagmae — II, gentianae — II, folii — II, iris Illyricae — III, hyssopi —, malabathri — II, centaureae —, costi — II, styracis — II, scordii — II, sili Pontici — II.

5 Potio hiemalis. in uno capite. croci, costi, petroselini 370
Macedonici, murrae, turis masculi, tracanthi, trixaginis, vettonicae, cumini Alexandrini, croci mannae, piperis <—>
singulas singulis capitibus, vino et oleo quod sufficit adiunctis ovis permisces cum suco tisanæ; adiungis etiam pal-
10 mulas XXV, bulbos XXV, caricas XXV, caprinos adipēs, catulum brevem, quem madefactum ex aqua et percolatum diligenter suprascriptis adiungis; addito olei quod sufficit et omnia rursus permixta diligenter per cornu animalibus infundes.

15 Potio aestiva. in capitibus quattuor. tracanthi — II, 371
crocomagmae — II, abrotoni — II, cardamomi — II, glaucii — II, petroselini — II, zingiberis —: haec omnia permixta rosato per cornu dabis. addis etiam porrum sectivum, porclacae quod sufficit, arum Gallicum, ova
20 quattuor, apium, olei quod sufficit, uvas passas enucleatas: temperabis simul et dabis.

[Potio equis intrinsecus laborantibus aut qui morbo 372
temptantur. et ii qui siccas nares habent, facile curantur hac potione. tisanæ sucum, defriti cyat. II per triduum
25 dabis; postea decoctam <facies sic>: hyssopi — III, pal- mulas XX, rutae viridis fasciculos II, fabae et faeni Graeci cyat. VI; universa cum aqua caelesti decoque et tepefacta dabis.]

Potio omni tempore faciens. in singulis capitibus. 373
30 costi —, meliloti —, hyssopi sicci —, iris Illyricae —,

1 crocomagmae — II] croci dragmas II *R* *κροκομάγμα- τος γδ β' HP* || 2 illiricae | ysopi | malabatri | centaure || 3 sto- racis | scordeum | sili pontici *R* *ἐλάτος πορτικὸν HP* || 5 hye- malis || 6 macedonici | fraxaginis || 7 mannam || 8 capitis || 15 estiva || 16 crocidragmas — II | cardamoni || 17 glauci || 22 *cf. 396* || 24 hec || 25 isopi || 26 greci || 27 cum] cū in || 30 mel- liloti | ysopi | illiricę

aristolochiae —, <murrae> troglitis —, laseris —, dracontaeae —, centaureae —, iunci <—>, gentianae —, spicae nardi —, spicae [—] Celticae —, folii —: haec omnia tundis et cernis et facis pulverem, cui commisceas si potionem facis aestivam, croci —, tracanthi — III, mellis ⁵ quod sufficit, vini veteris sext. VI, crocum <in> vino infundes, tracanthum in aqua calida; sin autem potionem facis hiemalem, omnibus suprascriptis adiungis piperis triti — III et sic per cornu dabis.

- 374** Item potio aestiva. croci — infundes in vino, tracanthi — III infundes in aqua calida et teris simul diligenter; quibus adiungis porrum virginem et apium viride et iterum in se diligenter teris; quibus commisceas porclacae sucum et lac caprinum, ova, oleum rosacium, mellis — III et passi sext. et vini veteris quod sufficiat, ¹⁵ et dabis per cornu triduum.
- 375** Item alia potio, herbacium. butyri —, mellis lib., axungiae veteris selib., dactylos XV, uvae passae sext., bulbos n. X, lini seminis tunki hem., faeni Graeci tunki hem., ari Gallici quod sufficiat, croci —, tracanthi — III: ²⁰ haec omnia simul trita commisceas cum melle et ovis et oleo et passo sufficiente et dabis per triduum.
- 376** Potio Apsyrthi. hyssopi — II, rosacii —, costi —, malabathri — II, petroselini Macedonici —, croci <—>, tracanthi —, piperis albi —, turis <—>, murrae <—>. ²⁵
- 377** Item alia ad cholera eadem Apsyrthi. vini veteris sext. III, olei boni sext., mellis sext., piperis albi —, ova XII.
- 378** Potio hiemalis simplex. vini veteris sext., olei selib., piperis —, rutae viridis — VI, tracanthi — VI, mellis — VI, ova quot volueris et passi quod sufficit. ³⁰

1 Dracontaeae || 4 cernes || 5 κρόνον γῶ α' τραγακάνθη τὸ ἴσον H || 7 callida || 8 hyemalem || 11 aquam calidam || 13 pelace || 15 μέλιτος γῶ δ' HP | passi || 17 buturi | lib.] γῶ α' H || 18 axungia | selib.] λίτραν α' HP | dactylos XV R φοίνικας ἀριθμῶ ἰβ' HP || 19 seminis] semē | greci || 22 passu || 23 absyrthi ysopi | rosaci || 24 malabarathri || 25 myrre || 26 colera (colera R¹) | absyrthi || 28 hyemalis || 29 πηγάνου χλωροῦ γῶ ι' HP (sed Veg. uncias VI) || 30 quod

Potio ad omnia. tisanæ sext., faeni Graeci sext., be-**379**
tarum fascem I, caricæ XX, olei p. II, lactis asinini quo-
tiens potionaveris sext. I.

Potio refrigeratoria. vini veteris sext., olei summi **380**
5 selib., mellis selib., ova quot volueris, aquae frigidae quod
sufficiat.

Item alia. mannae turis scrp. cum vino candido tepe-**381**
facto per narem sinistram mittes.

Potio equis tussientibus. abrotoni selib., hyssopi Cre-**382**
10 tici selib., opii p. X unius, rutae p. X assis, fici —,
costi — II, spicae nardi — II, panacis radicis —.

Pastilli compositio. seminis cinnami —, murræ <—> II, **383**
turis masculi — II, piperis albi — II, spicae nardi — II,
15 schoenuanthus — II, piperis nigri —, casiae — II, car-
damomi sem., limniadis semunciam, castorei semunciam,
mellis Attici lib., croci — II.

Calefactio. resinae terebinthinae, resinae frixae, resinae **384**
asclosae, resinae pityinae, cerae, medullae cervinae, olei
lentiscini, olei laurini, galbani, opopanacis: haec omnia
20 moderatis ponderibus in ollam missa ad lentos carbones
decoquis et facies calefactionem, quae cum se strinxerit,
pecoribus et renes et frontem confricabis.

Potio omni tempore necessaria, faciens et ad febres. **385**
nuclei sext., uvae passae sext., dactylos XX, folia apii
25 sufficienter: omnia simul diligenter teres, quibus bene
tritis adiungis passi sext. n. III, vini veteris sext. V et
sic deicis per triduum.

Item alia calefactio. resinae asclosae — IIII, resi- **386**
nae frixae — IIII, hyssopi — II, cerae — II, medullae
30 cervinae —, opopanacis sem., galbani sem., olei laurini

5 quot] quod || 9 habrothoni | ysopi || 11 spice | radicem ||
12 compositi semen | myrrae || 13 nardi — *R ut videtur*
(— II *R*¹) || 14 scoemāthos | cassiae | cardamoni sem. limniadis
semē castorei semen || 16 lib.] *λίρας ε' H* || 17 terebentinae ||
18 asclosae | pytienae || 19 ypopanacis || 24 dactilos | appii ||
28 calefactiore || 29 ysopi || 30 ypopanacis

- selib., olei lentiscini lib. s., olei simplicis lib.: haec omnia simul missa in caccabum resolvit ad lentos carbones, ut omnia se diligenter commisceant, et facis medicamen, quod cum se astrinxerit, ipso uteris et pecoribus renes hieme et frontem perunguit. facit et ad homines, qui ex frigore nervorum ischiada patiuntur. nihil autem sic hieme pecoribus frigus excludit, nisi ut subinde conditum per cornu accipiant.
- 387** Hieme sane cum coliculos pecoribus dabis, a pridie eos diligenter discoque et fac pastillos et in oleo et sale trito et petroselino <et> cymino pridie facis manere et
- 388** alia die sic dabis, ut sentiant condituram. axungiam sane hieme cum dabis, da cum alio et pice liquida: vehementer omnibus intrinsecus vitiis prodest. aestate autem axungiam dabis in melle et butyro et porros dabis in oleo rosacio et sale trito.
- 389** Potio ad febres interaneas. rosam teres diligenter et infusum in oxymeli tracanthum superadicies et teres diutissime et dabis per cornu diebus quinque. sane die exacta sanguinem ei post potionem emittes.
- 390** Compositio pulveris quadrigarii. cinnami, spicae Syriacae vel Indicae, croci Siculi, murræ troglitis, schoeni, piperis nigri, piperis longi, xylocinnami, casiae, vettonicae, casiae nigrae, trixaginis, folii, nardi, lentisci, cepae Indicae, acori Pontici, meu, turis masculi, iris Illyricae, piperis albi, [in alio] calami Syriaci, asari Pontici, gentianae [et camistri, laseris Pontici, gentianae], petroselini aridi, casiae fistulae: omnia prout volueris aequis ponderibus tansa et cribrata, uteris.
- 391** Confectio arteriaca. murræ troglitis — III, schoeni

4 astrinserit | hyeme || 5 ad homines] ad omib, R ἐπι
ἀνθρώποις HP || 6 schiadam | hyeme || 9 hyeme || 13 hyeme || 17
IntereRaneas || 18 oxymelli || 21 cynnami | syriacę || 22 mirre |
scoeni R σχοινάκης HP || 23 xylo cynamī | cassiae nigrae
trixogonis || 24 acori] ἀγακισὶ P ἀγρίου H || 25 meum (intell.
μήου) | illiricae || 26 siriaci || 27 cassiae BR || 28 uoles R | equis
B || 30 myrrę R | troglites B | schoeni — III] scynu — III B

— III, cinnami — V, piperis albi — V, piperis nigri — IIII,
cassiae — III s., resinae Colophoniae — V, aristolochiae — IIII,
acori — III, bacarum lauri — III.

- Item arteriaca ad tussem. murræ — III, piperis — III, **392**
5 lini seminis fricti lib., uvæ passæ sext., nasturcii
sext., mellis sext., nuclei sext.: decoques et arida
contundes et melli miscebis. cum dare volueris, globulos
facies in modum nucis et in os per dies octo deicis.
curasti.
- 10 Item aliter. murræ — III, cinnami — s., croci — III, **393**
turis masculi — IIII, nardi Syriaci — IIII, resinae tere-
binthinae — IIII, piperis albi — IIII, uvæ] hammo-
niacæ — IIII, folii nardi — II, [tracanthi lib., mellis ^{B f. 40}
Attici lib.: arida contundes et cernes et melli miscebis.
- 15 [panacem myrram aequis ponderibus levigata omnia cum
vino per narem infunduntur.]
- Potio ad omnia interaneorum vitia: butyrum, mel, **394**
opopanacem, murræ aequis ponderibus, levigata omnia
cum vino per narem infunduntur.
- 20 Potio aestivalis. hormini seminis heminam, petroselini **395**
heminam, murræ sext. I, sil Gallici sext. I, abrotoni hem.,

scoeni — II R κρόκον σκόλον ένθος (ένθος P) ένά γό
γ' HP || 1 piperis nigri — V R || 2 cassiae BR | — III s.] γό
τό ήμισυ HP | colophoniae B colophonie R | aristolochiae B ||
3 acori B asari R άκόρον HP | — III B — IIII R γό γ' HP ||
4 item arteriaca ad tussem R aliud B | myrræ R | σύβωνης
γό ι' HP || 5 seminis fricti lib. R semen fricti lib. I B | sext. I B |
nasturci BR || 6 sext. I B | mellis sext. om. BH | nuclei
sext. I B || 6 arida] cera B cetera R || 7 mel B | globulos R ||
8 octo] VIII B || 9 curasti om. R || 10 Item aliter] aliud B | cin-
nami — II B cinnami — s. R κινναμόμου γό ασ' H || 11
turis masculi — IIII] turis masculi — III B turis — IIII R
λιβάνου έρρενος γό δς' H | syriatici R | terebē B te-
rebentinae R || 12 albi — III B | uunε R | 13 folium | tracanti (aut
traganti) libra B || 14 actici R | libra B lib. R | contundis et
cernis R | melle B || 17 interanea B | buturum B || 18 panacem
myrram R | equis pō. omnia levigata B || 20 horminis R | se-
men B sem R || 21 myrræ R | sext. I B sext. R | gallicum
hem. R (ξέστην α' HP) | abrotoni hem.] om. BHP

- apii seminis heminam, schoeni — III, teris et colas et cum aqua mulsa faucibus infundis.
- 396 Potio equis intrinsecus laborantibus aut qui morbo temptantur. et ii qui siccas nares habent, facile curantur hac potione: tisanae sucum, defriti cyathos II per triduum⁵ dabis. postea decoctam facies sic: hyssopi — II, palmulas^{Bf.38'} n. XX, rutae viridis[]] fasces II, fabae et faeni Graeci cyathos VI, universa cum aqua caelesti decoque et tepefacta dabis [per triduum.]
- 397 Potio ad apostaticos. buxi folia et sambuci et cedri¹⁰ aut cicutae coques ex aqua et colatum bene potionabis: obdormiet et lethem daemone sui accipiet, si tamen soporabitur, ut facile suscitari et ambulare sine vitio possit; vel si calcitrosus fuerit, ipsa potione uteris adiecta aqua frigida ad umbilicum. erit remedium certissimum.¹⁵
- 398 Potio ad dolores omnes. pulverem lateris vetustiorum, resinae terebinthinae — I, <in> aqua calida dabis. hoc de experimento est.
- 399 Item alia. baccas lauri, alium purgatum, murram cum vino candido per nares dabis.²⁰
- 400 Alia. herbam quae[]] heraclea et panacea dicitur, teres cum vino veteri et dabis.

1 api semen B | schoeni] scyni B scoeni R *σχωνάνθης* HP | teres B || 2 infundes B || 3 aut] uel B || 4 iis R hii B (ii R *supra* 372) | habent] habent bñe R (*rectius supra*) || 5 tisanae B | defritiqgatos (defritici ciatos *Eichenfeld*) duos B (cyatos R) || 6 facies sic om. R | ysopi — II B isopi — III R *ἕσσάπων γῶ β' M* || 7 n. om. R | rutae viridis] p** uiridis B | greci R || 8 quiatos B | decoque om. R *hoc loco, habet supra 372* | tepefactum R (*supra* tepefacta) || 9 per triduum om. BM et R *supra* || 10 sabuci R | cedri] cedrae B cedriae R || 11 coque B | et colatum] colatum B et colata R || 12 ordormietletem B obdormiet et lethe R | demonis R | accipit R | sic R || 13 soporaueris B soborabitur R || 15 certissimum remediū B || 16 omnes dolores B | pulverem lateris] puluere lateris B puluerem teris R || 17 terebentinae BR || 18 de et est om. R || 19 item om. B | baccas B baca R | aleum B | myrrā R | 20 calido B | dabis per nares B || 21 alia] item B | herba quae B herba que R | heraclea

Compositio pastilli simplicis sed summi panacis ra-^{Bf. 38}
dicem et pollinem triticeam aequis ponderibus tussa et **401**
cribrata vino subigito veteri et facito pastillos et in
potionem dato. si perfrixerit aut vulnus fuerit intrin-
5 secus, sanabitur.

Potio ad eos quibus pulmones in cursu rumpuntur **402**
vel os quibus male olet. spicae nardi, croci, murrae,
costi, schoeni, casiae fistulae, piperis albi uncias singulas,
eisque ervum molitum pro modo miscebis. quae levigata
10 et cribrata melli admixta diluta per narem sinistram in-
funduntur. priusquam potionem des, absinthio et nitro
cum melle et posca os defricabis. quibusdam etiam pul- **403**
mones rumpuntur in cursum coactis aut crebrius tussien-
tibus. hos quidam os transvorasse putant, quod et cibum
15 et aquam avidius appetunt et purulenta reddunt. datur
his potio: crocum, casia, nardum, murra, cinnamomum
pari pondere trita et permixta omnia cum vini nigri co-
tula una. si ea defuerint, ervi moliti et permixti vino et
aquae calidae tantundem dabis.

20 **XXVIII.** De rabie vel de cursu lunae vel de
insania vel de paralytico.

Solet insania equum tenere, qui praeseptum frangit **404**
seque morsu lacerat impetumque in homines facit, auri-
culis micat, oculis est arrectis et splendidis, spumas agit.
25 eum cum diligentia constringito et sanguinem de cervice
et cruribus detrahito clausumque in tenebris contineto,
donec cibum modice appetat. cum erit patiens, cicutae
acetabulum levigatae ex aquae cotula per os infundito et

2 pollinis triticeae *R* || 3 in *om. B* || 6 ad eos usque olet
om. R || 7 myrrae *R* || 8 scyni *B* | cassiae *BR* | unciae singu-
lae *B* — singulas *R* || 9 herbum *BR* | miscetur *B* | que *R* ||
10 dilutum *B* | infunditur *R* || 11 des] de *B* | absentio *B* ab-
sintio *R* || 12 cum *om. B* | os] eos *R* (*σρόμα H*) || 13 rumpuntur |
cursu || 14 quidem || 15 appetant || 16 cassia | myrra cyna-
momū || 17 permixtā || 18 herbi | permisti || 22 presepium ||
24 migat || 28 levigate ex aqua

Inv. Pelagonius.

8

lanata pelle caput contegito, aut rutam tritam super caput imposito calideque stabuletur.

- 405** Ad equum apiosum. primum omnium loco tenebroso stet et mollibus cibis recreandus et hac potione sanandus: apii viridis fasciculum tritum, mellis — IIII, nasturcii ⁵ B l. 39' triti cyath. II, haec simul cum vino [faucibus infundito; quod si parum profuerit ista potio, caput aduratur, unctio-
tionibus calidis perungatur, quas ad robur ostendimus. collyrio sane oculos inunguito.
- 406** Potio ad apiosos. primum de temporibus sanguis de- ¹⁰ trahendus est, deinde potio haec adhibenda: semen apii, spicae nardi, petroselini Macedonici, lactucae semen, papaveris semen cum aqua mulsa permixta omnia dabis diebus quinque caputque eius pellicula oleo madefacta cooperies. certissima ac manifestissima potio. ¹⁵
- 407** Item potio ad equum rabidum. bacas lauri purgatas et oleum teris in vino candido et per narem deicis.
- 408** Ad cardiacos. cardiacum autem intellegimus sic: si terrae caput impegerit, si frequenter sibi ilia mordicus ²⁰ adpetierit, si stans sudaverit, si fastidium sustinuerit, ²⁰ curandus sic: sinapi et laser in modum fabae, mellis acetabula II, tantundem et aquae calidae, aceti cyathos IIII in unum contere et potiona, et diu deambulet viridemque cibum praebebis aegro pecori, et cum sanum fuerit, venae

1 lanata Veg.: inlita || 3 appiosum || 5 nasturci || 6 cyath II] *κράθον ξηρα, οἶνον λευκοῦ κνάθου β' H ut lacuna statuenda sit* || 7 quod si] quae si B que si R | profuerit ista potio] fuerit usta post B | capud B || 8 callidis perungatur R | quas] quod B || 9 collirio R | inungito R || 10 appiosum R | primo B | emittendus B || 11 api BR || 12 lactucae sem R | papaveris sem om. B || 13 permista R || 14 capudque B | cooperies B || 15 ac om. R | manifesta R || 16 item om. B | rapidum R || 17 teres R | calido B || 18 ad cardiacos] CXLVIII B | cardiacum B | intellegimus R | sic om. B || 19 terrae caput] est in terra capud B | impegerit B impigerit R || 20 tidium curandus si sustinuerit sinapi B || 21 synapi R | acetabula dua B || 22 cyatos B cyath. R || 23 uno B | contere et] conteres R | diu om. B || 24 sanus B

cervicis laxandae sunt et de posterioribus sanguis mittendus est, ut perpetua sanitas perseveret.

Item in paralytico signa haec sunt: labra prava et 409
dissoluta, lingua passione ipsa moritur, oculus unus minor
5 fit, auris una deiecta. curatio huius talis est. labra scar-
rifabis, unctionibus iis uteris, quae recipiunt in se olei
veteris selibram, bituminis selibram, resinae aconalis
selibram, ammoniaci sextantem, galbani —, propolis —,
mannae selib., medullae cervinae —, cerae selib. omnia
10 decoquis et uteris.

XXX. <Oculorum curae omnes.>

Oculare ad percussum. murrae troglitis sem., croci 410
p. X unius, turis masculi p. X unius, piperis albi p. X
unius, salis fusci p. X unius, conteres una et decoques
15 mulso et addis mellis p. III et uteris.

Alio genere. vini dulcissimi sext., albamenta ovo-411
rum [—] III, olei <—> III una commisce et sic utere.
certissima medela est.

Epiphoras sic curabis: sanguinem infra oculum de-412
20 trahes, inungues melle optimo usque ad sanitatem.

Oculare ad cicatrices discutiendas. spicae nardi — s., 413
salis ammoniaci — III, hyssopi — II, cadmiae sem.,
piperis — s., conteres et uteris.

Oculare ad album etiam hominum. testas sepiarum 414
25 combures et in mollissimum cinerem rediges. hunc melle
commixto oculo clauso in modum cataplasmatum super-

1 sanguis emittendus *B* ut videtur || 2 est] om. *B* et *R* || 3
CXLVIII in paralytico *B* | hec *R* || 4 unus oculus *B* || 5 die-
iecta *R* | scarifabis *B* scarifa *R* || 6 his *BR* | quae] q. *R* || 7
resinae aconalis *B* aconalis resinae *R* || 8 ammoniaci sextarios
sex *B* ἀμμωνιακοῦ λίτραν μίαν *H* ἀμμωνιακοῦ λίτραν ἅ *P* || 12
myrrae | sem̄ *R* γὼ α' *H* || 16 sext.] S γ' *M* || 18 medella ||
19 epifora || 22 ysopi | ἐσσάπων γὼ β' *M* | cadmiae || 23 πεπέ-
ρεως γὼ α' *M* || 24 sepiarum

- impones et omnem absterget alborem. hoc ex polyphilis Turanius v. c. expertum esse firmavit.
- 415 Cilium iumentum si ruperit, sic curabis: fibulas dabis et mannam cum ovo imponis. certissimum est.
- 416 Oculare epiphorae iumentis. murræ p. X unius, corcodili stercoris p. X unius, salis hammoniæ p. X, sepiae ossis p. s., mellis Attici cyathos II: haec omnia contundito.
- 417 Oculare ad lippitudines equorum. murræ scrip. VI, croci scrip. VI, corcodili stercoris sem. 10
- 418 Oculare ad percussum. corcodili stercus, mel Atticum, medullam cervinam aequis ponderibus.
- 419 Oculare ad album equorum. sepiae marinae os redito scrip. X, croci scrip., hammoniæ scrip., murræ troglitis scrip. II, corcodili stercoris scrip. II. 15
- 420 Oculare aliud ad album. balsami —, murræ —, cadiæ Cypriæ —, croci —, spicae nardi — II, pompholygis — II s., piperis albi — II, mellis Attici sem., asparagi radicis sem., vini veteris scrip. II, vini Falerni scrip. [—] II, turis masculi scrip. II, aleyonii — V, aquae fluvialis unc. II. 20
- 421 Oculare ad cicatrices. balsami — II, piperis longi — II, murræ — II, turis masculi — II, [cummi — II, medullae de pedibus berbecinis, ari Gallici, feniculi, mellis acapni, ovū cyathos quod ceperit. in alio sic. turis masculi — II,] 25
ossis sepiae — II, <mellis> Attici — II, piperis albi — II: haec omnia conteres et utere.
- 422 Oculare ad recentem percussum. croci — I, murræ — I,

1 polyfibis || 2 Turanius v. c. scripsi: euranus ūc R (R¹ hunc exaraverat, quod Politianus correxit ita hūc) | esse] ēe deletum videtur manu Politiani || 3 cilicium || 5 epifore iūntis myrrae | corcodilli stercus || 7 os || 9 myrrae || 10 corcodilli stercus || 11 corcodilli || 13 marine || 14 myrrae || 15 corcodilli stercus || 16 mirrē || 17 ponfolycis || 19 sparagi radices || 23 myrrē || 26 ossa || 28 mirrē

turis masculi — III, cummi — II, medullam de pedibus berbecinis, ari Gallici, feniculi, mellis acapni, ovorum, cyathos quod ceperit.

Collyrium nardinum. opopanacis serp. — III, vio-
5 lae — II, † pontoclitae sem., spicae nardi sem., casiae sem., croci Siculi sem. scpl. VIII, murrae sem., olei s. scpl. VIII, piperis albi scpl. VI, cummi scpl. V.

Collyrium tripuxinum. balsami — II, croci — II, 424
murrae <—> II, salis Hispani — III, lepidos — III,
10 ossis sepiae — II, aphronitri <—>, aleyonii —, mellis Attici —.

Collyrium rubrum. hyssopi — II, croci sem. serp. VIII, 425
piperis albi — II, murrae — II, turis masculi — II, cummi — II, olei — II, cinnami — II.

15 Oculare authenticum faciens ad magnam lippitudinem. 426
murrae troglitis sem., turis masculi — II, croci Siculi — II, lepidos Cypriae — II, aeris usti — II: teres simul et cernes, tunc consparges aqua caelesti et vino Falerno, mellis Attici adicies quod sufficit. reponis in pyxide vitrea
20 et cum necesse fuerit uteris. certissima cura est <et> facilis.

Ad omnem dolorem et lippitudinem oculare viatorium 427
certissimum, quod vincat et melius sit ab omnibus collyriis et ab omnibus compositionibus: spinae albae sucum vino
25 veteri eadem mensura commisceto et sic utere.

Oculare ad albores sive ad glaucomata. vini Aminei 428
sext. III, gari floris sext., mellis — III: haec omnia decoque et sic utere.

Oculare ad oculorum infirmitates inter initia. rutae 429
30 serp. III, turis masculi serp. III, stercoris columbini

2 ouū (ut supra 421) || 4 ypopanacis || 5 cassiæ || 6 myrre ||
8 collirium || 9 myrre | salis Hispani | salis sani R̄ ἑλατος M
(salis spani Veg. cod. Corb.) || 10 os | feronitri | aleyoni || 12
ysopi | κρόνον γδ c' M || 13 myrrae || 14 cummi | cumini R̄
κόμμεας M || 16 myrre | iuris || 17 aeris usti | aesiti || 18 uinino || 25
mensurā cōmiscito || 26 aminei || 27 sext. III] ἑξέτας τρεῖς HP |
flos || 30 stercus columbinum

- scrp. IIII, murrae scrp. IIII, olei scrp. IIII, mellis scrp. IIII,
 croci scrp. IIII, olei rosacii scrp. IIII vel quod satis est.
- 430 Ad emoliturum. glutis taurinae, bituminis sem., siliginis
 floris quod satis est.
- 431 Collyrium magnum. aeris usti, aeruginis, salis aequis 5
 ponderibus et aceti quod sufficiat.
- 432 Collyrium certissimum. alii —, alcyonii —, croci sem.,
 piperis albi —, piperis longi —, herbae Sabinae —, turis
 pollinis —, murrae <—>: teres diligenter singula et
 cribro minutissime cernes, inde mellis sext. misces. 10
- 433 Si equus oculum vexaverit, lanam cum oleo rosacio
 et ovo gallinaceo intra oculum mittes, supra spongiam
 impones et ligabis, altera die de faeno Graeco, sed cocto,
 cum lana fomentabis. iterum lanam cum suprascriptis
 impones, et ubi melius valere coeperit, collyrio inungis. 15
- 434 Oculus equo si canceraverit, ne periculum mortis ad-
 ferat, sic equum curabis. ervum molitum cum oleo ro-
 sacio et ovo intromittes, et cum purgaveris vulnus, melle
 Attico inungis, ut vulnus claudat. sanabitur.
- 435 Ad albuginem. folia de hedera masticato et in oculum 20
 per triduum spuito.
- 436 Ad albuginem. sandaracae — II, sepiae ossis com-
 busti — IIII, piperis albi —, salis hammoniacy — II.
 facit et ad percussum.
- 437 Cicatrices oculorum ieiuna saliva et sale defricatae 25
 extenuantur vel cum sale trita sepiae testa vel semine
 agrestis sinapis pinsito et per linteum super oculum
 expresso, omnisque dolor oculorum inunctionem cum melle
 acapno desiderat, vel si id non est utique thymino.
 certe si horum nihil est, cortex vetustae taurinae com- 30
 bustus et in pulverem redactus, in oculos missus cura
 certissima est.

1 myrrae || 4 flos || 5 aesciti eruginis || 7 alei *R. ελαιου* HPM |
 alcyoni || 9 pollinem || 10 melle || 13 inpones greco || 15 in-
 pones || 16 cancravit || 17 herbum || 18 intremittes | purgaueris |
 curaueris (*correxī ex H et Veg.*) || 20 massucato || 22 sepīe os
 combustum || 25 defriato || 26 trito || 29 vel si] uulsi

Collyrium certissimum. murrae serp. III, croci serp. III, 438
turis masculi serp. III, piperis albi serp. III, opii serp. II,
piperis nigri serp. II, balsami serp. II, mellis Attici selib.

Ad percussum oculum. rutam cum melle summo 439
5 tritam in oculum infundito.

Aliud. solum veteris gallicae comburis et in pulverem 440
redigis et cum melle Hyblaeo pinna perungito.

Ad vulnus oculi. murrā, crocum, schoenuanthos 441
conterito, melle addito inungito.

10 Ad suffusionem [oculi vel] oculorum. in calido loco 442
ante omnia stabuletur et abstinenceat <hordeo>; furfuribus
sane solis et paleis sustentabitur. farinae hordeaciae hem.,
tritici pollinis hem., aquae mulsae sext. I, turis pollinis
sext. I, resinae frixae <unc. I>, ova II vino decoque et
15 tepefactum super oculos imponito et omnem faciem alligato.
unam noctem cum eodem medicamine maneat, post
noctem detrahito et suprascriptis cibariis faciletur. quarto
tamen die oculos melle Attico inungito et per nares inserta
fistula in oculos sufflato.

20 Ad album oculi. nitri spumam, murrā troglitem, os 443
sepieae combustum, pannum combustum, cum melle Attico
permisce et inunge, et si tempus exegerit, adde et caninum
fungum.

Ad album quod recens duxerit. oleum rosacium cum 444
25 ovis et lana mollissima oculis imponis. prius tamen sanguinem
de vena, quae sub oculo est, detrahe.

Si subito oculus intumuerit, spongiam aceto made- 445
factam oculo imponito et alligato.

1 myrrē || 2 piperis R¹ pip R || 7 ybleo || 8 myrram || 10
callido || 11 omnis | ἀπεχέσθω τῶν υγιῶν H || 12 farine hor-
deacię || 13 pollinem || 14 ἑπίωνος γῶ α' H ἑπίωνος P || 18
insetata || 20 spuma, myrram troglitē || 21 sepię || 25 in-
ponis || 28 inponito

XXXI. Compositio malagmae.

- 446 Cerae selib., spumae argenti selib., olei p. V, resinae pō. II, hammoniāci unc. II, galbani unc. II, opopanacis — II, murrāe — II, [olei — II,] turis — II, vinum quod sufficit.
- 447 Item aliud. galbani lib. sem., hammoniāci lib. sem., turis pollinis <lib. sem.>, medullae cervinae lib. sem., violae lib. sem., opopanacis lib., hyssopi lib., resinae terebinthinae lib., adipis taurinae lib., olei laurini lib., iris Illyrica lib., aristolochiae sem.

* * *

- 448 . . . rit et ex ipsis tuberculis corpus turget et fistulam faciet, †caetas tunc et oculi ingravescent, aures deiectae erunt; rursus isto ordine curetur. quocumque in loco tubera se ostenderint, statim cauterio usque ad vivum persequenda sunt, ut fistula illa cauterium sentiat. quae fistula si est tanquam cucurbita viridis et quamcumque melotidem vel spathomelen miseris, ibit per ipsam fistulam nec dolorem equus sentiet, ure sicca usque ad vivum et de penna cauterii eundem locum circumcidito. et optandum est ut potius priora equi ab istis tuberculis et ab ipsa passione teneantur, quia facilius priora persequi; quae posteriora tenuerit, sine spe est. eandem ergo fistulam linteolis oleo et aceto maceratis farciri implerique oportet, usta lotio lavari et axungia ungi. in ceteris locis impones fomentum, quod aut rumpat aut spargat, cuiusque fomenti compositio talis est. acetum et aqua aequis

2 λιθαργύρον λιτραν μίαν H || 3 hamoniāci | ypopanacis ||
 4 myrrae || 5 hamoniāci || 6 pollinem || 7 ypopanacis | isopi | terebinthinae || 10 ritet || 13 cauterio || 14 cauterium || 15 si] sic ||
 quacumque || 16 spathomelem || 17 sentiet ure] sentierit ture ||
 18 cautheri || 19 priora Sarchiani: prior R || 20 prior || 21
 quae] Q R nam si conī. Sarchiani || 24 inpones | cuiusque] an
 cuius? || 25 aquam

partibus cum resina liquefactis farinae hordeaciae subigitur, ut sit in modum cataplasmae, quod calidum locis admovendum est in die bis. sana [ne] si usta erunt et pura et cicatricem remiserint, malagmate isto uti convenit. lycii 449

5 aridi $\overset{\circ}{p}$. IIII, pilulae cupressi $\overset{\circ}{p}$. IIII, axungiae $\overset{\circ}{p}$. IIII, resinae frixae lib., absinthii tumsi lib.: quae tundenda erunt tundito, quae cribranda cribrato. potiones sane eidem morbo congruas cotidie †antequam ut tunc praebebis, id est aut pulverem to diapente aut alias potiones quae sunt

10 morbis necessariae.
Ad tussem. cum frequenter tussientibus equis multis 450 remediis subvenire voluerim, adhibitis etiam potionibus, nihilo magis vitium tussis perseveraret, multis experimentis vix comprehensum est nullam utilem tamque necessariam
15 tussi esse quam istam potionem, quae infra scripta est, quam per triduum vel per dies quinque per cornu dabis. itaque uni equo potionem fabae fresae sext. coquis et cum cocta fuerit, in mortario teris, butyri unc. III et sevi hircini unc. II solves ad calorem et cum solutum fuerit,
20 adicies in fabam faeni Graeci <sextarium>. quod facies in caccabo fervere cum aqua et cum coeperit fervere, primam aquam effundes et aliam adicies usque ad sext. IIII. addes in caccabum caricas XX et glycyrrhizae unc. II et tamdiu facies fervere dum coquitur, <quamdiu> a quattuor
25 sext. aquae sextarii tres remaneant. istam aquam superioribus rebus id est fabae tritae et butyro et sevo hircino commisces et deteris. quod si spissa fuerit, tantum adicies passi quantum liquori est necessarium, ut per cornu possit effundi.

* * *

4 lycii fici *R ovziov H lvziov PM* || 5 pilulas || 6 absinthii | que tundenda || 7 tunditoq; crebranda crebrato || 8 quotidie || 15 quae] que || 18 buturi || 19 hircini || 20 adicies i faba feni grecis si quod *R* (sextarium *inserui ex Vegetio*) || 21 ceperit || 22 adicis || 23 glycyrrigie || 24 dum coquitur quamdiu a scripsi: du coquitur ad *R* || 25 ista || 26 hircino

451. Remedium ad morbum sive ad umbras expulsandas de stabulo. magnetis unc., lapidis Solomoniaci — II, opopanacis — I, galbani — I, castorei — I, bituminis selib., sulphuris — I, peucedani selib., resinae terebinthinae quod vis.
452. Perunctio ad farcimina. vini sext. III, olei hem., tritici hem., hordei hem., lactis hem., ervi hem., ciceris, faseli, cicerculae hem. singulas: omnia in unum decoques et vino et oleo et aqua et lixivae sext. III, et ad tertias cum decoxeris, totum corpus perfricabis; et potionabis vini veteris hem., turis pollinis — II, costi — II, sevi <caprini> —: haec in unum conteres et aquae mulsae hem. per triduum potionabis, addito oleo hem., quarto autem die potionabis vino et oleo, his adicies laseris —, aristolochiae —, et per triduum potionabis.
453. Synchronisma quadrigarum. opopanacis —, castorei — II, galbani — II, resinae frictae lib. I, resinae pityinae lib. I, butyri lib. I, resinae Bruttiae lib. I, axungiae lib. II, olei cyprini lib. I, olei laurini lib. I, cerae Punicae lib. I.
454. Potio vernalis. costi — II, casiae fistulae — II, spicae Celticae — I, petroselini — II, vettonicae — II, glycyrrhizae — II, sampsuchi — II, spicae nardi — I, saxifragae — II, meliloti — I, iris Illyricae — I, centaureae — I, gentianae — III, aristolochiae longae — II, amomi — II, aristolochiae rutundae — I, schoenanthus — II, asari — I, aloes — II, murrae — II, panacis radices — II, draconteeae — I, calami aromatici <—> II, croci — III, tracanthi — II, opopanacis — III, castorei — III, absinthii Pontici fasciculos n. III. haec potio sufficit pecoribus n. XII.

2 magnē R ⁱμαγνήτων H μαγνήτων P | ypopanacis R πά-
ρακος HP || 4 terebentinae || 7 herbi || 8 cicercule || 11 pollin-
nem || 12 caprini *addidi ex H* || 16 ypopanacis || 17 pituitae || 19
pumice || 20 cassiae || 21 uettonice | glycirizae || 22 samsuci R
σαμψύχου HP (an sambuci?) || 23 illiricae | centaure | gen-
tiane || 24 amomi || 25 schoeniathos | aseri || 26 aloen | myrrae |
radicem || 28 ypopanacis | absinthii || 29 n. XII *recepti ex Vege-*
tio: N. I R

Ad scabiem in singula capita. olei lib. III facies fer-⁴⁵⁵
 vere cum radicibus †briti et radicibus herbae personaciae
 et cum deferbuerit, colas oleum et mittes in [eum] oleum
 picis liquidae lib., aceti sext. I, liquaminis hem., stercoris
⁵ porcini lib., sulphuris — III, et omnia cum oleo mixta
 et tepefacta sic ad solem ungis.

Ad ozaenas. Chii unc. II, mellis — VI, aceti optimi ⁴⁵⁶
 potionem simul mitte et tere diligenter et exinde ani-
 mali, cum de posca prius pedes laveris, linito. curabis.

¹⁰ Ad ozaenas vel ragadios de pedibus tollendos. fuli-⁴⁵⁷
 ginis de coquina sext. I, aceti sext. I, mellis — VI, sa-
 ponis Campani pilas XX. haec omnia pariter tere et veluti
 cerotum confice et ad dormiendum animali, cum prius de
 posca pedes laveris, loca eadem linire non negliges et si
¹⁵ volueris cotidie ambulet et ad noctem curetur. sanabis.

Ad tortiones hoc facito: nomen domini de atramento ⁴⁵⁸
 in ungula pedis dextri prioris scribe et quid sit cui scribis.
 remediabis.

Ad coli dolorem. cocleas Germanas novem sicut supra ⁴⁵⁹
²⁰ combure, ita ut pulverem faciant; cui pulveri misce
 piperis grana LXIII, thymi capitella LXIII et tere dili-
 genter. post adiunctis vini Siculi ss. I s et ferro igneo
 ibi restincto, dabis per triduum ieiuno bibere: curabis.
 homini sane, quod animali triduo, diebus novem hanc po-
²⁵ tionem dabis; sive homini sive pecori, sic triduo continuo
 et intermissis diebus decem dabis alio triduo continuo,
 item interpositis aliis diebus decem alio triduo continuo.
 curabis, ita ut iam de cetero nunquam aliquid tale patiat.

Ad tussim viatoriam. cupressi frondes in furno frige ⁴⁶⁰
³⁰ et pulverem in hordeo dato. certissimum remedium est.

Aliud viatorium. sero cantabri quantum voles in aqua ⁴⁶¹
 infunde et mane per sabanum cola et da ieiuno ad cornu
 unum diurnum. curabis.

7 ozina schi || 9 lauaueris || 10 ozynas || 14 linire non negliges
 scripsi: lini negliges R liniri ne negligas Sarchiani || 15
 curretur || 17 pedes || 19 coli scripsi: colli R | supra] s || 24
 hac || 25 hominis | pecoris || 26 decim || 29 frige scripsi: fige R

- 462 Aliud quod Pannonii faciunt. vini Afri ss. VIII, fabae fresae sext. III, laridi pinguis veteris p. VIII, porros cum capitibus quindecim, coquis ad tertias et das per triduum. curabis.
- 463 Glutinosa ad vulsos animali uni. eupatorii — VI,⁵ tracanthi — II, zingiberis — VI, croci — I, meliloti — I, spicae Celticae — VI, casiae fistulae — II, asari Pontici — II, amomi — VI, spicae nardi — I, schoeni — III, folii sem., rosae siccae — VI, caricae XXV, dactylos XX, uvae passae sext. I s., faeni Graeci sext. I s., lini seminis¹⁰ sext. I s., bulbos Megaricos XV, passi sext. II s., sevi hircini p. I s., sevi taurini p. I s., acronem porcinum I, et vinum vetus, et omnia tegas: ad tertias coquis et per triduum dabis. curabis.
- 464 Potio hiemalis. croci sem., tracanthi —, pulveris¹⁵ quadrigarii — II: haec omnia teris diligenter et adiectis conditi sext. III tepefacis et per cornu animali faucibus triduo deicis.
- 465 Item alia potio. tracanthi —, croci sep. VI, opopanacis serp. III, pulveris quadrigarii sext. I, conditi sext. V.²⁰
- 466 Potio aestiva. tracanthi — I, croci serp. II, butyri — II, adipis caprinae — III, tisanae sext. I, ova V, defriti hem., olei rosacii hem., arum Gallicum pro modo: omnia simul tansa diligenter mixtaque per triduum cornu faucibus infundes.²⁵
- 467 Ut album de oculo tollas. vini Aminei coeliaria III, mellis coeliaria [—] II, liquaminis floris coeliariae I: misces simul et deinde secundo ad diem de penna inunge, ita ut ipsam pennam intra oculum torqueas, vel tertio ad diem oculum infriculato. certissima medela est.³⁰
- 468 Aliter. fundum oenophori vitrei in pulverem mollissi-

2 pingui || 5 glutinos || 6 gengiberis aut gingiberis || 7 casiae || 9 foliis | dactylos || 10 feni greci || 11 magaricos || 12 hircini || 19 tracanti | ypopanacis || 20 cōditis || 23 rosaci || 29 intro || 30 infriculato scripsi: infrigolato R | medella || 31 oenofori

mum redige et ei per physeterem in pupulam eundem pulverem sparge et postea melle de penna inungito, ita ut pennam intra oculum torqueas. curabis.

Si equus tortionatur, hoc facito: finum bubulum in 469
5 vino solve et ei dato; curabis. bos si tortionatur, hoc facito: finum caballinum in vino solve et ei per cornu dato; curabis.

Aspurgantur animalia apud Venetos sic. de axungiae 470
— II facis collyria VIII et in melle convolve et tria
10 diurna per triduum dato mane. inde confrica et pendeat hora una, post manducet et sic bibat. hoc facies per singulos menses, hiemis diebus ternis tantum, axungiam sane et mel, quale habes, dato.

1 fyseterem (*praeterea Politianus ad marg. scripsit Φυσή-
rife*) || 2 inungito || 8 aspurgantur *scripsi*: absurgiantur *R* | caput ||
subscr. COŒMENTVM ARTIS MEDICINAE SEV VETERANAERIAE
EXPLICIT PELAGONIORVM SALONINIORVM (*secundus versus
scriptus manu Politiani*).

FRAGMENTA.

- 471* *H* 26: Ἄλλο. ἐὰν τοὺς ἐμπροσθίους ἄρξῃται χολαίνειν, αἷμα ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῶν ἐμπροσθίων βραχιόνων· ἐὰν δὲ τοὺς ὀπισθίους, ἀπὸ τῶν μηρῶν· ἐὰν δὲ ἔλκη τὰς λαγόννας καὶ τοὺς μυκτῆρας ἀνεωγότας ἔχη, ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν κροτάφων. εἶτα κυνάριον ἑπταήμερον ἐψησας καλῶς καὶ μίξας οὔρου παιδὸς ἀφθόρου καὶ οἴνου πλήθος κοτύλην μίαν ἐγγυμάτιζε.
- 472* *H* 185 (= *M* 28 γβ'. γγ'): Ἄλλο. δελφάκιον μετὰ πτισάνης γαλαθηνὸν ἐψησας ἕως ἂν διαλυθῶσιν αὐτοῦ αἱ σάρκες, ἐκ τούτου διὰ κέρατος ἐπὶ ἡμέραις τρισὶν ἔχει.
- 473* Ἄλλο. πηγάνου δεσμὴν μικρὰν, σμύρνης γῶ β', δαφνόκοκκα ιε', κυμίνου Αἰθιοπικοῦ γῶ γ', ἐλαίου καλοῦ κοτύλης τὸ ἥμισυ, συνεψησας μετὰ οἴνου μέλανος παλαιοῦ ξέστον ἐνὸς ἐγγυμάτιζε ἐπὶ ἡμέραις τρισίν.
- 474 *H* 31 (= *M* 82 φμ'): Πελαγονίου πρὸς βουλοῦς ἦτοι περὶ πνευμονίας. χοιρίδιον γαλαθηνὸν σφάξον παρεστῶτος ἐκεῖσε ἐτοίμου τοῦ κακουμένου ζώου καὶ εὐθέως ζέον τὸ αἷμα ἔχει τῇ φάρμακῳ αὐτοῦ.
- 475 *M* 83 φμα': Ἐτερον πρὸς πνεύμονα καὶ βουλοῦς· κάλλωσον χοίρειον μετὰ ὕδατος διεψησας ὥστε γενέσθαι αὐτὸ εἰς ὁμοιότητα κόλλης, τοῦτο διὰ κέρατος ἐγγυμάτισον.
- 476 *H* 31 (= *M* 83 φμβ'): Ἄλλο εἰς τὸ αὐτό. ἀπὸ ζύμης

3 ἔλκη *P* || 4 ἀνεωγότας ἔχη *P* || 8 δέλφαινον *M* || 15 ἦτοι om. *M* || 16 ΠΕΡΙΠΝΕΥΜΟΝΙΑΣ *P* | *lemmati M addit haec τοῦτο καὶ πρὸς λεπτότητας ποιεῖ ἕκρας* || 18 τῇ *P* || 19 πνευμονίαν *M in indice capitum* || 22 lemma in *M hoc extat* πρὸς βουλοῦς ἦτοι περὶ πνευμονίας

σιάνης, ὅθεν μέλλει λοιπὸν ἄρτος γίνεσθαι, σφαιρία ποιήσας μετὰ ἐψήματος τῷ ζῶφ δίδου ἐφ' ἱκαναῖς ἡμέραις, ἕως ἂν ὄγκωσιν. πορίζων δὲ αὐτὸ μέμνησο τῷ ὕδατι μινύειν ἄλευρον.

5 *H 77* (= *M 78 φβ'*): Πρὸς παντοίαν βῆχα διὰ πείρας. 477* αἰθάλην καθαρῶς λεάνας καὶ ἐν ταύτης κοχλιάριον μεστὸν ἐμβυλῶν εἰς κέρας καὶ οἶνον παλαιὸν συμμίξας ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἐγγυμάτιζε.

10 *H 79* (= *M 80 φκδ'*): Πρὸς βῆχα ἵππων ὅπερ ἄλλη- 478* θέστατον εἶδον. βοτάνην τὴν λεγομένην λάπαθον ἐψήσας ἐπιμελῶς ποιήσον σφαιρία καὶ τούτοις πρόσθετες ἔλαιον Ἰσπανιον ὄξος τε ἅμα βαλὼν καὶ κύμινον καὶ ἄλας συμμέτρως δίδου τῷ ζῶφ, τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ σφαιρία τρία, τῇ δὲ δευτέρᾳ δ', τῇ τρίτῃ ε', καὶ γνώσῃ τὴν τοῦ βοηθήματος

15 ὠφέλειαν. *M 77 νπθ'*: Πρὸς βῆχα. χροὴ τοῖς βήσσουσι ζώοις 479* δίδουσθαι ὡς ζεσθέντα ἐπὶ ἡμέρας γ' εἰς ὄξος ἐμβληθέντα. δάσεις δὲ ἐκ τούτων ἔν καθ' ἑκάστην.

20 *M 77 νρ ε'*: Πρὸς βῆχα ὁμοιον. βολβὸς Μεγαρικὸς, 480* κρόκον καὶ σκόρδα Γαλλικὰ καὶ λινόσπερμον, τῆλιν, ἄλευρον κρόκινον ὁμοῦ λειώσας καὶ κόψας ποιεῖ σφαιρία. μετὰ μέλιτος ἢ ὄγροπίσης δίδου.

H 168 (= *M 102 ψις'*): Πελαγωνίου πρὸς αὔξησιν 481 τριγῶν. χάρτην ἢ πάπυρον καύσας καὶ μετὰ βουτύρου, συμ- 25 μίξας ἐπίχριε.

H 168 (= *M 102 ψιγ'*): Ἄλλο πρὸς τρίχωσιν. κυνὸς 482* κεφαλὴν καύσας, προχρίων τὸν τόπον βουτύρου, ἐπίπασσε.

H 169 (= *M 102 ψιη'*): Πρὸς αὔξησιν τριγῶν ἐν 483* ὄδοιπορίᾳ. βλέγγρον τὴν βοτάνην καύσας κάκειθεν ξηροῖον 30 ποιήσας καὶ οἶνω συμμίξας ἐπίχριε.

M 38 σς': Πελαγωνίου πρὸς αὐτό. δακτυλίδιον σιδη- 484

1 μέλλοι *H* || 5 πρὸς παντοίαν βῆχα διὰ πείρας *M*: ἄλλο *HP* || 9 ἵππων *M* in indice capitum | lemma in *HP* tantum est ἄλλο || 11 πρόσθετες *H* || 19 μαγειρικὸς *M* || 20 γάλικα *M* || 23 lemma in *HP* est ἄλλο Πελαγωνίου || 26 ἄλλο om. *HM* | τρίχωσιν *HP* τὸ τρίχῶσαι *M*

ροῦν ἔχον γλύμμα λόντος καὶ ἐπάνω ἀστέρα ὑποκάτω τῆς γούλας κρέμασον καὶ θαναμάσεις.

- 485* H 243: Ἄλλο. ἐὰν ἢ πύον ἔχον τὸ θλάσμα, ἀποχαράξας ὄλην τὴν ὀπλὴν κατὰ βάθους καὶ τὸν τόπον καλῶς διανοίξας κατάντλει ὄξυκράτω καὶ τὸ τραῦμα θεράπευε τῇ ὕγρῳ, καὶ στέατι αἰγείῳ καὶ προβατείῳ ἀναγεύσας ξυλοσπογγίῳ ἐπίχρει καὶ κόπρον ἵππειαν ξηρὰν ἐπάνω ἐπίθες καὶ ἐπίδέσμει. ἔξει γὰρ καλῶς.
- 486 H 191 (= M 54 τ'): Πελαγονίου εἰς τὸ αὐτό. βοτάνην τὴν λεγομένην ῥοδοδάφνην καὶ ἐτέραν βοτάνην περδίμιον τὴν ἐν τοῖς τοίχοις ἦτοι σιδηροῖτιν λαβὼν καὶ ποιήσας δεσμίδια τρία ἀφεψήσον εἰς ὄξος δριμύ καὶ ἔλαιον γυδαῖον μετὰ ἀφρονίτρον, καὶ μετὰ τὸ ἀφεψήσαι πρόσμιζον θείου ἀπύρου τὸ ἀρκοῦν καὶ ἐπαλείφων εἰς ἥλιον ἅπαξ τῆς ἡμέρας θεραπεύσεις.
- 487 H 191 (= M 54 τα'): Ἄλλο δόκιμον. ἔλαιον ξέστας ἕξ, κεδρέας ξέστας ἕξ, πίσης ὕγρῶς ξέστας ἕξ, θείου δραχμῆς ἕξ, μίσυος τὸ ἴσον, ἀσφάλτον δραχμῆς δύο, κηροῦ δραχμῆς γ', στυπτηρίας σχιστῆς δραχμῆς γ', ζητήνης, νίτρον τὸ ἴσον, σταφίδος ἀγρίας δραχμῆς ἕξ, ὄξους ξέστας β', συννεψήσας ἐνάλειψον.
- 488 H 49 (= M 65 υβ'): Πρὸς ὑπόχυσιν φυσικὸν θαναμαστόν βοτάνης. νοσσιὰν χειλιδόνοσ καθελὼν ὥστε μηδὲν τὸ σύνολον ἐκείθεν ἀπολέσθαι, λαβὲ δὲ τὴν αὐτὴν νοσσιὰν ἢ ἐν κόλπῳ, ἢ ἐν στομάτι βάλε ἢ ἐν κόγχῃ ἢ ὄπου βοῦλει, καὶ ἐπιβαλὼν ὕδωρ τάρραξον καὶ ἀναμίξας ἔασον, ἄχρως οὐ διηθισθῆ, καὶ μετὰ τὸ καταστῆναι δίδου διψῶντι τῷ ζῳῳ πιεῖν ἢ διὰ κέρατος ἐγγυμάτιζε, καὶ παρευθὺ θεραπεύσεις.

3 θλάσμα H || 4 ὄλην om. H || 6 προβατείον H || 9 πρὸς αὐτό M || 16 δόκιμον om. HP || 17.18 ἕξ P ≡ H || 18 δύο H B P || 19 ζητήνης P || 22 πρὸς ὑπόχυσιν φυσικὸν θαναμαστόν βοτάνης M (φυσικὸν in marg. scr.): πρὸς ὑπόχυσιν φυσικὸν P omittit totum lemma H || 24 λαβὲ usque στομάτι om. HP || 25 βάλε PM βάλλε H | ἢ ἐν κόγχῃ ἢ ὄπου βοῦλει M: ἐν ἀγγείῳ HP || 26. seq. τάρραξον καὶ τοῦτο διηθισσον καὶ τὸ ἀπήθημα δίδου διψῶντι τῷ ζῳῳ πιεῖν ἢ καὶ διὰ κέρατος ἐγγυμάτιζε HP omittit ceteris || 27 διεθισθῆ M

H 50 (= M 66 νιγ'): Βέλτιον δὲ εἰ τὴν ἕκταν 489
καύσας ἀποτεφρώσεις, καὶ μέλι Ἀττικὸν ἐπιβαλὸν καὶ ἔλαιον
χρῶ πρὸς πᾶν ὀφθαλμοῦ πάθος. ἢ πεπέρεως λευκοῦ τὸν
ἴσον σταθμὸν μετὰ σποδιᾶς λευκῆς ἀκάνθης καὶ μέλιτος
5 μίξας περὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐπίχρει.

Veget. VI, 27, 3: Pelagonius tale collyrium monstrat: 490
pariter oleum, sal, butyrum, resinam, cerussam, opobal-
samum, addito melle deteris atque componis et alternis
diebus inducis usque ad sanitatem.

10 *Veget. VI, 14, 2. 3*: Pelagonius causticum quod suffu- 491
siones vesicasque siccaret in genibus vel articulis, hac
ratione composuit. cerae Punicae libram, resinae pondera
duo et semis, galbani uncias tres, asphalti Iudaici pon-
15 pondera duo, murræ secundariae pondera duo, visci Campani
15 pondera duo, hammoniacy uncias sex, costi uncias sex.
verum cetera decoquis in caccabo fictili novo, quae cum
refruxerint, addis asphaltum et hammonicum et costum
pro mensura qua scriptum est, tritum ad modum farinae,
et agitabis et iterum coques, ut sit una substantia; quo
20 uteris adversum [venas et] vesicas et suffusiones, quae
nascuntur in genibus aut in tibiis aut internodiis aut
in articulis, usque eo ut etiam ossilaginem curare credatur.

Veget. VI, 14, 4: Malagma quoque causticum hac 492
voluit ratione componi. picis pondera duo, cerae pondera
25 duo, galbani uncias tres, resinae libram, adipis taurinae
pondera duo, bidellae uncias septem, turis pollinis uncias
tres, resinae terebinthinae uncias sex, visci pondera duo,
glutis uncias tres.

H 231 (= M 111 ωκθ'): "Ἄλλο μάλαγμα καυστικόν. προ- 493*

1 ἕκταν *H* || 4 ἴσον *P* ἴσον *H* || 12 ponticae *Corbeiensis* ||
14 myrrhae *edit. Schneid.* | visci Campani p. II *recepti ex Corb.* ||
15 amoniacy vel armoniacy *codices Veget.* || 16 verum etiam
Gothamus | caetera et caccabo *edit. Schneid.* || 20 venas et om.
Corb. || 21 internodis *Corb.* || 22 in om. *Corb.* | credantur *vulgo* ||
26 bidellae *Gothan.*: videllae *Corb.* bdellii *edit. Schneid.* | sep-
tem] III *Corb.* | turis poll. unc. tres om. *Corb.* || 28 glutis
vulgo: guttae *Corb.* || 29 ἄλλο om. *H* |

INDEX, Pelagonius.

- πόλεως γὼ β', χαλβάνης γὼ α', βδελλίου γὼ γ', ῥητίνης λίτρων α' γὼ α', ασφάλτου Ἰουδαϊκῆς γὼ γ', πίσσης Βρυττίας λίτρων α', ἀμμωνιακοῦ λίτρων α'.
- 494 *M* 121 *Δξβ'*: Ἄλλο κανστικὸν Φλώρον. ασφάλτου Ἰουδαϊκῆς γὼ ε', προπόλεως Ἀττικῆς γὼ ε', βδέλλης Βαβυλωνίας γὼ ε', ἔξου δρυῖνου γὼ δ', πίσσης Βρυττίας γὼ ε', ἐλαίου Κυπρίνου γὼ β', χαλβάνης γὼ ε', μάννης λιβάνου γὼ β', μυελοῦ ἐλαφείου γὼ γ', κηροῦ καθαροῦ λίτρας β', ἀμμωνιακοῦ γὼ ε'.
- 495 *M* 121 *Δξγ'* (= *H* 233): Κανστικὸν πρὸς ἄρους καὶ ἄρους καὶ κόξας τοῦ Ἡμερίτου. χαλβάνης γὼ ἕξ, ἀμμωνιακοῦ γὼ δ', πίσσης Βρυττίας γράμματα ε', ασφάλτου γὼ δ', ἀψινθίου γὼ β', βδελλίου, μήκωνος σπέριματος, προπόλεως, λιβάνου ἀλεύρου, σαφρονόκκων, ῥητίνης Κολοφωνίας ἀνὰ γὼ β', δικτάμνου γὼ ε', ῥητίνης γαστρικῆς γὼ ε', κηροῦ λίτρας β'.
- 496* *H* 232 (= *M* 121 *Δξδ'*): Ἄλλο κανστικὸν πρὸς κοξαρίους Ἀψύρτου. χαλβάνης, ὀποπάνεκος, μυελοῦ ἐλαφείου, τερεβινθίνης, ἀμμωνιακοῦ, βδελλίου, προπόλεως, προκομάματος, πίσσης ξηρᾶς, πίσσης ὑγρᾶς, ασφάλτου Ἰουδαϊκῆς, ἐλαίου Κυπρίνου, ῥητίνης ἀφροῦ, τουτέστιν ἀποφυσήματος, στέατος ταυρείου, κηροῦ ἀνὰ λίτρων δύο.
- 497* *M* 121 *Δξε'*: Κανστικὸν πρὸς πάντα. χαλβάνης, στύρακος, πίσσης Βρυττίας, μήκωνος, λιβάνου ἀλεύρου, σαφνίδων, ασφάλτου Ἰουδαϊκῆς, τερεβινθίνης, πετροσελίνου Μακεδονικοῦ ἀνὰ γὼ β'.
- 498* *M* 121 *Δξς'* (= *H* 231 = *M* 32 ρμς): Κανστικὸν πρὸς νεύρων πόνους. χαλβάνης, στύρακος, βδέλλης, λιβάνου

1 ῥητίνης *P* || 2 γὼ α' om. *H* | ασφάλτου Ἰουδαϊκῆς scripsi: ασφάλτου Ἰου *M* 111 ασφάλτου *HP* | Βρυττίας *M*: βρυττίας *HP* || 3 ἀμμωνιακοῦ *P* (spir. etas.) ἀμμωνιακοῦ *HM* || 11 ἄρους *PM*: ἄρονας *H* | καὶ κόξας om. *M* | τοῦ (in capitulum indice τοῦ) Ἡμερίτου *M*: om. *HP* | ἀμμωνιακοῦ *H* || 12 βρυττίας *HP* || 14 ῥητίνης *P* || 15 ῥητίνης *P* || 17 Ἀψύρτου κανστικὸν πρὸς κοξαρίους *H* ἄλλο κανστικὸν εἰς κόξας *M* || 19 ἀμμωνιακοῦ *H* || 21 ῥητίνης *P* || 22 λίτρων *P* λίτρας *H* || 27 Ἄλλο κανστικὸν *P* || 28 βδελλίου *HP*

ἀλεύρου, πίσης Βρυτίας, ἀσφάλτου, ἐπίσης πάντα βαλὼν
καὶ τὰ ξηρὰ λειώσας καὶ τοῖς ὕγρασις συμμείξας χρῶ.

H 231 (= M 32 ρμξ'): Ἄλλο. ἀρσενικοῦ γῶ α', ἀσβέ- 499*
στου γῶ ε', ἰδίως τριψας καὶ μίξας χρῶ.

5 H 231 (= M 32 ρμη'): Ἄλλο. ῥητίνης Κολοφωνίας, 500*
ἀσφάλτου Ἰουδαϊκῆς, θείου ἀτύρου, πίσης νεαρᾶς, κηροῦ
ἴσῳ σταθμῶ μετὰ στέατος τραγείου συννεψήσας χρῶ.

H 155 (= M 33 ρξα'): Πρὸς οἴδησιν ὀρχέων. κρητάριον 501
μετὰ κόπρον βοείου καὶ κυνίνου καὶ ὄξυκράτου λειώσας
10 χρῶε μέχρι θεραπείας.

H 143 (= M 105 ψλε'): Ἄλλο Πελαγωνίου. συνάγει 502
ἐαυτὸν τῷ παντὶ σώματι, φρίττει τὰ πολλὰ. λαβὼν οὖν
χαμαιλέοντος ῥίξαν ἔψησον καὶ ἀποτριψάσων καὶ ταύτην
μετὰ ὀποπάνακος γῶ β' καὶ οἴνου ξέστου α' μίξας διὰ τοῦ
15 ἀριστεροῦ μνηκῆρος ἔγχει.

H 215 (= M 104 ψλ'): Ἄλλο Πελαγωνίου περὶ φθει- 503
ρῶν καὶ σκολήκων τῶν ἐν δακτύλῳ ἢ ἐν γαστρὶ γινομένων.
μόρα ἔνωμα εἰς τὰς κριθάς, ἃς ὁ ἵππος ἐσθίει, σκόρπισον.
πολλοὶ δὲ καὶ τὴν ῥίξαν τοῦ μόρου ὕδατι ἐψήσαντες τὰ
20 περὶ τὴν κοιλίαν καὶ τὸν δακτύλιον ἀπαντλοῦσιν. εἰ δὲ
καὶ τραῦμα ποιήσῃ, διὰ σιδηρίτιδος βοτάνης καὶ πράσου
χυλοῦ μεμιγμένων ἄλατι καὶ πίση καὶ ἐλαίῳ καὶ παλαιῷ
ἄξουγγίῳ θεραπεύονται.

M 104 ψλα': Πρὸς ἔλμιγγας. κοριάνδρου σπέρμα φρύξον 504
25 ὅσον ἢ χεῖρ χωρῆσαι δύναται, καὶ τοῦτο λειώσας μετὰ
ὑδατος γλιαροῦ διὰ κέρατος τῷ λαμῶ ἐπὶ ἡμέρας γ' ἔμβαλε,
ἢ καρδαμώμου σπέρμα λειωμένον μεθ' ὑδατος καὶ ταῖς
τοῦ ἵππου φάρμαξι ἐγγεθὲν τὸ αὐτὸ ποιεῖ.

M 138 ρα': Πελαγωνίου πρὸς τὰ τῶν ζώων κορδυλώ- 505
30 ματα. τὰ τῶν ζώων κορδυλώματα θραύσεις τρόπῳ τοιῶδε·

1 βρυτίας HP | πάντα ἐξ ἴσης τὰ ξηρὰ λειώσας ἐπίβαλε τὰ
τηκτὰ καὶ μίξας χρῶ M 121 || 4 γῶ ε' P || 5 Ἄλλο om. H | ῥητίνης P ||
8 lemma in M hoc est ἐν ἵππῳ οἰδήσασιν ὀρχεῖς ἢ ἐκταθᾶσιν |
κρητάριον M || 9 βοείου H || 11 lemma in M est Πελαγωνίου ἐν
τερηδόνας ἔχη ἵππος || 16 Ἄλλο om. H || lemma in M est Πελα-
γωνίου ἐν φθειρᾶς ἢ σκολήκας ἐν δακτύλῳ ἢ γαστρὶ ποιήση ||
17 δακτύλῳ H || 18 εἰς] καὶ H || 28 ἐγγεθὲν] ἐγγυθὲν con. Müller
9*

ίου γὼ β', χαλκίτεως γὼ β', σφέκλης γράμματα γ', καθεψήσας χρῶ και διαφεύγει τὰ κορδυλώματα.

- 506 *M* 138 αζα': Ἄλλο. ἄνθους χαλκίτεως γὼ β', σφέκλης γὼ α', νίτρον γὼ β', λάσαρος γὼ β', ὄξους δριμέος γὼ ε'.
- 507 *H* 22 (= *M* 22 ξς'): Πελαγονίου πρὸς ἔλεφαντίασιν⁵ προπότισμα. τὸ δὲ προπότισμα λαμβάνειν νίτρον γὼ α', καστορίου γὼ β', δαφνίδων γὼ β', ῥέου Ποντικοῦ γὼ β', πηγάνου γὼ δύο ἡμισυ. ταῦτα κατ' ἰδίαν κόψας και σήσας και μετὰ ταῦτα μίξας ἐπιβαλὼν τε οἶνον χ α' και ἔλαιον γὼ εἰς δίδου ἢ διὰ κέρατος ἢ ὡς βούλει. τούτῳ δὲ τῷ βοη-¹⁰θήματι κέχρησο καθ' ἡμέραν ἕχρι τελείας ὑγείας. στομάμασι δὲ σκέπε διὰ παντὸς ὥστε εἰ δυνατόν ἰδροῦν τὸ ζῶον, ἐπειδὴ τῇ θέρμῃ πέφυκε τὸ τοιοῦτο διαλύεσθαι πάθος.
- 508 *M* 135 αζθ' (= *M* 22 ο'): Πελαγονίου προπότισμα ποιοῦν πρὸς πάντα, ὥστε τὰ ζῶα τάχιον ἀναλαμβάνειν και¹⁵ ὥστε τὰ ἐντὸς σύμπαντα ἀποσμήγειν και θεραπεύειν. ποιῶ δὲ και πρὸς πᾶν πάθος και βῆχα παλαιάν· ποιῶ δὲ και πρὸς φθίσειν και βουλσοὺς και περιπνευμονικοὺς και ὄσα τῶν ἐντὸς πεπονθότων. ἢ δὲ κατασκευῆ αὕτη. πτισάνης Σ α', λινοσπέριμον ἡμίαν α', ὀμοῦ ἀργέντερον χοίρειον ἢ²⁰ βραχειάν α', εἰ δὲ μὴ εὑρεθῇ βραχειά ἢ ἀργέντερον χοίρειον, ἐρίφρον κεφαλὴν μετὰ τῶν ἀκροναρίων και τῆς χορδῆς. ἔμβαλε ὑσσώπου δεσμῶς β', βολβοὺς ιε', πηγάνου δεσμὴν α', δαφνοκόκκων γλωσῶν Σ α', φοίνικας λ', σκόρδων κεφαλῶς γ', στέατος αἰγείου γὼ ε', γλίχωνος δεσμὴν α', ταῦτα πάντα²⁵ καθάρας και συνθρόψας ἔπει ἐν ὕδατι ἀπὸ κιστέρνης, ἕχρι οὗ τὰ προειρημένα κρέα κατατακῆ και μόνα τὰ ὄστα ἀπομείνη. συνεχέστερον δὲ ὕδωρ ἐπίβαλε, ὥστε μὴ ἐκλυθῆναι ἢ λιπαρὸν ποιῆσαι τὸν γυλόν. και μετὰ ταῦτα διηθήσας

5. 6 ita incipit in HP: Ἄλλο. νίτρον κτλ. || 14. 15 Ἄλλο. ὥστε τὰ ζῶα κτλ. *M* 22 || 17 prius δὲ om. *M* 135 || 18 ἦτοι περιπν. *M* 23 || 19 δὲ om. *M* 23 || 20 λινοσπέριμον ἡμίαν α' ὀμοῦ ἀργέντερον ἢ βραχειάν α' *M* 136 λινοσπέριμον ἢ κινναμόμου ἀργέντερον χοίρειον (in marg. τουτέστι νεαστὶ ἐόνουχισθέντα) ἢ βραχειάν α' *M* 23 || 22 και om. *M* 23 || 23 ὑσσώπου *M* 136 | δέσμης *M* 23 | δέσμην *M* 23 || 25 γλίχωνος *M* 136 || 26 κιστέρνας *M* 136 || 27 κρέη *M* 23 | ὄστα *M* 23 || 28 ἐπίβαλλε *M* 23

καὶ προσθεῖς τραγάκωνθος γ' γ', ταῦτα εἰς γ' ἡμέρας δια-
νεμῆς. οὕτω δὲ χρῆσθαι δεῖ· τὴν τραγάκωνθον πρὸ μιᾶς
ἡμέρας εἰς ὕδωρ θερμὸν ἔμβαλε ὥστε καταζυμῶσαι καὶ
προσθεῖς ἐψημάτος S γ', τουτέστιν ἓνα καθ' ἡμέραν, ὡς
5 ἀριθμῶς ε', ἐλαίου ῥοδίνου. ταῦτα σύμπαντα μίξας ἔμα-
νηστικὸν τὸ ζῶον προπότιζε.

H 162 (= M 31 ρλθ'): Ἄλλο πρὸς ἄρθρα κεχλασμένα 509*
καὶ ὕδατιδας. ἀλόην, σμύρναν, μάνναν, πίσσαν Βρυτιάν,
πάντα ἐν ταύτῳ λεάνας ἐπίβαλλε καὶ στίνον ἄλευρον προσ-
10 μίγων καὶ τῶν ὠῶν τὸ λευκόν, ἔπειτα ἀναλάμβανε καὶ χρῶ
κατὰ τῶν ἄρθρων ἐπιδήσας χάσθη ἐπιμελῶς καὶ μετὰ τινος
ἡμέρας λύσας πάλιν τὸ αὐτὸ βοήθημα προσάγων θεράπευε.

H 163: Ἄλλο. εἰ θεῦμα ἐν τοῖς ποσὶ τοῦ ἵππου ἐμπέσοι, 510*
οἰδαίνει τὰ τοῦτου γόνατα καὶ χολεύει. ἐὰν οὖν ἐν τοῖς
15 ὀπισθίοις ἤ, καῦσον αὐτὸν κωνηρίοις στρογγύλοις, ἔσωθεν
ἐπὶ τῆς ἀγκύλης καύμασι πέντε, ἔξωθεν δὲ πλατέσιν ἀμφο-
τέρωθεν. ἐὰν δὲ ἐν τοῖς ἐμπροσθίοις κάτωθεν ἢ τοῦ γόνα-
τος, καύσας μανδακηδὸν ἐπιμελοῦ ὡς καὶ τὰ λοιπὰ καύματα.

M 147 αρπγ': Πελαγωνίου πρὸς παραφυλακὴν εὐσωμίας 511
20 ἵππου. περιίτ.

1 προσθεῖς M 136 | τραγάκωνθον M 23 | τοῦτο M 136 | δια-
νεμῆς M 136 || 2 τραγάκωνθον M utroque loco || 3 ἔμβαλλε
M 23 || 5 ἀριθμὸν M 23 | ῥοδίνου M 23 || 7 Ἄλλο om. HM ||
8 ὕδατα H | ἀλοκσμύρναν H | σμύρνην M || 11 ἄρθρον H || 13
Ἄλλο om. H || 14 χολεύει P: χολαίνει H || 16 ἀγκύλης H

COMMENTARIUS.

De epistula ad Arzygium missa in praefatione p. 15 sq. dictum est. capitum qui sequitur index etsi non Pelagonianum esse supra monuimus, propter lemmata capitum maxime deperditorum omittendus non erat. ultima autem remedia 453 seq. quae in indice non respiciuntur, tamquam appendix adiecta sunt, ut factum videmus in Hippiatricis et apud Vegetium (lib. VI). neque enim remedium illud ad morbum sive ad umbras expulsandas de stabulo 451, ut Sarchianus videtur voluisse, totius capituli inscriptio est, sed lemma unius remedii.

Caput quod numero carens praefationis instar ipsis medicaminibus morborumque descriptionibus praemissum est Falerio scriptum de notis signisque equorum — caput autem Geopon. XVI 2 *ἔκπον σημεῖα* enumerans cave tribueris Pelagonio — totum fere Columellae debet scriptor noster.

1 Col. VI 29, 4 secutus Varron. rer. rust. II 7, 2. 3. Pelagonium, non Columellam Vegetius exscripsit VI 5, 2—4. cf. praeterea Apsyrtus Hippiatr. p. 226, Geopon. XVI 1, 12—16, Pallad. IV 13, 9.

circo sacrisque certaminibus] cf. Col. VI 27, 1 *est enim generosa materies. quae circo sacrisque certaminibus equos praebet*; Veget. VI 6, 2 *nam ut viliora ministeria taceamus, equos tribus usibus vel maxime necessarios constat: proeliis circo sellis* (Col. de admissario VI 27, 9 *isque admissurae post trimatum usque in annos viginti plerumque idoneus est*).

medii dentes superiores] Columella addit *et inferiores*, mox molares superiores et inferiores codex Sangermanensis Columellae.

nisi a subtilissimo usque addiscimus] omittit Columella. Vegetius sic: *nec postea quot annorum sint sciri ad fidem potest nisi signis aliis, quae usus edocuit*. cf. Apsyrtus Hipp. p. 227 *καὶ οὐκ ἔστι ἥδιον ἐπιγινώσκεισθαι τῶν ἔτων τὸν λοιπὸν χρόνον*; Geopon. XVI 1, 16 *τούτων δὲ συμβάντος οὐκέτι ἥδιον ἐπιγινώσκειν τὰ ἔτη*; Anatolius autem dentibus diffidens Hipp. 55

εὔτη γὰρ οὐκ ἐν εἰῆ δοκιμασία· οὐ γὰρ οἱ δόοντες τὴν ἡλικίαν δηλοῦσιν.

duodecimo anno usque rugas invenias] non habet Columella. Vegetius VI 5, 4 *plerique adserunt domitis et freno adsuetis animalibus rugas, quae in labris sunt superioribus, computandas, ita ut ab angulo ubi incipit morsus incipientes usque ad extremum labrum perveniamus, quia annorum numerum rugarum numerus ostendit*, addens de suo haec: *postremo rugarum multitudine, tristitia frontis, deiectione cervicis, pigritia totius corporis, stupore oculorum palpebrarumque calvitie senectus ipsa se prodit*. vide quae Anatolius Hipp. l. c. de iis censet qui aetatem ἐν τῶν γνάθων δοκιμάζουσιν.

2 Col. VI 29, 2. 3 (de bubus id. VI 1, 3 seq. 2, 14). cf. Geopon. XVI 1, 8 seq. Pallad. IV, 13, 2. 3, 8. *περὶ εἶδους ἵππων ἀφορισμοί* enarrantur Hipp. 261 seq. (cf. imprimis p. 262 quae in calce leguntur *δεῖ ταῦτα ἔχειν τὸν ἵππον, μακρὸν τράχηλον κτλ.*) fusius Veget. VI 6 et 7 singularum nationum signa meritaque explicat. de prioribus maxime inspiciendus est Varro rer. rust. II 7, 5 (inde Col. et Geop.), de posterioribus etiam Isidorus etymol. XII 1, 45—47 Palladium secutus.

philocalum dominum] amat hanc vocem auctor philograecus, cf. 183. 188. *diligentia* quae infra est 24 interpret vertit *φιλοκαλία* Hipp. 185. (*philocalia* apud August. contra Academ. 2, 7.)

naribus <apertis, brevibus auribus> et arrectis] *auriculis* Columella; dedi *auribus* propter *naribus*, ut facilis fuisse appareat scribae error. Varroni equus debet esse *oculis nigris, naribus non angustis, auribus applicatis*, Palladio laudantur *aures breves et argutae, oculi magni, nares patulae*.

lato et numeroso pectore] Columella: *lato et musculatorum toris numeroso pectore*.

cauda longa et non setosa quia abdecet] Columella: *cauda longa et setosa crispaeque*, Varro: *cauda ampla subcrispa*, Palladius: *cauda profusior*, Geopon. *οὐρὸν μεγάλην οὐλότριχον*. *abdecet* glossae interpretantur *non decet*, Gust. Loewe in Woelfflini Archivio I p. 22, Hauler ibid. II p. 453. in bubus Col. VI 1, 3 similiter caudas longissimas et setosas laudat.

ungulis nigris] magis placet Columellae *duris*, quod item est apud Varronem (*ὄνυχα στερεόν* Geopon).

universum] ita pars librorum Columellae, Schneiderus maluit *universim*.

agile ab aspectu quoque] concinnius ut videtur Columella *ab aspectu quoque agile*. praepositio *ex* cum deesse nequeat, fortasse pro *et* scribenda est.

3 Col. VI 5, 4 (consentiunt cum Riccardiano codex Sangerm.

et collatio Goesii). Hipp. 56 Πελαγονίου περί κήλων ἐπιλογῆς (= M 27 π'ε'), ubi Hipparchi auctoris ignoti (cf. praefat. p. 18) experimentum praecedat, Columellae verba τῶποι δὲ ἔππων ἐπαινετοί εἰσιν, ὅταν ἀπὸ προαιτέρων διεγρηγμένοι εὐρεθῶσι, καὶ πάλιν, ὅταν ἀπὸ κεννημένων πραεῖς γένωνται. οὗτοι καὶ εἰς τὴν τοιαύτην ὄπηρεσίαν χρήσιμοι τυγχάνουσι (h. e. ad obsequium, cf. Col. VI 27, 10 al.) καὶ εἰς καμέτους ἱκανοὶ se-cuntur.

si volueris scire e. q. s.] alterum progneret cum videatur sufficere (εἰ θέλεις γινῶναι κήλωνα χρήσιμον καὶ ἐν τῷ τίπτειν ἐσόμενον δόκιμον), fortasse duorum codicum lectiones conflatae sunt aut priore loco verbum additum per errorem.

Cap. I. 4 Col. VI 30, 3 plerumque iumenta morbos concipiunt lassitudine et aestu, nonnunquam et frigore, et cum suo tempore urinam non fecerint, vel si sudant et a concitatione confestim biberint vel si cum diu steterint, subito ad cursum excitulata sunt. de fame tacet etiam Vegetius I 17, 4. H 23 Πελαγονίου πρὸς λοιμόν (= M 19 μα' πρὸς πάντα λοιμόν) τὰς θεραπείας καὶ τοὺς ποτοὺς δι' ὧν οἱ λοιμοὶ ἀποσοβοῦνται χρῆμαθῶν κτλ.

5 H 23 ἡ λεγομένη διὰ πέντε ἐντίδοτος συνίσταται ἀπὸ γεντιανῆς, ἀριστολοχείας, κόκκων δάφνης, σμόρνῆς, πρίσματος ἔλεφαντίνου κτλ. Vegetius eandem potionem contra morbum saepius commemorat I 10, 6. II 36, 1. VI 8, 6. 8, Pelagonius iterum 449. is solus hoc loco auctoris viri clarissimi nomen servavit medicinae cuius experimentis indubitatae sunt vires et sine qua mulomedicus mutilus est (Veg. I 16, 4). earundem specierum pulvis occurrit 366. de Gallicano in praefatione p. 17 dictum est.

cum necessarium erit] melius fortasse dum, quia praecedat in necessitate profertur (ἕως ἂν ὄγιῆς γένηται H).

6 H 26 ἄλλο Λιτορίον Βενεβεντάνου. Litorium clarissimum virum (cf. praef. p. 17 sq.) ante Apsyrto remedium illud edidisse effici videtur huius verbis Hipp. 10 θεραπέων δ' ἂν τις ἐπιτυγχάνοι αἵματος ἀραιώσει λύων τὰς ἐν τῷ προσώπῳ φλέβας καὶ τὰς ἐν τῷ στήθει, ἐτι δὲ διακόπτων τὰ μεσομόνια προσφορᾶ τε τροφῆς παντοδαπῆς (Pelagonii interpretis ποιικίλην τροφήν) κτλ. . . . εἴρηται δὲ οὗτοι οἱ ἐγγυματισμοὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν. ἡμέτερα δὲ εἰρήματα ταῦτα κτλ. (ex Apsyrto Hierocles Hipp. 14).

depectorandus, detemporandus] illud etiam Vegetio V 14, 3 ex Corbeiensi restituendum videtur. usitatius est sanguinem detrahare de pectore, de temporibus, ut auctor noster ait multis locis. cf. 291 debrachiolandus.

id est hordei farinam e. q. s.] omittit Apsyrto. Pelagonii interpretis addit tritici farinam: ἔλενον κριθῆς καὶ πυροῦ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πίτυρα, χόρτον δὲ ὀλίγον (item cod. P). πίτυρα

sunt farina seminis h. e. far cantabrum, cf. 132 *sucus cantabri* *χνιός πιτόρων* (quod restituendum Vegetio V 56, 3), 461 *cantabri quantum voles in aqua infunde* h. e. *sucus cantabri* sive cantabricus, distinguendus ab herba cantabrica (Plin. nat. hist. XXV 85). Cael. Aurel. chron. III 4 (p. 454 Amman) *dat praeterea aquam bibendam, in qua sit cantabrum praelotum*, id. III 3 (p. 510) *cantabri in aceto decocti*. passim apud Cass. Fel. (v. ind. edit. Rosii). cf. etiam schol. Iuven. V 11 (in cod. Pithoeano superscriptum est *cantabri*).

et facies potionem] similiter compositam Veget. IV 3, 11 habet. in *H* excidit *πεννέδανον*, quod non omittit Apsyrus l. c.

7 *H* 24 *ἀγριοσκύον τῆς ὄξυς λεάνης κτλ.* = *M* 19 *μβ' ἕτερον βοήθημα. ἀγριοσκύμινον κτλ.* cf. Veg. I 17, 9. 11. earundem fere specierum 19 est.

8 *H* 24 *ἄλλο. Σαβίνης βοτάνης ἦτοι βρώθνος κτλ.* = *M* 19 *μγ'*. accuratius Veg. I 17, 12 refert. Optati nomen tacent omnes.

9 *H* 24 *Πιστηρίον Σικελῶ. ὄξυς χαμαϊάκτης κτλ.* = *M* 19 *μδ'*. Veg. I 17, 10. de nomine auctoris non constat, tamen Pisterius vix rectum; cf. Eichenfeld, Annal. Vindob. 44 p. 144.

facies inde colatum] colatum *durchgeseihtes Getränk* ex Gregor. epist. 7, 40 b affertur Woelfflini Archiv. II p. 271.

10 *H* 25 *ἄλλο πρὸς λοιμὸν ἀρθριτικὸν (= M 19 με' πρὸς ἀρθριτικὸν ζῶον)*, ubi omittitur vitis alba (*ἄμπελος λευκή*, Plin. nat. hist. XXIII 21—26).

11 De eodem morbo aliter Veg. V 48. 55.

suspensum durare] cf. Veg. IV 4, 1 (ex Col. VI 6, 1); I 22, 11 *equos oportet suspendi altius e. q. s.*

12 *M* 20 *μζ' ξηρίον ἕτερον. εἰ ἄρξῃται ἵππος λεληθότως χολαίνειν καὶ οἱ τοῦτον πόδες φλεγμάνωσιν, ὅπερ ἐστὶν ἐπικίνδονον, ποιήσεις τοῦτο· ἀφαιμάξῃς αὐτὸν τὸν ἵππον ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν τοῦ τένοντος αὐτοῦ κτλ.*

13 *H* 24 *ἄλλο. γάρου πρωτείου = M 20 μη' ἕτερον. γάρου κτλ.*

offas etiam impares dabis] interpres omissis offis ita: *ἢ ἐρεγγὸν ὁρόβον ἐν οἴνῳ μεμιγμένον ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις δίδον ἢ κνάμων καλῶς ἀληλεσμένων ἄλευρον μετὰ οἴνον ὡσαύτως ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις, ἵνα δὲ πρὸ μιᾶς ἐμβραχῆ τὸ ἄλευρον καὶ τῇ ἄλλῃ λεανθῇ ἅμα τῷ οἴνῳ.* cf. 31 *offas impares cum vino faucibus mittas*, 75 *pastilli impares*, 89. 90. Veg. II 8, 2. V 44, 3. Pallad. I 19, 4.

14 *H* 26 *ἄλλο. ζῶον ὅταν ἄρξῃται χολαίνειν τοῖς ἔμπροσθεν ποσίν κτλ.* de posterioribus tacet. *M* 20 *ν'*. cf. Veg. I 13, 1. 5. IV 3, 2.

argivi] idem herbae medicinalis nomen traditur 245. 327. Sarchianus legit *argyrii* interpretans *lithargyrum* perperam.

interpres Graecus ἄρκτον στέατος, deceptus ut videtur litterarum vestigiis. eadem vox latet Veg. V 26, 3; 58, 2 (*argii et argium* codd. Corb. et Goth.). videtur autem esse *arcium* vel *arcium*, de quibus cf. Dioscor. IV 104 ἄρκτιον, οἱ δὲ ἄρκτιον; IV 105 ἄρκτιον, οἱ δὲ προσωπίδα, οἱ δὲ προσωπίον καλοῦσι [οἱ δὲ ἀπαρίνην, Ῥωμαῖοι δὲ περισσάνεια, οἱ δὲ λάπκαμ]; Plin. nat. hist. XXV 113 *persollata quam nemo ignorat, Graeci arcion vocant*; XXVII 33 *arcion aliqui potius arcturum vocant*.

centaureae unc. V] de additamentis quale hic est in alio sic centaureae unc. VI dixi Mus. Rhen. 46 p. 372 sq. cf. prolegom. p. 2 sq.; in *H* pondus deest, in *P* sunt γδ ζξ.

Artemisiae odoratae] ἀμαράνθου ἀρτεμισίας *H*, ἀρτεμισίας *P*. odore non iniucundo esse Plinius narrat XXV 73.

serpylli, hyssopi, trixaginis] repetit *H* in calce formulae προσθεῖς τούτοις καὶ ἐρπύλλον γδ ε', ὄσάκον γδ γ', χαμαῖδρονος γδ α', item *P*.

hieraeobotanes] ὀρθῆς περισσεῶς *H*, ἱερᾶς βοτάνης *P*. cf. Plin. XXV 105. Isidor. Etymol. XVII 9, 55.

15 *H* 25 ἔλλο. ἀραιμάξας τὸ ζῶον καὶ κριθᾶς (nota interpretis errorem) ἐν ὕδατι ἢ οὕρῳ βρέξας ὄξος τε μετὰ κόπρον βοῦς καὶ κνήμεν καὶ σινωπίδος μίξας ἐπιτίθει τοῖς ἄρθροις. *M* 20 να' πρὸς γυμνοὺς ἀρθρῆτικὸν καὶ λοιμὸν. simile, sed paullo fusius enarrat Veg. I 13, 3, quod *timori* inlinitur.

16 *H* 26 ἔλλο. σταφυλίνον γδ ε', ἀγαρικὸν γδ ι', κασσάμον γδ γ' κτλ. *M* 21 νε' πρὸς λοιμὸν ἀρθρῆτικόν.

cariotae] item scribitur 26. 191. cf. Veg. V 63 cum adnot. Schneideri. Dioscor. III 52 σταφυλίνος ἄγιος . . . Ῥωμαῖοι καρῶταμ, οἱ δὲ παστινάνα. Glossar. 'Alphita' Anecd. Oxon. I 2 (1887) p. 31 *cariota, pastinaca agrestis idem*.

silis Gallici] ἀγαρικὸν *H*, sed σέσει Γαλλικόν est 187. 213. 301. 395. agaricum ut fungus nascitur in arboribus circa Bosporum et in Gallia Plinio XXV 103.

casiae] κασσάμον *HP*. κάσσαμον vox inserenda lexicis. Paul. Aegin. VII 3. legitur in remedio longissimo quod extat in cod. P f. 393 ἀλοιφή θερμὴ δι' ἧς θεραπεύσεις πάντα τέτανον ἀνθρώπων τε καὶ ἔκτων κτλ. cf. Ducangii lex. inf. Graec. s. v. κασσάμην et κάσαμον (ita scrib. pro ΚΑΣΑΠΟΝ), quas glossae iatricae codd. Regg. 1261 et 190 interpretantur *καρποβάλαμον*. adde ex glossario Senensi Hermae vol. XVIII p. 535 *cassamo: semen balsami*, cf. ibid. p. 533.

iris Illyricae sil — III] *sil* dittographia ortum puto. si fidem habemus Hippiatricis, fuit iris Illyricae uncia una exciditque herba quae Graece vocatur θρόσον.

santonici] *sandonicum* scribitur in glossario Lat. Gr. Corp. gloss. II p. 178 (θηριοκτόνον βοτάνη). Plin. n. h. XXVII 45 absinthii plura genera distinguens *santonicum* appellari ait e

Galliae civitate, Ponticum e Ponto. Colum. VI 25 (*herba Santonica*). Scrib. Larg. 141; Veg. V 54, 7. VI 10, 2. Marcell. 28, 2; 28, 31.

17 *M* 21 *νς'* ἕτερον πρὸς αὐτό. εἰ δὲ αὐτὰ τὰ ἄρθρα ἀποσκληρύνεται, γίνωσκε τὸ ζῶον ὅτι ἑλεφαντιᾶ καὶ λοιμῶ κάμνει (traditur ἄν πνῆ), ὅπερ θεραπεύσεις οὕτως. ἀραιμάξας αὐτὸν ἐκ τῶν φλεγμαινόντων μερῶν κτλ. Vegetius de elephantiasii agit I 9. 16, Apsyrus Hipp. 21. vide fragm. 452.

tisanam cum catulo brevij] ἐγγυμάτιον σκόλον μικρὸν μετὰ πτισάνων. catulus brevis redit 370 (cf. 204. 205. 208). Cassius Felix 36 *infantibus brevissimis lactantibus, 21 est molestia passio maxime infantibus brevissimis et novellae aetatis pueris.*

pulvere quadrigario] eius compositio 390. *M* ita: καὶ μετὰ ταύτην τὴν περιοδίαν προπότιον omisso pulveris nomine (ξηρίον κονδριγέριον cf. Hipp. 295. 305).

18 *H* 24 ἔλλο ξηρίον Πελεγονίου πρὸς λοιμὸν. *M* 19 *μς'*. Veg. I 17, 15 *Pelagonius adversus omnes morbos efficacissimum pulverem credit esse, si pulum ciconiae nondum adhuc stantem sed iam plumas habentem vivum in caccabum fictilem mittas et gypses perustumque vapore furni in pulverem redigas et tritum vitro vase custodias; grande cumulatunquē coclearium cum vini sextario animalis faucibus infundas, donec recipiat sanitatem.* cf. Marcelli remedium 29, 30 qui ad coli dolorem corydalum avem id est quae alaunda vocatur, in vaso fictili gypsato in furno posito comburi pulveremque reponi iubet. de formula apopiras cf. praef. 17.

19 *H* 25 ἀγριοσιβὸν ῥίζας κατακόφας κτλ. *M* 20 *μδ'*. Veg. I 17, 8 *alia quoque vilior sed non minus apta curatio est: radices cucumeris silvatici viridis contundas e. q. s. cf. supra 7.*

20 *H* 25 σπέρμα κολοκύντης κτλ. *M* 20 *νβ'*. Veg. I 17, 7. sua remedia Apsyrus vindicat Hipp. 11 (inde Hierocles Hipp. 14): ἡμέτερα δὲ ἐσθήματα ταῦτα· κολοκύντιδος Αἰγυπτίας σπέρμα ὅσον ὀξέβαρον, κεκομμένον καὶ πεφρονγμένον ἐν οἴνῳ λευκῷ εὐώδει ὅσον κοτύλαις δυοὶ λεῖναι καὶ διηθήσαντας ἐν ὀθονίῳ ἐγγυματίζειν διὰ τῆς δεξιᾶς ῥινὸς καὶ αὐτῇ δὲ τῇ ἐντεριάνῃ χορησθῆαι πεφρονγμένη. ἔριστον δὲ καὶ τοῦ ἀγρίου σιβὸν τὴν ῥίζαν κόφαι λεπτήν ὅσον ἡμίμον (ἡμίμονον?) ἐπιχέαι τε ὕδατος κοτύλαις δύο καὶ βρέχειν νύκτα μίαν καὶ ἀνατολίαντας διηθήσαι καὶ τούτῳ (ita cod. P) μινύειν νίτρον κεκομμένον ὀκτὸς τρεῖς, εἰδ' οὕτως καταλαβόμενον τὴν γλώτταν ἐγγυματίζειν διὰ τοῦ στόματος ἡμέρας ἑπτὰ τὸ ἥμισυ τοῦ φαρμάκου, τὸ δὲ λοιπὸν ποτίζοντας τῷ ὕδατι μινύειν. Pelagonius measuras mutavit, Vegetius ipsum Apsyrum secutus est.

ad cornua duo] ὅσον κοτύλαις δυοὶ Apsyrus, interpres male καὶ διηθήσας κέρατι ἐμβαλὼν ἔρχει διὰ τῶν ῥινῶν ἐπι

ἡμέραις πέντε. cornu enim est libra metrica. cotula sive hemina cum sit idem atque κέρως λιτραίων (λίτρα ἐλαίων), duo cornua definiunt sextarium, ut Horatius sat. II 2, 61 *cornu dilidre sextarium dicit*, cf. Pernice, Galeni de pond. et mensuris testimonia (diss. Bonn. 1889) p. 37 seq.

21 Colum. VI 5, 2. 3. Veg. I 17, 14. IV 3, 6—10. H 25 ἄλλο. τοὺς λοιμοὺς χρὴ βοηθήμασι προσφθάνειν κτλ. M 20 ν' auctoris nomen non tacens ἕτερον πρὸς λοιμὸν Κολουμέλλου (trad. κολουμένου).

propulsandi sunt] corrige Colum. cf. O. Guenther, Genethliac. Gottingense p. 13.

eryngii] ἡρόγγιον appellari solet, rarius ἡρόγγη. H interpretatur ἀφθαστον (ἄφθαστον, τὸ ἱρόγγιον ex codice Regio 1843 Ducangii lex. med. et inf. Graec. appendix p. 31. ἀφθαστος ap. Myreps. antidot. 188.)

tum paribus casiae e. q. s.] Graecum simile extat remedium ad febrem Hipp. 7 Εὐμήλιον ἦτοι Χειρῶνος (ἦτοι Ἡρῶνος M 13; H addit εἰς τὸ αὐτό). προκετοῦ προσγενομένου αἵμα ἀπὸ τοῦ τένοντος, ἀφαίρει, εἶτα λαβὼν κασίας, σμόρνης, λιβάνου ἀνὰ οὐγγίαν μίαν ἡμίσειαν, μίξας αἷμα χελόνης θαλαττίας καὶ παλαιὸν οἶνον διὰ μνηκῆρων ἔγχει ἐπὶ ἡμέραις τρισίν.

22 Colum. VI 5, 3—5. Veg. IV 3, 12—14. M 20 νδ' ἰσχυρὸν βοήθημα ἰσχυρῶς βοηθοῦν. ἰσχυρὸν βοήθημα τῇ πείρᾳ μεμασθήκαμεν κτλ.

consiliginem] eadem infra 205, cf. praeterea Col. VI 14, 1. VII 5, 14. VII 10, 7. Veg. I 12, 2. 3 cum Schneideri adnot. ad Col. p. 320, ad Veg. p. 19. 114. interpres ἐλλεβόρον μέλανος φίζαν. Celsum totius loci auctorem existimo, ex quo Plinius rem enarret XXV 86 *nostra aetas meminit herbam in Marsis repertam, nascitur et in Aequicolis circa vicum Nervesiae, vocatur consiligo*, et XXVI 38 *radix herbae consiliginis, quam nuper inventam diximus. suum quidem et pecoris omnis remedium praesens est pulmonum vitio vel traiecta tantum in auricula*.

visci folia] ita Columella et Vegetius. fortasse recte quod traditur *ipsius folia*, ut legerat interpres: Κορνήλιος δὲ Κέλσος (καὶ Λῶος cod., correx. Miller) τῆς αὐτῆς βοτάνης καὶ φύλλα μετ' οἶνον λειωθέντα <διὰ> τῶν δινῶν ἐγγέειν ἐπιτρέπει.

23 H 26 ἕτερον εἰς τὸ αὐτὸ Ἀμιλλίον Ἰσπανοῦ. M 21 νζ' ἕτερον προπότισμα Ἀμιλλίον Σπανοῦ.

sale lib.] errore repetitum videtur, cum salis libra nimium pondus sit. in H deest.

nitrum in se conteris] cf. 45 *in se univērsa permiscēs*. 23. 241. 374. *in se pro simul* frequens in titulis latinis. νίτρον τὸ ἄριστον H et ita fere interpres, si pondus adscriptum non est accuratius, velut 39 *amulum ἀμόλον τὸ ἄριστον* et saepius.

Cap. II. 24 Cf. H 300 (= M 133 αξβ') Ἀψύρτον βρεκτῶν

σπενασία ὧν διδοῦσι οἱ Καππαδόκων (διδούσιν οἱ Καππαδόκες M) τοῖς λεπτοῖς ἔκποις. κριθῆς μολίους γ', φάβιατος ξέ. γ', ἐρεβίνθου ξέ. η', φασίλου (φασιούλου P) ξέ. η', ὀρόβου ξέ. β', ὀννου ξέ. β' κτλ. omittit igitur triticum; unam autem passam et nucleum in calce ponit ita: οἱ δὲ Σύροι προσβάλλουσι τῇ μῆξει ταύτῃ στροβίλων ξέστην ἕνα, σταφίδων ξέστην ἕνα. διδοῦσι δὲ ἐπὶ ἡμέραις ἐπὶ ἐστῶτι ἐν τῇ ἰκποστασίᾳ σοοτεινῇ, κατὰ ξηρον ἐχούσῃ (ἐχούσι H) τὸ ἕδαφος. Pelagoniana Graece sunt H 185 Πελαγονίον εἰς τὸ αὐτό. κριθῶν μολίους τρεῖς κτλ. = M 27 ρα' Πελαγονίον πρὸς λεπτότητα ζῶον. Veg. II 18, 23—25 ex Pelagonio. brecta] cf. Eichenfeld, Annal. Vindob. 44 p. 145. Stephani thesaur. s. v. βρεκτόν (vol. II ed. a. 1833).

Paululum se subsiccet] καὶ τὸ ὕδωρ κενώσας ἕασον ξηρανθῆναι μικρόν H 185. cf. Pelag. 89 folia cupressi subsiccas. Col. VI 14, 5 vulgata lectio est subsiccatur, Schneiderus recepit subigitur.

25 H 185 αἶτον πεφρυγμένον ὕδατι καὶ μέλιτι μιγέρτα καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὅσον μολίον ποσότητα δίδον ἐπὶ ἡμέραις εἴκοσι. M 28 ρδ' ἔλλο σύντομον καὶ καλόν. eandem structuram laxiorem — melius esset tritici torrefacti — multis deprehendes locis, velut 235. 245. 247. 301. Colum. VI 30, 1 triticum torrefactum commendat, si sanis est macies.

modium castrensem] passim in Edicto Diocletiani kastrensis. Apsyr. Hipp. 300 ἡμιμόδιον et μόδιον καστράσιον. cf. Hultsch Metrol. script. reliq. I p. 41. id. Griech. u. Roem. Metrol. 2 p. 616. 629 seq.

26 Duae extant conversiones H 186 περὶ ἰσχνότητος et H 276 Πελαγονίον περὶ ἀναξηρανθέντος δέματος (M 109 ψγ').

quod genus passionis mulomedici coriaginosum appellant] interpres utroque loco omittit. de coriagine boum v. Col. VI 13, 2 (inde Veg. IV 12).

27 M 109 ψγα' ἄλλο χρήσιμον. ἔγνωσιν ἦν περὶ πολλὰ κίς οἱ γεωργοὶ τῷ ἀρότρῳ ἀποτέμνονσιν, συνάξας ὄσσην βοῦλει καὶ πλόνας καθαρίως μετὰ κριθῶν καὶ ἀχῶρων λεπτῶν δίδον καθ' ἐκάστην. χρήσιμὸν ἐστὶ. καὶ γὰρ πόλοις μικρῶν ἔχουσιν ἐπὶ τὴν ἡλικίαν τοῦτο συμβάλλεται. huc spectant Vegetii verba II 28, 25 praeterea graminis radices, quas aratrum frequenter evertit, studiose collige quantum potueris (quantas potueris?) et lotas minutatim concide hordeoque commisce et cotidie praebere non dubites.

28 H 186 θέρμοις ἠψημένους καὶ γλυκεῖς ὥστε καὶ ἀνθρωποῦν δύνασθαι αὐτοὺς ἐσθίειν, εἰς κόρον τῷ ζῶῳ πρόσχαρῳ μολίον καθ' ἡμέραν διδοῦς. εἰ δὲ μὴ ὦσιν οἱ θέρμοι γλυκεῖς, στρόφους ἐν τῷ ζῶῳ κινήσουσιν. = M 28 ρε'.

29 H 186 κάστανα εἰς φούρον φρυγέρτα ἐν ὄλιμῳ κόψας σύμμικρον ταῖς κριθαῖς, μὴ πάνυ λεπτῶς τρίψας καὶ τῷ ζῶῳ διδοῦς θεραπεύσεις. = M 28 ρς'.

30 abstineas $\overline{\text{ss.}}$ cibis] cf. Colum. VI 30, 1 *ac deinde paulatim eiusmodi cibi subtrahendi immixtis hordeo furfuribus, dum consuescat faba et puro hordeo ali*; Graece Eumeli nomine Hipp. 184 *μέχρις οὗ τὴν κατὰ φύσιν ἀναλάβασι ζῶσιν. eadem fere Geopon. XVI 3 Apsyrto tribuuntur.*

custodiemus ut cotidie e. q. s.] Col. VI 30, 1 *nec minus cotidie corpora pecudum quam hominum defricanda sunt ac saepe plus prodest pressa manu subegisse terga, quam si largissime cibos praebes.* Hipp. 184: *τὰ δὲ τῶν τοιούτων σώματα πολλῆς τῆς τρίψεως δέονται κτλ.* Veg. II 28, 10 cf. II 10, 12.

multum autem refert] Col. VI 30, 2.

aut si iter fecerint e. q. s.] Col. VI 30, 3 *frigori fomenta adhibentur et calefacto oleo lumbi rigantur caputque et spina tepenti adipe vel uncto (vino pars codicum) liniuntur.* cf. Veg. II 25, 3.

si urinam non fecerit — remedia] Col. VI 30, 4 *remedia non tacens, quae Pelagonius infra demum (cap. VIII) profert.*

lassitudini autem — infundatur] Col. VI 30, 4 *lassitudini quies remedio est, ita ut in fauces oleum vel adeps vino mixta infundatur*; VI 31 1 *omni autem imbecillo pecori alte substernendum est, quo mollius cubet.* Hipp. 184 (*Εὐμήλιον*) *καὶ καθεύδουσι δὲ αὐτοῖς ἔχρον ὑποστρωνίσθω.*

si aestus fuerit passus — infundito] non extantia in Columellae libris fortasse illi restituenda sunt, quippe qui ordine singula enumeret mala VI 30, 3 *iumenta morbos concipiunt lassitudine et aestu, nonnunquam et frigore et cum suo tempore urinam non fecerint* e. q. s. *mulae lassae et aestuanti remedium affert* VI 38, 4. Pelagonius infra 185 (*ad eos quibus membra deficiunt*) commendat *ova tria cum puleio et posca et oleo faucibus infusa* (inde Veg. V 39 extr.). tussientis animalis nares Veg. V 75, 2 *posca puleiata* foveri iubet, *posca et puleio* nares et faciem lassi iumenti fovet id. II 10, 10.

ante omnia sane — mundata fuerint] Col. VI 30, 2 *curaque fuerit ut stabulentur sicco loco, ne umore madescant ungulae. quod facile evitabimus, si aut stabula roboreis axibus constrata aut diligenter subinde emundata fuerit humus et paleae superiectae.* ut stabula axibus roboreis consternantur Pelagonius infra 226 iterum monet. cf. Veg. II 28, 2. III 58, 2. Pallad. I 21, 2. Hipp. 184 *χοῆ δὲ καὶ ἐν τόπω ξηρῷ αὐτὰ ἴσταισθαι. τοῦτο γὰρ καὶ τῷ σώματι καὶ τοῖς ὀνυξίν αὐτῶν συμβάλλεται.*

31 Fatuo ficario] Fatui cognominantur Fauni quietem nocturnam agitantem et tamquam incubones deludentes. Plin. n. h. XXV 29: *haec* (scil. herba Paeonia) *medetur et Faunorum in quiete ludibris*; XXVII 107 *haec in Piceno feminis abigunt*

quos mira persuasione Fatuos vocant; XXX 84. Hieronym. in Esaiam V 13, 21 vel incubones vel satyros vel silvestres quosdam homines, quos nonnulli Faunos ficarios vocant aut daemonum genera intellegunt. Celsi fragmentum primus indicavit Reitzenstein de script. rei rust. libris deperditis (diss. Berlin. 1884) p. 55.

32 Col. VI 38, 3. 4. Veg. II 28, 16. H 186 ὄτινι ζώω λεπτότης πρόσεστι καὶ ἀνωμαλία θεραπεύεται οὕτως = M 28 ςζ' inscribens πρὸς τὸ αὐτὸ προπότεσμα Κολουμέλλον (κόλον μέλον vel κολον μένον cod.)

Cap. III. 33 Similiter febris describitur ab Apsyrto Hipp. 1 λέγω δὲ πρῶτον περὶ τοῦ πυρέττοντος ὡς ἐπιγνωσθήσεται ἐν τοῖς σημείοις τοιοῦτοις· ἔχει τὴν κεφαλὴν καταρρέπουσαν ἐπὶ τὴν γῆν κτλ., quem secuntur Hierocles Hipp. 5 et Pelagonius. Veg. II 1, 3. 4.

34 Apsyrto Hipp. 1 θεραπεύεται δὲ οὕτως. αἵματος ἀφαίρει ἐκ τῶν ἰσθμῶν κτλ. Hierocl. l. c. Veg. II 1, 5. II 2.

qui autem aut tactu auriculae e. q. s.] Apsyrto Hipp. 2: ὅσοι δὲ τοῦ ὠτός ἀπτόμενοι καὶ πρὸς τὴν πλευρὰ προστιθέντες τὴν χεῖρα παρὰ τὸν ἀγκῶνα τοῦ ὤμου λέγονσι πυρέσειν, οὐκ ἀληθεύουσιν οὗτοι. οὐδέμια γὰρ ἀπόδειξις ἐστὶ πυρετοῦ διὰ τοῦτο. Hierocles: οἱ μέντοι ἀπὸ τῆς τοῦ ὠτός ἀφῆς καὶ τῆς πλευρᾶς τῆς πρὸς τὴν ἀνωμαλίαν νομίζοντες δόνασθαι σημεῖοσθαι τὸν πυρεταίνοντα δοκοῦσι μοι τῆς ἀληθείας μὴ τυγχάνειν καταλήψεως. quibus collatis verba nec ostendunt se de venis intellegere febrientem recte tradita esse negaverim; fortasse recta archetypi lectio de ueris (vide adn. crit.), ut dicat: vera signa non intellegunt, nedum veram rationem norint.

35 H 5 Πελαγονίου πρὸς πυρετὸν ἐνδοτέρων = M 14 ζ'.

mali terrae] χαμαιμήλον γὼ τρεῖς H; infra 52 malum terrestre μήλον μανδραγόρον est. cf. Plin. XXV 95. Dioscor. IV 76. Isidor. Etym. XVII 9, 30 (mandragoram) Latini malum terrae vocant.

36 H 8 ἄλλο πρὸς πυρετὸν καὶ λεπτότητα. εἰ ἵππος πυρεταῖνος ἢ λεπτός εἴη ἢ πόνω τινὶ ἐνδοτέρῳ καταπονοῖτο κτλ. = M 14 η'. Vegetii pondera II 6, 1 cum Pelagonianis consentiunt. iris Illyricae] ἱρεως Ἰλλυρικῆς τὸ λεγόμενον ἄγριον κρόνον H. glossema τὸ λεγόμενον ἄγριον κρ. deest in P.

37 Veg. II 6, 2.

herbam urceolariam] trita forma est urceolaris, ut in 39. urceolaria vocatur item 112. 302. Ps. Apul. herb. 81. Graecis est περδίκιον vel περδικιάς: 39 βοτάνης περδικιάδος ἦν Ῥωμαῖοι οὐρκιόλαρ καλοῦσι, 112 βοτάνην ἦν Ἕλληνες μὲν περδίκιον, Ῥωμαῖοι δὲ οὐρκιολαρεμ ὀνομάζουσιν (M 80 φκ'), 302 γυλὸν τῆς βοτάνης περδικίων. cf. Plin. n. h. XXII 43 perdicium sive parthenium... ab nostris herba urceolaris vocatur, ab aliis astericum.

38 H 8 ἄλλο προπότεσμα. γάλακτος ὀνείον λίτρων μίαν κτλ.

M 14 θ'. Veg. II 6, 3. in *HP* pro κοχλεαρίου ἐνός scribendum videtur, ut iam Schneiderus in comment. ad Veg. p. 37 proposuit, κεχλιασμένον vel simplicius χλιαροῦ.

39 *H* 9 ἔλλο. γάλακτος αἰγίου λίτρας τὸ ἥμισυ κτ.
M 14 ι'. Veg. II 6, 4. simile est 37.

40 *H* 9 χρίσμα πρὸς πυρετόν. *M* 14 ιβ'. Veg. II 6, 5.

41 *H* 9 ἔλλο προπότισμα. πυρετταίνοντα ἵππον ἐξ ἀνάγκης χρὴ φλεβοτομήσαι καὶ προποτίσαι οὕτως. *M* 14 ια'. Veg. II 6, 6. et hordeo abstinet] omittunt Hipp. et Vegetius.

42 *H* 9 ἔλλο προπότισμα ἀπλοῦν. τήλεως (trad. τίλεως) χυλὸν καθαρῶς διηθῶν καὶ δεσμὴν σελίνου καὶ πηγάνου καὶ μελιλότου καὶ ὄσσόπου συννεψήσας καὶ συμμίξας διὰ κέρατος δίδου. fortasse colatum pro coctum interpres in suo exemplari legerat.

Cap. IV. 43 Col. VI 30, 6. 7. Veg. III 45, 1—3. *H* 89 Πελαγονίου θεραπεία ὀμοπλάτης = *M* 36 ρπξ' Πελαγονίου περὶ θεραπείας ὀμοπλατῶν. cum Columella praeterea congruit *M* 136 ραα' Εὐμήλιον πρὸς ὄμον. Riccardianus maxime consentit cum Columellae codice Sangermanensi, collatione Goesii, editione Bruschiiana (O. Guenther, Genethliacon Gotting. p. 13.). exanimetur] quae lectio Sangermanensis etiam Schneidero exquisitior visa est. vulgatam exanimiatur nostro loco Osannus probat (Quaedam de Pelagonio p. 12). Vegetius mutavit ita: quod si plus profuatur quam necesse sit (ἔνα δὲ μὴ ἔξαιμον γίνηται τὸ ζῶον *H*).

in piscinam] Vegetius de suo addit vel flumen aut mare. adhibitis] ita Sangermanensis. Vegetius: postea firmiteribus cibis ad saginam pristinam revocandus est (καὶ οὕτως ὁδῶ προβαίνων στεγροτέρας τροφῆς προσφερομένης ὀμιανεὶ *H*, καὶ πρὸς ὄλλον τὴν ἐξ ἔθους τροφήν λαμβανέτω *M*).

44 *H* 89 ἔλλο. εἰ ἐλαφρῶς πάσχει τὰς ὀμοπλάτας κτ.
M 36 ρπθ'. Veg. III 45, 4—7.

tracta uteris] emplastri genus est. τρακτώμα ποιεὶ *H*. (Corp. gloss. II p. 199 tracta λάγανα).

inde vino puro armum foveto e. q. s.] confusa videntur. Vegetius haec: tractam cotidie imponito et priusquam un-gatur, cotidie de vino puro armum lavato, deinde additurus un-guentum: bacae lauri selibram, olei sextarium, nitri uncias tres, sed nitrum et bacae lauri in pulverem rediges et cribrabis. eo quo in sole cum calida armus fomentatus fuerit, inungatur ex tepido et diutissime confricetur. post synchrisma ad curandos armos inducitur et cum melius habuerit natatum mittito. *H*: καὶ ἐφ' ἐνάστης ἐν τοῦ τρακτώματος ἐπιτίθει προαποπλόνου οἶνον τὸν τόπον. sequitur ut novum remedium (= *M* 36 ρα') ἔλλο. διαφροκόκων λίτρας τὸ ἥμισυ, οἶνον παλαιῶ λίτραν μίαν, νίτρον τὸ ἀρκοῦν, τὸ νίτρον καὶ τὰ διαφρόκοκα κόψας καὶ

σήσας καὶ ἐν ἐνὶ ἀγγεῖῳ πάντα συμμειξάς προαπάντλει τὰς ὁμοπλάτας θερμῶ ὕδατι καὶ ἐν ἡλίῳ χρεῖ τούτῳ τῷ βοηθῆματι. quibus adiuvantibus haec fere Pelagonio restituenda videntur: *cotidie tractam imponito, ante tamen vino puro armum lavato* (foveo R, προαποπλόνων H, lavato Veg.). *inde synchrismate curvetur* (vel *uteris*): *bacae lauri selibram, olei sextarium* (ὄλιον παλαιού λίτραν μίαν H), *nitrum* (νίτρον τὸ ἀροῦν H, *nitri uncias III* Veg.), *nitrum autem et bacas contundito e. q. s.* quae secuntur Vegetius ita exhibet: *quod si eiecerit iuxta consuetudinem ad rotam armum reponito et suprascriptis medicaminibus curato, H* εἰ δὲ ἡ ὁμοπλάτη ἐμβληθεῖη, εἰσάγων αὐτὴν τῇ αὐτῇ θεραπεύα χρήσῃ. aut ut supra feci, unci ponendi sunt aut cogitari possunt talia: *et si fuerit percussus aut eiecerit ex more ad rotam armum reponito* (cf. Veg. III 45, 8 *sed contenti inspicere diligenter utrum ex percussura vel casu coeperit causa, et si ex percussura fuerit, prius locis suis reponenda sunt membra et sic reliqua facienda*).

45 H 89 ἔλλο εἰς τὸ αὐτὸ πάθος καλὸν καὶ ἀπλοῦν. ἀφρόνιτρον κτλ. M 86 ρπη' ἔλλο πρὸς πόνον ὁμοπλατῶν καλὸν καὶ ἀπλοῦστατον.

46 H 90 ἔλλο. κόκκιων δάφνης λίτραν μίαν κτλ. M 86 ρρα'. Cap. V. 47 cf. Col. VI 30, 5 *capitis dolorem indicant lacrimae quae profuunt, auresque flaccidae et cervix cum capite aggravata et in terra submissa*. Graece Columellae verba extant Hipp. 248, ubi praecedat Εὐμήλιον πρὸς κεφαλῆς πόνον. Pelagoniana sunt H 250 τῆς κεφαλῆς τὰς ἀληθδόνιας σημαίνουσι δακρῶντες ὀφθαλμοὶ κτλ., plenius M 95 γνα' Πελαγονίου πρὸς θεραπεύειαν τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ. aliter Vegetius III 8.

48 H 250 ἔλλο. πρὸ γε ἀπάντων χρή καθάρειν τὴν κεφαλὴν τοῦ ζῶον τρόπῳ τοιῶδε: ἐφόρβιον, κενταύριον, λιβανωτοῦ ἔλετρον εἰς χύτραν ἐψήσας ἐπὶ πολὺ μετὰ ὄλιον ἐν θερμῶ ἡλίῳ διὰ τῶν ῥινῶν ἔγχει. M 95 γνβ' extrema sic: εἰς τὰς ῥίνας ἐπίχσει. καὶ μετ' ὀλίγον βραχὺ ροδίνον μετὰ παλαιού ἐλαίου καὶ ἀφρόνιτρον (ἀφρόνιτρον cod.) εἰς τὸ οὖς ἐπίσταξον, ὅπερ ἰκανῶς συμβάλλεται; similiter P. inulae H substituit centanrium.

49 H 250 ἔλλο. ὄξους δριμυτάτου ὀλίγον μετὰ ἐλαίου παλαιού καὶ ἀφρόνιτρον εἰς τὸ οὖς ἐπίσταξον κτλ. M 95 γγγ'. cf. 48. *vermiculos] nolui mutare accusativum cum Sarchianio. ἢ σιάλημας τοῦς λεγομένους ὄνισκους* (traditur ὄνισκός) H. Cael. Aurel. chron. I 4, 119 *porcelliones, hoc est animalia quae umectis et aquosis locis saepe nascuntur, a Graecis appellata ὄνισκοι*. Cass. Felix 28 (p. 44 Rose) *asellos quos Graeci oniscos dicunt*.

50 H 251 ἔλλο. εἰ πάσχει τὸν ἐγκέφαλον τὸ ζῶον κτλ. M 95 γνδ'. Veg. III 7, 1: *cerebrum plerumque diversis passionibus commovetur, quod his deprehenditur signis: ambulabit pravus et frequenter offendet et toto se corpore commovet. cuius*

ista curatio est: bacas lauri numero XX, nitri selibram (νίτρον λίτραν α' H), rutae manipulum (πηγάρον χλωροῦ δεσμίδιον ἐν H), quae omnia diligenter trita cum aceto non acri et oleo optimo rosaceo commixta hieme calefacies, perunctoque oleo capite eius et cerebro vel auriculis cerebellare de lanata pelle convolvris (καὶ δέριματι ἔχοντι ἐρείαν ἐμβροεγμένῳ τούτῳ τῷ βοηθήματι τὴν κεφαλὴν περιδύσον [περίδυσσον H]).

51 H 251 ἄλλο. ἔλεον κριθῖνον συμμίξας ῥήτινη κτλ. M 95 χνε'. Veg. III 7, 2. 3. excidisse quaedam pastilli infra 53 memorati arguunt, quos non omittit Vegetius, ut haec fere restituenda videantur: haec conterito et <pastillos facito et cum vino> dato per os (ὁμοῦ συντρέψας ἐν οἴνῳ διὰ στόματος δίδον H, ex quibus pastillos facies et in aqua frigida dilues et dabis in potum Veg.).

52 H 251 ἄλλο πρὸς κάθαρσιν κεφαλῆς. M 95 χνε'. cf. adn. 35.

53 M 95 χνε' ἕτερον βοηθήμα. Veg. III 7, 3 ex.

54 H 62 (praecedat Hieroclis remedium) τὸν πόνον τοῦ ὠτίου θεραπεύσαι δεῖ, μήπως εἰς μανίαν ἐμπέσῃ τὸ ζῶον κτλ. M 147 ἀρπδ' (ἐὰν τὸ οὖς ἀλγήσῃ) periit. in P inscriptio est ἄλλο πρὸς ὠταλίαν. Veg. III 14, 4. 5.

spongiam mollem nitro et aqua maceratam] H addit μέλι, quod Schneiderus Vegetio restituere voluit legens nitro et aqua melleque pro nitro et aqua molliter, dubitatum recte.

usque cum dolor elimetur] cf. 365 ut paulatim vitium diligentia elimetur. usque dum semel legitur 352, usque cum c. coni. passim, 57. 181. 196 cet.

55 H 63 εἰ εἰς τὸ οὖς ὕδωρ εἰσέλθῃ. ἔλαιον παλαιὸν καὶ νίτρον ἐξ ἴσου βαλὼν εἰς τὸ οὖς ἐπίχει καὶ ἐπίθεις ἐρείαν. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ καὶ εἰς (εἰ P) τραύματα ἔγχει (σχῆ P), ἰαθήσονται. M 147 ἀρπε' periit. accuratius Veg. III 14, 6.

56 M 29 ριθ' Πελαγονίον εἰ γλανδοῦλας ἔχει (ita in capitulum indice) τῶν σιαγόνων. αὐξοῦνται σάρκες ἐν ῥηπαρίας, ἄσπερ σιδήρῳ χρῆ ἀποτέμνειν καὶ κεντηρίσσαι, καὶ μετὰ ταῦτα θεράπυσσον οὕτως: φάβῃ (leg. ἄλατι) καὶ ἐλαίῳ ἐπὶ ἡμέρας ἧ', ἐπειδὴν νίτρον καὶ ὕδατι θερμῷ (<ῆ>) στεκνῆ ἀπόπλυνον τὸ πάσχον μέρος καὶ λοιπὸν οἰνελαίῳ ὄροβον ἀληλεσμένον (ἠλησμένον cod.) ἐπίθεις ἐπὶ γ' ἡμέρας. μετὰ δὲ ταῦτα οἴνῳ καὶ ἀλέθρῳ κριθίνῳ θεράπυσσον ὡς ἂν ὀγιάνῃ. similiter de glandulis Veg. III 24.

57 H 62 (praecedat Εὐμήλιον πρὸς παρωτίδας καὶ χοιράδας) εἰ κοινδύλωματα (κορδύλωματα P) σχῆ καὶ παρωτίδας κτλ. idem videtur M 29 ριγ'. Veg. III 24 ex.

inde Lycio — curato] omittit H. pro eo quod traditur Lycio Sarchianus coniecerat luito, sed obstat Vegetius: glandulae quae tolluntur Lycio medicamento. similiter Pelagonius infra 195 Lycium et pulverem mali granati adhibet eodemque medi-

camine 181. 182 equum ad sanitatem perducit. cf. Plin. n. h. XII 30 seq. XXIII 125—127. Dioscor. I 132 (J. G. Sprengel, Mus. Rhen. 46 p. 58 seq.). idem fuisse videtur in 449. pro eo quod extat in *H* ἀθρόον ξηρόν ποιήσας ξηρόν scribe ἀπὸ ῥοῶν ξηρῶν ποιήσας ξηρόν (de malis granatis siccis pulverem facito).

58 *H* 251 ἄλλο πρὸς πληθώραν κεφαλῆς. *M* 96 γνή' πρὸς πληθώραν κεφαλῆς.

cretae duas partes e. q. s.] κρηταρίον μέρος δύο καὶ ἐκκίας παλαιῆς. certe melius cum creta calx componitur; cf. Veg. III 29 (si ex pletura sanguinis tumor evenerit) *cretam cimoliam duabus partibus et tertiam partem cretae nigrae ex vino austero temperabis*. acaciam nigram Pelagonius 65 adhibet, de qua v. Dioscor. I 133.

59 *H* 297 ἄλλο Πελαγονίου. ἡ ὑγρότης τῶν ζινῶν διάφορος ἐστὶ κτλ. — *M* 128 γνή' Πελαγονίου περὶ ὑγρότητος ζινός. Veg. III 36.

qui a quo loco exeant e. q. s.] Vegetius ita: *mucorum etiam qualitates qui per nares effluunt, convenit nosse. ex quibus genus passionis ostenditur et causa cognita facilius curari potest*. cf. etiam II 10, 2 *ex umore quoque qui de naribus profluit, passio apertissima declaratur*.

rubeus tenuis frigidus] *rubens tenuis frigidus veteris perfrictionis prodit iniuriam* Vegetius, cf. II 10, 3 *a perfrictione eritumor tenuis aquaticus et frigidus*.

caeruleus levis] cum *H* omittat, Schneiderus adductus est ut Vegetii verba *caeruleus id est fuscus* usque *adhibenda curatio est ineptum additamentum existimaret*.

faecaceus] *H* omittit. corrige Vegetii quod fertur *faecaceus*. cf. II 10, 3 *a glandulis . . .umor erit candidus et viscosus*.

60 *M* 96 γνή' ἐὰν ἵππος ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ κρονσθῆ.

rosa] h. e., si recte traditur, oleo vel unguento rosacio, cf. Celsus VI 18, 8 saep. maluerim tamen reponere *rosacio* (μετὰ ὕδου καὶ ῥοδίον *M*).

61 Cf. 64.

62 *H* 251 ἄλλο πρὸς βάρος κεφαλῆς. εἰ διὰ τῶν ζινῶν πολὺς φέρεται γνῆς, τοῦτω τῷ προποτίσματι θεραπεύσεις κτλ. *M* 96 γνή'.

63 *H* 304 εἰ τὸ τραγανὸν τῶν ζινῶν σχισθῆ. *M* 147 ἀρπυ' periiit. Veg. III 34, 1 (cf. III 14, 1).

abstineri] nolui mutare, quamquam usitatius est *contineri* sive *retineri*. illud legitur in lemmate cap. XXIII. *μὴ δυνάμενον σῆναι H, sanguis reprimi non possit* Vegetius. cf. Cass. Fel. 18 (p. 27 Rose) *et sanguis abstineri minime potuerit* (cf. p. 222).

64 *H* 62 κατάπλασε τὰς παρατίδας ἀλέθρη σιτίῳ κτλ. cf. 61. in *P* inscribitur ἄλλο περὶ παρατίδος.

65 *M* 70 γνή' Πελαγονίου πῶς γρή πληθὸς αἵματος ἐκ

τοῦ οὐρανίου κατὶν ἐπέχεσθαι. habent codices Cantabrigiensis et Londiniensis auctoris nomine non adscripto. Veg. III 34, 2, 3. si edere non potuerit] quae res si tardius subvenit Vegetius, εἰ δὲ ταῦτα ἐπισηεῖν τὸ πλῆθος τοῦ αἵματος μὴ δυνήσασιν *M* (εἰ δὲ ταῦτα οὐκ ἐνεργήσῃ Cantabr. et Londin.). emendatione igitur cum opus esse videatur, cogitare possis si *sistere non potueris* vel simplicius, id quod Buechelerus proposuit, *si sedere non poterit*; sedet sanguis qui sistitur.

66 *H* 301 ἔλλο Πελαγονίου. ἴσιν μετὰ μέλιτος μαλάξας κτ. *M* 137 φση' Πελαγονίου πρὸς γλώσσαν κεκομμένην. cf. Veg. III 31 eo die et si perseverat] μετὰ μίαν ἡμέραν (μὴς ἡμέρας *H*) πάλιν τῇ αὐτῇ κέχησο μεθόδῳ ἄχρι τῆς τελείας ἰάσεως *P*. Sarchianus dedit *cotidie et sic persevera* rectius fortasse, sed contra libri fidem, quam firmat interpres. cf. 310 *si perseveraverit, urito subtiliter*.

67 *H* 252 ἔλλο χρῖσμα κεφαλῆς. *M* 96 χξά'.

68 *H* 62 κρηθὸν δραχμῆς κη' κτ. lacunam explevi ex *H* et ex glossemate quod compositionis sequentis sermonem incidit. cf. Mus. Rhen. 46 p. 372 (proleg. p. 2). lemma cod. *P* servavit πρὸς παρωτίδας καὶ χοιράδας.

69 Veg. III 32 *si iumento loculamenta dentium, id est gingivae, vel dentes doluerint* e. q. s. cf. ad 68.

70 *M* 29 φκ' πρὸς αὐτό (praecedit Pelag. 56). δξήγγιον παλαιὸν μετὰ καθαρισθέντων σκόροδων κοπέντα καθαρῶς εἰς τὰς μαξίλλας τοῦ ἔκπου παρατίθει, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς φάρυγγας αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ κατάχρησι.

Cap. VI. Verba *Pelagonius Arsygio ait* in codice ante capitis lemma scripta leguntur, *apopiras Pelagoni* ad primum remedium spectant, non ad totum caput.

71 *H* 31 ἔλλο. σκόροδα Γαλλικὰ καθαρῆς καὶ ἐν ὄμφῳ κόφας κτ. cf. 75. 83.

arum Gallicum] semper ita in *R* scripta legitur herba haec, de qua magna in libris manu scriptis est confusio. interpretes intellegunt σκόροδον, h. e. alium, duobus locis exceptis 191. 261, ubi genetivi traduntur *λαρόν Γαλλικόν*. hac spectat Veg. I 18 *alium maius quod quidam Gallicum vocant*. quid sit *anagallium* Vegetii, Schneiderus disputat ad VI 8, 4 p. 108 parum dilucide. certe *ari Gallici* vestigia in libris Vegetianis non desunt. ex iis autem quae Plinius de *alo*, *alio*, *halo* confuse narrat nat. hist. XXVII 41. XXVI 42. XIX 116, certi effici potest nihil (cf. Sprengel ad Dioscoridem p. 575). de aro herba v. Dioscor. II 197. propono praeterea locos hosce. Scrib. Larg. 88 *symphyti radix quam quidam inulam rusticam vocant, quidam autem alum Gallicum dicunt* (inde Marcellus 17, 21; cf. 10, 68; 26, 18; 31, 39). Ps. Apul. herb. c. 60. Cael. Aurel. chron. II 12 (p. 411 Amman) et V 2 (p. 561), ubi

traditur *argallici*. Marcell. 20, 39 *portulaca h. e. alium Gallicum*. de *anagallico* quod vocatur *adeas* glossaria, velut Senense (Joh. Schmidt Hermae vol. 18 p. 530) *anagallicum: consolida maior*; 'Sinonima Bartholomei' (edid. Mowat, Anecd. Oxon. I 1, 1882 p. 10) *anagallicum, anagallis, id est consolida maior*.

72 H 81 ἔλλο Ἡμερίον. φάβατος ἀληλεσμένον γῶ ξξ βρέξας εἰς ἐψήματος χ. γ' καὶ πεπέρεας κόκκους λα' ἐν θνίῳ καλῶς λεύνας καὶ προσμίξας στέατος τραγέλου λίτρων α' καὶ αὐθις συλλένας ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις διὰ κέρατος ἐγγυμάτιζε. Veg. V 64, 9 *farinae fabae fresae sextarios duos infundis in passi sextariis tribus et in mortario diutissime conteres piperis triti* (hoc ineptum, scribendum videtur *nigri*) *grana triginta, sevi hircini libras tres pariter admisceas et omnia tusa et cribrata per os ad cornu per triduum (vel triduo) dabis*. Pelagonii oratio minus bene procedit. verba *id est lomentum* fortasse glossema sunt; cf. Veg. V 62 *in subtilissimo lomento, hoc est farina fabacea*, VI 8, 4 *lomenti fabae id est farinae*, Pallad. XI 14, 9 *ex faba lomentum factum*, Apicius I 6 *lomentum ex faba factum*.

73 M 84 φξα' ἔτερον πρὸς βουλοῦς (praecedat 74). βρέξον φάβα ἐν οἴνω καλαιῶ κτλ. Veg. V 64, 10.

tantum quantum duplum fuerit vinum] ita intellego: si vini sunt sextarii tres, fabae et olei debent esse sextarius unus et dimidia sextarii pars, h. e. cum fabae sit sextarius unus, olei restat hemina sive libra, ut recte habet Vegetius: *alio placet farinae fabaceae sextarium unum tribus sextariis vini veteris infundere additaque olei optimi libra pariter deterere ac dare per cornu* (interpres: *προσάφεις αὐτῷ ἐλαίον τὸ καθ' ἡμῶν τοῦ οἴνου μέρος, οὕτω μέντοι ἵνα ἔσονται οἴνον ξέσται γ' καὶ φάβατος ξέσταις α'*).

74 M 84 φξ' Πελαγωνίου πρὸς βουλοῦς ἀπλοῦν καὶ θαυμαστόν βοήθημα. Veg. V 64, 10 *nonnulli vero duobus sextariis conditi e. q. s.*

75 M 85 φξβ' ἔλλο. σκόρδον Γαλλικὸν κατακόψας καθαρίως καὶ προσάψας κτλ. Veg. V 64, 11. *paullum differt 83.*

herbam parietariam] βοτάνην σιδηροῦν ἢν Ῥωμαῖοι καλοῦσι *parietariam* M. infra 83 *σιδηροῦν καὶ βοτάνην ἢν Ῥωμαῖοι καλοῦσι περδίκιον*, 85 *τῆς προλεγεθείσης parietarias ἢτοι σιδηροῦδος βοτάνης*, 89 *βοτάνης σιδηροῦδος ἢν Ῥωμαῖοι parietariam καλοῦσι*. Cass. Fel. 2 (p. 11 Rose) *herbam perdicion id est parietariam*. *parietariam viri docti ἐλέγουν* definiunt Dioscor. IV 86. Plin. XXII 41. inter *sideritidis* cognomina apud Dioscor. IV 33—35 (Sprengel ad eundem p. 588) Latinum *parietariae* deest.

76 H 75 Πελαγωνίου πρὸς καθημερινὴν βήχα. πρῶσαι ἐψήσας κτλ. M 76 πδ'. Veg. V 64, 12 *inscribit ad levem tussim viatoria sunt expeditaque remedia et pro conditurae habet iuris in quo decocti sunt porri*.

77 H 75 πρὸς βήχα ὀδοιπορικὴν. λασάρον κόκκον ὡσεὶ λεπτοκόκκον μικρὸν εἰς οἶνον λῦσον καὶ τοῦτον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ διὰ κέρατος δίδου. M 76 νπε'. Veg. V 64, 12.

viatoriam] Eichenfeld restituit Annal. Vindob. 44 p. 146 collato remedio 460 ad tussim viatoriam. 461 inscribitur *aiuid viatorium* scil. *remedium* (cf. 155 *remedium viatorium*). cum bene dicatur et *tussis viatoria* et *viatorium remedium*, ubique scripturas traditas retinui. Schneiderus ad Veg. p. 98 ὀδοιπορικὴν (ita H) in ὀδοιπορικὸν mutari voluit. cf. Veg. II 33, 1 sed *viatorium istud et physicum et semper paratum te scire convenit*; V 64, 12 *viatoria sunt expeditaque remedia*.

iuxta modum magnitudinis nucis] similia saepius, velut 87 et 90 ad modum nucis, 91 quantum fabae magnitudo est, 288 instar magnitudinis nucis *Abellanae*, 408 in modum fabae.

78 H 75 πρὸς βήχα ἐκ τοῦ πνεύμονος ἀναδιδόμενης (omittuntur renes percussi, melilotus, nucleus). M 76 νπε'.

79 M 76 νπξ' ἕτερον βοήθημα. πράσιον (πράσιον cod.) βοτάνην μετὰ σφόδρης καὶ λιβάνου καὶ οἶνον παλαιοῦ, οὗ μὴν ἀλλὰ καὶ μέλιτος πρωτείου συμμείξας ἐγγυμάτιζε. hinc lacuna, si fuit, expletur ita et vino (veteri et melle) optimo.

80 M 76 νπη' πρὸς βήχα ἔκγον ἰσχυροτέρου καὶ ὅταν αἰσθῆ τὸ στόμα αὐτοῦ κενῶς ἀναπνεῖον ἢ δάκρυα παρὰ λόγον ἐκπίπτουσι. μάννης γδ δ' κτλ.

mannae] absolute legitur etiam 252. 409. 415. cf. Plin. n. h. XII 62 (turis) *micas elisas mannam vocamus*.

81 H 76 πρὸς βήχα τὴν ἐκ τοῦ πνεύμονος ἀναδιδόμενης. M 77 νρβ'. in H deest crocum, pro *mannae croci* ibi est μάννης λιβάνου.

82 M 77 νργ' πρὸς βήχα καὶ βαρύτητα κεφαλῆς. Veg. V 64, 12. cum aqua calida sed tepida] vix recte. pro sed fortasse legendum seu (γλιαροῦ M, calida Veg.), ut subsint duorum codicum lectiones.

83 H 76 πρὸς βήχα καὶ βουλοσύς. cf. 75 cum adnot.

84 M 85 φξγ' κολλητικὸν πρὸς βουλοσύς κάλλιστον βοήθημα. Veg. V 65, 1 mutatis nonnullis. in M facile post νεκτανόριον γδ α' excidere potuit στέατος τανροῖον γδ α'.

85 M 85 φξδ' ἕτερον βοήθημα Ἡμερίτου. χοίρειον ἀφρονάριον εἰς ὕδωρ ἐψήσας καὶ δεξὸς τὸ ἴσον (nota interpretis vel scribae errorem) καὶ τοῦτο βαλὼν κτλ. Veg. V 65, 2.

contra focum] πρὸς λαμπρὸν γλιάνας M. cf. 151 aut in calido stet aut contra focum, 52 contra solem aut in furno siccas.

86 M 86 φξε' πρὸς νεαροῦς βουλοσύς. κεφαλὴν ἀρνειοῦ κτλ. (scribe νηστικῶ pro νηστικῶς). Veg. V 65, 3 *aliquanti carunt agninum tamdiu decoquunt e. q. s.*

87 H 76 πρὸς βήχα ἐκ τοῦ φάργγου (τῶν φάργγων M) τικτομένην. M 77 νργ'. Veg. V 65, 4. idem fere est 90.

88 *H* 76 ἄλλο. ὄρνιν σφάξας καὶ ἐσθίας θαλάσσης λάβε αὐτῆς τὴν κοιλίαν, ὡς ἔστι μετὰ τῆς κόπρον καὶ εὐλῆσας αὐτὴν ἐν μέλιτι δίδον τῷ ζῴῳ ἔτι θερμὴν οὖσαν διὰ τῆς φάρμακῆς. *M* 77 υρδ'. Veg. V 65, 5 *occisum pullum palpitantem aperies et tollis eius ventriculum, quem cum suo stercore calentem et integrum in melle convolves et per canalem degeres. certissimum ac verum remedium est.* cf. etiam 138 et Eumeli remedium *M* 105 ψμγ'.

despicas] saepius vox legitur in glossariis Latinis, Corp. gloss. IV p. 55, 14 *dispicatis* (*despicatis* cod. Casin.) *decoriatis inruptis*, ib. p. 55, 51; p. 507, 35; p. 228, 12 *despicatis patefactis* (Vegetius nostro loco *aperies*); p. 230, 5 *dispicatis minutis partibus.* adde Rufin. hist. eccles. II 24 *necatis parvulis despicasisque ob fibrarum inspectionem virginibus* (Paucker Supplem. lex. Latin. I p. 190) et locos ab Hermanno Roensch Collectan. philologa p. 295 sq. (= Zeitschr. f. d. österreich. Gymnas. 1880 p. 819) collectos. Ducangii lex. s. v. *dispecare*.

89 *H* 76 πρὸς βῆχα βαρείαν. σφαιρία κοπαρίσσον ἐψησας καλῶς κόψον ἐν ὄλιμῳ κτλ., plenius *M* 77 υρς'. Veg. V 66, 5. 6. dixi de hoc remedio Mus. Rhen. vol. 47 p. 316.

aut si hoc displicet] omittit *H*, εἰ δὲ τοῦτο παπάρεισι *M* (desideratur ἀπαρέσει vel simile aliquid).

90 Veg. V 65, 6. simile est 87.

91 *H* 76 ἄλλο. πρὸ πάντων χρηῶν καθαιρεῖν τὸ σῶμα τοῦ ζῴου κτλ. *M* 78 υρς' inscribens πρὸς αὐτὸ θανμαστὸν βοήθημα. Veg. V 66, 1. 2. auctor remedii Apsyrus est Hipp. 71 (ab hoc Hierocl. 72).

scillae vastiores partes] non *vastioris*, Apsyrus enim: *scillae τὸς παχύτερους φλοιὸς τέσσαρας*; Pelagonii interpres: *scillae παχύτερας μέρη τέσσαρα κόψας*, Vegetius: *scillae validioris scripula quattuor contundes*.

92 *H* 77 ὀποθυμίας εἰς βήσσοντας ἔκπνος. *M* 78 υρη' ὀποθυμίας βησσόντων ἔκπνος. Veg. V 66, 3. cohaeret cum 91 idemque est auctor.

93 *M* 78 υρδ' ὁμοία θεραπειά. πράσιον βοτάνην ἢν Ῥωμαῖοι καλοῦσι μαρροβίαν κτλ. Veg. V 66, 4, qui arte coniunxit cum superiore. est Apsyrus Hipp. 72 (inde Hierocl. ibid.).

94 *H* 77 κατασκευὴ παστῶν εἰς τὸ αὐτό. *M* 78 φ'. Veg. V 67, 2. fuerit lemma *compositio pastilli* vel *pastillorum*, cf. 383, 401.

iris pistae] num recte sit restitutum ex eo quod traditur *tripiste* quaeritur. neque enim legitur in *H*, ubi omittantur praeterea *costum* et *tracanthum*; Vegetius hoc loco habet *prius in malsa tepida diffusas* (vel *infundes*). iris pinsita redit in 66.

95 *H* 77 προπότισμα εἰς τὸ αὐτό πάθος. *M* 78 φα' πρὸς παντοίαν βῆχα προπότισμα. Veg. V 66, 6, ubi restituae lectiones Corbeiensis. *crocum* omittunt *H* et Veg.

96 *M* 78 φγ' πρὸς βῆχα ξηρὰν ἢ καὶ ἀρτηρίας συννεσφιγ-

μένας και πρὸς ἀνάπνοιαν (ἀναπνοήν Cantabrig. et Londin.) και σπασμὸς κέλυστον βοήθημα Veg. V 67, 1 ad arteriam exasperatam et ad spasmus inscribit.

alium sane coctum] vix sana sunt. Vegetius: salis heminam dimidiam conteres et usque ad tertias decoques cum passo; ἔπαντα ὕδατι ἐψήσας και ἀποτριτάσας δίδον M.

97 H 77 πρὸς βήχα παλαιὰν και συνάγγην. στόρακος πνέξου γὼ γ' κτλ. M 78 φδ' πρὸς βήχα παλαιὰν και ἀνάπνοιαν και συνάγγην. Veg. V 67, 3 ad tussim veterem et ad suspirium vel anhelitum et ad synanchen (prodest, si) mox dederis storacis rubeae uncias tres e. q. s.

98 H 77 ἄλλο. μέλιτος Ἀττικοῦ λίτραν α' κτλ. M 78 φε' πρὸς βήχα χαλεπήν. Veg. V 67, 4.

99 H 78 ἄλλο. κισσοῦ φύλλα κτλ. M 78 φς' ἔτερον βοήθημα. Veg. V 67, 5. omnes Emeriti nomen tacent. populi albae] albi, quod traditur etiam apud Vegetium, Pelagonium scripsisse mihi non persuasi. tuetur Georges lex. VII. edit. s. v. *populus* (cf. eiusdem Lexikon der lat. Wortformen s. v.).

100 H 78 ἄλλο. ὄξυςχοίνου σπέρμα κτλ. M 78 φζ' ἄλλο βοήθημα. deest apud Vegetium.

101 H 78 ἄλλο. πηγάνου φύλλα τὰ ἀπαλὰ κτλ. M 78 φη' ὅμοιον ἄλλο. Veg. V 67, 5 (ubi vulgo est *folia molliora*, in Gothano *mollia*).

102 103 H 78 θεῖον ἔπυρον κτλ. M 79 φθ' πρὸς βήχα και ἀνάπνοιαν. φι' ὅμοιον. πάνακος ἔλιξαν κτλ. Veg. V 67, 6 (*experimento probatum est*, Pelagonii nomine non adscripto).

104 M 79 φια' ἄλλο ὅμοιον. βαφανίδας λειωθείσας μετὰ ἡμίνης οἶνον διὰ τῶν ξινῶν τῶν ἀριστερῶν ἔρχεε. H 78 sub βράθνος γράμματα δ' κτλ.

105 H 78 ἄλλο. βράθνος γράμματα δ' κτλ. M 79 φιβ'. Veg. V 67, 6, cui restituas Corbeiensis lectionem.

mane] δίδον προῖ ἡμίναν και μετὰ τὸ ἔριστον ἡμίναν HP, ita ut in die detur hemina Vegetius.

106 M 79 φηγ' ὅμοιον. ἀνήθου δέξβαφον κτλ. Veg. V 67, 6.

107 H 78 ἄλλο. μόρον ἔλιξης γράμματος τρίτον κτλ. M 79 φιδ' πρὸς ἀνάπνοιαν και βήχα. Veg. V 67, 7, cui restitue cum Schneidero *calidi pro candidi* (θερμοῦ H).

108 Colum. VI 31, 1 (VI 10 similiter boum tussim sanat). Veg. V 67, 7. 8 Pelagonium secutus, sed mutatis quibusdam. Graece Pelagoniana extant H 78 φακὴν ἐκλεπισθείσαν κτλ. et πρὸς παλαιὰν βήχα. πράσον χυλοῦ κνάθου τρεῖς κτλ. M 79 φιε' et φις' accuratius. cum Columellae loco, ubi restitue *compluribus* codicum plurimorum, cf. quae Eumelus Hipp. 73 tradit.

109 M 79 φιζ' πρὸς βήχα και βουλοῦς ἦτοι περὶ πνευμονίας χρήσιμον πάνν. πάνακος ἔλιξης γὼ β' κτλ. Veg. V 67, 8.

110 H 78 ἄλλο. πτελέας ξόλον μέρος καύσας κτλ. M 79 φη΄ φουσικόν πρὸς βήχα σύντομον βοήθημα omisso auctoris nomine. Veg. V 67, 9.

tundito] aliis magis placebit terito vel solvito; cf. 362 in favillam persolvantur. certe quod traditur tollito corruptum videtur.

111 H 78 πρὸς παλαιὰν βήχα. χυλὸν πρασίον σταθμὸν δηναρίον ἑνὸς κτλ., plenius M 79 φη΄ πρὸς παλαιὰν βήχα καὶ ἐμέτους. Veg. V 68, 1. 2 extrema sic exhibens: ex qua (scil. *pyxide*) bina coclearia cum hemina vini per os cotidie degeres. quae addit Riccardianus si non habueris e. q. s. superflua videntur, cum supra iam dictum sit mellis Attici aut Siculi neque extant in H.

112 M 80 φη΄ πρὸς ἀνάπνοιαν ἦτοι βήχα. βοτάνην ἦν Ἕλληνες μὲν περδίκιον, Ῥωμαῖοι δὲ δορκιολαγὲμ ὀνομάζουσι κτλ. Vegetius tacet.

herbam Iovis] non habet interpretes. Iovis flos memoratur a Plinio n. h. XXI 69. 67; XXXVII 103, qui num idem sit quaeritur. cogitavi de emendatione *barbam Iovis* (cf. Plin. XVI 76).

113 H 79 ἄλλο. φαίην φούξας καὶ ἀλέσας κτλ. M 80 φη΄ πρὸς βήχα ἦτοι τὰ ἐκ ταύτης βλαβέντα ζῶα. Veg. V 68, 3, qui singulos specierum sextarios ponit.

114 H 79 ἄλλο συμβαλλόμενον καὶ ἀνθρώποις. σχολόνον ἔνθους σταθμὸν δηναρίων δ΄ κτλ. M 80 φη΄ πρὸς βήχα συμβαλλόμενον καὶ ἀνθρώποις. Latinum lemma non integrum esse videtur. ad hanc compositionem scribae spectat adnotatio quae turbat orationem 118 (v. proleg. p. 2. Mus. Rhen. 46 p. 373).

Cap. VII. Lemma ex capitum indice repetivi.

115 et primo diligenter signa inspicias] signorum autem enarratio excidit. de ventris dolore et stropho agunt Apsyrtus Hipp. 148, Hierocles ibid. 105 alii. in Geopon. XVI c. 9 *περὶ στρόφου* est male praescripto Hieroclis nomine, cum sit fere Anatolii Hipp. 149, cf. Gemöll, Berliner Studien I 1884 p. 74. conferendus etiam Veg. II 15 seq. V 56.

116 117 H 107 Πελαγονίου πρὸς ὀδόντας κοιλίας καὶ πόνουσ. πάνακος ἕξις κτλ. M 89 φη΄. φη΄ Πελαγονίου πρὸς πόνον κοιλίας καὶ στρόφου.

erucae] retinui, quamquam altero loco non legitur apud Pelagonium facilisque est mutatio *rutae* i. e. *πηγάνον*, ut legerunt interpretes. eruca Graecis est *εὔζωμον*, cuius semen Dioscor. II 159 *ὀσρητιὸν καὶ πεπτιζὸν καὶ ἐγκοίλιον* commendat.

118 M 89 χ΄ πῶς χρὴ θεραπεύειν ἵππον ἐν ἐντέροις φθειραῖς ποιήσαντα. τὸ τοιοῦτον πάθος νοεῖται ἐκ τοῦ συνεχέστερον διαστρέφασθαι τὸν ἵππον. κατωσκεύαζε τοίνυν βοήθημα κοριάν-

δρον γυλόν και σινήπεως τὸ ἀροῦν, ὀποπάνκιος ὀλίγον μετὰ ὀδρομέλιτος και ὀλίγον ἔλαιον συμμῆξας δίδον — omissis reliquis, cf. 114 cum adnot.

peduculos] eadem scriptura 122 et in glossis, Corp. gloss. II p. 145 *peduculum* φθειρῶ, p. 470 φθειρῶ *peduculus*, p. 471 φθειρῶζω *peduculo*. Petron. sat. 57 *peduculum* (vide Friedlaenderi adnot.)

sinapi] scripsi, vix enim sinopis credi potest ad dolorem ventris intrinsecus dari, licet capacior sit equorum venter. quaeritur tamen num *sinapidem* retinere debuerim, cuius declinationis exemplum ex Vegetio Georges Lex. d. Lat. Wortformen s. v. profert.

119 120 H 107 στρόγγυον και καρδάμον σπέριμα κτλ. M 90 χα' πρὸς πόνον κοιλίας. στρόγγυον, ναστουρκίον τῆς οὔτρα καλουμένης παρὰ Ῥωμαίους βοτάνης, παρὰ δὲ Ἑλλῆσι καρδάμον κτλ. excidisse igitur videtur *strychni*, quam herbam *strimum* vel *cucubalium* Latini dixerunt (Plin. XXI 178; XXVII 68), Dioscor. IV 71 *στομάχο κενσομένῳ βοηθεῖν* affirmat.

121 Vide quae ad hanc praecantationem Buechelerus adnotavit Mus. Rhen. vol. 45 p. 332. utinam is qui Graeca Hippiatrica conguessit superstitionior fuisset! removit enim fere omnia harum superstitionum exempla, quibus Apsyrti liber refertus fuisse videtur. unus codex Parisinus Milleri nonnulla servavit obscure scripta (cf. p. 15. 16. 22. 37. 69. 123. 128). Pelagoniana huius generis alia mox sequentur, quae ne Vegetio quidem digna visa sunt quae reciperentur, immo is tanquam detrectatorem et contemptorem se iactat II 11, 2 (*dolorem ventris in iumentis veterinariorum imperitia putat facile posse curari, quod grave nescit, et ex ventositate vel constipatione vitium torsiones vocant et interiorum incisiones, quibus aut praecantationes anicularum more aut aliquod quasi physicum remedium adferre conantur*), etsi apud veteres magno in honore fuerint, ut vel Catonis de agric. 160 ad luxum cantatio barbara testatur. consimilem incantationem deprehendi apud Marcellum 28, 16: *carmen ad rosus sive hominum sive animalium diversorum sic. palmam tuam pones contra dolentis ventrem et haec ter novies dices: stolpus a caelo cecidit, hunc morbum pastores invenerunt, sine manibus collegerunt, sine igni coxerunt, sine dentibus comederunt* (p. 295 ed. Helmreich).

124 H 150 ἔλλο. χλιαρὸν στακτὴν μετὰ ἔλαιον και μέλιτος ὀλίγον ταῖς φάρυγγιν ἔμβασε κτλ. M 91 χα' πρὸς στρόγγυον ἵππου χρήσιμον βοήθημα. cf. Colum. VI 30, 10 *praesens medicina est, ita ut supra scriptum est* (§ 8), *inserere manum et finum eximere*.

125 bidellae] *videllae* traditur pro *bdellae*, ut rarius appellatur *bdellium* (cf. Plin. XII 35 seq. Dioscor. I 80). *videllae* scribitur etiam 198 (*Delle* 329), eandem formam Vegetii codex Corbeiensis VI 14, 1. 4 exhibet, Gothanus posteriore loco bi-

dellae. Marcellus medicus scribit *bdellam*, *bidellam*, *bdellium*, *bidellium* (vid. ind. edit. Helmreich. p. 390), in eiusdem epiloogo metrico traditur v. 51 *bedellam* (p. 383 ed. Helmreich).

126 cf. 129 et 458 et quae *περὶ θλάσματος* leguntur in *M* 37 *σα'* γράψον εἰς τὸν ὄνυχον τοῦ πάσχοντος ποδὸς τοῦ ζώου τὸ ὄνομα τοῦ ἰδίου δεσπότου, et 37 *σβ'* γράψον ὑπὸ τὴν στεφάνην τοῦ ζώου μετὰ μαχαιρίον· ἢ ἄν ψιχθὲς νήσος.

127 *M* 91 *χγ'* εἰς ἵππος τὰ ἔντερα ἀλγήση, νηστικὸς γ' εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ ἔμπυρσον.

128 *M* 91 *χια'* (cf. *χιδ'*). Veg. V 56, 1.

aut si parum profuerit] εἰ δὲ ἀστοχῆσαις *M*. cf. *H* 224 v. 4 ἢ ἀγριοσυκῆς φύλλα τὰ ἀκροῦντα συγκόψας μετὰ χλωροῦ δίδου (praecedat Pelag. 137).

129 *M* 90 *χγ'* εἰς ἵππος ἔντερα πονήση (in indice capitum πάθη τὰ ἔντερα), βοήθημα δόσπιστον καὶ παρόδοξον πρὸς τὸ τοιοῦτον πάθος. εἰ τὸ ὄνομα τοῦ δεσπότου ἐπάνω τοῦ κύβλου τοῦ δεξιῦ ὄνυχου τοῦ ἵππου γραφῶ ἐπιγράψαι, εὐθέως λαθῆσεται. quae non sufficiunt ad sanandam Latinam orationem, neque enim placet Sarchianii quod per se ostenditur. fortasse fuit quod Persae ostenderunt; nam Persae tam magiae quam equorum potentes, et optime traditis litteris respondet.

130 131 *H* 149 εἰ ἐπιφατῆς γένηται ὁ στροφὸς καὶ μὴ προχωρῆ ἢ κοιλία. ὅταν τὴν οὐρὰν ὁ ἵππος μεταξὺ τῶν σιελῶν ἐμβάλλῃ καὶ ἐκκλινῆται ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ κοιλίαν κτλ. et ἔλλο. κρόμνα (κρόμνα *P*) λειώσας ἰ' ἢ σύκων ξηρῶν γράμματα θ', νίτρον γράμμα ἕν, κόπρον περισσεῶς γράμματα δ', ταῦτα πάντα μίξας καὶ ποιήσας κολλούρια δύο ἢ τρία εἰς τὴν ἕδραν αὐτοῦ ἔμβαλε. *M* 90 *χδ'*. *χε'*. Veg. V 56, 2.

132 *M* 90 *χς'* κατασκευὴ κλιστήρος (recte Millerus restituit). Veg. V 56, 3.

clysteriabis] Pelagonius scripsit ut cauteriare semper pro cauterizare (Veg. II 17, 3 pars codicum clysteriabis, pars clysterizabis).

suo cantabri] cf. ad 6.

ambulans] ἀναπατήσει καὶ πάλιν ἑαυτὸν ἀναπαύῃ (sic Miller, cod. ἀναπαῆ) *M*; ita ut post clysterem inambulet aliquantum Veg.

calida fovebis] certa opinor emendatio: ἀπαντήσεις τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ὕδατι θερμῷ *M*, ventrem aqua calida perforabis Vegetius. dele calidandi verbum a Georgesio receptum in lex. edit. VII.

133 *H* 234 κατασκευὴ κλιστήρος. legendum κλιστήρος, male inrepsit inter caustica. in *P* primo scriptam erat ΚΑΥΤΗΡΟΣ, nunc erasa hastula illa extat ΚΑΥΤΗΡΟΣ; sed remansit κλιστήρασον. *M* 90 *χζ'*. Vegetius betas cum superiore coniunxit.

134 Huc spectant quae infra 138 seclusi. cf. Mus. Rhen. 46 p. 373.

135 H 107 κόπρον λαγῶν κτλ. M 90 χη'. Veg. V 56, 3. inde cassiterina usque ligato] desunt in Hipp. et apud Vegetium neque cohaerere cum superioribus puto, sed novum esse remedium. λάμνα καθαρὰ κασσιτερίνη adhibetur in remedio M 128 φκς' quod Apsyrti nomine fertur *λαω, λαη, ἐπ' ὀνόματος πατρὸς καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πνεύματος ἁγίου κτλ.*

136 H 108 v. 2 ἡ ἀστραγάλου χοιρέιους τρεῖς ὄν ὀδόντες ἀνθρώπων οὐπω ἦσαντο κούσας κτλ. M 90 χθ' (cf. Veg. II 34 ex. item *physicum traditur os limacis neque manu immunda nec terra neque dente contactum alligare umbilico dolentis*).

137 H 223 ἔλλο. εἰ κόπρον ὀρνίθων ἔπος φάγοι (ita P, φάγη H) κτλ. M 91 χια', ubi subiungitur 128. Veg. V 84, 1—3 fusius enarrat, IV 2, 13 brevius (leg. *cum vini pro cimini*).

et obroboratione] *etiam obroboratione* Vegetius, φρίκη τις καὶ ὀρθοτριχία H. mox post *olei sext.* verbum excidisse videtur quale est *teres*.

138 M 91 χιβ'. Veg. V 84, 4. 5 et IV 2, 14. cf. 88, 124 et adn. 134.

cyphi cum vino dabis] *σκόφι ἐν οἴνω λύσας M.* de hoc medicamine Aegyptiaco cf. Dioscor. I 24 (Alex. Trall. I p. 474 ed. Puschm.). Vegetii librorum omnium optime Corbeiensis V 84, 5 *cuficum*, vulgata *gypsi*, IV 2, 14 et VI 8, 6 *gisi* (Corb. *gyfri*). *cufi* in Pelagonii archetypo fuisse sumpserim.

Cap. VIII. Pleraque quae de dysuria Festiano tradit, ab Apsyrtu mutuatus est, Hipp. 110 seq. eundem exscripsit Hierocles ibid. 114 seq.

139 multi quibus cordi est] *memoriam afferunt Col. VI 27, 1 quibus cordi est educatio generis equini.*

rumpitur] Apsyrtus p. 110 ἀλγοῦντι γὰρ τὴν κοιλίαν ὡς δυσουριῶντι βοηθεῖσαι καὶ ῥῆξιν λαμβάνει τὸ ζῶον, p. 105 ἐνιοὶ γὰρ ὡς δυσουρία συνεχόμενον θεραπεύοντες ῥῆξιν ἐνεργάζονται τῷ ζῳῷ. cf. Veg. II 13 saep.

140 naribus stertit e. q. s.] Apsyrtus p. 110 ὅταν ἡ τρέχων (emendarim *δέγγων*, quamquam Hierocl. p. 115 item habet *τρέχειν βοῦλεται*) καὶ μαστίζων ὑπὸ τοῦς μηροῦς τῇ οὐρᾷ ἑαυτὸν καὶ κλιόμενος συγκαθίει τὰ ἰσχία (κλιόμενος συγκαθίει ἐπὶ τὰ ἰσχία Hierocles), προβάλλων τὸ αἰδοῖον καὶ κατὰ σταλαγμὸν προϊέμενος καὶ ἔμφρασιν ἔχων μέλλοντος ὀφρεῖν (cf. Veg. II 22, 1 *et quasi extendentem se interdum ad conamen minctionis*).

in opisthotonis contrarium est] huc refero verba infra 146 uncis inclusa, cf. Mus. Rhen. 46 p. 374. Pelagonius cap. XVII de opisthotonis: *hi et difficile urinam faciunt (267) et in ipsa autem necessitate passionis sanguinem detrahare inutile est (269).*

141 Apsyrus l. c. p. 112 συμβαίνει δυσουρία ἐπὶ πλείστον ὅταν ὀδοιπορῶν ἢ τροχάζων κτλ. Hierocl. p. 115. Veg. V 14, 6—8.

142 H 116 ἄλλο. κράμβης δεσμίδια μετ' αὐτῶν τῶν φύλλων κτλ. Apsyrus p. 113 κράμβης φύλλα λειότατα καὶ οἶνον ἐπιχέοντας (ἐπιχέαντας P) πλῆθος ὡς τέσσαρας κοτύλας καὶ ἔλαιον μίαν κτλ. (Veg. V 14, 12). sed Pelagonio obversata sunt potius Apsyrti verba p. 111 πράσων καθεψήσας δεσμὴν σὺν τοῖς φύλλοις χράμενος τῷ γυλῷ καὶ ἐκπιέζων ὅσον κοτύλας β' μινύων τε οἶνον εὐόδους κοτύλην καὶ ἔλαιον ὀξύβαφον διὰ τῆς ἕνως τῆς δεξιῆς ἐγγυμάτῃς (Hierocl. 115).

143 144 145 H 116 ἄλλο. ἀψίνδιον μετὰ οἶνον λίτρας μίας καθεψήσας κτλ. et ἄλλο ὀσπύρακος ὅσον ἐστὶ πάχος τὸ τελευταῖον τοῦ μικροῦ δακτύλου, et 117 σαφανίδος σπέρμα τριῶν δίδον διὰ ἕνως. Apsyrus p. 111. Hierocl. p. 115. Veg. V 14, 18 Pelagonium secutus.

146 H 117 ἄλλο. κρόμυνα μακρὰ πέντε ἔτε δριμύτερα ὄντα κτλ. Apsyrus p. 111 κρόμυνα τὰ μακρὰ ἕτινά ἐστὶ δριμύτερα κτλ. fusius enarrans. Hierocl. p. 115. Veg. V 14, 18. de verbis unco comprehensis cf. ad 140.

147 148 149 H 117 ἄλλο. σοροδὸν κεφαλὰς κεκαθαρισμένας δύο καὶ λειωθεῖσας (ita P, λειώσας H) κτλ. usque δίδον δὲ καὶ μετὰ γλήγγωνος ἕδαρ πιεῖν (ποιεῖν H). ebuli radices Pelagonius supra 9 ad morbum, Vegetius I 14, 5 cum vino optimo ad farciniosum adhibet.

150 Apsyrus p. 113 καὶ τοῦτο δὲ ἐκ τῶν γεωργικῶν Μάγανος τοῦ Χαλκηδονίου εὔρηται. λέγει γὰρ τοῦ δυσουριῶντος ἵππου τοὺς ἐμπροσθίους πόδας κάτωθεν ὑποξέσαντα ἐν τοῦ κατ' ὄνυχια μέρους, τὰ ὑποξέσματα αὐτῆς τῆς ὀπλῆς τολβεῖν ἐν οἴνῳ ὅσον κοτύλη, καὶ ἐγγυμάτῃς διὰ τῆς ἕνως. καὶ οὐρήσει. Hierocl. p. 116. Veg. V 14, 19 secutus Pelagonium ita: ad urinas inventus est qui affirmaret priores ungulas equi ipsius radi et teri cum vini sextario. cf. Eichenfeld Annal. Vindob. 44 p. 146.

151 Apsyrus l. c. ἕνων δὲ ἐγὼ καὶ τοῦτο παρὰ Σαρμάταις κτλ. Hierocl. l. c. Veg. V 14, 16.

castoreo-imposito] ita iam Sarchianus corrigi voluit. vix enim structura graecissans, qualem sumpsit Eichenfeld l. c. 44 p. 156, ferri potest. cf. 205 foliisque laureis nares fumigabis.

152 Apsyrus Hipp. 114. Hierocles ibid. 114 sq. Veg. V 14, 2. 20. 21 (cf. II 33).

153 H 117 ἄλλο. βράθον (trad. βράθην) τὴν βοτάνην καθεψήσας κτλ. Veg. V 14, 21. II 33.

154 H 117 ἄλλο. πράσα ἐψήσας καὶ ἐκπιέσας τὸν γυλὸν ὡσεὶ ξέστην α' καὶ συμμείξας οἴνῳ παλαιῷ καὶ ἔλαιον ὀξυβάφῳ κτλ. fortasse igitur scribendum commisces vino veteri et olei acetabulo. Veg. V 14, 22: et cum vini veteris hemina olei acetabulum permisces.

155 H 117 ἄλλο. πηλὸν ἀπὸ οὔρου οἰονδήποτε ἵππου γενό-

μενον κτλ. Veg. V 14, 22 et paullo fusius II 33 *de urinae difficultatibus ordine suo multa dicenda sunt, sed viatorium istud et physicum et semper paratum te scire convenit. lutum ex cuiuscumque equi lotio factum vino permisces e. q. s.*

156 H 117 ἄλλο. σελίνον ἕλιζαν τρέψας μετὰ οἶνον γλυκύζουτος ἢ μελιωράτον διὰ στόματος ἐγγυμάτιζε. Veg. V 14, 23.

157 M 34 ρξδ' Πελαγονίον εἰ ἵππος αἰδοῖον γαλάσας μὴ δυνήθη ἀνακαλέσασθαι. φούσκα ψυχρᾶ (φούσκα ψυχροῦ cod.) συνεχέστερον ἐκείνο τὸ μέρος ἀπαντήσεις καὶ ἐβθέως θεραπεύσεις. Veg. V 8 fusius.

158—161 H 154 Πελαγονίον εἰς τὸ αὐτό (praecedat Apsyrti et Hieroclis περὶ αἰδοῖον προπτόσεως), ubi scribendum μετὰ γλυκοῦ κοράμβης (pro ξυλοκοράμβης). M 34 ρξε'—ρξη'. Veg. V 14, 23 et V 8.

162 Colum. VI 30, 4. H 154 ἔλαιον μετὰ οἶνον μίξας κτλ. Veg. V 14, 23. alii spicam om. Col. et Veg. (σχορόδον μέρος H).

Cap. VIII. 163 circa generositatem] cf. Col. VI 27, 1 *est enim generosa materies quae circo sacrisque certaminibus equos praebet.*

licet cura istius corporis] num significet corpus hic corporis partem quaeritur. quod sequitur *pars ista corporis* suadet ut inseramus *partis*. an delendum *corporis*?

curuli equo] aut ita scribendum aut *curulis equi*. cf. Veg. III 59, 1. equi curules sellaribus opponuntur II 28, 34; VI 7, 5. infra 256 Graece dicuntur *οἱ ἐν τοῖς ἄρμασιν ἵπποι*.

164 Veg. III 62, 1 *si vero fecerit vulnus, indulgebis otium, ut et diligentius curetur et recepta sanitas confirmetur indutiis; nec imponendus est labor, qui rescindat adhuc teneras cicatrices. sanatur autem ulcus, si gallas Syriacas combustas cum melle superimponas.* extrema H 93 εἰ τραῦμα ἐν νότω ἔχει, κηρίδας Συριακάς κτλ. M 52 σπα' adscripto Pelagonii nomine.

165 Veg. III 62, 1. 2. cf. Pelag. 173. 174. floris calx apud Pallad. I 41, 1 al. pro *florem* quod supra dedi, melius fortasse scribitur *flos*, cf. ad 219.

166 H 168 Πελαγονίον. χάρτην ἢ πάπυρον καύσας καὶ μετὰ βουτύρον συμμίξας ἐπίχρει. ἔστι γὰρ χρήσιμον. εἰ δὲ βούλει θᾶπτον ταύτας ἀβξήσαι, χελώνην ἐπάνω κληματίδων καύσας κτλ. priora desunt in Riccardiano codice (vide infra frg. 481); videntur autem Pelagoniana esse, etsi Vegetius III 63 non memorat. charta combusta adhibetur 134 et 344. M 102 ψις' Πελαγονίον πρὸς ἀβξήσιν τριχῶν. χάρτην κτλ.

167 H 168 ἀπὸ θέρμων κανθέντων ξηρίων ποιήσας ἢ φάβατος ὁσαύτως φρυγέτιος ἐπίπασσε τῷ τόπῳ. M 102 ψις'. Veg. III 63 *pulvis de fabis combustis vel de lupinis crudis vel de foliis fici combustis vino commixtus superponitur assidue.* lacuna expleri potest etiam ita: *de lupinis <vel fabis> combustis sive de lupinis combustis <vel faba fresa>.*

168 H 93 πρὸς τραῦμα νότον κατὰ ἀπειρίαν τοῦ καθεξομένου γερόμενον. M 52 σββ'. Veg. III 60, 1. II 35.

mallonem caepe] τὸν ἀπόδεσμον τῶν κρομμύων, ἐξ οὗ ταῦτα ἠετημένα ἐτόγγανεν, τούτῳσι τὰ ξηρανθέντα φύλλα H; mallonem ceparum id est calamos siccos unde fascies dependent Vegetius III 60, 1, altero loco brevius: mallonem ceparum vel ipsas cepas. quae Sarchianus proposuit sensu carent; certe ipsum sic cum caepe (neutr.) contra fascem positum esse puta. ex Ducangii lexico disco teste Muratorio Antiq. Ital. med. aevi II 1087 hodieque Mutinenses dicere un malloco di cera, di neve, ut globulum significant. mallo. hodie Italis est nonnullarum frugum corium vel putamen ut in proverbio mangiar le noci col mallo. eadem voce tumoris in genibus vel articulis genus appellari apparet ex Veg. III 48, 1.

scordiscum] Edict. Diocl. 10, 2. Corp. gloss. II p. 180 scordiscus ἐφρίπιον, cf. p. 321 ἐφρίπιον scordiscate, III p. 162. 389. interpres τὴν σέλλαν τῷ ἵππῳ ἐπιτίθει. dixi de hoc loco Mus. Rhen. vol. 46 p. 494 sq.

169 M 40 σιζ' ἄριστον δὲ καὶ τοῦτο· ἄλευρον κρήθινον καὶ κράμβης φύλλα κόψαντα μίξαι καὶ καταπλάσσειν· τοῦτο τάχιστα ἐκκαθαίρει τὰ ὄστρακα ἐκ τοῦ νότου ἢ ἤλους λεγομένου. Veg. III 60, 2. cf. Pelag. 181.

ad clavum de mercurio vel de dorso] videtur excidisse verbum quale est tollendum (τοῦτο τάχιστα ἐκκαθαίρει τὰ ὄστρακα ἐκ τοῦ νότου ἢ ἤλους λεγομένου). mercurius pars dorsi est, Veg. VI 2, 1; III 59, 3. Pelag. 180 si laesus fuerit mercurius supra dorsum. qui cum saginis vel oneribus facile laedi potuerit, ipsum vulnus eo nomine appellatum videtur, Corp. gloss. II p. 129 Mercurius. Ἐρμῆς. καὶ τραῦμα ζώον.

170 H 169 πρὸς οὐλήν ἵνα τρίχας ἐνέγκῃ. αἰθάλην ἀπὸ χαλκοῦ (traditur γόρτον) ποιήσας ἐπιτίθει. M 52 σγγ'. auctor est Columella VI 32, 3 ut celerius cicatricem et pilum ducat, maxime proderit fuligo ex aeno ulceri infricata (infriata Ursinus). Veg. III 62, 2 ex.

171 H 93 πρὸς νότον βλαβέντα. ἄλφιτα μετὰ οἶνον καὶ ἐλαίον συμφέρασον κτλ. M 52 σπδ'. Veg. III 61, 1 sed commodius est pulmunculum decussatim ferro secare. cf. infra 182 et quae Schneiderus adnotat ad Veg. p. 66. 69. auctor medicamenti Eumelus est H 302 (= M 138 σπη') Εὐμήλον πρὸς νότον (sic M) παρακίνησιν· ἄλφιτα οἶνω καὶ ἐλαίῳ δεύσας ἐπιτίθει. εἰ δὲ πνεύμονα ποιήσει, τέμνε (τεμὼν P) ἐκ βάθους τοῦτον, ἀφ' οὗθεν ἵππον μετ' ὄξους καὶ ἐλαίον καὶ ἄλλος ἀνέφθον λειωμένον μίξας ἐπιτίθει τῷ τραύματι καὶ θεραπεύσεις.

172 H 93 ἄλλο. πρὸς πόνον ῥάγως. M 52 σπε'.

173 Simile est 165, cf. Veg. III 62, 1.

174 H 93 εἰ τραύματα ἐν τῷ νότῳ ποιήσει. τὰ ὄστρακα

τῶν ὀστρέων λειώσας κἀκείθεν ξηρίον ποιήσας ἐπίπασσε τὸν πάσχοντα τόπον ἢ παγοῦρων κενανυμένων λίτρων μίαν ἐπίπασσε (pro *querci* interpres reddit *cancrī* ut videtur). *M* 52 σπς'. Veg. III 62, 2: *cortices quercus tritos et in pulverem redactos mittis. praeterea ossa sepiarum et testas etiam ostrearum in pulverem rediges.*

175 *H* 169 εἰ θέλεις λευκὴν τρίχα μέλαιναν ποιῆσαι (lege δοδοδάφνης γυλοῦ; ξύλον *H*, ξύλον *P*). *M* 141 αριθ' adscripto Pelagonii nomine. Veg. III 64 (*sutorii* Corb., *sutoricii* vulg.).

176 *H* 168 ναρδόσταχυν μετὰ σταφίδων συγκόφας ὄξει ζέσον καὶ ὄπω θερμοῦ ὄντος τοῦ βοηθήματος τὸ σῶμα τὸ φαλακρὸν ἀπότριβε. *M* 103 ψιδ' cum lemmate ἐὰν ἐξ αἰτίας τινὸς αἱ τρίχες καταπέσωσιν. Veg. III 63 ex.

177 *H* 93 εἰς νῶτον. σκωρίας αἰδήρον γῶ α' καὶ ἰοῦ χαλκοῦ γῶ α' ἀναμίξας καὶ ξηρίον ποιήσας κτλ. *M* 52 σπς' inscribens πρὸς νῶτον τετρανυματισμένον.

lepidae] retinui, quamquam bis infra Graeca forma *lepidos* traditur 424. 426. *lepidae* iterum occurrit 322. neque raro *lepida* forma vulgaris apud scriptores sequioris aetatis invenitur. Veg. VI 27, 5 *lepidis*, sed VI 28, 8 et 9 *lepidam* codices, quod in *lepida* mutari voluit Gesnerus. *lepida* fere semper apud Marcellum; Cassii Felicis c. 20 *lepida* codicum Rosius (edit. p. 31) mutavit in *lepide*. ablativus *lepida* *Cyprina* Cael. Aurel. chron. III 8 p. 484 Amman. cf. 'Sinonima Bartholomei' Anecd. Oxon. I 1 (1882) p. 27 *lepida* i. e. *squama* (cf. Anecd. Oxon. I 2 p. 95).

178 *H* 169 εἰ θέλεις λευκὴν τρίχα ποιῆσαι. ἀγριοσκίον ἄλιξος ποσότητα δηναρίον ἐνός, νίτρον ποσότητα δηναρίων δύο, μέλιτος ξέστον τὸ ἥμισον, ἐλαίον τὸ ἴσον συμμίξας ἀπότριβε τὸ μέρος ὃ βούλει λευκᾶναι. *M* 141 αριθ'. cum Pelagonio congruit Vegetius III 65, nisi quod apud hunc cucumeris radicem est libra una.

179 180 Veg. V 1, qui corrigendus est ad Riccardianum. de hibisco cf. *M* p. 41 λέγεται μὲν ἀλθαία, ὑπὸ τινῶν δὲ μολόγη, Ῥωμαῖοι δ' ἔβισκος, παρὰ Σαρμάταις δὲ καὶ Γέταις καὶ Θρηξίν ἄρισπις κτλ. Dioscor. III 153.

181 Veg. III 60, 2 *cinerem quoque cum oleo misceris et inducis, quamdiu clavus cadat; cum ceciderit, lipara utere cum minutissimis pannis, vel mel cum linteolis. cum ulcus purgaveris, lycio percurabis. pars prior est 169, quocum coniunxit Vegetius.*

182 Veg. III 61, qui contaminat cum 171.

Cap. X. foria] eadem vox sed primae declinationis morbum sumum significat apud Varron. rer. rust. II 4, 5. Nonio p. 114, 9 foria sunt stercora liquidiora. vide quae adnotat Henricus Keil in comment. ad Varron. l. c. p. 159 (Lipsiae 1891).

183 H 176 Πελαγονίου πρὸς τοὺς ἑξατονοῦντας τοὺς μέλειν. ἔσθ' ὅτε ἔππος ἢ βουλιμιάσας ἢ ἀτονήσας σχεδὸν λύνεται τοῖς μέλεσι, καὶ εἰσὶ διάφορα τὰ πάθη, ἀλλὰ τὰ σημεῖα τῆς ἀρρωστίας πλειστάκις ὅμοια τυχάνουσι καὶ τοῖς βουλομένοις θεραπεῦσαι πλάνην ἐγγενῶσι. καὶ γὰρ εὐρίσκωμεν κτλ. M 84 φνζ'.

quod et nunc] supple accidit vel simile verbum. Buechelus lectionem corruptam putat, restituendum quod et nunc equi membra, sic ut quod particula regat verba sequentia. H interpretatur ita: ἔστι δὲ πάλιν ὀπισθοτονικοῦ νομιζόμενα σημεῖα, ἃ συμβαίνει ἐκείνοις τοῖς ζώοις, ἕτινα ὀπὸ πολλοῦ ἡλίου ἢ καμάτου ἑξατονήσουσι, στήναι μὴ δυνάμενα, ἀλλὰ σνημημένοις εἰς τὰὐτὸ τοῖς ποσὶ καταπίπτουσι. μὴ τοίνυν νομίσῃς αὐτὸς πόνον εἶναι νοίλλας ἢ στρόφον καὶ οὕτως θεραπεύσης, ἀλλὰ τῷ πάθει μάλλον τὴν ἀρμόζουσαν προσένεγκε θεραπείαν.

184 M 147 ἀρπζ' εἰ ἐν θέρει ἔππος ἀηδισθῆ perit.

herbam Mercurialem] λινόζωστις Dioscoridis IV 188, cf. Plin. XXV 38 seq. laudatur iam a Catone de agric. 158, 1.

185 H 177 πρὸς ἐκεῖνα τὰ ζῶα, ὧν τὰ μέλη ἑξατονοῦσι θεραπεία. ἤρσε Κέλσῳ κτλ. M 84 φνζ'. Veg. V 39, 2 nec Celsum nec Florum nominans et pro ulmi foliis exhibens farinam hordeaceam. cf. 30.

remedium adseverat] adiciendum videtur certissimum ut supra 150 et saepius.

186 187 H 179 κράμβης φύλλα κτλ. M 109 ψρδ' ἐὰν ἔππος κανματῶθῃ ἢ ψρδ' ὅμοιον. πετροσελλίνου κτλ. Veg. V 39, 1. de emendatione non constat. PH πετροσελλίνου σπέρμα omisso hormino, cuius vestigia in Vegetii libris non desunt. item alis vestigia in Corbeiensi deprehendantur: alisci noanthus h. e. ali (= alii) schoenanthus. interpres post ἀβροτόνον ponit καὶ εχοίνον. pro alis igitur legendum videtur alii vel ali, de alismate non cogitarim.

188 H 183 ἄλλο. ἔσθ' ὅτε ἔπποι μὴ φέροντες τὸν λιμὸν καταπίπτουσι κτλ. Apsyrti verba leguntur H 182 τῷ βουλιμιῶντι δεῖ βοηθεῖν οὕτως· ἄρτον τὸ ἀπαλὸν ἐμβρέξαντας ἐν οἴνῳ καὶ ἀνατρέψαντας ἐγγυματίζειν διὰ τοῦ στόματος. καὶ τοῦτο μὲν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. ὅταν δὲ γένηται ἐν οἴκῳ, σεμιδάλεως κνάθους τρεῖς φουράσαντας καὶ διέντας ἐν οἴνῳ ὡσαύτως ἐγγυματίζειν ἢ στροβίλους καθαρῶς τρίψαντας μετὰ οἶνον διδόναι (ex hoc Hieroci. ibid). M 86 φξς' πρὸς βούλιμον sine Pelagonii nomine. quod apud Veg. V 37 traditur heminas fuisse videtur heminam s. h. e. cyathos III, ut ex omnium consensu Riccardiani numerus corrigendus sit.

simulae] ita semper R pro simila. nobis est Semmel, Italis semola, Francogallis semoule. cf. Luebbert in Woelfflini Archivio III p. 545.

III, Pelagonius.

· 11

189 H 183 εἰ λιμὸν τὸ ζῶον ὄπομείνοι κτλ. M 86 φξζ'. Veg. V 37.

190 M 26 ση' (praecedunt Apsyrti et Hieroclis περὶ κευμητότος = Hipp. 39) Πελαγονίου πρὸς αὐτό. γρη' τοῦτον ἀφαιμάξαι ἐκ τῶν βραχιόνων καὶ αὐτῷ τῷ αἵματι προσμίξει εἰλαιον μετὰ οἶνον, ὅθεν πᾶν τὸ σῶμα συμβάλλεται ἀποχρῆσθαι. δόσεις δὲ ποτὸν οἰνελαῖον ἐμβάλας (sic) κόνιν τὴν λεγομένην κονδρογαρίων.

191 H 178 (praecedit Hierocl. περὶ τῶν ἀπὸ ὁδοῦ κευμένων). εἰ καύσωνα ἵππος ὄπομείνοι κτλ. M 109 ψρβ'.

cariotae — II] omittit H, habet P (σταφυλίον γδ β'). sextarios singulos dabis] ἐκ τούτων πάντων καθ' ἐκάστην ἐγγυμάτιζε λίτραν μίαν μετὰ οἰνελαίου H.

192 H 179 ἄλλο. πτισάνης χυλὸν καὶ στέαρ αἰγείου καὶ ἀκρονάρια προβάτεια κτλ. M 109 ψργ'.

aptissima] intellegitur potio, 209 huic passioni potio haec erit aptissima.

Cap. XI. flemina] genus tumoris vel inflammationis significat (φλέγω). Paulus ex Festo p. 89 M. flemina dicuntur cum ex labore viae sanguis effluit circa talos, Plin. XXIII 28 (vitis nigra) in iumento homineque flemina aut sanguinem qui se ad talos deiecerit circumligata sanat. copiosissime de hoc vocabulo disputavit Carolus Georg. Brandis de aspiratione lat. (diss. Bonn. 1881) p. 43—46 'de flemina et flemina voculis', addens in primis Capri testimonium Grammat. Lat. VII 99, 9 flemina sunt ubi abundant crura sanguine e. q. s. graece varie scribitur. H p. 160 interpretatur τὰ ἐν τοῖς σκέλεσι θεύματα, Apsyrtus p. 156 θεύματα εἰς τὰ γόνατα ἐμπύκτοντα ἕτινα Ῥωμαῖσι λέγεται φλεμῆλια. in H 161 est πρὸς νεαρῶν φλεγμῖναν, πρὸς φλεγμονάς, 162 ἄλλο ἄστε φλεγμῖναν (φλεμῖναν P), in M p. 30 seq. φλεγμῖναν, φλεγμῖνα (accus.), φλεγμοναί. dativus phlegmoni Plin. XX 24.

193 H 160 praescripto Eumeli nomine πρὸς τὰ ἐν τοῖς (τοῖς omitt. P) σκέλεσι θεύματα. δεῖ τὰ τοιαῦτα πάθη πεπωρωμένῳ σιδήρῳ καίοντα θεραπεύειν. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ καντήρος τραύματα ὀγκώσεις σπογγιῶν ὄξει καὶ λασάρῳ βορέξας καὶ ἐπιθρῖς . . . συμμίξας καὶ λειώσας καὶ πρὸς ἥλιον ξηράνας κολλούρια (κολλούρια P). M 40 ρκζ'. cf. Veg. III 48, 8.

vessiculam] Corp. gloss. II p. 462 ὕδατις vesicula. infra aquatilia sunt ὕδατίδες.

194 H 160 πρὸς τὸ δίχα σιδήρον νεαρὰ θεύματα θεραπεύσαι. M 30 ρκη'. cf. Veg. III 48, 4 alii filicis radicem et erum cum axungia veteri et aceto acerrimo putant oportere misceri. Pelag. 201—203.

canceri] corruptum videtur ex canchry vel cachry, etsi 51 propinantur canceri fluviatiei (313 cancerum).

Indaici] fortasse quod in *R* traditur *iudeici* et hic et 338. 340 retinendum est: sic *Pireicus*, *caleinus* al. in titulis.

195 *H* 161 Πελαγονίον (ita *P*) πρὸς νεαρὰν φλεγμῖναν. καυστικὸν συγκέρασον ἐν ὕδατι ψυχρῷ καὶ δι' αὐτοῦ καθάρισον τὸ τραῦμα κτλ. *M* 30 ρλ'.

196 *H* 161 πρὸς φλεγμονὰς καὶ ὕδατιδας. θερμοσποδιὰς κτλ. *M* 30 ρλα'. Veg. III 48, 4, 5.

craticulatim] aut ita aut *reticulatim*, quod infra legitur 258. illud etiam apud Veg. V 2, 5, hoc apud eundem III 41 traditur. nostro autem loco Vegetius *punctis subtiliter* inuri iubet (ἐφ' ὧν καυτηριάζεις *H*). cf. fragm. 510* *καύσας μανδανηδόν*.

tripodaverit] cf. ad 269.

197 *H* 161 ἄλλο. ῥοδοδάφνης γῶ γ' κτλ. idem *H* 158 — *M* 30 ρλβ' πῶς ἂν φλεγμοναὶ αἱ ἐν τοῖς γόνασι διαλυθῶσι. Veg. III 48, 5. *Pelagonio dituminis unc. III, nitri unc. III* videntur restituenda esse. *spargent* exempli gratia proposui, *Sarchiani pergenita* legerat.

198 *H* 161 πρὸς νέφρων πόνον καὶ ὕδατιδας. τὰ ἀπὸ συναγωγῆς ἀποστήματα σιδήρῳ χρῆ διανοίγεσθαι, εἰδ' οὕτως θεραπεύεσθαι. στέατος ταυρείου κτλ. *ceram* omittit. *aquatilla ferro* ne tangantur monet etiam Veg. III 49, 1. *M* 30 ρλγ'.

199 *H* 161 θεραπεύσεις δὲ καὶ οὕτω. κυκλαμίνου ζίξης τέφραν κτλ. *M* l. c.

cyclaminis] retinendus qui traditur genetivus (Pancker Suppl. lex. Lat. I p. 158). *cyclamen* fere semper apud Marcellum, Ps. Apul. herb. 18, alios. *ciclamen* in glossario 'Sinonima Bartholomei' Anecd. Oxon. I 1 (1882) p. 15.

melle adiecto] an *melle et aceto*? μετὰ ἀλέθρον ὀροβόνου καὶ μέλιτος καὶ ὄξους φηράσας ἐπιτίθει τῷ τραύματι *H*.

cum detramine pannorum] μοταρίοις τὸ τραῦμα ἀναπλήρωσον *H*. cf. Hesych. μότα· τὰ πληροῦντα τὴν κοίλην τῶν τραυμάτων ῥάκη. *detramen* formatum ut *subtemen*, cf. Corp. gloss. II p. 428 ῥοδάνη *trama subtemen tramen*.

200 *H* 162 ἄλλο ὅστε φλεγμῖναν (φλεγμῖναν *P*) δίχα σιδήρον θεραπεύσαι. σινήπεως, ἄλατος Ἀλεξανδρίνου ἀνὰ γράμματα δ' κτλ. . . . πάντα λειώσας καὶ εἰς ὄθόνιον ἐπιπλάσας ἐπίθεις ἐπὶ ἡμέραις τρισὶ καὶ μετὰ ταῦτα λύσας καὶ ἀποσπογγίσας σπόγγῳ ἐπιθήσανθέντι λασάρῳ Κυρηναϊκῷ οὕτω τὰς ἐφελκίδας ἀνοίξεις (inde scripsi *ulcera pro uteris*). *M* 31 ρλδ' inscribens φλεγμῖνα δίχα σιδήρον θεραπεύσαι. Veg. III 48, 2: *sinapis et salis Alexandrini ὃ IV, aceti cyathos II, axungiae veteris se-libram simul conteres et induces, post diem tertium solvis. si aperturam fecerit, spongiam cum aceto et lasere imponis, vuln-nera styptico curabis*.

201 *M* 31 ρλε' ἄλλο. κάλλιον δὲ βοήθημα εἰ βλάχνον

ρίζαν καὶ ὄροβον κόψας ἐν ὀλίμῳ μετὰ σίκων Ἄφρων ζῆθ' ὡς ἀληθεστάτω. Veg. III 48, 3.

202 M 31 ρλζ' πρὸς τὸ ἐκρηῆσαι τὴν φλεγμίναν. σκηῆς ρίζαν κτλ. cf. 194 et Veg. III 48, 4 (ubi est filicis radix), VI 28, 17.

203 M 31 ρλζ' πρὸς τὸ ἐπᾶραι φλεγμίναν συνήπειος Ἀλεξανδρηνῆς γῶ σ', καρδάμου Ἀλεξανδρηνοῦ γῶ σ', σίκων Ἄφρων γῶ β', ἀξουγγίον παλαιῦ γῶ β', ὄξους τὸ ἀρκοῦν. restitui hinc et ex alterius codicis lectione turbante initium capitis sequentis, de qua re dixi Mus. Rhen. 46 p. 373. eadem species redeunt 194, ubi nasturcii adiectivum deest, hic iniuria ut videtur repetitum.

Cap. XII. Auctor huius capitis praecipuus Eumelus est M 16 κθ' Εὐμήλον πρὸς δόσπνοιαν ἤτοι μάλιν. Apsyrtus Hipp. p. 12 quattuor tantum μάλεως genera distinguit (cf. p. 10 ὃ καλοῦσιν οἱ πολλοὶ μάλιν, τινὲς δὲ κατάρρον, Ῥωμαῖσιν δὲ σοσπέριον): ἡ μὲν γάρ ἐστιν ὄγρῶ, ἡ δὲ ξηρῶ, ἡ δὲ ἀρθρῆτις, ἡ δὲ ἑποδερματῆτις (cf. Hierocl. p. 13), Vegetius 12 septem enumerat. Pelagonius hic maxime de articulari morbo agit (Veg. I 6 quem ἀρθρῆτιν Graeci vocant, II 10, 4 suspirium articulare). quae Hipp. p. 17 περὶ μάλεως ξηρῶς leguntur (cf. M 18 λγ'), ea Eumelo adsignanda videntur coll. Apsyrti verbis p. 12 τῷ τοιοῦτῳ οὐκ ἔστι θεραπεία, ἀλλὰ διαφανεῖ ὡς εἴρηται καὶ Εὐμήλῳ τῷ Θηβαίῳ cum p. 18 καὶ ἐγγύς ἐστι τοῦ διαφανῆσαι. prima autem verba capitis, cum tradatur in inscriptione pecori et Eumelus M 16 κθ' incipiat δόσπνοια ζώοις πάθος ἐκινδυνότατον, haec fuisse probantur suspirium pecori (vel pecoribus) periculosissimum vitium est e. q. s.

204 naribus reddit umida] διὰ τῶν μυκτήρων ἰχῶρα <πέμπει vel φέρει> M, similiter Apsyrtus p. 10 ἰχῶρες ἀποστάξουσιν ἐκ τῶν μυκτήρων παχεῖς.

restertit] πταίρεται συνεχῶς M, ῥέγγει Apsyrtus.

claudicat pedibus alternis e. q. s.] Eumelus: χωλαίνει καθ' ἕναστον πόδα (cf. Veg. I 13, 1), τὰ ὅσα πιτυριά (πιτυρίασις vitium capitis, porriginis genus, Plin. XX 101; XXII 64. Medic. Plin. 1, 2 p. 12 Rose) καὶ ἐκινενηνῶτα αὐτὰ φέρει, τὸ δέσμα αὐτοῦ σκληρὸν καὶ ἄγριον. τοῦτο τοίνυν συμβαίνει ὀπνηρία διὰ τῆς τοῦ πάθους ἀμότητος ἀποκαιομένων (leg. ἀποκλειομένων) τῶν ἀρτηριῶν καὶ τραυματιζομένων λοιπὸν τὸ κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸν πνεῦμονα μὴ παραγίνεται πνεῦμα.

eoque vino et oleo permixto] αἶμα ἐκ τοῦ σπονδύλου καὶ τῶν σκελῶν λάμβανε. μίσγε τοῦτο οἶνω καὶ ἐλαίῳ καὶ τὸ σύμπαν ἀπότριβε σῶμα. cf. infra 205 sanguis de cervice mittitur isque cum oleo et aceto permiscetur et ita iumentum ungitur.

cibus ei gramen erit e. q. s.] τὴν δὲ τροφήν ἐχέτω

γλαρόν ἢ πάλιν (fortasse πόαν) Μηδικὴν οἰνελαιῶ φαντισθεῖσαν κριθάς τε ὀπτημένας ἀλεύρου ὄροβίνου καὶ φάβατος μινυμένων.

lactans occiditur] scilicet catulus qui solet cum gallo componi ut mox infra 205 *gallum et catulum simul in aqua decoquis*. de catuli lactantis in medicina usu multa habes testimonia, cf. e. gr. Plin. XXX 42; XXX 88; Seren. Samm. 439; Medic. Plin. 2, 4; 3, 10; 3, 21; Veg. I 17, 16. 17. *catulus brevis* est supra 17, infra 370. *lactans* absolute (scil. infans) apud Theod. Prisc. rer. medic. I 12, 27 (p. 52 edit. Bernhold a. 1791). cf. Loewe Gloss. nominum p. 62 *lactans, foetus quod adhuc lac sugit*. Eumelus de gallo tantum verba facit pergitque τινὲς δὲ ὀστέον κεφαλῆς κινῶς λοιπὸν εἰσθρονον λαβόντες καὶ συλλαν λευκὴν καλάμω κειομένην (legendum videtur κειομένην h. e. scillam albam harundine in partes consisam, cf. Plin. XXIX 114 *coctae matutino pascentis harundine caput praecisum*) εἰς φοῦρον ἐν ταύτῳ κατοποῦσιν. ἅπερ λειώσαντες μετὰ οἴνου κοτυλῶν εἴ Κορινθίων (trad. κορινθίων) καὶ ἐλαίου Ἀττικοῦ (legendum puto Ἀττικῶν, cotula Attica redit 205) κοτυλῶν γ' καὶ πεπύρεως λευκοῦ γὰρ α' διηθήσαντες ἅπαντα (ἐνὶ) χ. α' διὰ τοῦ δεξιῦ μνητήρος ἐγγέουσιν (trad. ἐγγέουσιν).

205 Subiungitur in M 17 λ' praecedentibus, ut eiusdem auctoris videatur esse. Pelagonii verba graece extant H 95 τοῦτο καὶ Ἑλληνας ὀρθόπονοιαν ἐκάλεσαν κτλ. = M 139 αζη' (M αζξ' Πελαγονίον πρὸς δόσπονοιαν ἵππου).

nares arrectas habet e. q. s.] ὀρθὰ φέρει τὸ ζῶον τὰ ὦτα καὶ πυρῶδες (leg. πυῶδες) ἐκπέμπει ὄγκον (hoc addit P) καὶ συνεχέστερον τὰς λαγόνας ἔλκει τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἀνεφορμένους ἔχει H. et nares et aures bene dicuntur arrectae, cf. Eichenfeld Annal. Vindob. 44 p. 146. *aures arrectae* supra 2 in equo laudantur.

infusi etiam tracanthi e. q. s.] structura non ita placet. βαλῶν δὲ τραγάκανθαν καὶ ξημμα καὶ ἔσφαλτον πρόσδες καὶ αἶμα κινῶς καὶ κνίμου λελειωμένον τοσοῦτον ἕσον τρισὶ δακτύλοις δυνηθῆς ἄραι H.

radicem consiliginis] cf. 22 cum adnot. H hunc fere in modum sanari potest εἰ δὲ μὴ ὠφελήθῃ δια<τροπήσας τὸ δέρμα> καρπίον ὄξιν τοῦ μέλανος εἰς τὸ στήθος ἐπιτίθει (cf. Hipp. 43 εἴη δ' ἂν ἐλλέβορος τὸ ἰδιωτικῶς καρπίον καλούμενον, Schneid. comment. in Veg. p. 114), nisi praestat acquiescere in eo quod pro διὰ κάρπον traditur in P ἐλλεβόρον.

— prius autem — purgabis] τῶν δὲ δυσπνοιῶν ζῶων πρότερον ἐλαίου κνάθῳ ἐνὶ καὶ οἶνον ξέστη ἐνὶ τὴν κεφαλὴν ἀπόσμηγε, δι' ὃν τοῖς ἀβοηθήτοις πάθει θεραπεία καταγγέλλεται H. longe aliter M 17 τὸν μέντοι ὀρθοπονοῦν πρότερον γάρον (sic Miller, traditur γάρ οὐ) κνάθῳ α', ἐλαίου κνά-

θους β', οἶνον κνάθους β' τὴν κεφαλὴν κνάθειρε. οἷσπερ εἰ μὴ ὑπακούει τὸ πάθος, ἀθεράπευτον ὑπάρχει τὸ νόσημα. *malui tamen suspiriosis coniungere cum enuntiato antecedenti.*

si per veretrum] scil. pus reddit. *M h. e. Eumelus hic quoque tacet de catulo. integra Pelagonii verba habes H 155 = M 33 ρξ' Πελαγονίου πρὸς τοὺς ἀπὸ αἰθρίων πόνον (ita P, πόνος H, πόνον M) φέροντας. ἀλεκτρούνα καὶ συνλάκιον κατὰ ταῦτ' ἐψήσας μεθ' ὕδατος, ἔπειτα διηθήσας τὸ ὕδωρ καὶ προσβαλὼν ἀσφάλτον λελειωμένης δραχμῆν μίαν προπότιζε ἐπὶ ἡμέραις θ'.*

206 Duplex in *M* versio extat p. 18 (in calce capituli λ') σκόλημας σιτιστοὺς ἀπὸ ἀρτοκοπίου λειώσας ἀριθμῶ ξ' καὶ οἶνον κνάθους ζ' καὶ ἐλαίον κνάθους β'. ἐν ταῦτῳ σύμπαρτα μίξας καὶ χλιάνας διὰ μυκτῆρων δίδου, et p. 139 αρα' πρὸς ἀρχὴν δυσπνοίας· σκόλημας ἀπὸ ἀρτοκοπίου ξ', οἶνον κνάθους β', πάντα λειώσας καὶ χλιάνας διὰ τῶν μυκτῆρων ἐγγυμάτιζε.

207 *H 95* ἄλλο Πελαγονίου. ἐψηματος Κρητικοῦ ξέ. α' κτλ. (= *M 139* αραξ' Πελαγονίου πρὸς δύσπνοιαν ἵππου). reliquarum specierum interpres proponit uncias singulas ἀνὰ γδ α', σταφίδων τὸ ἀριούν. quod in altero codice extabat *uvas V* corruptum videtur ex *ova V*, ita enim Vegetius I 11, 6 in remedio simillimo.

†avenabis] καταλείπει interpres. desideratur *elanabis, lenigabis* vel simile verbum. *avenandi* verbum ('mit Hafer und dann überhaupt füttern') statuendum esse Georges lex. VII. edit. s. v. vix cuiquam persuadebit. *alienabis* Buechelerus coniecit collato *alienandi* verbi apud Cael. Aur. et medicos usu.

208 *H 95* praescripto *Μάγανος* nomine, quod deest in *M 139* αραθ'.

considera diligentius e. q. s.] τὸ σχῆμα τοίνυν αὐτοῦ κατὰ μᾶθε λεπτομερῶς καὶ <εἰ μὲν> εἰς τὸ δεξιὸν κεκέρταται (*purgata* codicis nihili est) μέρος λαθήσεται, εἰ δὲ <εἰς> τὸ ἀριστερὸν, δυσχερέστατα ζήσεται κτλ. — exciderunt mox oleum laurinum et vinum vetus — καὶ ἐψήσας ἕμα συνλακίω ὅσον ἡμερῶν δέκα ἐπιβαλὼν <μέλι> ἢ ὀδρόμελι καὶ ὠδὸν ἕν ἐπὶ ἡμέραις συναπταῖς καὶ πολλαῖς ἐγγυμάτιζε. lacunas editionis Grynaei bene explet codex *P*.

209 *H 96* ἄλλο. ἡ δύσπνοια γίνεται ἐκ πλείστον ἰδρωτός κτλ. exciderunt multa (pro ἰσχυγίον leg. σφυγγίον). *M 139* αρα πρὸς δύσπνοιαν.

Cap. XIII. 210 *H 136* Πελαγονίου περὶ ὄδερσιδωτος καὶ τυμπανικοῦ. *M 36* ραε' Πελαγονίου περὶ ὄδρωπικῶν καὶ τυμπανικῶν. cf. Veg. V 24—26.

211 *H 137* ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ ὡς ἐπὶ τὸ στήθος ἀπὸ δακτύλων δύο κατ' εὐθὺν, μὴ ἐπὶ τὸ πλευρὸν, παρακέντησον καὶ ἀβλίσκον ἐμβαλε κτλ. = *M 36* ραε'. auctor experimenti Ar-

syrtyus ita tradit Hipp. 134 κατακεντείν τε ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ ἢ τῆς κεντρίτιδος λεγομένης ἀπὸ δακτύλων τριῶν τοῦ πρὸς τὴν χῶραν μέρους καὶ ἐντιθέναι καλαμίονον, ἐξ οὗ ἥβσις γίνεται τοῦ ἄγρου (Hierocl. p. 135 exhibens πρὸς τὴν οὐράν). Veg. V 25, 1 *aliis auctores adserunt ab umbilico duobus digitis contra pectus plagam fieri debere et fistulam poni* e. q. s. cf. V 24, 4. *sit tibi num recte supra sit restitutum dubito; verba si tibi potius eicienda videntur ut orta ex subli* —.

de fluvio bibat quia exercitior est] cf. Ps. Acro in Hor. carm. II 11, 20 *de currente fonte aqua petita tamquam potui levior, ut: fontes liquidi atque exercita cursu flumina* (Verg. Georg. III 529).

212 H 141 ἄλλο. ἀπὸ τῶν ὄμων ἀφαιμασσέσθω κτλ. Veg. V 27, 7. 8 *aliis auctores adserunt sanguinem de brachiolis detrahendum (auferendum vulg.)* e. q. s.

adicis] καντηριάξειν προσήκει μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐκατέρωθεν ἀνὰ τρεῖς δακτύλους ἐπιμετροῦντα H; *post quinque dies ternos digitos sub istis* (ita coniecit Gesnerus, vulgata *subiicis*) *hac atque illac inurendum est iterum*. Apsyrtyus Hipp. 140 talem curationem improbat, probat auctor ignotus ibid. 141 *περὶ σπληνὸς πρόγνωσις καὶ ἰασις*.

213 H 138 ἄλλο. ἀρμόζει τῷ τυμπανικῷ θερμὴν σποδιὴν κτλ. M 36 ρϚζ' *cum lemmate πρὸς τυμπανικούς*. Veg. V 26, 2. 3.

214 H 138 ἄλλο. θύμον ἀγρίου, κυμίνον σπέριματος κτλ. M 37 ρϚη' ἄλλο. θύμον (sic) ἀγρίου κτλ. Veg. V 26, 3. idem fere Eumeli nomine fertur Hipp. 141 πρὸς σπληνὸς πόνον. cf. Eichenfeld Annal. Vindob. 44 p. 147.

215 H 137 προπότισμα πρὸς ὄδρωπικόν (ita P inscribit), *παστίλλους ἀπὸ μέλιτος καὶ βουτύρου ποιήσας εἰς ἕλδιν μετ' ἐλαίου κνάθον ἐνὸς λείου καὶ μετὰ οἶνον ξέ. α' διὰ στόματος ἐγγυμάτιζε, ἢ ἀσπαράγον ἀγρίου ἥξις γδ β' μετὰ οἶνον καλαίου ξέ. α' καθεψήσας ἕως ἀποξηλωθῆ, διὰ κέρατος δίδου, ἢ πάνακος ἥξις γδ τὸ ἡμισον λειώσας μετὰ οἶνον ἐγγυμάτιζε. συμβάλλεται δὲ αὐτῷ καὶ τὸ ὀλίγα πίνειν ὥστε μᾶλλον διαψᾶν. M 37 ρϚθ' προπότισμα ὄδρωπικόν. Veg. V 25, 3: *asparagi silvestris radices uncias II cum vini veteris sextario decoquis ut ad tertiam redeat, et ad heminam per os degeres* (Corb. *decoquunt ad tertias ut redeat ad heminam et per os degerunt* melius, ut videtur). *cum sint vini heminae tres (sext. s.) recte H ἕως ἀποξηλωθῆ h. e. decoquito ad heminam.**

Cap. XIII. 216 M 124 ϚϚε' Πελαγονίου περὶ ψνῶν καὶ νεφρῶν καὶ ἰσχίων. ἀρμόζει περὶ ψνῶν καὶ νεφρῶν παρὰ τῆ σῆ κοσμιότητι ὀλίγα καταλέξει κτλ.

equi plerumque e. q. s.] extant etiam in H 102 ἄλλο. ἀλλίσσεται ἔππος νεφρίτιδι κτλ. ea quae praecedunt νεφρὸν ἔππος ἐάν ἀλγῆ κτλ. in M 123 Ϛπη' Eumelo tribuuntur. Veg. V 2, 1.

217 H 103 ἔλλο, εἰ ἐπὶ πλέον ἀλγήσει. λῦσον τὰς τῶν ὀνύχων φλέβας κτλ. item M 125 ὌϞς' εἰ ἐπὶ πλέον ἀλγήσει, λδε τὰς τῶν ὀνύχων φλέβας. sed venae de inguinibus concinnius videtur (cf. 218). Veg. V 2, 2 (vulgo *inguibus* h. e. *inguinibus*, Gothanus *unquibus*).

cataplasma] *χοῆσαι καὶ μαλάγματι H, cataplasma utendum est Vegetius. omittit haec usque synchronismate (218) M.*

218 M 125 ὌϞς' <εἰ τὴν κόξαν ἀλγήσει, συγγόσματι> *χοῆσαι ἐπὶ ἡμέραις θ'* κτλ. non multum differt 225, ubi traditur alio medicamine pro calido medicamine. cf. 257, 234.

si coxam laeserit] fuisse potest violaverit vel simile verbum (cf. Veg. V 17, 4).

aestimabis] quod traditur *extimabis*, formam vulgarem ut putat Gustavus Loewe Mus. Rhen. 31 p. 57 (= Gloss. nomenclum p. 79), Pelagonium scripsisse negaverim (cf. Paucker Suppl. lex. Lat. I s. v. *extimare, extimatio*). 37 *aestimaveris* traditur, 269 *estimaveris*.

219 H 162 ἀνθος χόρτον καύσας μετὰ δξενιράτον ψυχροῦ πρόσαιε κτλ. M 31 ῥλη' ἐὰν τὰ σφοδρὰ φλεγμάλνη. idem lemma in P. aliter gambae tumorem sanat Veg. V 18.

flos faeni combustum] retinui ut in 239 *aeris flos*, 260 *aeris flos minutum et tritum*. item *aeris flos contritum commixtum* traditur in fragmento Gargilii Martialis de curis boum § 23 (p. 171 edit. Schneid. Veget. mulomed.). *flos* quod fertur 338 et 428, mutavi in *floris*, ut recte scribitur 341 (*aphronitri floris, nitri floris*), 343 (*floris sprumae*), 467 (*liquaminis floris*).

220 H 102 προπότισμα εἰς νεφριτικούς. M 125 ὌϞς' προπότισμα νεφριτικόν. Veg. V 2, 3.

virides] pro *viridis* scripsi. item interpretis *κηρίδας κωπίσσαν χλωρὰς* et Schneiderus apud Veg.; contra Rosius in editione Cassii Felicis p. 186 *sphaerulas cypressi viridis*.

221 H 103 πρὸς ψνῶν πόνον. M 125 ὌϞη'. melius Veg. V 2, 4.

222 M 125 ὌϞθ' ἔλλο. σίνυμβρον (traditur *εἰς νυμβρον*) μετὰ ἀλφίτων γ α' ἔδαι ἀναλαβὼν ἀπόθον. Veg. V 2, 4.

223 H 103 κωπίσσαν φύλλα κτλ. M 125 α'. Veg. V 2, 4.

224 H 103 ἔλλο. ῥητίνης ξηρᾶς γδ β' ἔψει μέχρι τοῦ διαλυθῆναι καὶ κρᾶθινον ἄλευρον ἐπίβαλε καὶ στίαιρ αἰγειον, ἄχρις οὗ πικρὸν ποιήσης, καὶ τῷ ἀλγοῦντι μέρει θερμὸν ἐπιτίθει καὶ τοῦτο ποιεῖ σννεχέστερον. M 125 γα'. Veg. V 2, 5. simile κατάπλασμα ἰσχυατικόν Hipp. 305.

cum modo calidum] *calidum ita ut manus pati possit* Vegetius. valet idem quod *commodo* aut *modice*.

dolore] *dolo R: dolium* pro *dolore* infimos dicere non ignoro (cf. Bonnet de latinitate Greg. Tur. p. 367), sed Pelagonio tribuere non audeo.

225 *H* 232 πρὸς πόνον κόξης. συγγρίμασι χρῆσαι ἐπὶ ἡμέραις ἡ'. εἰ δὲ ἀνάγκη ἐπειγοί, φλεβοτόμει καὶ χρῶ βοηθήματι τοῦτω· εὐφορβίου, ἀλὸς κοινοῦ ἀνὰ γῶ δ', πίσις ἕργατος γράμματα τέσσαρα συννεψήσας χρῶ. *M* 125 αβ'. cf. 218 et 234.

Cap. XV. **226** ut stabula roboreis axibus con-
strata sint] cf. 30. Colum. VI 30, 2.

roborandae sunt e. q. s.] Veg. III 58, 1. cf. II 28, 27
pedes quoque eorum post viam eluendi sunt diligenter, ne quid luti vel sordium in articulis basibusque permaneat.

227 Veg. III 57, 3 si suffusiones pedes paliantur, ficus
siccas cum sale pro aequa parte contunde et unguis impone.

Cap. XVI. Hoc caput cum praecedenti arte cohaerere ex
argumento manifestum fit, cum fere insint remedia ad mem-
brorum supradictorum vitia. ad ozaenas quod praescribitur
toti capiti non refertur nisi ad primum remedium. ὄζαινα
Graecis significat ulcus narium putridum, vid. Polluc. onom.
4, 204 ὄζαινα ἔλκωσις ἐν τῷ βᾶθει τῶν μοντήρων μέγρι τῶν
καλουμένων ἠθμοειδῶν σαρκῶν, πυῶδες καὶ δυσῶδες, ὑγρὸν
ἀφεισία, τὴν αἰσθησὶν ἐμποδίζουσα, Scrib. Larg. 50 ad gravem
odorem narium, ὄζαιναν Graeci hoc vitium vocant; adde Plinii
locos XXIV 113, XXV 165. sed latius patere vocis vim significari-
que etiam pedum ulcera putrida docent praeter Pelagonium
Vegetii loci nonnulli I 9, 2 in naribus, in pedibus etiam et in
capite popularum feror emergit vel ozaenae asperiores fre-
quenter oriuntur; III 49, 5; V 21, 4. cf. etiam *M* 30 ρηδ' πρὸς
ῥεῦμα ἐν ποσὶν ἢ ὀπλαιῖς ὃ παρ' ἡμῶν ὄζηνα.

228 *H* 294 Πελαγονίου (πρὸς ὄζαινας)· μέλαν καλλιγρα-
φικόν, κηκίδας, στυπτηρίαν ἐξ ἴσου κόψας μετὰ ἀξονγγίου μίξον
καὶ μῆλον φλοιοῦ καὶ ὄξους καὶ ἀλὸς καὶ νίτρον τὸ ἀροῦν καὶ
ἐπιτίθει. *M* 122 Δο'. Veg. III 49, 3. salis mentio deest
apud Pelagonium et Vegetium.

229 **230** *H* 295 σῦκα καὶ σίνηπι κόψας κτλ. et ἄλλο.
ὀποπάναια μετὰ κριθίνου ἀλεύρον κτλ. *M* 122 Δοα'. Δοβ'.
Veg. III 49, 3. 4.

231 *H* 255 Πελαγονίου πρὸς ἀῤῥησιν ὀνύχων. σκορόδων
κεφαλὰς τρεῖς κτλ. *M* 97 χοα'. Veg. III 58, 1 et rectius
II 28, 28. 29.

232 *H* 255 ἄλλο. φάβα ἐψησας εἰς ὕδωρ κτλ. *M* 98 χοβ'.
Veg. III 49, 4.

233 *H* 289 Πελαγονίου ἐὰν ἀπὸ τροχοῦ πληγῇ τὸν πόδα.
βολβὸν ἐρυθρὸν καὶ μάνναν λιβάνου συλλειώσας κτλ. *M* 116 ωγ'
similiter inscribens. *pedem* quod supra supplevi, non utique
necessarium videtur; cf. p. 77, 16.

234 *H* 289 πρὸς οἰδήματα ποδῶν· εὐφορβίου γῶ β'
κτλ. *M* 116 ωγα'. similia supra 218. 225. sed numeros hic
mutare nolui.

urigo] Sarchianus proposuit *prurigo*, vix recte, cf. Veg. III 52 cum adnot. Schneideri, VI 24. interpreti est *κακοχουμία* (uligo?).

235 H 256 βοήθημα εἰς τὸ αὐτὸ. ὄξει θερμῶ τὸν ὄνυχα κατάντει καὶ μετὰ ταῦτα πράσιον μετὰ ἀξονγγίον παλαιοῦ καὶ ἀψινθίου ἀγρίου μίξας ἀπότριβε. M 98 γοε' πρὸς ὄνυχας ἐκτετριμένους καλὸν βοήθημα. cf. 249. de structura dixi ad 25.

236 in rapo] si recte traditur, significari videtur pars pedis equi dicta fortasse a similitudine rapi (cf. Col. XII 56 ubi rapa, priusquam condiantur, decussatim ferramento lunatico incidenda ait). rapum arboris apud Senec. epist. 86, 16. 18. cf. γογγύλιον.

237 H 242 ἄλλο Πελαγωνίον. ἐὰν ἤδη ἦνοιται τὸ θλάσμα κτλ. M 38 σς' praemittit haec notatu digna, quae mihi Pelagoniana videntur: Πελαγωνίον πρὸς αὐτὸ. δακτυλίδιον σιδηροῦν ἔχον γλῶμμα λέοντος καὶ ἐπάνω ἀστέρα ὀπουάτω τῆς γούλας κρέμασον καὶ θανμάσεις. ἐὰν δὲ ἤδη ἦνοιται κτλ. extare autem gemmas exhibentes leonis stellaeque imaginem iam Millerus adnotavit. amuleta Byzantina inscripta Schlumberger, Revue des Études grecques V 1892 p. 73 seqq., recenset, ubi vide imprimis excerpta ex Alex. Trall. p. 86 sq. cf. fragm. 484.

238 H 207 Πελαγωνίον εἰς τὸ αὐτὸ (scil. κισσοῦς). στυπτηρία καὶ λιπαρῆ (trad. στυπτηρίας λιπαρῆ H, στυπτηρία λιπαρῆ P) μετὰ ὄξους δριμυτάτου τοὺς πόδας συνεχῶς ἀπότριβε. M 117 Δια' Πελαγωνίον πρὸς κισσοῦς.

239 M 123 Δια' Πελαγωνίον ἐὰν ἵππος σόριγγα ἐν τῇ περιστεφάνῃ (σόριγγας ἐν τῇ περιστεφανίδι in indice capitum, cf. Hipp. p. 255 v. 5 ἔλειψε τὴν περιστεφανίδα) ποιήσῃ. χαλινοῦ ἄνθος (trad. ἄνθους) ὄξει δριμυτάτῳ πρόσμικσε καὶ ὅταν ξηρανθῇ κατὰ τοῦ (τῆς?) σόριγγος ἔμβαιε. cf. etiam Hippocratis remedium Hipp. p. 270 (= M 122 Διαδ').

240 H 304 ἐὰν ἵππος τὸν ἐάντου πόδα μασᾶσθαι ἄρξῃται. κόπρον ὄγρῶν κυνῶς μετὰ ὄξους δριμυτάτου συμμίξας ἐπίπλασσε συνεχῶς. M 147 ἀρη' cum simili lemmate.

acerrimo] non sine haesitatione retinui. idem traditur 249, sed cum *acetō acerrimo* 69. *acrum* pro *acrem* dixisse Cn. Matium Charisius p. 117 K. testatur. in codicis Iustiniani constitutione imp. Valentiniani Theodosii Arcadii V 5 habes *errore acerrimo*. cf. Georges Lexikon der lat. Wortformen s. v. *acer*.

241 H 90 Πελαγωνίον περὶ ἐμβολῆς σπονδέλον. πρῶτον σάπωνι ἀπόπλυνον; εἶτα ὕδατι ὀμβρῶν βαλῶν ἔλαιον καὶ ὀῶν τὸ λευκὸν ταραξίας ποιεῖ ἀνακόλλημα καὶ χρῶ. M 142 ἀρη' inscribens Πελαγωνίον πρὸς τραχήλους μούλων (sic).

242 H 91 ἄλλο. σικῆς κλάδους ξηροῦς καύσας καὶ τούτῳ τὴν τέφραν καθαρῶν λαβῶν σῆσον κτλ. M 142 ἀρηδ'.

243 244 H 91 πρὸς σπονδέλους ἢ νάτους διεδωγώτας

κηροῦ λίτραν μίαν, ἠγνίνης φρουκτῆς γὼ δ', ἰοῦ γὼ β' ἐλαίου
συνεψήσας χρῶ. ὥστε μὴ ῥῆξιν ὀπομῆναι τραχήλους μουλιῶν,
τοῦτο ποιεῖ κτλ. *M* 142 αῤῥλ'.

245 246 *H* 91 πρὸς πόνον σπονδέλιον. *ibid.* πρὸς σπον-
δέλιον πόνου καὶ σπασμοῦ τῶν ἐν αὐτοῖς νεύρων. *M* 142
αῤῥα'. αῤῥβ'.

247 *H* 298 Πελαγονίου σύνθεσις λιπαρῶν. λιθαργύρου γὼ
ξξ κτλ. *M* 131 αῤῥν' Πελαγονίου σύνθεσις λιπαρῶν.

248 *specularia*] cf. Galen. XIII 663 τὸ διαφανὲς δὲ καλού-
μενον, ὃ σπεκλάριον ὀνομάζουσι Ῥωμαῖοι. *specularia combusta*
habes apud Marcell. 10, 49, *specularis cocti* *ib.* 36, 72. cf. Seren.
Samm. 372. Cass. Felix 32. 39. 73.

249 Simile est 235.

251 Excidisse videtur sinapis mensura (*acetabulum?*).

252 *M* 32 ρμε' πρὸς τὰ λεπτὰ τῶν ὀστῶν ἤτοι νεύρων.
ossilagines] cf. Veg. III 22, 1 *si tumorem fecerit durum*
callosum et ossilagini similem (cum adn. Schneideri ad Veg. III 52, 1)
et VI 14, 3 = Pelag. fragm. 491.

resinae aeronalis] *infra* redit 409, eadem restituenda
Vegetio III 23, 1 ex Corbeiensi (*acronali* Goth.). *aero* (*ero*)
cophini vel *cupae* genus est (Corp. gloss. II p. 12 *aero* κόνιξ,
Poll. 10, 179 κόνιξ ἀγγεῖον ἀλφειτήριον). Georges lex. VII. edit.
interpretatus est *'im Tragkorb aufbewahrt, von bester Sorte'*,
num recte dubito. cf. *infra* ad 323.

253 *H* 255 ἄλλο. κισσοῦ σπέρματος μέρη δύο, στυπτηρίας
στρογγύλης ἐν λειώσας — incidit lacuna — cf. 254. *M* 98 χογ'
πρὸς συλήρωσιν ὀνύχων (χοα' Pelagonii nomen praescriptum
est). Veg. III 58 2 *naturaliter autem molles unguiae solidantur,*
si hederæ seminis duas partes et aluminis rotundi unam partem
pariter contundas et calceatis pedibus per multos dies inducas.

254 In *H* 254 Eumeli nomine fertur πρὸς ὀποτετριμμένους
πόδας. ἐὰν ὀποτριψῆ ζῶον, θερμῶ προσήκει ὕδατι πυριᾶσθαι
ἀξονγγίω τε ἐπαλείφασθαι καὶ ἐπὶ ὀστράκων ζέοντος ἀποτίθασθαι,
μέχρις οὗ πρῶτος ἐνέγκη. λοιπὸν δὲ μετὰ ταῦτα σκορόδῳ καὶ
θειῶν λελειωμένοις χρῶ ἐπικαίων σιδήρῳ ζέοντι ἐπὶ ἡμέραις
τρισί. τοῦτο καὶ βοσὶ βοηθεῖ. *continuat* *M* 96 χξς' (Ἐδμή-
λον πρὸς ὀποτ. πόδ.) ita: καὶ ἀρμόζει γίνεσθαι. βοηθεῖ δὲ τοῖς
βοσὶ τὸ πύση ἀλείφασθαι τὰ κέρατα στερεῶς (cf. Col. VI 15, 2
ac pice liquida cum oleo et acungia cornua eius linuntur, et
auctores a Schneidero ad Col. p. 331 laudatos). εἰς δὲ τοὺς
τῶν ζῶων πόδας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὕροβον μετὰ τῶν κριθῶν
δοῖς ἢ κόστον (scrib. κισσοῦ) σπέρματος μέρη β', στυπτηρίας
στρογγύλης μέρος α' ἐγκόψας καὶ λειώσας χρῶ. *ultima spectant*
ad 253. *interpres* Pelagonii Hipp. 255 vel potius scriba aliquis
deerrante oculo omisit verba *ungulis alligabis* (v. 253) usque
testam candentem . . . ἄχρις οὗ ἀνάσχηται καὶ μετὰ τοῦτο

σκόροδον καὶ ἄσφαλτον ἄμα λειώσας ἐν πλατεῖ σιδήρῳ ἀποθι-
μενος ζέοντι πρόσκαιε ἐπὶ ἡμέραις τρισίν. τοῦτο δὲ καὶ βουεῖν
ἐπιτήδειον. Vegetii III 55,7 oleo corrige cum Schneidero in alio.

255 H 162 πρὸς θεραπείαν ἰγνύων φλεγμαιοσῶν.
M 31 ρμ'.

256 H 264 (sine Pelagonii nomine) τὸ στρέμμα ἦτοι χάλασμα
οὕτω χρηὶ καταμανθάνειν. σφίγγε ταῖς χερεῖς τὸν ὄνυχα καὶ
ἐὰν σφοδρῶς ἔλγῃ, διέστραπτει τὸν ὄνυχα κτλ.

scarifanda] R¹ scarifanda exaraverat, superscripsit
Politianus scari-c et in margine adiecit - ficand -. vox in co-
dicibus modo scarificare modo scarifare scribitur, hoc rectius
(cf. Rosii ind. edit. Cassii Felicis p. 252). in titulo urbano
CIL VI 52 (Annali dell' Inst. 1860 p. 435): C. Iulius Anicetus
(vid. CIL VI 709) ex imperio Solis rogat nequis velit parietes
aut trichias inscribere aut scariphare. 257 traditur scarifanda,
409 scarifabis B, scarifa R.

et [a] quaternarii magnitudo tollitur] aut eiciendum
illud a, aut cogitari potest, id quod Buechelerus proposuit, com-
pendium a(ures); cf. Lamprid. vita Alex. Severi 39, 9. Ps. Acro
in Horat. ep. I 18, 82 (II p. 479 Hanthal). Mommsen-Blacas
monet. Rom. III p. 19. 145. interpretes ita: τὸν ὄνυχα κάτωθεν
τῆ σμῆλῃ ὀπίστανε ὥστε διπλοῦν νόμισματος μέγεθος. εἰ δὲ καὶ
πλέον εἶη τὸ κρεμάμενον, τέμνε μέχρι τῆς ζώσης σαρκὸς φειδό-
μενος μὴ ἄφρασθαι (ἄφρασθαι P) τοῦ ὀστέου. Constantini solidum
Graeci νόμισμα dicunt Hultsch Metrol.² p. 327 (cf. p. 308).

scalpellum famicale non legi nisi hoc loco.

257 H 162 ἔλλο. ἐὰν ἔππος ἐν τοῖς ἄρμοις ἢ τοῖς ποσὶ
παχύτερα σχῆ νεῦρα ἢ κονδυλόματα (κονδυλόματα P) κτλ. accu-
ratus M 31 ρμα'.

258 cf. 43. 257. urito reticulatim] cf. ad 196.

259 Veg. III 49, 5 usus invenit addito sale et aceto ciliicis
ozaenas defricare, donec cruor aut tumor emanet. fortasse
legendum apud Veg. umor, apud Pelag. umidam.

260 lino tartarali] Sarchianus p. 193 vertit con panno
lino imbevuto di tartaro. tartarum vox infimae Graecitatis
et Latinitatis vini faeces induratas et dolio adhaerentes si-
gnificat. Ducangii lex. s. v. tartarum. Myrepsus de antidot. I 76.
Francogallis est tartre, Italis et Hispanis tartaro. in glossario
'Sinonima Bartholomei' Anecd. Oxon. I 1 (1882) p. 41: tartarum
faex est vini tam albi quam rubei quae doleo cohaeret dura. et
alio nomine dicitur petra vini. similiter in glossario 'Alphita'
Anecd. Oxon. I 2 (1887) p. 182. adiectivum alias non reperi-

sic triduo sine medicamine e. q. s.] concinniora quam
quae supra dedi, ea videntur quae Buechelerus mecum com-
municavit: si, cum triduo sine medicamine sit, sanus fuerit,
sufficit medicina; sin aliter, curetur e. q. s.

261 *M* 31 ρυβ' πρὸς νεῦρα τὰ τῶν ἄρθρων ἦτοι λεπτά (cf. Corp. Gloss. II p. 129 *minutum leptarium*). κνπαρίσσον φύλλα κόψας καὶ λειώσας τοῖσι ἐπιβάλλε κριθίνον ἔλευρον καὶ ἐψησον μετὰ οἶνον καὶ ἐλαίου ἀροῦντος καὶ ποιήσας ἐμπλαστῶδες βάλτε εἰς οἶνον καὶ μετὰ ἰαρίου Γαλλικοῦ καλῶς — *lacuna* — καθεψημένον καὶ λεπτοποιηθέντος μετὰ τὸ συγκοπῆναι ἀνελὼν χρῶ ὡς ἐμπλάστῳ ἐπιπλάσσω καὶ ἐπιδεσμῶν. ὁμως δὲ πρὶν ἢ τὸ κατάπλασμα μνηστῆναι πρότερον σκόρπον Γαλλικὸν (sic, supra ἰαρίου) κενεθαμένον μετὰ ἐβίσκου καθεψημένον καὶ ὀλίγης ἄξονγγίας κόπτεις καὶ οὕτως ἐπιβάλλεις τὸ κατάπλασμα τὸ ἐκ τῶν κριθίνων ἄλευρον καὶ τῶν φύλλων τῆς κνπαρίσσον. τοῦτο ποιεῖ ἐπὶ ἡμέρας θ', οὕτω μέντοι ὥστε σε καθ' ἡμέραν θεραπεύειν.

262 *H* 163 πρὸς νεῦρον παχύτητα. *M* 32 ρυγ'.

263 *H* 163 ἄλλο. ἐὰν φλεγμονὴ περὶ τὰ σκέλη ἢ τὰ γόνατα γένηται ἀπὸ μακρᾶς ὁδοῦ ἢ δρόμου πολλοῦ, συμβάλλεται ψυχρῶ ὕδατι τὰ φλεγμάλοντα μέρη καταντλεῖν ἢ εἰς ποταμὸν ἢ εἰς δεῖθρον εἰσάγειν καὶ ἀναπατεῖν ἐκεῖσε ποιεῖν, ἔπειτα σπόγγον μετὰ λασάρον καὶ ὄξους καὶ ἔξοῦ καὶ οἶνον ἀψηψυμένον καὶ ἄξονγγίον προσφέρειν. *M* 32 ρυδ' ὁμοίως. εἰ δὲ ἀπὸ μακροῦ οἰκίας κτλ. supra 200 sunt *spongiae ex lasere Cyrenaico maceratae* (Veg. III 48, 3 *spongiam cum aceto et lasere imponis*).

264 similiter Veg. III 58, 2 *item subtritis pedibus prodest* <si> *picis liquidae selibram, aceti heminam, salis libram, hederac foliis quantum sufficit pariter contundis, et laboranti cotidie pedes perunges*.

265 *H* 82 Πελαγωνίου πρὸς τράχηλον κεκλασμένον (κεκλαμμένον?) ἢ σκέλος. *M* 30 ρυγ' Πελαγωνίου πρὸς τραχήλους κεκλασμένους ἢ σκέλη.

alii capitula [—] III] fortasse rectius interpres *σχορόδων κεφαλῶν οὐγγίας δύο*, ut restituendum sit *alii capitulorum* — II; cf. tamen 147 *alii capitula duo*, 231 *alii capitula tria*.

266 *M* 147 ρυπθ' πρὸς ὀρθοκόλους (ὀρθοκόλους Miller). periit. aliter de iumentis orthocolis Veg. III 54 (cf. Hipp. 262 ὁμοία τοῖς ὀρθοκόλοις ἢ πασσάλους λεγομένοις).

Cap. XVII. 267—270 ab Apsyrto Hipp. p. 119 seq. mutuatus est (*M* 55 τισ'). Πελαγωνίου πρὸς ὀπισθοτονικούς non omnibus partibus integra extant *H* 126—128, desunt in *M*. ab Apsyrto pendet Hierocles Hipp. p. 121 sq.

267 Veg. V 46, 1 brevius signa iumentis opisthotonici recenset.

ut unguis rigore ipso trahat] ὥστε τοὺς ὄνυχας ἀποξέειν interpres vertens *radat*, sed Apsyrtes p. 119 καὶ περιπατῶν τοῖς ὀπισθίοις σκέλεσιν ὑπερβαίνειν ἀδυνατεῖ, ἀλλὰ ἀποταμένως ἐπισύρει τὰς ὀπλάς.

268 Veg. V 46, 2—11 mutatis non paucis.

piper tritum] id quod traditur *piperis triti* mensuram excidisse indicare videtur, sed Apsyrtus p. 119 *συγγεῶλον αὐτῶν δέξω στέατι καὶ ἑπτάνη τερεβινθίνῃ καὶ κηρῶ καὶ πεπέρι τετριμμένῳ ἀναμειγμένους ἐλαίῳ*. Veget. V 46, 4 singularum specierum mensuras de suo addidit.

multi ervo cocto e. q. s.] Apsyrtus *ἔτεροι δὲ ὀρόβους ἐψησαντες τῷ ὕδατι κατακλιθεῖσι τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπὸ κριθῶν δὲ αὐτὸ ποιοῦσιν*. si fidem habemus Hierocli p. 122, Hieronymus ista docuit, quem saepius ille commemorat, cf. proleg. p. 10.

potio: piperis grana e. q. s.] Apsyrtus p. 120 *πεπέρους κόκκους δέκα, κάχρονος τὸ ἴσον, νίτρον ὀλίγην μίαν, ὅπου Κρητικῶ ἡλίον κῆμον*. pro κάχρονος Pelagonius *cedriae* dedit, sed scripsisse eum ut *supra pondus* vix crediderim (Vegetius § 8 *cedriae pondus denarii*, interpres omisit). notandae discrepantiae: μέγεθος quod auctor noster in suo Apsyrti exemplo invenit, non extat in Grynaei editione, legit interpres, qui tamen non ὀλίγην nitri, sed ὀγγίαν ponit (*mixturae laseris Cyrenaeici globulum ad magnitudinem fabae* Vegetius). cf. Eichenfeld Annal. Vindob. 44 p. 147.

vini summi] *οἶνον ἐσόδους* Apsyrt. p. 120. Veg. V 46, 8 *vini veteris summi*, ibid. § 10 *cum oleo optimo et vino summo*. cf. Pelag. 82. 380 *oleum summum*, 11 *liquamen summum*.

λιβανωτοῦ ὀλίγης τρεῖς e. q. s.] omittit interpres, *λιβανωτοῦ ὀλίγης τρεῖς, ἀλῶς τὸ ἴσον* Apsyrtus. Vegetius § 9 *turis cribrati et salis triti ternas uncias*, sed vide lectiones codd. Corb. et Goth., in quibus ὀλίγην latere Gesnerus perspexit.

269 haec multi — nos et consuetudine et usu potius haec e. q. s.] *ταῦτα μὲν ἐπειροῖς εἴρηται μεγάλοις ἀνδράσιν. ἡμεῖς δὲ ἐχρησάμεθα βοηθήμασι τοῖσι* Apsyrt. p. 120. sed num recte usu potius scripserim iam dubito; *usu scriptorum* (i. e. Apsyrti) Buechelerus dubitanter proposuit.

singuli VIII] intellege *scrip.* Apsyrtus: *καὶ νίτρον καὶ ἀλῶς ἐνάστον στατήρας ἡ'* (Hierocli. p. 122). interpres omittit. cum oleo et vino et melle] *H 128 μετὰ ἐλαίον κοινῶ* (scrib. καὶ οἶνον) καὶ μέλιτος. Veg. V 46, 10.

διὰ βδέλλιον malagma] omittit interpres. cf. Eichenfeld l. c. p. 147. Apsyrti malagma τὸ διὰ βδέλλιον extat Hipp. p. 281. fortasse scribendum *in ipsa cura τῷ* (cod. *curationis*) διὰ βδέλλιον e. q. s.

exercemus tripodo] *H 128 δρόμῳ τῷ διὰ κάλπης γόμναζε ἦτοι λεγομένη τριπήδῳ*, Apsyrtus 120 *γυμνάζοντες δρόμῳ τῷ διὰ κάλπης*, Vegetius § 11 *exercetur a sessore trepidans* (emenda *tripedans* aut *tripodans*). supra 196 verbum habuimus *si equus fortiter tripodaverit*. cf. Corp. gloss. II p. 459 *τριποδίῳ tripodō*. Act. Arval. (a. 218) CIL VI 2104 v. 32 *tripodaverunt* et v. 38 *post tripodationem*.

270 *H* 128 ἐπιδείξω δὲ λοιπὸν ἐν ποίῳν αἰτιῶν ἢ τοιαύτη νόσος συνάγεται κτλ. Apsyrt. Hipp. 121. Veg. V 46, 2. 3.

271 cf. Veg. V 46, 12 *nonnulli iam validioribus de cervice sanguinem detrahunt, plerique in balneum ducunt.*

272 *H* 128 τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτό. πρὸ πάντων κεντηριάζειν χρὴ κτλ. *M* 57 τῆς Πελαγονίου πρὸς αὐτό. Veg. V 46, 12.

273 *M* 57 τῆς ἄλειμμα πρὸς αὐτό. Veg. V 46, 13. cf. infra 297 (Veg. V 23, 17) et simile Apsyrti remedium πρὸς νεφρῶν ψόξιν Hipp. 296, ubi pro laurino est κνυρίνον ἐλαίου γῶ α'.

274 *M* 57 τῆς omittens picem liquidam. cf. Apsyrti πρὸς τὰς συνδέσεις ἐμβροχή Hipp. 296.

275 *M* 57 τῆς et *H* 296 Ἀψύρτου συγχρίσματος ἐμβροχή πρὸς ὀπισθοτονοῦς. Veg. V 46, 14.

Cap. XVIII. 276 *M* 93 χκη' Πελαγονίου περὶ ὀδόντων ποσότητος, non integrum: ὁ ἴππος ἔχει ὀδόντας μβ' — lacuna —, τὸ πρόβατον ἔχει ὀδόντας κα', ὁ τράγος ἔχει ὀδόντας κε', ἢ αἰξὶ ἔχει ὀδόντας κζ', ὁ ἐκτετμημένος βοῦς ἔχει ὀδόντας κδ', ἢ θήλεια βοῦς κδ', ὁ ἀνήρ ἔχει ὀδόντας λβ', ὁ ἐνούχος ἔχει ὀδόντας κθ', ἢ γυνὴ ἔχει ὀδόντας λ'.

277 Fragmentum de ponderibus et mensuris, insertum loco non suo, non integrum videtur et ex parte corruptum. certe obolos Atticos (i. e. ὀβολὸς Ἀττικὸς) sextarius (i. e. sexta pars) dragmae est, id quod me monuit Buechelerus. talia plerisque libris medicinalibus inseri solent (cf. proleg. p. 12. 13).

Cap. XVIII. 278 Duae videntur incantationes. priorem ad Sarchianii exemplar Buechelerus Mus. Rhen. 45 p. 332 restituit ita: *equus telluris flori natus, orcus, cognatus orcus pedem indit. quid non ego pedem orco, sive orcus pedem indit, vidi; nunc ego pedem indam orco.* sed in tantis tenebris rerum superstitionum saepenumero sensu carentium dedi vocabula ut extant in Riccardiano, non recte expressa in editione Florentina. quamquam bene procedit oratio, si scribimus cum Buechelero: *equus orcus, orco pedem indit: vidi: non nego pedem orco, si e. q. s. eandem praecantationem Vegetius V 45 perstringit hisce verbis: (si animalia dum sudant hordeum comederint e. q. s.) aliquanti praecantatione temptant afferre remedia, quae vanitas ab aniculis solis diligenda est, cum animalia sicut homines non inanibus verbis sed certa medendi arte curantur.* cf. adn. 121.

Cap. XX. 279 280 Col. VI 17, 5. 6 (cf. O. Guenther, Genethiac. Gotting. p. 13). Veg. V 81, 1. 2 ex Pelagonio, IV 21, 5. 6 ex Columella. *H* 221 Πελαγονίου εἰς τὸ αὐτό. ἢ μυγαλῆ τὸν ἐπαγόμενον παρ' αὐτῆς κίνδυνον τῷ οἰκίῳ σώματι θεραπεύει κτλ. *M* 102 ψξ' Πελαγονίου πρὸς τὰ ἀπὸ μυγᾶλης (sic) δῆγματα.

cum induerit] *siccata est* Col., μετὰ τὸ σκληρωθῆναι *H.* in iis quae praecedunt lacunam ita explet cod. *P:* ὥστε ἴππον

ἄπο <μυγαλῆς μὴ δάκνεσθαι, τόδε· τὸ ζῶον αὐτὸ τήν> μυγαλῆν πιάσας γύψω περίπρασον.

281 H 222 ἄλλο εἰς τὸ αὐτό. ἡ μυγαλῆ πρὸς τὸ ἐαυτῆς μέγεθος μεγάλα καὶ τὰ δῆγματα ποιεῖ κτλ. M 102 ψη' (cf. M 100 χρς'). Veg. V 81, 3 *quod si praegnans mus araneus fuerit qui percusserit, his agnoscitur signis e. q. s.*

si autem tumores e. q. s.] umores Sarchianius dederat nescio an rectius. cf. Veg. V 81, 3 *quod si eruperint vulnera venenata*, interpres ἤνικα δὲ τὰ τῆς φλεγμονῆς ἀπορραγέντα εἰς τραύμα μεταβληθῆ.

potionem sane anethum tritum] aliter interpres δίδου δὲ καὶ προπότισμα ἀπὸ ἀνήθου καὶ ἀλέθρου σιτίνου καὶ κεδρίας δλίγης καὶ οἴνου ξέστον α' κατεσκευασμένον, nec multum differt Veg. V 81, 3 *daturus potionem rollinem tritici, hordeum, cedriam et vini sextarium per fauces degeres*. quae si recte se habent, restitue fere anethum, <rollinem> tritici cum cedria <modica> et cum vini <sextario> dabis.

282 H 218 πρὸς τὰ ἀπὸ φαλαγγίων δῆγματα. M 102 ψθ'. Veg. V 80.

phalangio] forma sequioris aetatis legitur apud Pelagonium, Marcellum 17, 15 (p. 172 Helmreich), Cassium Felicem 68 (p. 166 Rose) aliosque.

283 H 216 Πελαγωνίου πρὸς τὰ ἀπὸ ἐχίδνης δῆγματα καὶ μυγαλῆς καὶ φαλαγγίων. omittit autem praecantationem, ex qua Vegetius V 78, 1 talparum terram breviter stringit. servavit M 100 χρβ' corruptam ita: ἡ δὲ θεοφίλη λιπαρὰ παρήματα καὶ ὁ ἥλιος τῶν ἵππων ἰδικός ἐστι δεσπότης καὶ χαίρων πρὸς τὴν τοῦτων ἔρχεται θεραπείαν ἐπιναλούμενος οὕτως, ὅτε τὴν γῆν λαμβάνεις, λέγε· δέσποτα ἥλιε θεομὲ καὶ ψυχρὲ, τοσοῦτόν με ἀπηλλοτριώσας. τοῦτο λέγων ἔμβαλε κατὰ τοῦ λαιμοῦ τὸ βοήθημα. post γῆν insere σφαλόπων. prima verba Millerus legi voluit ἡ δὲ θεὸς φιλεῖ λιπαρήματα, sed latent potius λιπαρῆ δῆγματα. in p quod eieci, vix ponderis nota quaerenda est. de talparum in medicina usu cf. e. gr. Plin. n. h. XXV 19 seq.

284 H 216 ἐὰν δὲ ἐν ὁδῷ ποτε συμβῆ τοῦτο ἵππον παθεῖν κτλ. M 100 χρβ'. Veg. V 78, 2 *quod si in itinere aut in loco ubi desit copia fomentorum usque prodesse creditur.*

285 286 inverso ordine in H 216 leguntur, illud ita: πρὸς δὲ τὰ ἀπὸ φαλαγγίων καὶ μυγαλῶν μαλάχην κόψας κνὶ λειώσας ἐπιμελῶς ἐναπόθου; hoc λέγεται δὲ καὶ τοῦτο ἀρμόδιον εἶναι πρὸς τὰ ἀπὸ τῶν ἰοβόλων παντοῖα δῆγματα, ἀσφοδέλου ἕλξαν μετὰ οἶνον παλαιοῦ λειωθεῖσαν τοῖς δῆγμασιν ἐπιτιθέναι. ποιεῖ δὲ καὶ τοῦτο· λαβὼν χελιδόνος νεοσσός καὶ τοῦτους ἀνατεμὼν τῷ τραύματι πρόσθαγε, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν καλιὰν τῆς χελιδόνος μετὰ οἶνον παλαιοῦ λειώσας τοῖς πεπληγμένοις ἐπίθες τόποις

(cf. Eumel. Hipp. 217 ἡ νεοσσὸς χειλιδόνος κοιλίαν ἢ τὴν καλιάν τῶν αὐτῶν νεοσσῶν λειώσας ἐπιτίθει τῷ πλήγματι).

ore dissipatos] ἀνατεμών *H.* cf. Corp. gloss. IV p. 229 *dissocere, dissipare et in diversas secare, et locos ab Hermanno Roensch Semasiologische Beiträge zum Latein. Wörterbuch III p. 31 congestos.*

Cap. XXI. 287 *H* 276 τοῦ αὐτοῦ προπόσιμα καὶ θεραπεία πρὸς κωλικὸς καὶ τοὺς ἀπὸ χόρτον σαπροῦ βλαπτομένους. Πελαγονίος Λοννίω χαίρειν. *M* 109 ψρζ' Πελαγονίος Λοννίω ἰδίω (Λεννίλω?) χαίρειν. Veg. V 51, 1.

ut adreptum putes] item Vegetius, ὡς ἐπιληψία τοῦτον νομίζεσθαι ἔχεσθαι *H.*

288 *H* 276 τοῖς τοιοῦτοις ὄν χρὴ τῷ τοιοῦτῳ προποσίματι, ὡς φησι Κέλσος, βοηθεῖν. *M* 109 ψρζ' προπόσιμα κωλικῶν. Veg. V 51, 2, minus accurate VI 28, 17.

asari Pontici] ῥέον Ποντικοῦ *HM.* asari restitue Vegetio V 51, 2 ex Corbeiensi (*arasi*). asarum optimum in Ponto nasci tradit Plin. XII 47.

ligustici] λιβυστικοῦ *H.* levistici et lebistici Vegetii libri. cf. Dioscor. III 51 c. adnot. Sprengelii p. 519. Alex. Trall. p. 399 edit. Puschm. Colum. XII 57, 5.

pulei acapni] restitue Vegetio ex Corb. *pulegii campani.* γλήγωνος καθαροῦ *H.*

sane si dolor e. q. s.] desunt in *H.*, habet Veg. V 51, 3.

289 *H* 277 ἄλλο. μέλιτος κοχλιάρια δ' κτλ. *M* 109 ψρη'.

clari mellis] vix recte traditum est. aut, quod Buechelero placuit, scribendum *Clari* (*Flori*?) ut sit cognomen Ἰππιάτρον (cf. 290 item aliud *Emeriti*), aut fortasse *acris*; cf. Cic. in Hortensio apud Non. p. 240 quod alterius ingenium sic ut acetum *Aegyptium, alterius sic acre, ut mel Hymettium dicimus* (fragm. 89 ed. C. F. W. Müller). Plin. nat. hist. XI 38. 39. interpres μέλιτος tantum exhibit.

290 *H* 277 ἄλλο. καππάρεως (ita *P.*, καπέρεως *H.*) — lacuna — φλοῖον κρεμάσας ἐν τῷ καπνῷ ξήρανον, ἔπειτα τρίψας μετὰ οἶνον καὶ πεπέρεως δίδου. *M* 109 ψρθ'. Veg. V 51, 3. V 72.

piperis pro modo] fortasse ex consensu *HPM* *capparis*, quoniam piper in eadem compositione iterum occurrit. cf. tamen Veg. V 51, 3: *praeterea piperis* (vulgo *panis* ante Gesnerum) *aliquantulum et pelliculam de ventre pulli siccata in furno* (an fumo?) *et tritam cum vino dabis*; et V 72: *utrisque remedium est, pelliculam de ventre pulli siccata fumo deterere additisque octo scrupulis piperis e. q. s.*

291 *H* 277 εἰς τὸ ἐπιγνώσκει ἵππον ἐπὶ χόρτον βλαβέντα. πρῶτον μὲν ἄστατον ἔξει τὸ πνεῦμα (leg. τὸ ὄμμα) καὶ διὰ παντὸς παλλόμενον, σαθρὸν τὸ βῆμα. τοῦτον ἐκ γαστροῦ ἢ καὶ ὄμων ἀφαιμάσσει καὶ προπόσιμα οἶνον ἀφρηγμένον δίδου.

κριθῶν δὲ ἀπεχίσθω. κέχρησο δὲ καὶ διουρητικοῖς βοηθήμασι.
M 109 ω'. Veg. V 71.

debrachiolandus] bene Vegetii cod. Corb. debrachi(o)-
landi, vulgo de brachiolis flebotomandi sunt. cf. 6 depecto-
randus, detemporandus.

Cap. XXII. 292 H 168 περί χωνύουτος καὶ κινήσεως οὐράς.
M 103 ψκ'.

commissuram] φυλαττόμενος μὴ ἀρμονίαν ἀποιόψης H.
cf. Veg. VI 1, 1; VI 2, 2.

in proba] hoc est in probatione, ut apud Amm.
Marc. XXI 16, 21 (cf. adn. Valesii) al. ὡς ἐπὶ πλείστον ἐχρηστοί
νομίζονται H.

293 H 168 πρὸς ῥεῦσαι οὐράς. M 91 χιε' et 103 ψκα'.

Cap. XXIII. Cohæret cum cap. XVII. roborosam passionem
Vegetius describit V 23. περί τετάνου καὶ ὀπισθοτόνου Ἀρυστῆς
Hipp. 119, Hierocles 121, Theomnestus 123, Hippocrates 125.

294 H 129 πρὸς τετάνους (τετανιοῦς M) καὶ σπασμοῦς
καὶ πόνους. M 57 τλ'.

carbones sine fumo] Hierocles p. 123 ἐὰν δὲ θερμὴν
(τὴν ἱπποστασίαν) βούλη ποιῆσαι, ἀνθρακας καλῶς προεκεκαυ-
μένους εἰσομόισον. ἐὰν γὰρ καπνὸς γένηται, προσεπιτρίβει τὸ
ζῶον καὶ διαφθείρει. Veg. V 23, 6 ignis iuxta eos fieri con-
suevit sine fumo, ut amplius sudent.

frondem ficulneam] Veg. V 23, 16 plerique adseverant
ficulneas frondes roborosis oportere præberi, quæ natura-
liter calent.

295 M 57 τλα' πρὸ πάντων ἐν τόπῳ θερμῷ στημέτω κτλ.
omittens piper longum. cf. Veg. V 23, 16 et Pelag. 299.

296 H 129 ἄλευρον φρυγίας σίτινον ὕδατι χλιαρῷ κτλ.
M 57 τλβ' ἐὰν τὰ προγεγραμμένα μὴ εὐρεθῇ κτλ.

fabam solidam] κνάμους ἀκεραίους PM (ἀκροτίους H).
infra 365 est φάβα ξηρόν. Veg. V 23, 14 fabas solutas me-
morat; fueritne solidas?

transversis cauteriis] ἐνδιηλλαγμένοις καντήρῳν PM.
cauteriis rectis utitur Veg. I 14, 3.

297 Veg. V 23, 17. pars remedii M 58 τλγ' videtur ἄλειμμα
πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς ψύχος. κηροῦ λ. α', ῥοδίνου ἐλαίου
γδ β', οἶνον παλαιοῦ τὸ ἀρνοῦν (cf. 298). similis est unctio
Optati 273.

298 non integrum videtur.

299 Veg. V 23, 16 (murræ et piper longum ex 295
petivit).

300 M 58 τλδ' προπότισμα πρὸς αὐτό . . . ταῦτα πάντα
λειώσας τῷ οἴνῳ καὶ τῷ ἐλαίῳ μίξας δίδον (inde scripsi
trita).

301 prior pars M 58 τλε' (easdem fere species invenies

M 55 τη'), posterior *M* 58 τλς' — *H* 129 ἔλειμμα πρὸς τὸ αὐτό. δαφνοκόκκων λίτρας β' κτλ. (deest oleum).

Cap. XXXIII. 302 *H* 145 Πελαγονίου πρὸς τοὺς αἷμα ἀποροῦντας ἢ διὰ μυκτῆρων ἀνάγοντας ἢ ἐμοῦντας ἢ ἀπὸ φλεβοτομίας ἐξαίματος γινόμενους. Πελαγονίος Ἀρξυγίῳ (ἄρσιπῳ *HP*) ἰδίῳ χαίρειν. *M* 68 υλγ'. Veg. V 11, 1. 2.

sed hic aut nimio ascensu] tolerabilis brevis; deest aegrotat, patitur, vel ut apud Veg. l. c. passionem contrahit.

urinam sanguinem fecerit] sanguineam Sarchianus dederat sine necessitate; cf. supra *urina sanguis est*.

303 *H* 145 προπόσιμα πρὸς τὰ τοιαῦτα πάθη. προποτίσασαι δὲ πρὸς τὰ τοιαῦτα πάθη τοιοῦτε χρήσῃ· τραγακάνθης οἶνον ἀποβεβρεγμένης γὰρ τὸ ἥμισυ κτλ. *M* 69 υλδ'. cum Pelagonio consentit Veg. V 11, 3.

304 *H* 145 ἄλλο. πρῶτον χυλὸν μετὰ οἶνομέλιτος καὶ ὁσὲ εἰς τὸν λαμόν ἐμβαλλε προσμίσγων καὶ στακτὴν ὀλίγην (om. genestae sucum). *M* 69 υλε'. Veg. V 12. genestam viridem tritam ad abundantiam sanguinis propinat Gargilius cur. boum § 16 (Schneideri edit. Veg. p. 170).

305 *M* 70 υμς' πρὸς τοὺς ἀπὸ μυκτῆρων αἰμορροῦντας. φακίην (h. e. lentem seu lenticulam) καὶ ἐριον ἔλαιον βεβρεγμένον κούσας καὶ τὴν σποδιὰν αὐτῶν βρέξας διὰ καλάμον εἰς τοὺς μυκτῆρας ἐμύσασα. Veg. III 35 chartam et lanam combures ipsamque pulverem per fistulam insufflabis naribus.

306 *M* 99 χπη' Πελαγονίου πρὸς ἀφρῶντα ἵππον. ἐν ἀφρῶντι ἵππος καὶ περὶ τὴν τροφήν ἀήθειαν ὑπομένη, βραδὺν εἰς ὕδωρ ἀποβρέξας σμήχῃ τὸ στόμα. πρόσβαλλε δὲ καὶ φύλλα σχίνου διὰ τὸ εἶσομον.

307 Colum. VI 33, 2. Eumeli nomine *M* 69 υμγ' ὄσιν αἵματος τὴν διὰ ἰνῶν ἴσθησι κολιάνδρον χλωροῦ χυλός. eundem sucum saepius adhibet Veg. III 35. 37. II 26, 27 (cf. *M* 70 υμζ').

308 *H* 145 ἄλλο. αἷμα πρῶτον ἀπὸ τοῦ οὐρανίσκου λάμβανε κτλ. usque καὶ τὰς κριθὰς ὁμοίως κατέβρεχε. ἄλλο (= *M* 69 υλς' πρὸς τοὺς αἷμα ἀφοδεύοντας καὶ τοὺς αἷμα ἀποροῦντας). ἐν αἷμα διὰ τῶν μυκτῆρων φέσῃ κτλ. quibus subiungit *M* 70 υμς' haec: ὕδατι ψυχροτάτῳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπάντησον προσμίξας εἰς τὸ ὕδωρ ἔλατος ὀλίγον. coriandri sucum ex Columellae remedio 307 huc inrepsisse manifestum est. similia Apsyrtus Hipp. 144 (ex hoc Hierocles ibid. et Veg. V 9).

309 *H* 146 ἄλλο. πρὸς τοὺς αἷμα ἐμοῦντας. ἀψίνθιον καὶ ναρδόσταχυν ἐν χαλκίῳ καινῷ μετὰ ὕδατος ἀφεψήσας προπότιζε. *M* 70 υμη'. Veg. V 12 (absinthium Ponticum).

310 311 *H* 42 Πελαγονίου πρὸς φλέβα ὑπὲρ τὸ μέτρον ἀπὸ φλεβοτόμου αἷμα προχέουσιν. ἀφόδευμα αὐτοῦ τοῦ ἵππου ταῖς θεόσσαις φλεβὶν ἐπίθες. εἰ δὲ ἐπιμένει τὸ αἷμα φερόμενον, εὐφρῶς ἐρέας μαλλὸν βρέξας εἰς ἔλαιον τῇ φλεβὶ προσ-

ένεγκαι, ἢ νοῦμον (sic) ξύλινον ποιήσας ἐπὶ τῇ αἰμορροσίῳ φλεβὶ ἐπιτίθει καὶ χρῶ ὡς καλλίστῳ καὶ προχείρῳ βοηθήματι. *M* 34 ροβ'. Veg. V 13: *si sanguis interdum nimis per venam cum percussa fuerit et claudi non potuerit, erumpit, remedium est sterces ipsius animalis superponere fluentibus venis; aut si perseveraverit, urere (uri cod. C.) cauterio subtiliter, ne nervi laedantur. floccum etiam tomenti (ita restitue ex tomenti cod. Corb., competenti Schneid.) oleo tinctum venae admoveo; etiam assem ligneum in vena, qua sanguis profluit, ponis et ligas. prassens est remedium.* igitur ne ex hoc quidem quid lateat in eo quod traditur *osticinum*, conici potest. primum hariolatus eram *os hircinum*, *os caninum*, sed conteri possunt alia ducenta. iam vero monente Buechelero *osticinum* retinui, ut sit aliquid ex genere ustorum. hoc tamen dubium est utrum simplex sit vocabulum (*ouro*, hinc *ostigo* Colum. VII 7, 21, *osticinum* Isidor. Etym. XIX 28, 8; scripsit de his Buechelerus in Woelfflini Archivo II p. 607) an compositum ex *osti* et nom. *cinus* (*cinus cini* pro *cinis cineris* Gloss. Philox. s. v. Cyrillus s. v. τέφρα testesque alii). tenendum autem *ustae* nomen fuisse etiam generi cuidam cerussae aut massae latericiae (*pulverem lateris vetustiore* Pelagonius 398 adhibet); huiusmodi aliquid conteri et apponi in plagam iubetur.

sterces ipsius equi fluentibus venis admoveo] cf. 43 *sterces ipsius iumentis fluentibus venis admotum fascis obligetur.*

Cap. XXV. 312 cf. *M* 39 σις' (ἐλκῶν καθαριτικά) . . . ἢ καὶ ὁρόβον ἔλευρον ἢ τιθύμαλλον νόψας . . . , sed integrum fere legitur in Eumeli capite πρὸς ἕλλη διάφορα *M* 46 σμη' εἰ δὲ ὄνπαρόν τὸ ἕλκος ἐρεθίη, τιθύμαλλον μετὰ μέλιτος καὶ νίτρον καὶ σταφίδος καὶ ἄλευρον ὁροβίνον λειώσας ἐπίθες.

313 *M* 47 σν' περὶ τῶν ἐν τοῖς τραύμασι τριγῶν καὶ περὶ λύσσης βοῶν, Eumeli ut videtur. in calce adduntur haec: τὸ αὐτὸ δὲ καὶ βοῶσιν ἐπὶ λύσσης δοκιμαζομένοις χρήσιμον.

314 unguis] an *inunguis*? excidisse autem potest verbum quale est *teris* vel *misces*. cf. 312.

316 *H* 42 Πελαγονίον πρὸς παντοίαν φλεγμονήν. *M* 33 ὄνξ'. ἔλαιον Σπανόν Galenus laudat passim, saepe alii adhibent veluti Cassius Felix (cf. p. 254 edit. Val. Rose). infra in fragmento dubio 478 ἔλαιον Ἰσπάνιον redit.

317 Chironium ulcus quid sit Celsus V 25, 5 exponit. cf. Ps. Apul. herb. 9, 1 *ad ulcera chironia*, 23 *ad vulnera chironia*. Theod. Priscian. I 22 p. 89 ed. Bernhold.

318 319 *H* 286 Πελαγονίον κατασκευὴ μαλάγματος et πρὸς κατάκλιμα. *M* 113 ἀνα'. ὠνβ'. cf. 326, ubi terna habes singularum specierum pondera.

320 *H* 286 ἕλλη κατασκευὴ ἀλείμματος. *M* 113 ὠνγ'.

iunipiri nigri] ξιζόφου μέλανος κεκαθαμένον H. ad-
dendumne purgati?

321 H 286 μάλαγμα πρὸς νεύρων πόρους. κηροῦ λίτραν α',
μυελὸν ἑλαφείον γδ ξξ, σμόρνης γδ γ', καὶ τοῦ ξηροῦ ἀντίης
κοχλιάρια β'. ταῦτα μίξας καὶ ἐψησας χρῶ. M 114 ωνς'.

322 H 233 ἄλλο Πελαγονίου. λιθαργύρον λίτραν μίαν κτλ.
omittens nitram et misy. M 121 Δξ' Πελαγονίου καυστικὸν
θερόν. cf. ad 177.

323 H 293 κατασκευὴ φαρμάκου. πίσεως ξηρᾶς, ὀητίνης
πιτυίνης κτλ. multa desunt, post θεῖον ἀπόρον inseritur μάν-
νης κρόνον. M 120 Δμς'.

scabialis] parum probabile quod De Vit in Forcellinii
lex. s. v. comminiscitur scabiālem esse resinam ad scabiem
pertinentem vel scabiei medentem, cum hoc loco de scabiē
non agatur. interpres tacet. Georges lex. VII. edit. resinam
rasam intellegit (a scabendo) sed dicitur potius, ut monuit
Buechelerus, scabialis resina ex scabiē arborum orta, qui est
notus morbus olearum, ficorum al., apud Plin. n. h. XVII 223.
225 (cf. XXXI 33), ψόρα apud Theophrastum (cf. J. G. Schneideri
adn. ad Theophr. hist. plant. IV 14 p. 393 sq.); parum differt
asclosa 384, id est rescissa cum astulis (v. adn.). duobus autem
locis Veg. similem commemorat V 53, 2, ubi Schneiderus Cor-
beiensem secutus recepit cavealis (cabialis vulgo, cabulem Go-
thanus), idem VI 14, 1 (cabialis vel abiales vel abietis libri).
cadialis Cael. Aurel. chron. II 7 (p. 385 Amman).

326 idem fere est 318.

327 lemma fuerit <compositio> pastilli, cf. 94. 401. ipsi
pastilli in remedio non memorantur.

crocomagmae] aut ita aut croci mannae. pondus ex
aliorum consensu addidi.

turbisci] turbiscum Graecis esse κρόνον Κνίδιον Cassius
Felix docet c. 76 (p. 184 Rose). cf. Plin. XXXIII 88. Isidor.
Etymol. XVII 7, 56. Rosius in indice edit. Cass. Felicis
p. 208 seq. Corp. glossar. III 538, 11; 595, 60; 629, 57.

328 M 52 σπῆ' πρὸς παντοῖον ἔλκος. σμόρνης γδ ε', μέ-
λιτος κνάθους β', ἀψινθίου τὸ ἀροῖον λείωσον. ἐψησον δὲ
ἔλαιον καὶ κηρὸν, ἔασον ψυγῆραι τὸ ἀψίνθιον καὶ ἐπίπασον.
πάντα δὲ ἐν ταύτῳ φηράσας ἐπὶ δάκτους ἐπιπλάσας ἀπόθου ἐπὶ
(trad. ἐτι) ἡμέρας γ' τοῦτω καὶ τῷ πόρω καὶ τῇ φλεγμονῇ, πάντῃ
γὰρ ἔστιν ἀληθές.

329 330 H 290 ἀνακόλλημα πρὸς ἀροῖους καὶ σκέλη καὶ
ὕδατιδας et ἀνακόλλημα πρὸς ἀροῖους κρόνον, λιβάνον, ἄλεθρον
κτλ. pro μίκτου scribe μίλτου, cf. Eichenfeld Annal. Vindob. 44
p. 148. M 116 ωρβ'. ωργ'.

331 332 H 286 ἀνακόλλημα ψυχτικόν. κρόνον γδ ξξ κτλ.

(omittens mentam) et ibid. ἀνακόλλημα πρὸς ἀρμούς ἱππων καὶ ψόας. σπειδάλεως γράμματα δύο κτλ. M 114 ἀνδ'. ἀνε'.

333 cf. 345. Pelagonium usum esse puto remedio quod plenius extat in M 44 ολε' auctoris nomine non adscripto ita: λιπαρὰ σύνθεσις. ψιμίθιον καὶ λιθαργύρον ἴσον ἑκατέρου βαλῶν εἰς θυϊαν τὴν λιθαργύρον καὶ προλεάνας, εἶτα τὸ ψιμίθιον, καὶ τρίψας ἐπιχέειν παρεμβάλων ἐν παρ' ἐν ἔλαιον καὶ οἶνον (παρὲν, ἔλαιον καὶ οἶνον cod. Londin.) τὸ ἀρμόθιν πρὸς τὴν χρῆσιν. ἔστω δὲ ὁ οἶνος λευκὸς καὶ εὐώδης καὶ τὸ ἔλαιον καλόν. ἔστι δὲ ἀγαθὴ πρὸς πάντα τὰ τετράποδα. τὰ κοῖλα τῶν ἐλλῶν ἀνάγει ἔμμοτος (ἐν μόνῳ cod. Lond.) ἐπιτιθεμένη καὶ τὰ θνπαρὰ δὲ ἀνακαθαίρει καὶ τὰ καθαρὰ δὲ συνάγει. μάλιστα δὲ τὰ ἐν τοῖς τραχήλοις τῶν ὑποξυγίων ἀπάντων καὶ τὰ κατακεκαυμένα ἀπουλοῖ. ποιεῖ δὲ καὶ ἐπ' ἀνθρώπων καλῶς πρὸς παρατριβὰς καὶ ἀποτριβὰς καὶ ἐξανθήματα καὶ τὰ ἐνικμα ἔλλη καὶ λειπόσαρκα καὶ ψιλώματα ἔμμοτος χρωμένη (ἐν μόνῳ χρωμένη cod. L.) καὶ πρὸς κατακαυμάτα. quae secuntur eiusdem auctoris (Eumeli?) sunt.

334 cf. 333. M 45 ολη' πρὸς κατακαυμά(τα) τῶν μολόπων (in capitem indice πρὸς κατακαυμάτα τῶν ὁμοπλατῶν). χαλιῶθ ἐνθὸς ἐν δξει ἐφθῶ πάχος ἔχοντι μέλιτος τρίβε.

quamdiu spissum videris] supplevi ad 224 quamdiu in modum pultis spissum videris. iam vero magis placet quod Buechelerus mihi proposuit quamdiu spisset, teris, ut spisset sit intransitivum. certe hoc simplicius est quam spissum fuerit, teris (cf. 450).

aeruginem Campanam] aes Campanum Plin. XXXIV 95 laudat.

335 cf. 333. 334. M 45 ολη' πρὸς τὰ θνπαρὰ ἔλλη καὶ νομᾶς ἔχοντα. ἄριστον βοήθημα στυπτηρίαν φορῆμην καὶ μέλι ἐψῶν χρῆσο ἔμμοτον. ὁσάντως καὶ ἐπ' ἀνθρώπων χρῆσο. ἔψει δὲ μαλακῶ πρὸς ἀναβαίνει γὰρ ταχύ.

pataginant] h. e. latius atque altius serpunt sive exulcerantur (νομᾶς ἔχοντα). verbum hic primum quod videam legitur. cf. Paulus ex Festo p. 221 s. v. patagus. Macrobr. Sat. V 19, 12. Placidi gloss. p. 75 (Deuerling): pataginem, cum propter pituitam non facile labra moventur (Papias similiter). vide quae de patago, patagine disputat Gustavus Loewe, Prodrum. corp. gloss. Lat. p. 287.

imponis et cum] an imponis sed cum?

336 H 293 Πελαγονίον ἐμπλαστρὸς ἢ χλωρά (deest oleum Cyprinum). M 120 Σμδ'. brevius Veg. VI 28, 24.

337 Videtur fuisse M 147 ἀρρ' διαφορητικὴ σκληρίων καὶ οἰδημάτων, quod periit. Veg. VI 28, 26 fomentum ad tumores sive ad duritiam quamlibet sic facies: hibiscum ex vino decoctum conteris cum acungia et sic uteris. sin minus, herbam

Sabinam conteris et ex rosaceo concoquis et sic uteris usque ad sanitatem.

338 *H 293* ἄλλη κατασκευὴ ἐμπλάστρου. νίτρον, γαλκοῦ κεκανυμένου, ἄξονγγίον ἀνὰ λίτρας β', ἀσφάλτου Ἰουδαϊκῆς λίτρας γ', γαλκάνθης, σιλφίου ἀνὰ λίτρας μιᾶς. *M 120* Δμε'. cf. adn. 194.

339 *H 294* ἄλλη ἐμπλαστρος. omittit bitumen, sed addit post γαλβάνης — *galbani Eichenfeld Annal. Vindob. 44 p. 148* Pelagonio restitui voluit, fortasse recte — κηροῦ (ἀνὰ γῶ ξξ). *M 120* Δμζ'.

340 *H 294* ἄλλη σύνθεσις ἐμπλάστρου. καθμίας, ἀσφάλτου Ἰουδαϊκῆς, γαλκοῦ κεκανυμένου, γαλκάνθης, νίτρον καὶ ἄξονγγίον omissis reliquis. *M 120* Δμη'. similis est Ἀψύρτου ἐμπλαστρου περὶ σφυρῶν Hipp. p. 290. numerum inclusi, cum quid exciderit, si quid excidit, statui nequeat idemque singularum specierum pondus fuisse veri sit simile. cf. adn. 194.

342 Veg. VI 28, 15 *traumaticum sic facies: chalcitidis pond. I, misy pond. I semis, aeruginis unciam I, stercoris columbini pond. I, adarcis uncias III et scrupulos III.* num pro *adarcis* scribendum sit *acetis acris* inserendumque *mellis* quaeritur.

343 *M 53* σπθ' τραυματικῆ εἴσομος. pro eo quod traditur *σιδίων* ξηρῶν legendum videtur ἰῶν ξηρῶν.

344 *M 53* σζ' κατασκευὴ ξηροῦ. pro χόρτου κεκανυμένου debuit esse γάρτης κεκανυμένης. altera σποδίου compositio *M 52* σςζ'.

345 346 cf. 333. Veg. VI 28, 13 seq. 346 est *H 304* Πελαγονίου κατασκευὴ λιπαρᾶς. λιθάργυρον, ψιμμύθιον, λίβανον ἀρόρενα ἐπίσης λαβῶν τριῶν καὶ προσβαλῶν κρόκου, ἐλαίου, μέλιτος τὸ ἀρῶν γρῶ.

Cap. XXVI. Priora debet Apsyrto Hipp. p. 186 sq. (inde Hierocles p. 187). Geopon. XVI cap. 18 Pelagonio tribuitur perperam.

347 Veg. V 70, 1: *scabies iumentis deformitatem et passionem et interdum periculum generat. contagiosa namque est et transit in plures. cui nascenti medicamentis non oportet occurri (sic cod. Corb.), ne praecclusa cute in visceribus residens conuertatur in morbum e. q. s.*

scabiaverit] Corp. gloss. II p. 481 *ψωριῶ scabio*.

348 Apsyrus: ὕξος δριμύτατον καὶ γλοῖον παιδικόν καὶ κεδρέαν ἀναξέσας ἐν ταύτῳ ξυλοσπόγγιον ποιήσας θερμῶς κατάχρη. Veg. V 70, 3 omittit γλοῖον παιδικόν, quod Ruellius vertit *strigmentum puerile*.

349 Apsyrus: ἐνεργεῖ δὲ καὶ τοῦτο· θείον καὶ ἀσφάλτου, ἐκάστον τὸ ἴσον τρίψας, ἐλαίου ἐπιχέας ψυχρὸν κατάχρη καὶ στηκῆτω ἐν τῷ ἡλίῳ. Veg. V 70, 3 exhibens, ut est in *B*, *perungues in sole*.

350 Apsyrus: ἄριστον δὲ καὶ τοῦτο· στέαρ χοίρειον καὶ πίσσαν καὶ κηρὸν, ἴσον ἐκάστον τήξας καὶ θεῶν τριῖνας μίξον καὶ ἔλαιον ἐπιχέας θερμὸν ἐνάλειψε.

inlinas vel perungis] duplicem codicis *R* lectionem ex duobus codicibus conflata puto altera utra sufficiente. cf. *Mus. Rhen.* 46 p. 374.

351 Veg. V 70, 4 apud quem deest cera. cf. *M* 54 τβ'.

352 deest in *B* facileque omitti potuit, cum eadem fere species sint atque remedii praecedentis, neque Vegetini videtur legisse.

353 *H* 191 οἶνον παλαιοῦ τρυγῶς γράμμα α' κτλ. *M* 54 τγ'. Veg. V 70, 4 (scrib. *suilli* pro *ovilli*).

354 Veg. V 70, 4: bituminis pondus duo, sulphuris vini selibram, cerae libram, mannae turis selibram commisceas in oleo, in quo prius fasciculus anchusae decoctus est et perungis in sole.

355 *M* 54 τδ' κριθὴν τὴν ἐν ἀλάτῃ φρομένην S.5' (sic), ἀκάνθην ἀλίνας καὶ ἐπιβαλὼν ἔλαιον Κυπρίνου τὸ ἀρκοῦν καὶ χλιάνας σύγγριε ἡλίον θερμοῦ ὄντος.

356 *M* 54 τε' βατράχου ἐψήσας εἰς ὕδωρ ἀνάβαλε (ὑδατι λαβῶν codd. Cant. et Lond.) αὐτῶν τὸν ἰχώρα καὶ πρόσμιξον ἔλαιον τὸ ἀρκοῦν καὶ συνεψήσας (ἐψησας Cant. et Lond.) χρῶ. Veg. V 70, 5.

357 **358** Veg. V 70, 5 (ex Corbeiensi restitue *canāido*).

359 Colum. VI 32, 2 (cf. *H* 191 ἢ ψόρα πολλάκις, εἰ μὴ βοηθείας τόχοι, θάνατον ἀπεργάζεται κτλ.) praecipue tamen huic noxae salutaris est adeps marini vituli, sed si iam inveteraverit, vehementioribus opus est remediis e. q. s. versionem Pelagoniani argumenti exhibent praeter *M* 54 τς' codices Cantabrigiensis et Londiniensis, in quibus Ἡροδότου nomen auctoris adscriptum est. cf. adnot. 360.

adeps vituli marini] στέαρ πρόσαγε φόκειον bene Cant. et Lond. (σκόρφοιον *M*).

bitumen cum sulphure et atroci pice liquida] Columella: bitumen et sulphur et veratrum pici liquidae axungiaeque veteri commixta pari pondere incoquantur. iam Schneidero veratrum adeo non placuit ut proponeret et sulphur vivum. requiritur autem, si fidem habemus interpreti (ἄσφαλτον, θέαφον, ὄξος, πίσσαν ὄγραν, ἀξονγγίαν παλαιάν *M*, ἄσφαλτον ὄν καὶ θεῖον καὶ ὄξος Cant. Lond., ἄσφαλτον μετὰ θεῖον καὶ πίσσης ὄγρας καὶ ἀξονγγίον παλαιοῦ *H* 192), acetum, ut Pelagonio vindicare possimus cum sulphure et aceto (*acri*?) et pice liquida e. q. s.

360 Veg. V 70, 6 si vetustate scabies occalluit (obcalluerit Corb.), prius abradenda (eradenda Corb.) ferro vel testis ad vivum est, insuper humano lotio cum aqua marina vel salsa

mixto confricanda (perfricanda Corb.) est. post sulphuris, bituminis, picis liquidae, axungiae veteris, sevi caprini, cereae, aluminis scissi singulas libras contundis, misces et decoquis et sic animal perungis in sole. coniunxit igitur cum superiore remedio, unde petivit bitumen et axungiam.

361 Veg. V 70, 7 *folia rhododaphnes cum oleo vetere decoques, addita pice liquida et aceto et cera. certum est de experimento remedium.*

362 Eumeli est Hipp. 189 (= M 53 σζζ') φρόνον σφάξας μετὰ οἶνον καὶ ὕδατος ἐν γαλκίῳ ἔψησον καὶ τῷ ἀποξέμῳ αὐτοῦ ἦτοι τῷ ἰχθῶρι ἐνάλειψε (cf. supra 356), ἢ πίσση μετὰ μέλιτος καὶ θείου ἀπύρον καὶ ἔλαιον παλαιοῦ τρογῶς καὶ προβατείας κόπρον (olei faeces et stercus suillum in 353) ἀνὰ τρίχα ἀπότριψε, ἢ ἄσφαλτον καὶ κεδρέαν μετὰ λιβάνου ἀλέθρον καὶ ἀριστολογείας καὶ νίτρον ἀνὰ γδ β', ἢ (inserendumne vel?) πίσσης ἄγρᾶς γδ ἕξ, ἔλαιον ξέ. β' μετὰ ὄξους ξέ. ἐνός ἡμίσεως καθέψησας τὸ αὐτὸ ποιεῖ, πρότερον τὸ δέγμα ψήματα ἢ ὄστράκιον ἀναδείρας καὶ ἐτραχόννας, ἢ καλάμους καθύσας λαβῶν πρὸ τοῦ τερρωθῆναι καὶ κόψας καὶ σείσας κοκίνῳ λεπτῷ καὶ μίξας ἔλαιον ἀνὰ τρίχα κατὰχρη. adduntur alia.

contraque pilum iumentum unguis] cf. Veg. V 70, 7 *memineris tamen in omni unctione contra pilum iumentum in sole diutissime confricandum.*

Cap. XXVII. **363** H 277 πρὸς ληθαργικούς· ἐσήμανάς μοι τοὺς ἵππους σον βαρντάτω κατέχεσθαι νοσήματι κτλ. M 109 ωα'. cf. Veg. V 47, 1: *lethargici quoque iumentis ista sunt signa. iacebit semper et dormiet nec cibum appetet neque potum; cum excitatum fuerit, continuo aggravatur et se proicit et macescit . . . quod hac ratione curabis. substernito in stabulo ubi stratum cubet . . . § 6 lethargicum animal frequenti excitatione prohibendum constat a somno. assidua quoque iniungenda est deambulatio, si ante omnes pedes eius miseris in fomentum (ambulatio, si ante omnes pedes miseris iumentum Corb.). nam furfures sale et aceto permisces et calentes unguis imponis (adpones Corb.). farinam quoque triticeam cum tritis salibus et poscae sextario uno faucibus infundes (προποτιζέσθω δὲ καὶ πόμα δεχόμενον πίτυρα στίνα καὶ ἄλας μετὰ ὄξυκράτου ξέ. β' H).*

si ante quattuor pedes (in) fomentum — miseris] *expectes si ante (in) IIII pedes fomentum — miseris, sed obstat Vegetii lectio (συμβάλλεται δὲ καὶ τὸ συνεχέστερον ἀναπατεῖν καὶ τοὺς τέσσαρας πόδας ὄξει καὶ πιτύροις θερμοῖς ἀποτριβεσθαι H).*

364 H 277 ἄλλο. ἀρτεμισίας βοτάνης ἄνθος κόψας μετὰ ἔλαιον καὶ ὀλίγης στακτῆς δίδον διὰ κέρατος. M 109 ωβ'. Veg. V 47, 4 *herbam Artemisiam contusam et cribratam dabis*

cum lixivii sextario et olei cyathis duobus per triduum, quarta die intermittes, V 47, 7 herbam Artemisiam tunsam cum oleo et modico lixivio dabis ad cornu.

365 H 277 ἄλλο προπότισμα πρὸς ληθαργικούς. πρὸ πάντων τοὺς ληθαργικούς κριθῶν ἀπέχεσθαι πολεῖ κτλ. M 109 ωγ' ἄλλο προπότισμα πρ. ληθ. Veg. V 47, 7. 8. omnes Optati nomen ut supra Flori tacent.

a cori Pontici] vulgatam afronitri Veget. V 47, 8 Schneiderus ex H correxit in rhei Pontici, sed recte Corbeiensis acori Pontici, idem deinceps calami Syriatici unc. III cum Gothano (καλάμον ἀρωματικοῦ H).

spicae nardi Indicae <— V>] omittit H. uncias quinque posui propter quinas calami Syriatici et capparidis radices uncias; apud Vegetium vulgo binae sunt.

diligentia elimetur] cf. supra 54 usque cum dolor elimetur; Veg. assidue flagello excitandum aut voce, ut vitium timore deponat.

Cap. XXVIII. Lemma ex capitum indice explevi.

366 H 278 ἄλλο προπότισμα παντὶ καιρῷ ἀναγκαῖον. ξηρίον κατασκευάσας ἀπὸ τῶν ὑποτεταγμένων εἰδῶν, ὅπερ ἐστὶ πάντων ὁμοῦ λυσιτελέστερον· γεντιανῆς κτλ. quae desunt addit M 109 ωδ' εἰ δὲ τὰ ζῶα πυρέττοι, εἰς ὕδωρ ἀφέψησον τὴν δίζαν τῆς ὀξυσχοίον προσβάλλον καὶ σέλιον καὶ μελίμρατον μᾶλλον ἐθρῖσσεσθαι καὶ οὕτως κοιλίαιον α' τοῦ ξηρίου βαλὼν προπότιζε ἐπὶ ἡμέρας γ' κτλ. est pulvis todiaepente, cf. supra 5. Veg. VI 8, 8 sq. diaepente est ut supra retulimus (I 10, 6, II 36, 1) necessarium plurimis causis ac morbis e. q. s. usque idem pulvis si ultra cochlearium cum sextario vini veteris et olei viridis hemina detur, animal a quibuslibet venenis vel serpentum aut bestiarum morsibus liberat. excidit, ut ex B (mac. . . vel mag. . .) et M (καὶ χρῶ ὡς μεγαλοφρεστάτῳ βοηθήματι) efficitur, clausula quae solet esse certissimum est remedium. cogitare possis magnificum est medicamentum, cum quartae litterae I vestigium in codice appareat.

367 H 278 προπότισμα τὸ παρὰ Ῥωμαίοις κονδριγάριον καλούμενον. τραγκιάνθης γδ α' κτλ. M 109 ωε'.

cymini] scripsi pro (h)ormini, cum cuminum redeat in iis quae secuntur potionibus. interpres omisit.

murrae] hoc loco omittit H, sed infra inserit μυρτοκόκκων. folii] i. e. malabathri (Dioscor. I 11. Cass. Felix, index Rosii p. 236. Isidor. Etym. XVII 9, 2). nota tamen infra 369 et folium et malabathrum in eadem compositione commemorari.

sertulae Campanae] sive sertae Campanae (μελιλότου H). Plin. XXI 53 melilotum quod sertulam Campanam vocamus. Dioscor. III 41.

- 368 H 279 πόμα κολλώδες. σμύρνης γδ β' κτλ. M 110 ωξ'.
- 369 H 304 ξηρόν τεθρόπικον. exciderunt nonnulla. pro
μαλέματος scribendum videtur μαλαβάθρον, pro σκορόδον
scribe σκορόδον. M 147 αρρα' periit.
crocomagmae] eadem corruptela 327. 371. cf. 370.
- 370 H 279 προπότισμα χειμερινόν. κρόνον, κόστων κτλ.
M 110 ωγ'. Veg. VI 28, 30, qui caricis XXV substituit hys-
sopi fascem.
croci mannae] an crocomagmae cum Vegetio? μέννης HP.
catulum brevem] σιδάκια μικρόν. cf. 17 cum adnot.
- 371 Veg. VI 28, 31 emendandus ad Riccardianum ex-
emplar.
porclacae] dubitanter retinui formam vulgarem rede-
ntem in 374, cum supra 40 scriptum sit portulacae, ubi
corrigas quaeso mendum typographi. cf. Loewe, Glossae no-
minum p. 124. item in Marcelli Emp. codice XII 44. XX 39
porclaca scribitur.
- 372 infra (396) redit suo loco.
- 373 H 278 προπότισμα καιρώ παντι επιτήδειον. desunt
nonnulla. M 110 ως'. paullo aliter Veg. II 32.
spicae Celticae —, folii —] spicae Celticae folia
Vegetius.
- 374 H 279 προπότισμα θερινόν. κρόνον γδ α' κτλ.
M 110 ωη'. Veg. II 29, 1.
porrum virginem] πράσον κεφαλήν HP, fasciculum
viridis porri Vegetius. cf. Marcell. Emp. 9, 2 porros virgines
id est non plantatos. apud eundem habes canem virginem 34, 53,
chartam virginem 23, 76. cf. equa virgo apud Plin., virgine porca
apud Martialem, sim. saepius.
porclacae sucum] θριδάκος χυλοῦ ὀλίγον H h. e. lac-
tuae sucum. cf. adn. 371.
- 375 H 279 προπότισμα ἐπι χλόης (ita M, ἐπιχλόης H).
M 110 ωθ'. herbacium nomen potionis puto esse dictae for-
tasse a colore herbido. idem nomen collyrii est in sigillo
Natalinii Victorini medici ocularii (Grotefend, Philol. XXV p. 156;
id. Die Stempel der röm. Augenärzte n. 75; CIL III 6118), quod
aliter adhuc viri docti interpretati sunt.
- 376 Similis est ἐγγυματισμός ἀρωματικός H 271 (= M
108 ψξγ').
- 377 H 271 ἐγγυματισμός ἐπι χλόης (χολής?). οἶνον Ἰταλικὸν
ξέ. γ', ἐλαιον ξέ. γ', μέλιτος Ἰταλικοῦ ξέ. α', ὠά ιβ', πεπέρεως
γδ α'. M 108 ψξδ' ἐγγυματισμός πρὸς χλόην (χολήν?).
ad cholera] non choleram; cf. Seren. Sammon. 289 cho-
lerum (in tit. XVI tussi et cholericibus medendis, Baehrens poet.
lat. min. III p. 120). item saepissime apud Marcell. Emp. (vide
ind. p. 392 edit. Helmreich) aliosque. cf. Ducangii lex. s. v. coleres.

378 H 279 προπότισμα χειμερινόν ἀπλοῦν. M 110 ωι'. non multum differt Apsyrti θερμαντικὸς ἐγγυματισμὸς H 271 (= M 107 ψξά'). Veg. II 30 addens alia.

379 H 279 προπότισμα ποιῶν εἰς πάντα, extrema sic: γάλακτος ὄνειον ξέ. Ξνα. μίξας ταῦτα προπότιζε συνεχῶς. M 110 ωια'. cf. Apsyrti ἐγγυματισμὸς διὰ χυλῶν Hipp. 271 (= M 107 ψξβ').

380 H 279 προπότισμα ἀναψυκτικόν. οἶνον παλαιοῦ ξέ. Ξνα, ἐλαίον πρωτείου ξέ. Ξξ (leg. γδ Ξξ), σταφυλῆς ὄσας βοδίνε, ὕδατος ψυχροῦ τὸ ἀρκοῦν. interpres in suo exemplari una videtur legisse, non οσα (cf. 378). M 110 ωιβ'. similis est Apsyrti λιτὸς ἐγγυματισμὸς Hipp. 271 (= M 107 ψξ'), diversa potio refrigeratoria Vegetii II 29, 2.

381 H 280 ἄλλο ἀναψυκτικόν. M 110 ωιδ'.

382 383 H 79 ἄλλο προπότισμα. ἀβροτόνον γδ ε', ὄσων Κρητικῶν τὸ ἴσον, ὀπίον ὀβολὸν Ξνα — lacuna — κόσταν γδ β', ναρδοστάχνος γδ β', ὀποπένας (dele ὀπο) ῥέξης γδ μίαν, πασίλον κεκαυμένον (sic, h. e. pastilli combusti, male conflata duo remedia) γδ ε' (γδ ες' P), κινναμῶμον γδ α', σμύρνης γδ β', λιβάνου ἄββερος, πεπέρεως λευκοῦ, σχοίνου ἀνθους ἀνά γδ β', πεπέρεως μέλανος γδ α', κασίης γδ β', καρδαμῶμον γδ ε' (γδ ε' P), καστορίον γδ ε' (γδ ε' P), μέλιτος πρωτείου λίτρας ε', κρόνον γδ β'. M 80 φηγ'.

p. X assis] h. e. pondo denarii unius et semis ut videtur (cf. ἄσσάριον τοῦ ἀργύρου, Hultsch Metrol. scr. I 304, 18).

[limniadis] Homittit. incertum num sit λιμνία Dioscoridis V 118 (Galen. XII p. 169 sq. K.). λιμνίαν inveni in compositione ad tussim extante in cod. P f. 84: ἄλλο (praecedat Ἀσθηματικὴ πρὸς βήχα). Ἀνίλον Ἰνδικῶν γδ δ', ναρδοστάχνος γδ δ', σμύρνης, στόρακος, κρόκον, πεπέρεως λευκοῦ, ἀμῶμον βότρυος, πεπέρεως μακροῦ ἀνά γδ ε', κινναμῶμον γδ α', πάνας γδ α', ἀρόρον γδ β', μέλιτος γδ β', σελίνου σπέρματος γδ α', κασίης διαφρητικῆς γδ β', λιβάνου ἀρρενικοῦ, καλάμον ἀρωματικοῦ, νάρδου Κελτικῆς ἀνά γδ γ', ῥόδων ξηρῶν λίτραν, ἀνήσον, πετροσελίον ἀνά ξέστην Ξνα, κροκομάγατος λίτραν μίαν καὶ λιμνίας γδ δ'. (= H 73 νξγ'). lempnias idem quod auripigmentum dicitur in glossario 'Sinonima Bartholomei' Anecd. Oxon. I 1 p. 27; cf. gloss. 'Alphita' Anecd. Oxon. I 2 p. 96 lempnias i. e. arsenicum vel auripigmentum, sed lempnia frigidus terra est sigillata, licet quidam exponunt lempnia frigidus pro auripigmento. Corp. gloss. III p. 566, 65. certe tenendum illud limniadis (Λημνιάδος, λιμνιάδος), sive dicitur terrae rubrae genus, sive herbae (cf. limnice Ps. Apul. herb. 78, limnesion ibid. 35; λιμνάτις, λιμναῖος sim. Corp. gloss. III p. 567, 33; p. 568, 6.)

384 H 295 Πελαγονίου ἄλειμμα θερμοαντικόν. M 123 Δπε'.
cf. 386.

resinae asclosae] hoc est astulosae, ut porclaca pro portulaca, cf. Marcell. Emp. 36, 73 (p. 381 ed. Helmreich, astlosae edit. Cornarii) et Veg. VI 14, 5 (unus codex resinae asturosae). eadem redit 386. cf. Plin. nat. hist. XVI 54 namque flos crudus resinae cum multa astula tenui brevique avulsus e. q. s. cf. adnot. 323.

386 H 280 ἄλλο θερμοαντικόν. δηλῆνης Κολοφωνίας γδ δ', ἑσώπον γδ β' κτλ. . . οὐδὲν δὲ οὕτως χειμῶνος ὥρα φυλάττει ἀβλαβῆ τὰ ζῶα ὡς τὸ συνεγέστερον διὰ κέρματος κονδύτων λαμβάνειν. M 110 ωιέ'. cf. 384.

387 388 H 304 περὶ λαχανισμοῦ. ἐὰν χειμῶνος ὥρα λαχάνισαι θέλῃς ζῶον, πρὸ μιᾶς ἡμέρας ἔψησον ἐπιμελῶς τὸ λάχανον καὶ ποίει ὡς κολλήρας βαλῶν ἔλαιον καὶ ἄλας λελειωμένον καὶ πετροσίμιον καὶ κόμιον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. τῇ δὲ ἑξῆς ἔτηροτέραν τὴν ἔρτυσιν ποίει ἀξογγίον προστιθεὶς καὶ δίδου. H 305 περὶ ἀξογγιασμοῦ. κάλλιστον βοήθημα χειμῶνος ὥρα διδόναι τῷ ζῳῷ πρὸς τὰ ἐντὸς ἐπιγεγόμενα πάθη ἀξογγίον μετὰ πύσσης ἄγρᾶς καὶ ἔλαιον. θερείας δὲ ἀξογγίον μετὰ μέλιτος καὶ βουτύρον καὶ πρᾶσον καὶ ἔλαιον ῥοδίον. τοῦτο δὲ πολλὰκις λαμβανέτω τὸ ζῶον. M 147 αρρβ'. αρργ' perierunt.

390 H 305 κατασκευὴ τεθρίσκου τοῦ λεγομένου κονδρυγαρίου. M 147 αρρδ' periit. Veg. VI 13, 3; ad Pelagonii verba proxime accedit codex Corbeiensis, qui solus habet xylocinnamum, menum (μῆον Dioscor. I 3) casiamque (praeter casiam nigram) in alio] h. e. in altero codice scriptum erat calamī Syriaci, asarī Pontici, gentianae, in altero camistri, laseris Pontici, gentianae, utrum verius sit statui nequit, cum illud Vegetius legisse videatur (calamī Syriaci Corb.), hoc interpres Graecus (καλαμίνθης, λασάρον Ποντικοῦ, γεντιανῆς), ita ut quod traditur camistri fuisse crediderim mentastri (cf. Ps. Apul. herb. 90 Graeci calaminthen . . . Latini mentastrum vocant). additamenta Vegetii spreui. cf. Mus. Rhen. 46 p. 375.

391 H 178 Πελαγονίου κατασκευὴ ἀρτηριακοῦ· σμύρνης τραγίτιδος γδ δ', κρόκου, σχολίνου ἄνθος ἀνά γδ δ' κτλ. crocum deest in Latinis codicibus. M 145 αρρζ'.

folii, nardi] an folii nardi ut 393? cf. 114 folii nardini. 392 H 178 ἄλλο. σμύρνης γδ ι', πεπύρεως γδ γ' κτλ. M 145 αρρη', in H nasturcium non memoratur.

arida contundes] ut 393 arida contundes et cernes. τὰ τμητὰ ἐψήσας ἐπίβαλλε τὰ ξηρὰ, προσμίσγων μέλι H.

393 H 178 ἄλλο. σμύρνης γδ γ', κινναμόμου γδ ας' κτλ. M 145 αρρηθ'.

uvae hammoniacae] vix recte. ἀμμωνιακοῦ HP. subest potius uva amomi quam laudat Plinius XII 48, aut gutta ham-

moniacae. e codice *B* Eichenfeld primum ediderat *quae*, iterum (Annal. Vindob. 44 p. 159) *uuae*, hoc recte. quod exaraverat scriba codicis *R uue*, ita correxit Politianus *uue*; *passae* quod ille scripserat quodque in editione Sarchianii extat, Politianus deleuit. ea quae uncis circumclusi ex 394 in Riccardianum inrepperunt.

394 *H* 181 ἄλλο πρὸς πάντα τὰ ἐντὸς πάθη. *M* 87 φθ'.

395 *H* 281 προπότισμα θερμόν. ὁρμίνον σπέρματος ἡμίαν μίαν κτλ. *M* 110 ωιζ'.

396 *M* 91 χις' πρὸς τοὺς τὰ ἐντὸς πάσχοντας τοὺς ὑπὸ νόσου πειραζομένους προπότισμα. τούτω τῷ βοηθήματι καὶ οἱ ξηροὺς ἔχοντες τοὺς μυκτῆρας ἐχερῶς θεραπεύονται· πτισάνης πεφρυγμένης γυλὸν ὡς κνάθους β' διδοὺς ἐπὶ ἡμέρας γ', μετὰ δὲ τὰτα ποιεῖ οὕτως· λαβὼν ὑσσώπον γδ β', φοίνικας κ', πηγάνον χλωροῦ δεμάτια β', τήλεως καὶ φάβατος κνάθους ε' πάντα εἰς ὑβριον ὕδωρ ἀφεψήσας δίδου, πρότερον μέντοι ὑγιάνης. cf. Veg. V 26, 4 sq. si mundas nares habuerit, hac ratione curabis (curatur Corb.): cremorem ptisanæ et defruti (defricti Corb.) binos cyathos per triduum dabis tepidos. praeterea hyssopi uncias quattuor, alii (traduntur alii, alei, aleum) viridis manum plenam, palmas numero viginti, faeni Graeci cyathos sex, equam cisterninam et vinum odoratum vetus pariter admisces, diligentissime decoques et potionem per triduum dabis. is igitur in suo exemplari quod seclusi per triduum videtur legisse. bis quod legitur hoc remedium (vide 372), eius qui ex duobus codicibus 'commentum artis veterinariae' conflavit, culpa factum videtur.

397 *M* 99 χπθ' πρὸς ἀποστατικούς (manus recentior adiecit καὶ λακτιστάς). ξύλον φύλλα καὶ κέδρον καὶ κωνεῖον (omitt. sambucum) ἔψησον εἰς ὕδωρ καὶ διηθήσας καλῶς προπότιζε, ὥστε ἀποκοιμηθῆναι καὶ λήθην αὐτὸν λαβεῖν τοῦ ἰδίου δαίμονος· καὶ μετὰ τοῦτο ἐξέπνιζε καὶ ποιεῖ ἀναπατεῖν. εἰ δὲ καὶ λακτιστῆς ἦ, τῷ αὐτῷ χρήσῃ βοηθήματι προσφέρων καὶ κατὰ τοῦ ὀμφαλοῦ ψυχρὸν ὕδωρ. χρῶ δὲ ὡς ἀληθεστάτῳ βοηθήματι.

398 *H* 281 προπότισμα πρὸς πάντα πόνον. ξηρίον ποιήσας ἀπὸ βησάλου παλαιοῦ καὶ προσμύξας ἐπὶ τῆς τερεβινθίνης γδ α' ἐν ὕδατι θερμῷ δίδου καὶ χρῶ ὡς δοκίμῳ. *M* 110 ωιη'.

pulverem lateris] ξηρίον ποιήσας ἀπὸ βησάλου *H*. cf. Corp. gloss. II p. 121 laterculum βήσαλον, p. 257 βήσαλον later coctus, βήσαλα latercula. βήσαλον insere lexicis (cf. Vitruvii laterculi bessales qui rectius besales scribuntur, V 10. VII 4).

399 cf. 407 et Veg. V 42, 2.

400 *H* 281 ἄλλο. βοτάνην τὴν λεγομένην Ἡράκλειαν ἦτοι πανάκειον (cf. Plin. XXV 32) λειώσας μετὰ οἶνον παλαιοῦ δίδου ὡς προεῖρηται. *M* 110 ωιθ'.

401 H 281 σύνθεσις χρησιμωτάτη. παναικίας ῥίξαν κτλ. M 110 ωκ'.

402 H 30 προπότισμα πρὸς τοὺς ῥῆξιν τοῦ πνεύμονος ἐπομένοντας ἢ καὶ ἀπὸ δρόμον εἰς πνεύμονα περιπίπτοντας. M 83 φμγ' προπότισμα πρὸς ἵππους τοὺς ἀπὸ δρόμον περιπνευμονίᾳ (περὶ πνεύμονα cod.) πίπτοντας ἢ ῥῆξιν τοῦ πνεύμονος ἐπομένοντας, ὃν ἔσθ' ὅτε καὶ τὸ στόμα πνεῖ.

403 Eumeli est Hipp. 29 ἐνίων συμβαίνει τοὺς πνεύμονας δῆγνυσθαι ἢ ἀπὸ τοῦ πᾶν πολὺν δραμεῖν ἀναγκασθέντων ἢ ἀπὸ τοῦ συνεχῶς βήσσειν. τὰ τοιαῦτα οὖν ζῶα τινὲς ὁστὲα καταπιπαινεῖν νομίζουσι κτλ. M 82 φλζ' πρὸς τοὺς τῶν πνεύμονα ἐρρωγώτας (praecedit Εὐμήλον πρὸς πνευμονικούς = Hipp. 27).

Cap. XXVIII. Remediorum ordinem recepi codicis B, quocum faciunt Graeci codices, in R ita excipientium 404, 407, 405, 408, 406, 409.

404 H 244 Εὐμήλον εἰς τὸ αὐτό (praecedunt Apsyrta et Hieroclis capita περὶ μανίας καὶ λύσεως). εἰώθε μανία λαμβάνειν ζῶον πολλάκις, νοεῖται δὲ οὕτως· κλᾶ τὴν φάτιν δῆγμασιν, ἐαυτὸν κατεσθίει, ἀνθρώποις ἐπέρχεται, τὰ ὅσα συνεχῶς κινεῖ, ὀφθαλμοὺς ἐστῶτα ἔχει καὶ λάμποντας, πέμπει δὲ καὶ ἀφρόν. τοῦτον ἐπιμελῶς δέσμευε καὶ αἷμα ἐκ τῶν σελῶν καὶ τοῦ σπονδύλου λάμβανε — quae iam secuntur omisit Pelagonius — . . . καὶ ἐν τόπῳ σιοτεινοτέρῳ κατάκλειστον ἔχε, μέχρις οὗ τροφῆς ὀρεχθῆ· καὶ κατ' ὀλίγον μετὰ τὸ πρῶτον γενέσθαι αὐτὸν θεραπεύσεις οὕτως· κωνεῖον σπέρματος ἐξέβαρον α' λειωμένον (λειωμένον P) μετὰ ὕδατος ἕξ. α' (ἕξ. ζ P) διὰ στόματος ἐγγυμάτιζε . . . ἐνάλειψε τὴν κεφαλὴν καὶ δέρμασι προβατείσις κατὰσκεπε. ἔπειτα πήγανον λειώσας ὁμοίως τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐνάλειψε καὶ στημέτω ἐν τόπῳ θερμῷ. M 55 τδ'. Pelagoniana ad verbum fere Vegetius transcripsit V 42, 1. 2 (cf. III 10. III 11. III 12, 1).

ex aquae cotula] aquae unam heminam admisces Vegetius, μετὰ ὕδατος ἕξστον α' H (ἕξ. ζ P).

405 H 245 ἄλλο Πελαγονίου. πρὸ πάντων ὁ τοιοῦτος ἵππος ἐν τόπῳ σιοτεινοτέρῳ ἐστάναι ὀφείλει κτλ. M 55 τγ' cf. Veg. III 9, 6 *potionem dabis qua sanantur apiosi: nasturcii seminis, apii seminis, seminis lactucae* e. q. s. cf. 406.

ad equum apiosum] equi apiosi dicti ab apio utrum ea de causa quod potio qua sanari dicuntur apium contineat (405 *apii viridis fasciculum*, 406 *semen apii*), an quod in apio sacri arcanique quiddam inesse credebatur (cf. illud proverbii instar *σελίον δεῖται*), incertum. apiosum iumentum hisce locis Vegetius describit I 25, 2. III 2. III 5, 1; 9, 3. 5. III 10 *si quod iumentum apiosum fuerit, in praesepio incumbet, oculos tenso habebit, micabit auriculis, visus caliginem patietur et gyrat in circulo tanquam ad molas*. spernenda autem videtur

lectio altera *opiosus*. in lemmate capituli cum mentio fiat *cursum lunae* h. e. lunaticae passionis (cf. Iuvenius I 446 *lunae cursum comitata insania mentis*; III 859 *cursum lunae natum mihi daemone arte torquet*. Ps. Apul. herb. 10 *ad lunaticos qui cursum lunae patiuntur*), apiosos intellegendos esse lunaticos manifestoque errore vocem ex Graeco *σεληνίτης* (*σεληνίτης*) translata esse mihi quidem probabile visum est, de lunaticis testimonia collegit W. H. Roscher, Ueber Selene und Verwandtes (Lips. 1890) p. 67 seq., quae augeri possunt.

406 H 245 ἔλλο. πρότερον μὲν ἀπὸ τῶν κροτάφων ἀφαίμασσε κτλ. M 55 τιδ'.

407 H 246 ἔλλο. δάφνης κόκκους κεκαθαμένους λύσας ἐν ελαίῳ καὶ ἐπιβαλὼν οἶνον θερμὸν (*calido* cod. B) διὰ τῶν μυκτῆρων ἔγχει. M 55 τιε' cum lemmate πρὸς ἔκγονο ὑπεσώντα σύντομος θεραπεία. Veg. V 42, 2. cf. 399.

408 H 100 Πελαγονίου (εἰς καρδιακούς). τὸν καρδιακὸν ἐπιγινώσκουσαν καὶ καταμαρθάνουσαν εἰ συνεχέστερον εἰς τὴν γῆν ἐκκροτῆ τὴν κεφαλὴν κτλ. M 68 νλ'. de cardiacis breviter Veg. III 4.

409 H 305 σημεῖα πάθους παραλυτικοῦ. M 147 αρρε' periit. de paralyti Veg. V 40.

Cap. XXX. Lemma ex capitulo indice repetivi. ea enim quae Sarchianus toti capiti praescripsit *oculare ad percussum* ad compositionem spectant primam.

410 H 49 σφόρηξ τραγίτιδος γδ α', κρόκον ὀβολὸν ἓνα λειώσας καὶ ἐψήσας ἐν μελιράτῳ πρόσθετες ἐτι μέλιτος γδ γ' καὶ χρῶ οmissis ceteris. M 65 τρθ' Πελαγονίου πρὸς τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς πλήγματα κολλήρια (*κολλήριον* cod. P).

411 M 65 ν' ἔλλο καλὸν ὀφθαλμικόν. οἶνον γλυκίος δ γ', ὠπὸν γ' τὰ λευκά, <ἐλαίον> γδ γ', πάντα συμμίξας χρῶ.

412 Veg. III 22, 3 *oculorum epiphoram infra oculum detractus sanguis emendat, si usque ad sanitatem melle optimo inungatur assidue.*

413 M 65 να' πρὸς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλίας. Veg. III 22, 6.

414 Turanius v. c.] v. praef. p. 17. Buechelerus mavult *hoc ex polypholis se Uranius v. c. expertum esse firmavit*. quod si verius est, idem vir clarissimus cogitari poterit, ad quem Marius Plotius de metris scripsit, Gram. Lat. ed. Keil VI p. 496 (cf. Keilii praefat. p. 425 adn.).

415 M 65 νγ' πρὸς δῆγμα ὀφθαλμικόν. ἐμπόρησον (*ἐμπόρησον* cod., emendavit Miller) τὰς τοῦ δῆγματος (*δέγματος* cod.) ἀρχὰς καὶ μάννην μετὰ ὠπὸ ἀπόθον καὶ χρῶ ὡς δοσίμω. Veg. III 22, 6 *si casu cilium ruperit, fibulam (vulgo fistulam) dabis et mannam turis cum ovo impones.*

416 M 65 νδ' πρὸς ἐπιφορὰν ὀφθαλμικόν. Veg. III 22, 4. *iumentis]* h. e. *ad iumenta*, cf. 382.

sephiae ossis p. s] fuit fortasse p. X s hoc est *pondo denarii semis*. Vegetius: *sephiae ossium semiunciam*, interpres *σηπίας ὀστράκιον ὀβολοῦ s*.

417 418 in unum coniunxit M 65 vs' πρὸς συμβλώσεις. σμόρνης, κρόκιον ἀνὰ γράμματα ε', κροκοδείλιον ἀφοδεύματος γράμματα β', μέλιτος Ἀττικοῦ, μυελὸς εὐλαφίου τὸ ἀροῦν (σίμβλωσις vox inserenda lexicis, idem quod μίλρωσις vel πτίλωσις, redit M 66 vii' = Pelag. 427).

419 Veg. III 22 7. collyrium ex iisdem speciebus compositum Chironi tribuit Veg. VI 27, 7 ponderibus non adscriptis.

420 H 49 ἄλλο πρὸς λευκώματα θερμότερον τῶν ἄλλων καὶ ἐνεργέστερον (ita P inscribit, omitt. H). desunt pompholyx, tus masculum, vinum Falernum, additur rutae uncia. iisdem omissis et additis iterum legitur H 44, ubi adduntur in fine (ἐν ὕδατι ὀμβρίῳ ἢ ποταμίῳ) μίξας καλῶς τε προλεάνας. M 66 vs' inscribens πρὸς λευκώματα χρήσιμα, ἀλλὰ καὶ θερμότερα τῶν πρώτων καὶ δυνατώτερα (cf. M 71 vii' ubi inter cetera occurrunt πομφόλυξ et οἶνος φαλερινός).

421 hic quoque duorum codicum lectiones confusae videntur. pars quam uncis seclusi ex 422 huc inrepsit. H 49 ex altero codice praebet βαλαάμον γδ β', πεπέρεως γδ β', μυελὸς προβατείου ἐκ τῶν ποδῶν γδ α', σοροδῶν Γαλλικῶν τὸ ἀροῦν, μαράθῳ δεσμῆν, ὡσὺ λευκῶν α' (= M 66 vs'). P lemma servavit πρὸς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλὰς. cf. Mus. Rhen. 46 p. 375.

422 Vegetius VI 28, 10 ita exhibet: *ad recentem oculorum percussum. croci, murræ, turis masculi, gummi, medullæ vervecinae, anagallici suci, mellis, cardami binas uncias*.

423 H 49 κολλύριον κρόκινον (ita P). ὀποπάναιος γρ. τέσσαρα, ἴων ξηρῶν γδ β', κροκοδείλιος γδ α', κασίας, σμόρνης, εὐλαίου ἀνὰ γδ α', πεπέρεως γρ. ε', οἶνον (hoc pro cummi) γράμματα ε'. M 66 vs'. Veg. III 22, 12 et VI 27, 4.

pontoclitæ] omittunt interpres et Vegetius utroque loco. Sarchianus reddit *erba porcellana* h. e. *portulacæ*, quod lubenter restituerim. sed latere possunt alia, velut *pompholygis* (*pompholygis lotæ* Marcell. Emp. 8, 117), cuius frequens est usus in collyriis.

424 M 66 vi' κολλύριον πυξίδιον (πύξινον in indice capitum). Veg. VI 27, 5 omittens alcyonium, sed addens *cadmiæ uncias duas*, ut videtur.

425 M 66 vii' κολλύριον ἐρόθριον non integrum.

426 Veg. III 22, 5, ubi restitue quod Sladus coniecerat *lepidis Cypriæ*.

427 H 49 ἀκάνθης λευκῆς χυλὸν οἶνω παλαιῷ μίξον ἐν

ἰσῶ σταθμῶ. subiunguntur alia in R non extantia, vide infra frag. 489. P inscribit πρὸς σύμβλωσιν ὀδοιπορικῶν, M 66 νη' βοήθημα πρὸς σύμβλωσιν ὀδοιπορικῶν κάλλιστον πάνν χρησίμων.

melius ab] Servii comm. in Donat. IV p. 433, 18 (Keil) quando dico 'doctior illo' et 'doctior ab illo' re vera eadem invenitur elocutio. de hac structura cf. praeter alios Woelfflini Archiv. VI p. 448, Bonnet Le Latin de Grégoire de Tours (Paris 1890) p. 597, qui exempla Gregoriana composuit.

428 H 44 βοήθημα εἰς τὸ αὐτό. οἶνον Ἀμιναιὸν ξέστας τρεῖς, γάρον ἄνθους ξέστην ἕνα, μέλιτος γὼ τρεῖς, πάντα συνεψήσας χρῶ. M 66 νιδ' βοήθημα πρὸς γλανκώματα ἦτοι λευκώματα. Veg. III 22, 8. VI 28, 10, loco priore sextarius tres, posteriore quattuor propinans. cf. 467.

429 M 66 νις' πρὸς ὀφθαλμῶν ἀρχομένην omittens crocum. Veg. III 22, 14.

430 M 66 νιζ' πρὸς ὀφθαλμὸν κατάκλασμα, addens λιβάνον ἀλέθρον γὼ δ', ὄξους τὸ ἀρκοῦν.

431 432 H 50 ἴδν καὶ ἔλαιον ἐν ἰσῶ σταθμῶ λαβὼν πρόσμιξον ὄξους τὸ ἀρκοῦν, ἔλαιον γὼ α', <ἀλκωνοῖον γὼ α', κρόκον γὼ c', πεπέρεως λευκοῦ γὼ α', > πεπέρεως μακροῦ γὼ α', βοτάνης σαβίνης ἦτοι βράθνος γὼ α', λιβάνου ἀλέθρον γὼ α', σιόρνης γὼ α', ἕκαστα ταῦτα λειώσας καὶ λεπτῶ κοσμίῳ σήσας χρῶ μετὰ μέλιτος ὀγκυῶν ἕξ. lacunam explent P et M 67 νη' (κολλούριον. κάλλιον δὲ τούτῳ χρῆσθαι τῷ κολλουρίῳ ὡς ὄντι ἀληθεστάτῳ). 431 habet Veg. III 22, 13.

433 H 50 ἐὰν σκόλη τὸν ὀφθαλμὸν ἔπκος (ita PM, om. H). M 67 νιθ'.

434 H 50 πρὸς τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς κερκινώματα (ita PM, om. H). ὄροβον ἀληλεσμένον, ἔλαιον ῥοδίνον καὶ ὄον μετὰ μέλιτος Ἀττικῶ μίξας τὸ τραῦμα ἔγχρει. accuratius H 205 (= M 67 νκ') ἄλλο πρὸς τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς κερκινώματα. ὄροβους ἀληλεσμένους μετὰ ἔλαιον ῥοδίνον καὶ ὄον ἔμβαλλε καὶ μετὰ τὸ καθαρθῆναι τὸ τραῦμα μέλιτι Ἀττικῶ ἔγχρει, ὥστε συνολωθέντος τοῦ τραύματος ἰαθῆναι. Veg. III 22, 15 si vero oculus icui vulneris insanabilis redditur et, ut mulomedici dicunt, canchremata (leg. canchromata) fecerit, ne periculum mortis incurrat, ervi pollinem cum oleo roseo et ovo simul immittito. cum purgatum vulnus fuerit, cum melle Attico inungito.

435 M 67 νκα' πρὸς ἀπολετίκωσιν. φύλλα κισσοῦ μασησάμενος πρόσπιτε κατὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπὶ ἡμέρας γ'. simile H 44 πρὸς λευκώματα ἡμιόνων. cf. Veg. III 20, 2 sive bacas hederacae sive folia contundes et sucum exprimes.

436 Veg. III 22, 9 album tollit si ex umore vel percussura evenerit: sandaracae unciae II, ossis sepiae combusti unciae IV,

yperis albi semiuncia, salis hammoniaci (trad. armoniaci) unciae II cum melle permixta.

437 Col. VI 33 auctor est: *cicatrices oculorum ieiuna saliva et sale defricatae (traduntur defricata, defricatae, defricata) extenuantur vel cum fossili sale trita seipiae testa vel semine agrestis pastinacae pinsito et per linteum super oculos expresso. omnisque dolor oculorum inunctione suci plantaginis cum melle acapno, vel si id non est, utique thymino celeriter levatur. iisdem usus est Eumelus Hipp. p. 47 πρὸς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλίας. ἄλλως ἔτι νηστis ὡν διαμασησάμενος τὸν ὀφθαλμὸν πρόσπυσον καὶ ἀπολεπυνεῖς ἢ σηπίας ὄστρακον ξύσας χρῶ, ἀργιοσταφυλίον σπέρμα κεκομμένον καὶ ἀρογλώσσου χυλὸν (hoc Pelagonius omisit) μέλιτι Ἀττικῷ μίξας χρῶ. (cum iis quae secuntur, inscripta in P πρὸς πεπληγμένον ὀφθαλμὸν καὶ πρὸς ἐπιφορὰς, cf. Col. VI 17, 6—9). integra Pelagonii versio extat in M 67 νκβ' πρὸς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλίας. νηστικῶ σιέλῳ καὶ ἄλλαι ἀπότριβε καὶ λεπυνθήσονται· ἢ μετὰ ἄλλας σηπίας ὄστρακον τρίψας χρῶ, ἢ σπέρμα σινήπεως ἀργίον χυλίας διὰ ὄθονιον εἰς τὸν ὀφθαλμὸν στάζε. πᾶς δὲ τῶν ὀφθαλμῶν πόνος ἐν χροίσει μέλιτος ἀκάπνον καταπαύεται· εἰ δὲ μὴ εἴρεθῇ ἔκτακνον, κἄν γοῦν καπνισθέντι θυμακῶ (trad. θυμιακῶ) χρῶ. omnium brevissime Vegetius III 22, 10. 11 (cui praeterea observatum est remedium 435): *cicatricibus oculorum medetur ieiuna saliva, si cum sale mandatur in ore et expuatur in oculum; sal quoque tritum cum osse seipiae et sinapis agrestis semine.**

cortex vetustae taurinae] haec de suo addidit auctor; Graecus (M) vertit ita: εἰ δὲ μὴδὲν τούτων εἴρεθῇ, φλοιὸν παλαιᾶς βύρσης κούσας καὶ ξηρίον ποιήσας ἔμβαλε κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ χρῶ ὡς δοσίμῳ. δορίαν παλαιᾶς βύρσης ponit alter interpres H 50, ubi P praescripsit peculiare lemma πρὸς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλίας. taurinam igitur intellegunt interpretes corium vel tergum. proprie autem taurinae calceorum vel solearum genus sunt dictae fortasse a Taurinis Gallica gente. in edicti Diocletiani c. 9 enumerantur *taurinae muliebres bisoles et monosoles*, c. 10 *taurinae inauratae et lanatae* (graece *ταυροῖνα*, cf. CIL III p. 833). condignum remedium infra habes 440, ubi solum veteris gallicae combustum tritumque oculis mederi fertur.

438 M 68 νιδ' κολλότριον κάλλιστον. omittit tus masculum, pro *opii* vertit *apii* (σελίνον γραμμὰτα δ').

440 cf. 437 ex.

441 H 49 σμόρναν, κρόκον, σχολόνον ἄνθος συλλεῖσας καὶ μέλι ἐπιβαλὸν ἐπίχριε. aliter H 46 εἰς ὀφθαλμὸν ἠλωμένον. M 66 νη' πρὸς τραῦμα ὀφθαλμοῦ.

442 H 49 πρὸ πάντων ἐν θερμότερῳ τόπῳ ἰστάσθω, ἀπεχέσθω τε κριθῶν, μόνους δὲ πιτύρους καὶ ἀχόρους τρεφέσθω κτλ. M 66 νιβ' πρὸς ὀπύχνειν ὀφθαλμῶν. idem lemma in P.

oculi vel oculorum] alterutrum sufficit. cf. Mus. Rhen. 46 p. 375.

et per nares inserta fistula e. q. s.] om. *H.* quod traditum est *inserata* ne vulgarem quidem formam putaverim, etsi Ducangius (s. v. *inserare*) ex glossario Provinc. Lat. cod. Regii 7657 producat *encertar Prov., inserere inserare.*

444 *H* 44 ἔλλο (εἰς) λεύκωμα νεαρὸν. *M* 66 *vie'*.

cum ovis et lana mollissima] interpres addit mel: μετὰ μέλιτος καὶ ὄσθ' καὶ ἔριον ἀπαιλοῦ.

445 *H* 50 πρὸς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς φλεγμονάς (ita *PM*, om. *H.*) ἐὰν ἐξαιφνης ὀφθαλμὸς φλεγμαίνῃ, σπόγγον δέξει βρέξας περίθρες τῷ ὀφθαλμῷ καὶ ἐπιδέσσει. *M* 68 *νηγ'*.

Cap. XXXI. 446 *H* 286 ἄλλη (ἔλλο *P*) κατασκευὴ μαλάγματος. κηροῦ γῶ ξξ κτλ. *M* 114 *ωνζ'*. olei — *II* errore repetitum est; in *H* non extat.

447 *H* 286 ἔλλο. χαλβάνης, λιβάνου ἀλεόρου, μυελὸς ἐλαφίου, λευκοῖων, ῥητίνης τερεβινθίνης ἀνὰ λίτραν α', στέατος ταυρείου, ὀπίου, ἱρως Ἰλλυρικῆς ἀνὰ λίτραν α', ἀριστολογέας γῶ τὸ *c'*. *M* 114 *ωνηγ'*.

iam lacuna statuenda est. quae secuntur in Hipp. 287 malagmatum compositiones fortasse ex Pelagonio sumptae sunt.

448 fragmentum est capituli XXXV de farciminoso, ut patet ex signis eiusdem morbi a Vegetio I 7 et 14 descriptis, cf. IV 3, 3 est *farciminosus quotiens per totum corpus bubus tubercula exeunt, aperiunt se et quasi sanantur et iterum in aliis locis exeunt.* Apsyrt. Hipp. 229 περιτώματα δὲ λέγεται, ὃ Ῥωμαῖοι καλοῦσι φαλκίνηνα (φαλκίνινα *P*). εἰσὶ δὲ ἐμβολαὶ ἐν τῷ σώματι ὅμοιοι δοθήσι (leg. δοθίησι) καὶ μείζονες καὶ πνοῦνται καὶ ἐκρηξίεν λαμβάνονσιν αὐτόματοι. malagma quod sequitur interpres capiti de elephantiasi inseruit, de cuius morbi curatione Apsyrtus Hipp. 21 desperat. eidem capiti tribuenda sunt 451. 452. 507.

†caetas tunc et oculi ingravescent] certam medellam non repperi. cogitari possunt *caput* (cf. 33. 140 *caput in terram demissum*, 48. 82 *capitis gravedo*), *cervix* (cf. 47 *cervix ad terram demissa*, 34 *cervix gravata*) alia (cf. Veg. I 9, 5). sane aridit quod Buechelerus proposuit *fistulam faciet cutis, tunc . . .* (cf. Celsus VI 4 de fistulis hominum).

priora persequi; quae] scil. *passio* (= si qua *passio*). concinnius autem videtur *priora persequi quam posteriora; <si posteriora> tenuerit, sine spe est.*

449 *H* 25 μάλαγμα πρὸς τὸ αὐτὸ πάθος. σνκίου (Λυκίου *MP*) ξηροῦ λίτρας δ'; κηκίδος κωπαρισίνης λίτρας τέσσαρας, ῥητίνης φρονκτῆς λίτραν α', ἀψινθίου κεκομμένον λίτραν α'. τὰ ξηρὰ κόψας καὶ σήσας καὶ τοῖς τηκτοῖς μίξας χρῶ. προποτίσματα δὲ

τὰ τῷ αὐτῷ πάθει πρόσφορα καθ' ἑκάστην δίδου ἢ τὸ διὰ πέντε
 ξηρίον ἢ ἄλλα πόματα ἄπερ εἰσὶ τῇ προειρημένῃ νόσῳ ἀναγκαῖα.
 M 22 ξζ' (praecedat Πελαγονίου πρὸς ἑλεφαντίαισιν προπότισμα
 = H 22).

Lycii aridi] dubitanter scripsi, cum fuisse possit *fici aridae* (cf. *ficus sicca* 131. 227). *σνκίου ξηροῦ* in H ferri nequit. *λύκιον* arbor spinosa (*πυξάκανθα* altero nomine) est, ex qua medicamentum fit eiusdem nominis (cf. adn. 57.)

antequam ut tunc] si delemus nihil desideratur, interpres omittit. cogitare tamen possis *antequam uruntur* similia.

450 recte insertum capiti περὶ βηχός H 79 πολλὰκις βήσονσιν ἵπποις καὶ ἡμίονοις κτλ. (restituendumne *equis et mulis pro equis multis?*) M 80 φρε' πρὸς βήχα διὰ πείρας. Veg. V 69, 1. 2 et VI 9, 5—7.

dum coquitur <quamdiu> a quattuor sext.] fortasse simplicius *donec a quattuor sextariis* omissis ceteris. H 80: ποιήσον ζέσαι τοσοῦτον ὅσον ἀπὸ τεσσάρων ξηστῶν τρεῖς ἐναπομείναι. Vegetius priore loco *tantum ferveat donec quattuor sextarii remaneant*, posteriore *decoquas donec aqua ad quattuor sextarios (III sext. Corb.) redigatur*.

Post hoc medicamentum in codice unius versus spatium vacuum est.

451 H 300 βοήθημα εἰς πάθη διάφορα καὶ πρὸς τὸ σιῶς ἐν τῶν στάβλων διῶξαι (ita lemma restituendum iuvantibus codd. P et M 136 αο'). cf. adn. 448.

452 insertum in H 22 capiti περὶ ἑλεφαντιῶντος adscripto Pelagonii nomine: (Πελαγονίου σύγγραμμα εἰς τὸ αὐτὸ πάθος P) οἶνον Σγ', ἐλαίον ἡμίαν, σίτον, κριθῶν, ὀρόβων (ὀρόβον P), ἐρεβίνθων, φασιόλων, λαθυρίδων ἀνὰ ξέ. ἐνός, πάντα εἰς ἓν καθέψησον καὶ ἀνελόμενος τὰ προειρημένα καὶ μόνον τὸ ἔψημα τριτάσας ὄλον ἀπότριβε τὸν ἵππον καὶ προποτίσματι κέχηρησὸ τῷ ὀποκειμένῳ. προπότισμα εἰς τὸ αὐτό. οἶνον παλαιῶ ἡμίαν, λιβάνου γδ β', κόστον γδ β', στέατος αἰγείου γδ α'. ταῦτα εἰς ἓν λεάνας ἐπίβαλλε ὕδρομέλιτος ἡμίαν καὶ προσπίτιζε ἐπὶ ἡμέραις τρισί. τῇ δὲ τετάρτῃ οἶνω καὶ ἐλαίῳ προσπίτιζε καὶ λασάρον γδ α' ὁμοίως ἐφ' ἑτέραις τρισὶν ἡμέραις πότιζε. M 22 ξη'. ξθ'.

453 M 125 αγ' σύγγραμμα ἄρματος ὕπερ κονδριγῶριον καλεῖται. ὀποῦ πάνακος, καστορέου, χαλβάνης <ἀνὰ> γδ β', τερεβινθίνης, ῥητίνης φρονκτῆς, ῥητίνης πιτυνίνης, βουτύρου, ῥητίνης Βροντίας, ἄξουγγίας, ἐλαίου Κυπρίνου, ἐλαίου διαφνίνου, κηροῦ λευκοῦ ἀνὰ λ. α'.

454 H 281 προπότισμα χειμερινόν h. e. potio hibernalis, non vernalis, sed Veg. II 31 *vere vero et autumnno haec datur potio*. (cf. Placid. gloss. p. 84 Denerling s. v. *vernalis et vernilis*.)

M 110 *ωνα'*. numeros Pelagonii mutare nolui. interpres ἀμμο-
νικροῦ exhibet pro amomo ut videtur, omittit asarum, casto-
reum, aristolochiam alteram, mutavit praeterea ordinem.

sufficit pecoribus n. XII] τοῦτο τὸ προπύρισμα πᾶσι
ζώοις ἀφούξει *HP*; haec omnia in pulverem redacta ad XII
animalia per triduum sufficere creduntur, ita ut cum vino op-
tino degerantur Vegetius.

455 briti] quid subsit incertum. proxime accedit ad
codicis lectionem *bryi* h. e. βρόιον (cf. Plin. nat. hist. XXVII 56.
XXXII 110) vel *bliti* (de eius in medicina usu cf. Plin. XX 252).
vix radices *brati* arboris (Plin. XII 78) aut *brathy* (h. e. herba
Sabina) latent.

personaciae] aut ita scribitur aut *personata* (*persollata*),
cf. Col. VI 17, 1. Dioscor. IV 105. Plin. XXV 104. Ps. Apul.
herb. 37. Marcell. Emp. 17, 31. 35 al. cf. adn. 14.

456 Chii] num re vera Pelagonius *vinum Chium* posuerit
dubito. de eius usu in medicina cf. Plin. XXXVIII 104.

457 ragadios — tollendos] corrigendum puto aut in
ragadas (vel *rogades*) — *tollendas* aut, ut supra est 252,
ragadia — *tollenda*.

saponis Campani pilas XX] sapo Gallicus notissimus
est (Plin. XXVIII 151. Marcell. 6, 31 saep. Cass. Felix 16.
Theonnest. Hippiatr. p. 69), Campanus hic primum quantum
video comparet. cf. *pilae Mattiacae* Martialis 14, 27.

458 similia supra 126. 129.

459 non cohaerere cum superioribus manifestum est.
potio est ad colicos (vide cap. XXI), non ad colli dolorem.
cocleas Germanas adhibet Veget. II 28, 17 (cf. fragm. 508 cum
adnot.). VI 8, 2.

460 cf. 77.

461 simile *H* 75 (Hippocratis?) πέντρα ἀφεψήσας καὶ
σαβάνῳ καλῶς ἐπιέσας διήθησον καὶ μίξας θυράκιον ἔλαιον
δίδον, φνλεττόμενος μὴ λέπος ἐναπομείνη τῶν πιτῶρων. cf. Eichen-
feld Annal. Vindob. 44 p. 149.

463 glutinosa] scilicet potio, supra 84 *glutinatoria ad
voluos*, 368 *potio glutinosa*.

bulbos Megaricos] redeunt in compositione πρὸς βήχα
M 77 *υπε'* fortasse Pelagoniana (vide fragm. 480*). eosdem
post Catonem (de agric. 8, 2, ubi nota codicis Marciani lec-
tionem *magaricos*) celebrant Colum. X 106, Plin. n. h. XIX 93.
XX 105.

et omnia tegas] nescio an melius scribatur *vinum
vetus: haec omnia teris et ad tertias coquis*, quamquam quae
tradita sunt ferri posse concedendum, quia propter glutinosa
superstitiosi praecepisse videntur ut ne aperte coquerentur in
olla aut caccabo, sed tegerentur.

467 earundem specierum collyrium 428 ad albore sive ad glaucomata.

infricato] De Vit in lexici Forcellin. nov. edit. s. v. scribit *infricolo* (item Georges lex. VII. edit.) adnotans Venetos adhuc vulgo dicere *sfregolare* (*sfregare* = *fricare*).

468 comparari potest 440.

470 a(b)spurgantur] cf. Seren. Sammon. tit. XXVIII *lumbricis et taeniis aspurgandis* (Baehrens Poetae Lat. min. III p. 133). Sarchianus proposuit *purgantur*. usitatus compositum est *depurgare*. primum in mentem venerat *absterguntur*, sed hoc nimis a vestigiis traditis recedit. quamquam aliud latere posse peculiare concedo.

* * *

Fragmenta disposui in universum secutus capitum ordinem codicis Riccardiani. quibusdam, quae collectioni inserere non inutile visum est, Pelagonii nomine non adscripto dubitationis signum asteriscum adposui.

471* potest Pelagonii esse fragmentum capituli I, cum et omnia quae praecedunt *H* p. 23 seq. (*Πελαγονίον πρὸς λοιμόν*) et quod sequitur remedium in Riccardiano extant. *M* non habet.

κυνάριον ἑπταήμερον] cf. 208 *catulus dierum decem*.

472* 473* spectant ad cap. II de macie. in *H* et *M* praecedit 24, sequitur 25.

δελφάκιον μετὰ πτισάνης γαλαθηνόν] cf. 17 *tisanam cum catulo brevi*, 204 *lactans occiditur*.

474—477 pertinent ad cap. VI, cuius initium perisse putandum est. in *M* ita se excipiunt: 474 (*φμ'*), 475 (*φμα'*, deest in *HP*), 476 (*φμβ'*), 402 (*φμγ'*).

κάλλωσον χοίρειον] h. e. callosum in cervicibus suum aliorumque animalium corium, Geopon. XIX 6, 3 *κόλλωπα δὲ καλοῦμεν τὸ ἐν τῇ χοίρει λεγόμενον κάλλωσον* (Hesych. *κόλλωψ τοῦ νότον ἢ φορίνη καὶ τῆς λοφιᾶς τὸ ἄκρον*).

477* 478* quin fuerint in Pelagonii de tussi capite vix dubitari potest. 477 in *H* legitur inter 95 et 97, in *M* inter 95 et 96 (*φα'* = 95, *φβ'* = 477, *φγ'* = 96, hoc deest in *H*); 478 in *H* et *M* inter 384 et 450.

479* 480* desunt in *H*. prius in *M* collocatum est inter 80 et 82, hoc inter 88 et 89.

βολβοὺς Μεγαρινοῦς] iidem in potione ad vulsus 468 adhibentur (cf. adn.). neque enim puto veram esse codicis lectionem *μαγειρικῶς*, quam tueri videtur Millerus delegans ad *βολβὸν ἐδάδιμον* Dioscor. II 200.

481 cf. adn. 166.

482* 483* inserenda capiti IX.

βλάχρον est filix, cf. Dioscor. IV 183. eius radix adhibetur 194. 201.

484 cf. adn. 237.

485* eiusdem capitis XVI videtur esse. praecedit 237.

ξυλοσπογγίω] cf. 348 *peniculum in fuste ligato et sic linas totum corpus*, Apsyrt. Hipp. 186 ξυλοσπόγγιον ποιήσας θερμῶς κατάχρη.

486 487 referuntur ad cap. XXVI de scabie. in *M* secuntur 351 (= 54 τβ'), 353 (= 54 τγ'). folia rhododaphnes Pelagonius ad scabiem adhibet 361. de herbis urceolari et parietaria vide adnot. 37 et 75.

488 in *H* praecedit 410 cum lemmate (*P*) Πελαγωνίου πρὸς τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς πλήγματα κολλύριον, sequitur 420, in *M* collocatum est inter 413 (= 65 να') et 415 (= 65 νγ'). est capitis XXX.

φυσικὸν θανμαστὸν βοτάνης] quid sit mihi non constat, fortasse nomen potionis *herbacium* ut 375, ubi vide adnot.

489 prior pars 427 est, cf. adnot.

490 dedi exemplar Schneideri, nisi quod ex Corbeiensi inserui *butyrum* et post *componis* copulam *et*. secuntur in Vegetii capite Pelagoniana collyria 423 et 424.

491—500 fragmenta capitis XXXII de causticis deperditi.

491 492 ad Corbeiensem codicem nonnulla mutavi.

ossilaginem] recte Schneiderus restituit. cf. 252.

493 Millerus idem esse ait *M* 121 Δξά' σύνθεσις κανστικῶν adnotans haec: 'cet article est un peu plus développé dans le ms.', ut dubitari liceat num re vera idem sit μάλαγμα κανστικῶν supra positum, praesertim cum editorem fugerit *M* 111 ωκθ' non diversum esse ab *H* 231. sed quin Δξά' in Pelagonii capite extiterit nullus dubito, praecedit enim 322 = *M* 121 Δξέ' Πελαγωνίου κανστικὸν θερμὸν et quae secuntur Δξβ'. Δξγ' = fragm. 494. 495 Flori Emeritique nomina adscripta habent auctorum Pelagonianorum.

494 495 cf. adn. 493.

ῥηπίνης γαστρικῆς] γαστρικός a γάστρα, lat. *gastrum* (Petron. sat. 70. 79. Marc. Emp. 8, 23 al.), quae vox vasis genus significat (v. Ducangii gloss. Graec. s. v. γάστρα). apte comparari possunt resinae *aeronalis* et *cavealis* sim. cf. adn. ad 252. 323.

496*—498* recepi secutus ordinem codicis *M*.

496* Apsyrti nomen Pelagonius tacuisse videtur. Ἀψύρτον κανστικὸν πρὸς κοξαρίους etiam *M* 120 Δμθ'.

499* 500* praecedunt in *M* inde a p. 30 ρλ' Pelagonii remedia (262 = 32 ρμγ', 263 = 32 ρμδ', 252 = 32 ρμε', 498* = 32 ρμς'). cf. adn. 133.

501—504 tribuenda capiti XXXIII de haustu hirudinis et de tumore testium et de vermibus et de cossis. περὶ βδελλῶν

Apsyrthus, Hierocles, Hippocrates, Theomnestus agunt Hipp. 222. 272 (M 80). confusio manifesta Hipp. 272 folio male insuto facile explicatur. ea enim quae leguntur p. 272 inde a *κατανοεῖν* (v. 18) usque ad *κατάπλασσε* (v. 33) inserenda sunt p. 223, ubi post Hieroclis remedium (*εἰσάσαι βδέλλαι* usque *καὶ ἐκλιγεῖν αὐτάς*) exciderunt haec extantia in cod. P: *Θεομνήστον. βδέλλαν ἐν ὕδατι ἐν πύλῃ ἱκκος ἢ ἄλλο ἔποζόνιον, ὕδραμον αὐτοῦ φέρεται ἀπὸ τοῦ στόματος, ἐὰν τῆς γλώσσης αὐτοῦ ἄψηται. δεῖ οὖν | κατανοεῖν καὶ ἐκκομίζεσθαι κτλ.* (p. 272). similiter M 80 φλα'. Pelagonii nomen nusquam apparet. fieri autem potest ut hic Colum. VI c. 18 exscripserit, ubi in calce haec: *has medicinas quamvis diubus adhibendas praeceperim, posse tamen ex his plurima etiam omni maiori pecori convenire nihil dubium est.* cf. Veg. IV 24. Hipp. 272 πρὸς βδέλλαις κειολλημέναις τῷ στόματι. νόρεις πέντε θιάσας κτλ. = M 80 φκζ'. M 80 φκθ' ἄλλο. ἐὰν βδέλλαν καταπύλῃ κτλ.

501 praecedit in M 33 Πελαγωνίου πρὸς τοὺς ἀπὸ αἰδοίων πόνον φέροντας (205). de eodem argumento cf. Apsyrthus Hipp. p. 154, Hierocles p. 192.

κητάριον] creta est ut supra 58. creta cum stercore bubulo et cymino redit 15.

502 Eumelus potionis auctor est H 142 (= M 104 ψλγ') ἄλλο Εὐμήλον εἰς τὸ αὐτό (Εὐμήλον πρὸς τερηδόνας M). ἐὰν τερηδόνας τοντέσει λεπτοῦς σκόλημας ἔχη, φρίττει πᾶν τὸ σῶμα καὶ κνησμοὺς ἔχει. χαμαιλέοντος οὖν ῥίξαν εἰς ὕδωρ ἀποτριπώσας καὶ μίξας ὀποπάνικος γδ β' καὶ οἶνον ξέστον τὸ ἥμισυ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μνηκῆρος ἔμβαλε. Veg. II 17, 4 *ad cossos et lumbricos specialis potio. herbae chamaeleontis radicem ex aqua ad tertiam decoques et cum oropanaxis duabus uncis misces ac vini hemina et ad cornu per sinistram narem infundis.*

503 τὴν ῥίξαν τοῦ μόρου] eadem adhibetur 107 et 205. quod in H sequitur τοῦ αὐτοῦ περὶ φθειρῶν in P adsignatur Hierocli, in M Apsyrto (103 ψκβ' Ἀψύρτου περὶ φθειριάσεως. ἐὰν δὲ φθειρίας κτλ.).

504 Veg. II 17, 5 *item alia ad lumbricos* (praecedit 502). *seminis corianthi quantum una manus ceperit friges, nasturcii quoque seminis tantundem diligenter teres, quae utraque cum aqua tepida per triduum faucibus infundes.*

505 506 capiti XXXIII de verrucis tribuo. in M praecedunt απη' Εὐμήλον πρὸς νότον παρακνήσιν (Pelag. 171), απθ' πρὸς κορδύλας ἄραι (= H 302), sequitur αζβ' Εὐμήλον πρὸς τὸ ἀποθέσθαι ζῶα τὴν ἀγριότητα (H 302). breve caput de verrucis Veg. V 16. περὶ μυρμηκῶν καὶ σνιδῶν Apsyrthus et Hierocles Hipp. p. 211 seq.

507 potio est ad farciminosum, cf. 448. 449. 451. 452. in M secuntur 449 (ξζ'), 452 (ξη'. ξθ').

508 aut eiusdem capituli XXXV est aut capituli I. posteriore loco *M* collocat inter Hippocratis περὶ νοσημάτων caput 134 αξή, quod deest in Hipp., et Pelag. 451 (*H* 300), priore loco praecedunt 507. 449. 452 (22 ξς' — ο'), sequitur Apsyrti πᾶς δεῖ καίειν καὶ πότε (*H* 228). Vegetius eandem potionem fusc enarrat II 28, 16—19 *est et alia sumptuosior quidem sed accommodatior potio, quae et celeriter reficit et cum intrinsecus purgaverit, curat omnes morbos, tussim veterem, phthisicos, vulsos et quaecumque vezata sunt in opertis. ptisanæ sext. I, seminis lini heminam, faeni Graeci heminam, croci unciam I, acronem salsum porci pinguis vel longanonem vel si porcina defuerint, caput haedinum depilatum cum pedibus suis et cordulis intestinorum mundis, hyssopi fasces duos, cocleas Germanas XV, bulbos XV, ficus duplices XX, rutae fasciculum I, bacarum lauri cum virent sextarium, dactylos XX, alii capita tria, seii caprini uncias VI, pulegii sicci fasciculum. haec omnia purgata leniter contusa decoquo in aqua cisternina, donec acro ille vel certe caput haedi liquescat et dissolvatur ab ossibus. propter quod saepe aquam infundes, ne aduratur, sed fervendo pinguis succus appareat. post haec diligentissime colabis ad colum, tum tracanthi unciam I in tres divides partes, ita ut exinde in unam potionem missurus pridie infundas in calidam ut inturgescat. tunc addes passi sextarios tres et tribus diebus singulos sextarios dabis, ova numero sex e. q. s. plura igitur habet quam interpret Graecus. eandem potionem mutatis nonnullis Chironi tributam invenies Veg. VI 8, 1—5.*

ὄμοῦ ἀρχέντερον χοίρειον ἢ βραχείαν] fortasse ὄμόν. significantur intestinorum partes, Veg. VI 8, 1 *intestinum porcinum recens, quod longanonem vocant, prius diligenter elotum vel acronem* (Corp. gloss. II p. 124 *longao καλέντερον*).

509* potest esse capituli XI sive XVI. in *H* et *M* praecedit 219, sequitur 255.

510* Eumeli est Hipp. 159 = *M* 30 ρξ' (Εὐμήλον) ζέματος πρόγνωσις καὶ λασις. πρῶτον μὲν οἰδαίνουσι τὰ γόνατα καὶ χωλαίνει καὶ οὐ δύνανται ἐπιβαίνειν, ἀλλ' ὅταν τῇ χειρὶ πιέξῃς, ἀνίσταται ὀρθός. ἐὰν οὖν ἐν τοῖς ὀπισθίοις ἦ, καύσον αὐτὸν καντηρίοις στρογγύλοις, ἔσωθεν μὲν καύμασι πέντε ἐπὶ τῆς ἀγκύλης, ἔξωθεν δὲ πλατέσι ἀμφοτέρωθεν· ἐὰν δὲ ἐν τοῖς ἐμπροσθίοις καύσῃς ἢ τοῦ γόνατος, καύσας μανδακηδὸν ἐπιμελοῦ ἄσπερον καὶ τὰ λοιπὰ καύματα. in *H* praecedit Pelag. 257, sequitur 262. καύσας μανδακηδόν] cf. *craticulatim, reticulatim* urere 196. 258.

511 num novum sit fragmentum licet dubitari; certe lemma simile Latinum non extat. secuntur in *M* Pelagonii 54, 55, 63, 184 (αρπδ'—αρπξ') cet.

INDICES.

I. Index nominum.*)

- Abellana *v. ind. rer.* nux.
 AEMILIVS HISPANVS mango
 23.
 Afer *v.* absinthium, bitumen,
 bulbus, carica, coclea, ficus,
 opopanax, rubrica, spongia,
 vinum.
 Alexandrinus *v.* cucurbita, cy-
 minum, nitrum, sal, sinapi.
 Aminaeus *v.* vinum.
 APSYRTVS 151. 173. 188.
 376. 377. XVII. XVIII.
 Αψυρτος 496.
 ARCADIVS 168.
 Artemisia herba *v. ind. rer.*
 ARZYGIVS *epist.* III. VI. XXIII.
 ASTYRIVS VIII.
 Atticus *v.* cotula, mel. (*ind.* II.
 III.)
 Beneventanus *v.* LITORIVS.
 Brittius, Bruttius *v.* pix, resina.
 Campanus *v.* aerugo, sapo, ser-
 ta, viscum.
 Cappadoces 24.
 Carchedonius *v.* MAGO.
 CAYSTRVSSICVLVS mango9.
 (*Graecum nomen Πιστηριος*
traditur)
- CELSVS *v.* CORNELIVS.
 Celticus *v.* spica.
 Chium (vinum) *v. ind. rer.*
 Cimolia creta *v. ind. rer.*
 Clarus, *cognomen* Πικιάτρου?
 289 (*cf. adn.*).
 Colophonius *v. ind. rer.* Colo-
 phonium, resina.
 COLVMELLA 21. 32. 108. 162.
 307.
 Corinthius *v.* cotula (*ind.* III).
 CORNELIVS CELSVS 22. 31.
 CELSVS 185. 287.
 Creticus *v.* daucus, hyssopus,
 passum.
 Cyprius, Cyprinus *v.* cadmia,
 lepis (lepida), oleum.
 Cyrenaicus *v.* laser, όπός.
 EMERITVS 85. 272. 274. 290.
 Emeritus mulomedicus 72.
 99. 110. 153.
 *Ημέριος 495.
 EVBVLVS 271.
 FALERIVS IV. V. XX.
 Falernus *v.* vinum.
 Fatuus ficarius 31.
 FESTIANVS I. VII. VIII. X.
 XIII. XIII. XV. XXVII.

*) Numeri Latini sunt lemmatum capitum, numeri Arabici paragraphorum; *epist.* notat epistulam dedicatorem, *ind. cap.* indicem capitum.

- FLORVS 185. 308. 364. Φλώρος
494. (cf. *adn.* 289).
GALLICANVS \bar{v} . c. cons. 5.
Gallicus v. arum, sil.
Germanus v. coclea.
Graeci 93. 204. 347. v. faenum.
Hammoniacus v. *ind. rer.* Ham-
moniacum, cummi, sal.
HIPPARCHVS 3.
Hispanus v. AEMILIVS *et ind.*
rer. oleum, sal.
Hyblaeus v. mel.
Illyricus v. iris.
Indicus v. cepa, spica.
Iovis herba v. *ind. rer.*
Indaicus v. asphaltus, bitu-
men.
Latini 93. 204.
LITORIVS BENEVENTANVS
c(larissimus) v(ir) 6.
LVCILIVS XXI.
Macedonicus v. petroselinum.
MAGO CARCHEDONIVS 150.
Marsi montes 22.
Medica v. *ind. rer.*
Megaricus v. bulbus.
Mercurialis herba v. *ind. rer.*
OPTATVS 8. 273. 365.
Pannonii 462.
PAPIANVS XVII.
PELAGONIVS *epist.* I—X.XII—
XV. XVII. XX. XXI. XXIII.
XXVII. 18. 77. 102. 155. 167.
227. 248. 260. 490. 491.
Πελαγώνιος 474. 481. 484.
486. 502. 503. 505. 507. 508.
511. (ego 27. nos 185. 269.)
*Pisterius v. CAYSTRVS.
Ponticus v. absinthium, acco-
rum, asarum, marrubium,
sal, sil(?).
Punicus v. cera.
Sabina herba v. *ind. rer.*
Santonicum v. *ind. rer.*
Sarmatae 151.
Siculus v. CAYSTRVS *et ind.*
rer. crocum, mel, vinum.
Sol dominus equorum (*in prae-*
cantatione) 283.
Sol dominus orbis, decus
mundi *epist.*
Solomoniacus lapis v. *ind. rer.*
Syriacus, Syriaticus v. absin-
thium, calamus, galla, nar-
dum, ros, spica.
TVRANIVS \bar{v} . c. 414 *cf. adn.*
(*trahitur* Euranius).
Tusci asturconum amatores 27.
Veneti 470.
Vranus *an* Turanius? 414 *cf.*
adn.
mulomedici foria appellant X.
peritissimi huiusce artis mulo-
medici lethargum appellant
363. m. coriaginosum ap-
pellant 26.
multi et magni viri prodesse
dixerunt 269.

II. Index rerum et vocabulorum.

a pridie 387.	absinthium 6. 41. 143. 212.
ab	309. 328. 402. 449.
melius ab 427.	a. Afrum viride 252.
abdecet 2.	a. Ponticum 26. 454.
abrotonum 16. 37. 41. 187. 209.	a. rusticum (ἀψ. ἄγειον)
288. 327. 367. 371. 382. 395.	235.

- radix a. Syriaci 367.
 a. viride 249. 252.
 abstergere 414 (470 *trad.* ab-
 surgiantur, *cf. adn.*).
 abstinere *c. abl.* 80. 185 *et*
passim. ab omni cibo absti-
 netur 34.
 abstineri non potest (sanguis)
 63.
 absurgiantur? 470.
 abundantia fellis 11.
 acacia nigra 65.
 acetum *passim.*
 a. acre 49. 65. 85. 193. 202.
 238. 239. 348.
 a. acerrimum 69. 240. 249
 (240. 249 *trad.* acerrimum).
 a. austerum 252.
 a. calidum 235.
 a. optimum 456.
 acorum 94. 128. 391.
 a. Ponticum 341. 365 (*δέον*
Ποντικόν H.) 369. 390.
 acro
 acrones berbecini 192 (*ἀκρο-*
νάρια προβάτεια).
 acro pinguis porcinus 85
 (*χοίρειον ἀκρονάριον*).
 acro porcinus 463.
 ad
 ad calorem 450. ad carbones
 335. 384. 386. secundo ad
 diem 467. tertio ad diem
 467. ad dormiendum 457.
 ad horam 268. ad noctem
 457. ad solem 455. facit
 ad 8. 161 *saep.*
 adaeque 220. 267.
 adaquari 365.
 adeps 30. 356.
 a. anserina 336.
 a. caprina 192. 269. 466.
 caprini adipis 370.
 adipis cervini vel berbecini
 92.
 adipis gallinae percolatae 49.
 adeps porcina 244. 269. 350.
 351. 352. adipis porcinae
 268.
 adeps taurina 198. 447. 492.
 adeps tepens 30.
 a. vituli marini *στέαρ φώ-*
κειον 359.
 admissarius utilis 3.
 adreptus (*ἐπιληπτος*) 287.
 adunata 228. adunantur 5.
 aerugo 177. 243. 250. 324. 325.
 336. 339. 340. 342. 431.
 aerugo Campana 334.
 aes
 aeris flos (*γαλκοῦ ἔνθος*) 239.
 260. 238.
 aes ustum (*χαλκός κεκαυμέ-*
νος) 322. 324. 338. 339.
 340. 341. 426. 431.
 aestivalis
 potio aestivalis 395.
 aestivus
 potio aestiva 371. 373. 374.
 466.
 aestuare 184. 186. 187. 191.
 192. 287.
 aestus 30.
 agninus
 capitulum a. 86.
 albamenta ovorum 411.
 albor *oculorum* 414. 428.
ovi 241.
 ad albuginem 435. 436.
 album *oculorum* 414. 419. 420.
 443. 444. 467.
 a. ovi 204. 205. album de
 ovis 44. 242. 332.
 alcyonium 420. 424. 432.
 alis seminis? 187.
 alium 92. (96. 187?) 212. 219.
 254. 272. 281. 388. 432.
 alii capitula 147. 231.
 265.
 alium purgatum 70. 399.
 alii spica 162.
 aloë 324. 454.

- alumen (*στυπτηρία*) 228. 238. 264. 265. 314.
 a. crudum (*στ. ώμη*) 166.
 a. rotundum (*στ. στρογγύλη*) 253.
 a. scissum (*στ. σχιστή*) 237. 335. 360.
 a. tunsum 231.
 aluta (*στυπτηρία όγρά*) 229. 260.
 ammoniacum v. hammon-
 amomum 454. 463.
 amulum 37. 39. 302.
 anacollema ad armos 330.
 ad armos sive ad lumbos 332.
 ad articulos et ad gambas et
 ad aquatilia 329.
 a. frigidum 331.
 anchusae fasciculus 354.
 anethum 106. 128. 272. 281. 288.
 a. vetus 192.
 angustatur spiritus 210.
 anhelat 287.
 anhelitus 97.
 se animet 111.
 annorum notae 1.
 anorectus 34. 140.
 aperta ungula 237. 324.
 aphronitrum 45. 49. 424.
 aphronitri flos 341.
 apiosus (equus) 405. 406.
 apium 26. 186. 211. 366. 371.
 apii fasciculus 42.
 apii viridis fasciculus 405.
 apium viride 374.
 folia apii 385.
 apii radix 156.
 apii semen 23. 36. 38. 41. 51. 137. 288. 327. 395. 406.
 apopiras (= *άπό πείρας*) VI. XIX. 18. 102. 138. 167. 168. 227. 248. 260. 361.
 apostaticus
 potio ad apostaticos 397.
- aqua *passim*
 a. caelestis (*ύδωρ ύμβριον*) 241. 372. 396. 426.
 a. calida 44. 54 *et passim*.
 a. candens 21.
 a. cisternina (*ύδωρ ύμβριον*) 12 (cf. 508).
 a. fluvialis 420.
 a. frigida 38. 185 *saep.*
 a. mulsa (*ύδωρ καί μέλι vel ύδρόμελι*) 25. 51. 60. 61. 94. 187. 205. 208 *saep.*
 a. salsa (*έλιμη*) 60. 360.
 a. tepida 38. 80. 82 *saep.*
 aquatilia 196. 198. 329.
 argentum v. spuma.
 argivum (arcium, arctium?) 14. 245. 327.
 aries 276.
 aristolochia 5. 8. 41. 111. 116. 362. 366. 373. 391. 447. 452.
 a. longa 327. 454.
 a. rotunda 341. 454.
 armus IV. 34. 330. 332.
 ad armorum dolorem 45.
 si armos laeserit 43. 270.
 armum reponito 44.
 armi grandes et recti lau-
 dantur in equo 2.
 aromaticus v. calamus
 traumaticum aromaticum 343.
 Artemisia
 herba A. 364.
 A. odorata 14.
 arteria constricta 96.
 arteriaca ad tussem 392. con-
 fectio arteriaca 391.
 articuli XV. 226. 329.
 compagines articulorum 257.
 si articuli obduraverint 17.
 tumor articulorum 234.
 arum Gallicum (cf. ad 71) 71. 75. 83. 89. 96. 113. 191. 261. 327. 371. 375. [421]. 422. 466.

- asarum 454.
 a. Ponticum 288 (*ῥέον Πον-
 τικοῦ HM*). 390. 463.
 asina } 276.
 asinus }
 asparagus
 asaragi radix 420.
 a. silvatici radix 11.
 a. silvestris radix 215.
 asphaltus 92. 347. 349. 491.
 a. Iudaic. 491 *ex Veg.*
 asphodeli radix 308.
 aspurgantur (*trad. absurgian-
 tur*) 470.
 assis ligneus 311 (*νοῦμον ξό-
 λινον H*). *cf. axis.*
 se astrinxerit (medicamen) 386.
 astulae de fico putres (*σκηῆς
 κλάδος*) 242.
 astulosus *v. resina.*
 asturconum amatores 27.
 atramentum sutorium (*μέλαν
 καλλυραφικόν*) 175. a. su-
 toricum 177. 228.
 attenuatus (equus) 31. 302.
 attenuantur 31. corpus atte-
 nuat 69.
 † aenabis 207.
 aures 54. 55.
 a. breves et arrectae 2.
 a. deiectae 448. auris una
 deiecta 409.
 aures flaccidae 204.
 a. proiectae 47.
 a. rigidae 267.
 auricula
 ad dolores auriculae 49.
 auriculis micat 404.
 auriculae urceolae extremae
 205.
 auriculas urito 296.
 auriga privatus 163.
 auripigmentum (*ἔρρενικόν σχι-
 στόν*) 317. 344.
 authenticum (oculare) 426.
 axes roborei 30. 226. *cf. assis.*
- axungia 45. 61. 64. 71. 89. 98
et passim.
 a. porcina 252.
 a. vetus 31. 70. 75. 83. 194
et passim.
- baca *v. laurus.*
 balneum 245. 297.
 balsamum 420. 421. 424. 438.
 bdella, bdellium *v. bidella.*
 berbecinus *v. verbex, acro,
 adeps, medulla.*
 beta (*σεῦτιον*) 133. 152.
 betarum fascis 379.
 bidella 125. 198. 329. 492.
 διὰ βδέλλιον malagma 269.
 bimus 1.
 bitumen (*ἄσφαλτος*) 162. 197.
 255. 339. 341. 351. 352. 354.
 359. 430. 451.
 b. Afrum 323.
 b. Iudaicum 194. 338. 340
 (*trad. iudeici*).
 bituminare 237.
 bos castratus 276.
 brassica (*κράμβη*) 221.
 brassicae folia 186.
 brassicae aridae radix 317.
 brecta
 Cappadoces brecta appellant
 24.
 † briti radices 455.
 bulbus 45. 370. 375.
 bulbi Afri 330. 331.
 b. Megarici 463. (*cf. frag.*
 480).
 bulbus rufus 233.
 bulbi triti 316.
 bulimus *ind. cap. X*. 188.
 bulimare 188. 189.
 bullire 111. 354.
 burdo 141. 196.
 butyrum 13. 49. 75. 83. 207.
 215. 347. 375. 388. 394. 450.
 453. 466. 490.
 buxi folia 397.

- caballinus
 fimus caballinus 469.
 cacare (sanguinem) *ind. cap.*
 XXIII, 308.
 caccabulus 85.
 c. fictilis 18.
 caccabus 41. 84. 265. 336 *saep.*
 c. novus 166. 309. 357.
 c. fictilis novus 491.
 cachry 194 (*trad. cancri*).
 cadmia 340. 413.
 c. Cypria 420.
 caepe *v. cepa*.
 caeruleus (mucosus) 59.
 calamus
 c. aromaticus 454.
 c. Syriacus 390.
 c. Syriaticus 365 (*κάλαμος*
 ἀρωματικός).
 calceatus 278.
 calciare 239.
 calcitrosus 397.
 calefactio 256. 384. 386.
 c. ad armos 46.
 calida 84. 85. 153. 294. *saep.*
 calida ferventissima 168.
 cf. aqua.
 calidae res 152.
 † calidaveris 132 *v. adnot.*
 calx 58 (*ἐκκία παλαιά inter-*
 pres).
 calx viva 179. 196. 252. 344.
 <flos> calcis vivae 165.
 † camistri 390 *v. adnot.*
 canalis 88.
 cancer (*καρκίνος*) 313.
 cancris fluviatrici 51.
 cf. cachry.
 cancerare 434.
 candens
 cendenti aqua 21.
 candente ferro 119. 193.
 caninus
 caput caninum fracidum
 204.
 canini dentes 1.
- cantabrum 461.
 seminis farina id est far can-
 tabrum (*πίττωρα*) 6.
 sucus cantabri 152.
 capitulum agninum 86.
 cf. alium.
 capo (*an pavo?*) 123.
 capparitis 290? (*trad. piperis*).
 capparitis radix 365.
 capra 276.
 caprinus *v. adeps, lac*.
 caprifici folia (*ἀγρίων σικηῆς*
 φύλλα) 128.
 caput eius curae V.
 c. in terram demissum 33.
 34. 140. 183.
 c. exiguum laudatur in equo 2.
 caput iactat 210.
 ad capitis gravedinem 48. 82.
 capitis pletura 58.
 ad capitis pondus 62.
 ad capitis purgationem 52.
 carbones 31.
 ad lentos carbones 335. 384.
 386.
 mollissimis carbonibus 323.
 carbones sine fumo 294.
 cardamomum 87. 90. 371. 383.
 cardiacus (equus) 287. 408.
 caricae (*ισχάδες, σόκα*) 41. 98.
 291. 370. 379. 450. 463.
 caricae Afrae 262.
 caricae siccae id est ficus
 111.
 cariota (*σταφυλίνος*) 16. 26. 191.
 carmen 278.
 cartilago 44.
 cartilago narium 63.
 casia 16. 21. 94. 383. 390. 391.
 403. 423. 454.
 casiae fistula 111. 209. 367.
 390. 402. 463.
 casia nigra 390.
 castanea
 castaneae furnatae, tostae,
 tunsae 29.

- castoreum 67. 81. 151. 323. 383.
 451. 453. 454.
 castrensis modius 25.
 cataplasma (*cf. praef. p. 25*)
 230. 260. 261. 414. 448.
 cataplasmare 64. 217. 266.
 catulus 205.
 c. brevis 370.
 tisana cum catulo brevi 17.
 catulus dierum decem 208.
 catuli sanguis 205.
 cf. lactans 204 *c. adnot.*
 cavatus
 dentes cavatos gerit 1.
 cauda
 c. erecta 267.
 c. longa et non setosa quia
 abdecet 2.
 c. nimium mobilis 292.
 caudae mobilitas XXII.
 cauda rigida 294.
 c. stabilis atque erecta 292.
 caudam intra coxas mittit 130.
 cauda cum defluere coeperit
 293.
 cauda ventrem percutit 140.
 causa
 si armus in causa fuerit 258.
 valetudo vel causa morbi 11.
 causticum 195. 216. 491.
 compositiones caustici *ind.*
 cap. XXXII. 323.
 causticum calidum 322.
 malagma causticum 492.
 cauteriare 180. 212. 246. 272.
 cauteriatus 269.
 cauterium 180. 269. 448.
 crusta cauterii 314.
 penna cauterii 448.
 cauteria transversa 296.
 cedria 172. 179. 268. 281. 348.
 362.
 cedri folia 397.
 cedrinus *v. oleum.*
 centaurea 6. 8. 14. 23. 78. 84.
 369. 373. 454.
 Inw, Pelagonius.
- centaurii semen 288 (*ex Celso*).
 cepa 92. 131.
 cepa Indica 390.
 cepa longiores 146.
 mallo caepe 168.
 cera 68. 92. 198. 243 *et passim.*
 cera Punica 320. 453. 491.
 cerebellare 50.
 cerebrum 59.
 c. commotum 50.
 c. percussum 60.
 cerotum 320. 457.
 certamen
 ad certamina laboremque
 promptissimi 3.
 sacra certamina 1.
 cervix
 c. ad terram demissa 47.
 ad dolorem cervicis 245. 246.
 cervix gravata 34.
 c. mollis lataque nec longa 2.
 c. rigida 210. 294.
 cervices urito 294.
 cerussa (*ψιμύθιον*) 247. 322.
 333. 345. 346. 490.
 chalcanthum 339 (*χαλβάνης*
 interpret.)
 chalcites 324. 342.
 chamaedaphne 184.
 chamaeleontis radice 314.
 chamaepitys 16. 184. 288.
 herba *ch.* 16.
 charta 134. 344.
 chironius
 herba chironia 209.
 vulnus chironium 317.
 Chium? (*sc. vinum*) 456.
 ad cholera 377.
 chylos 85. 188.
 cibaria 442.
 c. largissima 31.
 cibus
 cibi competentes 33.
 c. firmiores 43.
 c. molles 405.
 cibus multiplex 6.

- cibus viridis 408.
 cibi virides 60. 152.
 cicatrix
 ad cicatricem 170.
 cicatrices oculorum 437.
 ad cicatrices discutiendas 413.
 cicatricem ducere 195.
 c. remittere 448.
 cicatricem coire non siverint 313.
 cicer (*ἑρέβυθος*) 24. 269. 452.
 ciceris farina 205.
 cicer infusum 211.
 cicerculae pulvis 327. 452.
 ciconia 18.
 cicuta 179. 404.
 cicutae folia 397.
 cilicium 259.
 cilium si ruperit 415.
 cimex vivus 153.
 cimolia v. creta.
 cinis 181.
 c. calidus 213.
 c. de foco 196.
 in cinerem levem tundito (?) 110.
 cinis mollissimus 414.
 cinnamomum 403.
 cinnamum 111. 367. 391. 393. 425.
 semen cinnami 383.
 circus 153.
 circus sacraque certamina 1.
 civiliter 267.
 claudicare 237.
 c. de priore pede 270.
 c. de prioribus, posterioribus 14.
 c. de incertis pedibus 12.
 c. pedibus alternis 204.
 clauso stabuletur 294.
 clavus 169. 181.
 clunes torosae ac numerosae *laudantur in equo* 2.
 clyster 132.
 clysteriare 132.
 clysterium 133.
 coclea
 cocleae Aerae 330. 331.
 cocleae Germanae 459.
 cocleae tritae 316.
 coire 313. 320.
 colare *passim*.
 colatum facies 9.
 colato per linteolum 148.
 coliculi 387.
 c. cocti 98.
 coliculorum fasciuli cum foliis 142.
 folia coliculorum 169. 182.
 sucus de coliculis 135. coliculorum sucus 161.
 colicus XXI. 287. 288.
 collectio
 ad aquatilia ex collectione sine ferro aperienda 198.
 collectum resecare 279.
 collum XV.
 ad colla mularum 241. 242.
 si colla vel dorsum mulae ruperint 243.
 ne colla rumpant 244.
 ad colla deflagrantia 265.
 collum extensum 267.
 collyrium, collyria 131. 193. 405. 427. 470. 490.
 c. certissimum 432. 438.
 c. magnum 431.
 c. nardinum 423.
 c. rubrum 425.
 c. tenue 162.
 c. tripuxinum 424.
 colophonium 323.
 v. resina.
 coloratus oculus 208.
 colum
 ad coli dolorem 459.
 ad combusturam 319.
 commalaxare 199. 205.
 commissura media (caudae) 292.

- compagines articularum 257.
 competentes cibi 33.
 complicare *v.* cura.
 complutum (ex nimio sudore)
 78.
 compositio 359. 427.
 c. caustici 323.
 c. ad colicos 288.
 c. emplastri 338. 341.
 c. liparæ 333. 345.
 c. malagmæ 320.
 c. medicaminis traumatici
 342.
 c. pastilli 383. 401.
 c. spodii 344.
 c. traumatica 324.
 ex concitato mitissimi (mo-
 res) 3.
 conditum 74. 386. 464. 465.
 conditura 76. 387.
 confricare 44. 384 *saep.*
 confringere 146.
 consequenter 270.
 consilio
 radicula quam pastores con-
 siliginem vocant 22.
 radix consiliginis 205.
 contineri non potest sanguis
 XXXIII.
 contra
 contra focum 85. 141.
 contra pilum fricare 362.
 contra solem 52.
 contractio nervorum 246.
 contrarium est 34. 140 (cf. 146).
 302.
 contundere 7 *et saep.*
 in unum *c.* 112.
 ad contusionem pedum 227.
 convolve 470.
 coopertoria 151.
 coquina
 fuligo de coquina 457.
 corcodili sterces 416—419.
 coriaginosum genus passionis
 26.
 coriandrum 192.
 c. viride 192.
 coriandri viridis succus 307.
 coriandri succus 118.
 coriandri folia et radices 13.
 corium 204. 269.
 cornu (*trad.* cornum 37. 41. 256).
 per cornu dare *vel* infundere
 sim. passim.
 cornu caprinum combustum
 et contritum 180.
 corona
 coronae mediocres unguis
 superimpositae 2.
 si coronam torserit 256.
 corpus equi *quale sit* 2.
 c. glabrum 176.
 corpus integrum recipere 30.
 cortex *v.* malum, pinus, quercus.
 cossi *ind. cap.* XXXIII.
 costa novissima 214.
 costum 78. 94. 114. 209. 341.
 367. 382. 452 *saep.*
 coxa, coxæ XIII. 218. 225.
 coxam contrahit 50.
 caudam intra coxas mittit 130.
 inter coxas deplendus est 6.
 de coxis sanguinare 347.
 crassatio nervorum 262.
 craticulatim urere 196.
 creta 58. 69 (*κηράδιον*).
 c. cimolia 15. 316.
 c. figularis 280.
 c. in aqua infusa 15.
 cribrare 5 *et passim.*
 cribrum
 cribro tenui cernes 362.
 cribro minuto cribrato 44.
 cribro minutissime cernes
 482.
 crocomagma 327 (*an croci man-
 na?*). 369. 371.
 crocum 23. 38. 51. 80. 94. 95.
 105. 184. 207 *et passim.*
 manna croci 81. 299.
 croci manna 370.

- crocum Siculum 114. 390.
 423. 426.
 cruditas 33. 204.
 crura
 c. recta 2.
 c. tardiora 33.
 c. tumidiora 210.
 crura inter se complicabit 294.
 c. inter se complicata 183.
 crusta (*plur.*) cauterii 314.
 cucumis
 cucumeris agrestis folia et
 radices 13.
 cucumeris semen 101.
 cucumis silvaticus (*ἄγριοστί-
 κνος*) 7. 10. 91. 101. *eius*
 radices 7. 19. 101. 112.
 178. 205. 357, radicinae 91.
 cucurbitae Alexandrinae semen
 20.
 cucurbita viridis 448.
 cummi [421.] 422. 423. 425.
 c. hammoniacum 193.
 cupressus
 cupressi folia 89. 233. 261.
 c. frondes 460.
 c. pilulae 89. 165. 317. 449.
 c. pilulae virides 220.
 cursus lunae *ind. cap. XXVIII.*
 curules equi 163. 256.
 cyclaminis radix 199.
 cyminum (cuminum) 15. 95.
 158. 179. 205. 367 *et passim.*
 cuminum Alexandrinum 370.
 cymini semen 214.
 cyphi (cufi) 138.
 dactyli (*φάριγγες*) 375. 385. 463.
 daemon
 lethen daemonis sui accipiet
 397.
 daucus 187.
 d. Creticus 81. 94. 111.
 de
 de cetero 459.
 de atramento scribis 458.
 de penna inungere 467. 468.
 de posca lavare 456. 457.
 deambulare 10. 142. 263 *saep.*
 deambulatio frequens 363.
 debrachiolandus 291.
 decocta 372. 396.
 decoquere *passim.*
 d. ad dimidias 111.
 d. ad tertias 11. 41. 96. 244.
 d. ad sextarium 143.
 decoquere in vino *sim.* 6
saep.
 decoquere vino *sim.* 48 *saep.*
 decoques cum aqua 41.
 decussatim secare 171.
 decussem facis 236. 237.
 deferbuerit 455.
 deficient membra X. 183. 185.
 191.
 deflagrantia colla 265.
 defricare 403.
 defritum 372. 396. 466.
 deicere per canalem 88. per
 cornu 84 *saep.* per nares 82
saep. per os 103 *saep.*
 dentes
 canini, cavati, medii superi-
 ores, molares 1.
 de dentibus animalium XVIII.
 dentes si doluerint 69.
 depectorandus 6.
 deplendus 6.
 despiciare 88.
 destillare 237.
 detemporandus 6.
 cum detramine pannorum 199.
 to diapente 5. 449. (*cf.* 366).
 dictamnus (—um) 81.
 diligens
 diligentes 25.
 diligentissimus dominus 1. 24.
 diligentissimus homo 1.
 diligentissimus nutritor equo-
 rum 267.
 diligentia (*φιλοκαλία*) 24.
 d. congrua 33.

- dilnere aqua et nitro 56.
 ad dimidias decoquere 111.
 discoque 387.
 displicet sibi equus (*h. e. aegrotat*) 184.
 ore dissipatos 286 (*cf. adn.*).
 sub divo 270.
 diurnus
 d. modius 25.
 diurni pastilli 87. 90.
 unum diurnum 461.
 tria diurna 470.
 dolor
 d. discutitur 50.
 d. elimatur 54.
 ad dolores omnes 398.
 dolor ventris 32. 115 seq. 183.
 domestica pecora 1.
 dominus diligentissimus 1. 24.
 d. philocalus 2.
 donec *c. com.* 61. 80. 254. 404.
 dorsum laesum VIII. 163 seq. 173. 181.
 d. motum 171.
 ulcus in dorso 312.
 dracontea 373. 454.
 draconteae radícula 84.
 dum convalescit 205. dum bi-
 mus et sex mensum est 1.
 duriter 204.
 ad duritias 337.
 duritiola 252.
 dysuria VIII. 139. 140. 142. 152.
 ebulliat 335.
 ebulus (*χαμαιώντη*)
 eius radices 9. 148.
 ebur *v. rasura.*
 eicere armum ad rotam 44.
 elephantinus morbus 17.
 se elevare 140. 267.
 elimare 54. 365.
 ad emoliturum (*sc. oculum*)
 480.
 emplastrum XXV. 338. 339. 341.
 e. viride 338.
 eodem *adv.* 111.
 epidermis 182.
 epiphora 412. 416.
 equus
 equi curules 163. 256.
 equi circo sacrisque certa-
 minibus, usibus domesticis
 idonei 1.
 equi ad cursum stimulati 4.
 equi Fatuo ficario vexantur
 31.
 erucæ semen 117.
 ervum (*trad. herbum; ὄροβος*)
 24. 194. 201. 202. 312. 452.
 e. coctum 268.
 e. molitum 402. 403. 434.
 e. siccum 315.
 ervi farina 13. 199. 205. 259.
 farina de ervo 56.
 ervi pollis 252.
 ervi radix 286 (*ἀσφοδέλιον*
ῥίζα).
 eryngii radices 21 (*ἀφθάστον*
ῥίζα).
 etiam et 183. 208. 268. 303.
 363 *saep. (apud Cass. Fel.*
passim).
 evaporare 219.
 evincere et propulsare morbos
 21.
 eupatorium 288. 463.
 euphorbium 48. 218. 225. 234.
 252. 341. 367.
 exaequat 1.
 exanimare 43.
 exasperare 362.
 excrescere 256.
 exossare 85.
 de experimento 126. 398.
 expertum esse firmavit 414.
 exsecare 64.
 exsiccare 195. 196.
 exsufflare 305.
 extenuare 437.

- faba 24. 30. 73. 232. 372. 396.
 faba fresa (*κνάμων ἔλεγχον*)
 13. 72. 450. 462.
 <faba fricta 167?>
 faba infusa 72.
 f. molita 60.
 f. solida 296 (*κνάμος ἐκτέ-
 ραιος*). 365 (*φάβα ξηρόν*).
 f. trita 450.
 f. cum lotio cocta 250.
 in modum fabae 408.
cf. ind. III.
 facies incerta 47.
 facere ad 8. 161. 165. 386 *saep.*
 facit passioni 152?
 facere *c. inf.* 147. 152. 363
saep.
 faecaceus (muccus) 59.
 faenum 6. 34. 43. 100. 101. 152.
 flos faeni 219.
 faenum Graecum (*τῆλις*) 24.
 84. 85. 96. 118. 262 *saep.*
 succus faeni Graeci 17. 42.
 equus a faeno malo laesus
 XXI. 291.
 faex
 faex lotii veteris 353.
 faex olei 353.
 faeces vini 362.
 falangio *v.* phalangio.
 famicalis *v.* scalpellum.
 famix 237.
 far *v.* cantabrum.
 farcimina
 perunctio ad farcimina 448.
 farciminosus *ind. cap. XXXV.*
 farcire 448.
 farina *v.* ervum, hordeum, se-
 men, triticum.
 fascia 168. fasceis 43.
 fasciare 123.
 fasciculus *v.* anchusa, apium,
 coliculi, hyssopus, ruta.
 fasciola 211.
 faselus 24. 452.
 Fatuus ficarius 31.
 fauces † avenabis 207.
 favilla 110. 362.
 favus 208.
 febricitantis signa 33.
 febricula 296.
 febrire 366 *saep.*
 febriens equus 183.
 febris III. 34—42. 59. 385.
 f. interior 35.
 febres interanea 389.
 fecla 252. 338. 339. 340. 341.
 fellis abundantia 11.
 felliti oculi 11.
 femora torosa ac numerosa 2.
 feniculum (*μάραθρον*) [421.]
 422.
 feniculi semen 288.
 feniculi semina 21.
 fibula aenea 22.
 fibulas dare 415.
 ficarius
 Fatuus ficarius 31.
 frons ficulnea 294.
 ficus (ficus *gen. sing.* 131. *acc.*
plur. 111. 227. 229. *fici* 202.
 382. *fico* 242) 111. 229. 382.
 f. Afra <194>. 201. 203 (*trad.*
feclae).
 f. sicca 131. 227.
 fici(?) radix 202.
 astulae de fico putres 242.
 caricaesiccae id est ficus 111.
 filix
 filicis radix 194. 201.
 fimus bubulus 469.
 f. caballinus 469.
 findere in multas partes 52.
 fistella 305.
 fistula *h. e. tuberis genus* 239.
 448.
 fistulam ponere 211.
 flatus calidi 33.
 femina XI. 200. 202. 203.
 femina in geniculo 197.
 femina recentia 194.
 floccus tomenti 311.

- flos (*neutr.* 219. 239. 260) *v.*
 aes, aphronitrum, calx, fae-
 num, garum, hyssopus, liqua-
 men, nitrum, siligo, spuma.
 fluentibus venis 43. 310.
 focilare 442.
 contra focum 85.
 folium 367. 369. 373. 390 (folii
 nardi?). 463.
 f. nardinum 114.
 fomentare 266. 315. 433.
 fomentatio 337.
 fomentum 30. 57. 448.
 f. de aceto et sale et furfuri-
 bus de tritico 363.
 formicarum terra 283.
 fovere 30. 44. 54 *saep.*
 fracescere 211.
 fracidus 204.
 fricare 120.
 frigidor 141.
 frigere 20. 113 *saep.*
 ad frigus 30. 297.
 fuligo 199.
 f. ex aeno 170.
 f. de coquina 457.
 fumigare 151. 205.
 fundus oenophori vitrei 468.
 fungus caninus 443.
 furfur
 furfurem ex auribus reddit 204.
 furfures (*πίττωρα*) 255. 442.
 f. calidi 237.
 f. triticei, de tritico 363.
 furnatus
 castaneae furnatae 29.
 furnus 18. 52 *saep.*
 fustis 348.
- galbanum (*χαϊβάνη*) 68. 97.
 194. 198. 257 *et passim.*
 gallae 228 (*κηκίδες*).
 g. Syriacae 164.
 g. tritae 199.
 gallica
 solum veteris gallicae 440.
- gallina 138.
 adipēs gallinae 49.
 gallus 123. 204. 205.
 gamba XIII. 219. 329.
 de gambis sanguinare 347.
 garum 213 (*ἔξογγιον H*).
 gari flos 428.
 generositas equorum 163.
 generosus (equus) 302.
 genestae succus 304.
 gengivae 69.
 gentiana (*γεντιανή*) 5. 35. 41.
 84. 299. 327. 454 *saep.*
 genu
 g. teres parvumque 2.
 tumor in genubus 263.
 suffusiones et vesicae in ge-
 nibus 491.
 iuxta genua sanguinare 347.
 glabrum corpus 176.
 glandulae *ind. cap.* 56. 59.
 61. 70.
 glaucium 371.
 ad glaucomata 428.
 globulos facies 392.
γλοῖδον παιδικόν 347. 348.
 glus taurina 85. 430.
 glutis unctiae tres 492 *ex*
Veg.
 glutinatoria 84.
 glutinosa (potio) 368. 463.
 glycyrrhiza 367. 450. 454.
 gramen 204. 211.
 g. quod in terra nascitur 27
 (*ἔργαστις*).
 graphio perscribito 129.
 gravedo capitis 82.
 gutta Hammoniaca 94. 323.
 gypsare 18.
- habiles ad obsequia 3.
 haec (*fem. plur.*) *ind. cap.*
 Hammoniicum 68. 198. 322.
 367. 409. 419. 446. 447. 491.
cf. cummi, gutta, sal.
 harena calida 268.

- harundo 204. 362.
 de haustu hirudinis *ind. cap.*
 XXXIII.
 hedera
 hederæ semen 253.
 folia de hedera 435.
 hederæ folia 99. 264.
 heliotropium 107.
 helleborus niger 314.
 Heraclea herba 399.
 herba Iovis 112.
 herbae virides 34.
 herbacium 375.
 herbum *v.* ervum.
 hibiscus 180. 261. 337.
 hiemalis (potio) 84. 370. 373.
 378. 464.
 hiera botane 14.
 hircus 276.
 hirudo
 de haustu hirudinis *ind. cap.*
 XXXIII.
 hirundo
 hirundinis nidus 236. 286.
 h. pulli 286.
 holus siccanum 128.
 homo masculus 276.
 hordeacius
 farina hordeacia 38. 51. 53.
 56. 61. 169. 205 *saep.*
 hordeum (*κριθή, κριθα*) *passim.*
 h. novum 33.
 h. pinsitum 204.
 h. purum 30.
 h. quod nascitur in stabulo
 quasi spica nigra 355.
 h. tritum et cribratum 10.
 farina hordei 6. 261.
 farina de hordeo 261.
 hordiantur 47. hordiatuſ XIX.
 278.
 horminum
 horminisemen 35. 95. 187. 395.
 hosticinum *v.* osticinum.
 hydropicus 211. 215.
 hydrops XIII. 210. 211.
- hyoscyamus 204.
 hyssopus (*ὕσσωπος*) 14. 37. 41.
 42 *et passim.*
 h. Creticus 332.
 h. siccus 373.
 hyssopi fasciculus 81. 367.
 hyssopi fascis 78. 80. 191.
 flos hyssopi 209.
- ilia 162. 205. 208.
 ilia tensa 38.
 illorum tractus graves 33.
- in
 in se agitas 241.
 in se conteris 23. in seteris 374.
 in se permisceas 45.
 inambulare 137.
 incantare 278.
 incertus
 incerta facies 47.
 incerti pedes 12. 50.
 incessus non rectus 208.
 infirmitas 267.
 infirmitates (oculorum) 429.
 infriare 170.
 infriculare 467 (*trad. infrigo-*
lato).
 infundere faucibus *vel* in fauces
 similia passim.
 inlibatus 163. 226.
 insania equi XXVIII. 54. 404.
 instar magnitudinis nucis 288.
 se insumere 242.
 integer
 integrae castaneae 29 (*opp.*
 minutae).
 corpus integrum 30.
 hordeum integrum 69.
 intepescere 85.
 interaneus
 ad febres interaneas 389.
 interaneorum vitia 394.
 interiora 59. 204.
 internodia 491 *ex Veg.*
 intestina 118. 125. 129. 189.
 140. 210.

- intortus unguis 256.
 intra oculum mittes 433. intra
 oculum torqueas 467. 468. in-
 tra sextum annum 1.
 intrinsecus (dolere) 287. (labo-
 rare) 372. 396.
 omnibus intrinsecus vitiis
 prodest 388.
 introsum 2. introrsum 256.
 266.
 intus
 si quid intus doluerit 36.
 invalidus 140.
 inula (innula) 48. 125.
 inunctio 437.
 involvere 88.
 inurere 38. 44. 254. 256 *saep.*
 herba Iovis 112.
 iris 106.
 iris Illyrica 16. 36. 97. 111
et passim.
 iris pinsita 66. iris pista 94
(trad. tripiste).
 ischias 386 *(trad. schiadam pro*
ischiada, cf. lepida pro lepis).
 ischuria 152.
 iuba 44.
 i. densa et profusa 2.
 i. et cervix rigida 210.
 iuncus 373.
 iunci radices 366.
 iunci semen 100.
 iunipirus niger (ζίζυφος μέλας)
 320.
 labra 1.
 l. gravia 267.
 l. laxiora 33.
 l. prava et dissoluta 409.
 lac 38. 205. 452.
 l. asininum 38. 379.
 l. caprinum 37. 39. 51. 184.
 191. 271. 302. 374.
 lactans 204.
 lactucae semen 406.
 lamella cassiterina 135.
 lamina candens 254. ignea 279.
 lana 55. 246. 305. 433.
 l. mollissima 444.
 l. succida 256. 257.
 lanata pellis 50. 301. 404.
 languor 32.
 lapis Solomoniacus 451.
 laridum pingue vetus 462.
 laser (λάσας, λάσαρον) 77. 81.
 214. 251. 263. 272. 320. 373.
 408. 452.
 l. Cyrenaicum 200, *cf.* spongia.
 l. summum 91.
 [l. Ponticum 390].
 ad lassitudinem X. 30.
 lassus 278.
 latenter 211.
 later (βήσαλον)
 pulvis lateris 398.
 latus
 latera inflexa 2.
 in latere iacere 33, recum-
 bere 34.
 laureus
 folia laurea 205.
 laurinus *v.* oleum.
 laurus
 bacae, bacculae lauri 5. 8. 35. 36.
 44. 46. 50. 112 *et passim.*
 bacculae lauri purgatae 407.
 laxare venas 408.
 si coronam laxaverit (luxa-
 verit?) 256.
 lens pinsata et a valvulis se-
 parata 108.
 lenticula 113. 356.
 lentiscus 208 (*φακής interpret.*)
 390.
 folia lentisci 306.
 lentor malagmatis 279.
 ad lentos carbones 335. 384. 386.
 lepida 177.
 lepida Cypria 322.
 lepis 424.
 lepidos Cypriae 426.
 lethargus equus XXVII. 363. 365.

- lethe
 lethen daemonis sui accipiet 397.
 levigare 193. 194.
 λιβανωτόν 268.
 de licio suspendes 134.
 limniadis *genet.* 383.
 limpidus (muccus) 59.
 lingua incisa 66.
 l. passione ipsa moritur 409.
 linum tartarale 260.
 lini semen 35. 84. 85. 96 *saep.*
 linisemen frictum 87. 90. 392.
 lini quod sufficit 293.
 linteolum 9. 200. 202. 213. 250. 305. 448.
 linteola minuta 57.
 lipara 55. 181. 238. 333. 354.
 compositio liparae 247.
 lippitudo 417. 426. 427.
 liquamen (γάρον) 9. 455.
 l. bonum 98.
 l. primum 13 (*cf. Ed. Diocl. 3,6*).
 l. summum 11.
 liquaminis flos 467.
 lixiva 110. 119. 452.
 lixivum (στακνή) 56. 304. 364.
 l. tepidum 124. 138.
 lomentum
 faba fresa id est lomentum 72.
 lotium 15. 250. 448.
 l. calidum 56.
 l. equi 155.
 l. humanum 294. 348.
 lotii veteris faex 353.
 lumbi XIII. 30. 216. 221. 294. 332.
 l. lati et subsidentes 2.
 cursus lunae *ind. cap. XXVIII.*
 lupinus (θέριμος)
 lupini cocti sed satis dulces 28.
 lupini combusti 167.
 pilus lupinus 134.
 lutum de via id est ex lotio cuiuslibet equi factum 155. ad luxum 261.
 Lycium 57. 181. 182. 195.
 Lycium aridum 449 (*trad. fici aridi*).
 macerare 54. 60. 200. 448. ad maciem II. 28. 32.
 macilentus equus 24. 36. 363. madefiat 44.
 madescere 30.
 magis
 m. acriores 146.
 m. sanus 154.
 magnes (magneta?) 451.
 malabathrum 369. 376.
 malagma (*cf. praef. p. 25*) 194. 233. 279. 318. 326. 448.
 compositio malagmae 320. 446. 447.
 malagma ad combusturam 319.
 m. ad nervorum dolorem 321.
 m. cruda 256.
 m. causticum 493.
 διὰ βδέλλιον malagma 269.
 malagmatis modo 194.
 malaxare 70.
 malis *morbis, eius genera* 204.
 mallo caepe 168.
 malva (μαλέχη) 152.
 m. contusa 285.
 m. erratica 266.
 malvae erraticae flos siccus (μαλέχης ἀγρίας ξηρᾶς ἀνθός) 132.
 malum
 mali corium 228.
 mali cortex 319.
 malum granatum (ρόά) 57. 211.
 mali granati cortex 69. 134. 195.
 malum terrae (χαμαίμηλον) 35.

- malum terrestre (*μηλον μαν-
δραγόρον*) 52.
manducare 28. 137. 470.
mango 9. 23.
manna 80. 252. 409. 415. *v.*
 crocum et tus.
manuplenam *trad.* 231.
marina testudo 21.
marmoratus (equus) 278.
loco marmorato 270.
marrubium (*πράσιον*) 16. 79.
 191. 235. 288. 366.
 herba marrubium (*πράσιον*
 quod Graeci appellant) 93.
 m. masculum 78.
 m. masculum aridum 209.
 m. pinsitum 212.
 m. Ponticum 341.
 marrubii succus 111. 199.
masticato 435 (*trad. massu-
cato*).
maturare 57.
maturescere 64.
maxilla 56. 69. 208. 270.
meatus 146. 204. 210.
meconium 23. 329.
Medica 204.
medietas dentium 1.
medii dentes superiores 1.
medulla
 m. cervina 84. 85. 166. 247.
 257. 273 *saep.*
 m. de pedibus berbecinis
 [421.] 422.
meiare VIII. XXIII. 140 seq.
 146. 152—154. 308.
mel *passim.*
 m. acapnon [421]. 422. 437.
 m. acre? 289 *cf. adn.*
 m. Atticum 111. 114. 383.
 393. 416 *saep.*
 m. bonum 346.
 m. clarum? 289. *cf. adn.*
 m. despumatum 80 (*cf. 288*).
 m. Hyblaicum 440.
 m. optimum 78. 288. 412.
 m. Siculum 111.
 m. summum 439.
 m. thyminum 437.
melicratum 152. 156.
melilotum 26. 41. 78. 367. 373.
 454. 463.
melotis 448.
membra deficiunt X.
mensum *gen. pl.* 1.
menta (*ἡδόσμον*) 40. 329. 330.
 331.
 cf. nepeta.
 (mentastrum? 390.)
herba Mercurialis 184.
mercurius 169. 180.
merda leporina 135.
meum 390.
micat auriculis 404.
minuta 261.
minutatim 261.
minute terere 50. *m. scari-
fanda* 257.
misy 322. 324. 342. 343.
mittere naribus, faucibus *vel*
 in nares, fauces *sim. passim.*
mixturatus
 ova bene mixturata 71.
mobilitas caudae *ind. cap. XXII.*
in modum cataplasmae 448, ovi
 151.
molares dentes 1.
mollissimis carbonibus 323. *cf.*
 414.
molliter cubet 30. *m. stabuletur*
 363.
mollities ad colla mularum
 241.
morbus
 ad omnem morbum I.
 m. articularis 10. 16. 23.
 m. elephantinus 17.
 m. regius 11.
mordicus 260. 408.
mores equi 3.
mori radix 107 (*μόρον ῥίζα*).
 205 (*σνκαμίνον ῥίζα*).

- morsus muris aranei *ind. cap.*
 XX.
 mortarium 17. 72. 215. 242.
 450. m. marmoreum 85.
 mucus 59. 193.
 mula 50. 138. 196. 241. 242.
 243. 244. 276.
 mulier 276.
 mulomedicus X. 26. 72. 99. 110.
 153.
 peritissimi huiusce artis mu-
 lomedici 363.
 mulsa 14 (*οίνόμελι*). 94 (*ὀδρό-
 μελι*). 118.
cf. aqua.
 mulsum 208. 410.
 muria (*ἔλμη*) 118.
 murra 5 *et passim*.
 m. troglitis 23. 35. 78. 81.
 97 *et passim*.
 m. secundaria 491 *ex Veg.*
 mus araneus *ind. cap.* XX. 279.
 280. 281. 283. 285.
 musca viva 162.
 musculi extantes 2.

 folium nardinum 114. collyrium
 nardinum 423.
 nardum 16. 49. 390. 403.
 folium nardi 390(?). 393.
 spica nardi *v.* spica.
 nardum Syriacum 393 (Syria-
 ticum *R*).
 nares
 n. apertae 2.
 n. arrectae 205.
 n. siccae 372. 396.
 narium cartilago 63.
 umores narium 59.
 naribus mittere 9, infundere
 11 *saep.*
 per nares dare 6.
 naribus reddit umida 204.
 nasturcium (*κάρδαμον*) 81. 194.
 200. 392.
 n. tritum 405.

 nasturcii semen 119.
 <n. Alexandrinum> 203.
 natura qua meiat 153.
 naturalia loca 152. 162.
 ne — non 164.
 nepeta 179.
 nepeta montana (*ἡδόσομον
 ἔργιον*) 26.
 nervi
 nervorum contractio 246.
 nervorum crassatio 262.
 nervorum dolor 198. 321.
 nervorum ischiada patiuntur
 386.
 nervi articularum 261.
 nervi crassi 252. 258.
 n. crassiores 257.
 n. qui retro trahunt 271.
 nidus hirundinis 236. 286.
 nigredo in medietate den-
 tium 1.
 nisi ut 386.
 nitrum 7. 23. 44. 46. 50. 54.
 131. 308 *et passim*.
 n. Alexandrinum 19. 91.
 nitri flos 338. 341.
 nitri spuma 443.
 nocere *c. acc.* 302.
 nostratia pondera 277.
 nucleus (*στροβίλοι*) 24. 87. 90.
 191. 367. 385. 392.
 nuclei levigati 205.
 nuclei pinei 303.
 nucleus viridis 78.
 numerosus
 femora numerosa 2.
 pectus numerosum 2.
 nux
 in modum nucis 392.
 nux Abellana 23. 288. 303.
 n. Abellana minor 77.
 nux amara 40. 67. 205.
 nux pineae id est nuclei
 levigati 205.

- obdormiet 397.
 obduraverint 17.
 obdurescat 196.
 obroboratio 137.
 ad obsequia habiles 3.
 obtinebitur 208.
 oculare
 o. ad albore sive ad glaucomata 428.
 o. ad album 414. 419. 420.
 o. authenticum faciens ad magnam lippitudinem 426.
 o. ad cicatrices 413. 421.
 o. ad omnem dolorem 427.
 o. epiphorae 416.
 o. ad oculorum infirmitates 429.
 o. ad lippitudinem 417. 426. 427.
 o. ad percussum 410. 418.
 o. ad recentem percussum 422.
 oculus
 curae oculorum omnes *ind. cap. XXX.*
 ad percussum oculum 439.
 adsuffusionem oculorum 442.
 ad vulnus oculi 441.
 si o. canceraverit 434.
 si equus oculum vexaverit 433.
 si subito intumuerit 445.
 oculi albi 47.
 o. arrecti et splendidi 404.
 o. arrectiores 205.
 o. coloratus 208.
 o. incerti et micantes 291.
 o. ingravescent 448.
 o. lacrimantes 294.
 o. unus minor fit 409.
 o. nigri 2.
 o. sulphurei aut felliti 11.
 o. tumidiores 33.
 oenophorus vitreus 468.
 oesypum 336?
 offa 31. 98. 189 *saep.*
- offula 296.
 oleum *passim (saepe cum vino coniungitur, quod Graece est ολέλαιον).*
 o. bonum 37. 220. 274. 377.
 o. calidum 350.
 o. cedrinum 269. 314.
 o. cibarium 258. 269.
 o. commune 269. 314.
 o. Cyprinum 40. 269. 320. 336. 355. 453.
 o. Hispanum 316.
 o. irinum *aut* laurinum 297.
 o. laurinum 50. 208. 273. 297. 384. 386. 447. 453.
 o. lentiscinum 384. 386.
 o. myrtinum 336.
 o. purum 320.
 o. rosacinum 48. 76. 89. 208. 374. 388 *saep.*
 o. rutatum 26.
 o. simplex 62. 386.
 o. styracinum 273.
 o. summum 82. 380.
 o. vetus 40. 49. 55. 208. 409.
 olei faex 353.
 olla 111. 384.
 olla nova 111.
 o. vitrea 18.
 opisthotonus *ind. cap. XVII.*
 140. 183. 267. 270. 271. 272.
 opium 81. 97. 114. 245. 303. 382. 438.
 opobalsamum 490 *ex Veg.*
 opopanax 35. 111. 114. 118. 144. 230 *et passim.*
 o. Afra 341.
ὀπός Κρηναϊνός 268.
 orbiculus 22.
 orcus 278 *in praecantatione.*
 ore dissipatos 286.
 orthocyllus 266.
 orthopnoea 205.
 oscitari 267.
 ossa canina 31.
 ossilago 252. 491 (*ex Veg.*).

- osticinum 310.
ostocopus 34. 190.
ostreorum testae 174.
otiosus equus 302.
ovum 30 *et passim*.
ovum crudum 32.
ova gallinacea 332. 433.
albamenta ovorum 411.
albor ovi 241.
album ovi 204. 205.
album de ovis 44. 242. 332.
ovis 276.
oxymeli 389.
ozaena (*scribi solet ozina*) XVI.
232. 248. 250. 260. 456. 457.
ozaenae liquidae 251.
ozaenosa loca 260.
- palcae 27. 363. 442.
p. minutae (*ἔχρηκα λεπτά*) 27.
palmulae (*φοίνικες*) 370. 372.
396.
palumba 123.
palumbinus v. stercus.
panacea herba 400.
panacis radix 21. 78. 103. 109.
111. 116. 128 *et passim*.
pandus
pedes pandi 266.
panis cibarius 260.
panis mundi pars mollis 188.
pannus 194. 199. 213. 232. 248.
259. 328.
pannus combustus 443.
cum detramine pannorum
199.
panni minuti 180. 181. 182.
panni molles carpti 256.
papaveris semen 406.
paralyticus *ind. cap. XXVIII*.
409.
parcius demittito 182.
parietaria herba 75. 76. 83.
85. 89 (*cf. adn. ad 75*).
parotides 57. 61. 64. 68.
passio 210. 268. 287. 363 *saep.*
- passum 35. 36. 45. 71. 72. 76.
84. 85 *et passim*.
p. Creticum 207. 209.
pastillum 78. 295.
pastilli 53. 71. 75. 76. 78 *saep.*
compositio pastilli simplicis
sed summi 401.
pastilli ad tussem 94.
pataginare 335.
pavo (*an capo?*) 123.
pecora domestica, domita 1.
pedes XV. 226. 260.
contusio pedum 227.
pedes incerti 12.
p. pandi 266.
p. subtriti 254. 264.
pedum tumor 234.
peduculus 118. 122.
peduculi humani 122.
pellicula 246. 406.
p. de ventre pulli 290.
pellis 26.
p. lanata 50. 404 (*trad. in-*
lita).
p. tensa et rigida 267.
peniculum in fuste ligato 348.
penna 467. 468.
p. canterii 448.
cf. pinna.
percolare 49.
percussus
ad percussum (*scil. oculum*)
410. 418. 436. 439.
ad recentem percussum 439.
vena percussa *ind. cap.*
XXVIII. 310.
de percussu phalangionis vel
viperae *ind. cap. XX*.
perfrictio 58. 59.
si perfrixerit 401.
perluatur 359.
herba personacia 455.
pertundito armum a summa
iuba 44.
perversus ambulabit 50.
pestiferi morbi 21.

- pestilentia 22.
 petroselinum 187. 245. 288.
 301 *saep.*
 p. aridum 390.
 p. Macedonicum 94. 341. 370.
 376. 406.
 p. pinsitum 211.
 peucedanum 6. 451.
 phalangio *ind. cap. XX.* 282.
 288.
 philocalus 2. 183. 188.
 physeter 468.
 physicum 110. 138.
 pigmentarii 211.
 pila
 saponis Campani pilae 457.
 pilula
 pilulae in modum ovi 151.
 cf. cupressus.
 pilum 29. 201.
 p. marmoreum 52. 71. 89.
 pilus
 contra pilum fricare 362.
 pilus lupinus 134.
 de pilo totius corporis *ind.*
 cap. VIIII.
 ad pilos recitandos 173.
 si vulneribus pili nati fuerint
 313.
 si velis album pilum nigre-
 scere 175.
 si equo album pilum facere
 volueris 178.
 ut pili crescant 166.
 pinea (*στροβίλος*) 98.
 pineus *v. nucleus, nux.*
 pinguedo 24. 302.
 pinna 440.
 cf. penna.
 pinsere, pinsare, pisare
 pinsito 437 *ex Col.*
 pinsitum 204. 211.
 pinsitam 66.
 pinsas 262. 357. 362.
 pinsata 108 *ex Col.*
 pinsatum 212.
 pisatam 101. 103.
 iris pista 94.
 pinus
 cortex pini 165. 173.
 piper 36. 90. 94. 95. 207 *et*
 passim.
 piperis grana 72. 268. 327.
 saep.
 p. album 16. 23. 35. 51 *et*
 passim.
 p. longum 295. 390. 421. 432.
 p. nigrum 35. 288. 383. 390.
 391. 438.
 p. tritum 268. 373.
 piscina 43. 258.
 pistrinum
 vermes de pistrino 206.
 pix 350. 362. 492.
 pix Brittia 323.
 pix dura 320. 323.
 pix liquida (*πίσσα ὑγρόν, ὑγρό-*
 πίσσον) 10. 46. 218. 225.
 234. 245 *et passim.*
 ex placido concitati 3.
 plaga 310.
 pletura 24. 190.
 p. capitis 58.
 plumulae 18.
 polenta (*ἔλιψιτα*) 171. 221—223.
 pollis *v. ervum, triticum, tus.*
 ex polyphilis (?) 414.
 pompholyx 420.
 pondera Attica 277.
 pondus capitis 62.
 pontocilita? 423 (*fortasse por-*
 tulaca).
 poplites 255.
 populi albae (*trad. albi*) folia
 99.
 porcelliones (*ὀρίωνοι*) 49.
 porcinnus *v. acro, adeps, axungia,*
 stercus.
 porcinum veretrum 237.
 porclaca *v. portulaca.*
 porrus
 porri cum capitibus 462.

- porros dabis 388.
 porros decoques 76. 154.
 porri succus 13. 43. 108.
 304.
 porrus sectivus 317. 371.
 porrus virgo 374.
 portulaca 40. porclaca 371. 374.
 (423?).
 posca (pusca 199. 219) *δέξ-
 κρατον, ποῦσκα* 30. 185. 199.
 266. 281. 363. 402. 456. 457.
 posca frigida 157. 219.
 potio
 p. aestiva 371. 373. 374.
 466.
 p. aestivalis 395.
 p. aptissima 209 (cf. 192).
 p. congrua 211.
 p. decocta 14.
 p. duplex 291.
 p. glutinosa 368.
 p. hiemalis 370. 373. 378.
 464.
 p. hiemalis simplex 378.
 p. incomparabilis 32.
 p. quadrigaria 367.
 p. refrigeratoria 380.
 p. salutaris 37 (cf. 62).
 p. simplex 42. 378.
 p. vernalis 454.
 potiones *ad varia mala*
passim.
 potionare *vel* potionem dare
passim.
 praecantatio *ind. cap. XVIII.*
 praesens remedium 311.
 praeseptum 30. 404.
πράσιον quod Graeci appel-
 lant, Latini marrubium 93.
 pressa manu 30. 212.
 pridie
 ante pridie 19. 94.
 a pridie 387.
 pro diligentia et amore equo-
 rum 152.
 proba 292.
 prodest *c. inf.* 146. 151. 303.
 304 *saep.*
 p. si 97. 211.
 p. ut 146. 215.
 proiectae aures 47.
 propolis 23. 323. 343. 409.
 protelat *epist.*
 prout 115. 218. 297. 390.
 psilothrum 248.
 ptisana *v.* tisana.
 puleium 30. 149. 185.
 p. acapnum 288 (*γλήχαν*
καθαρός).
 pullus 88. 138.
 pellicula de ventre pulli 290.
 pulmo 171.
 pulmones 59. p. rumpuntur
 402. 403.
 pulmunculus VIII. 182.
 puls
 in modum pultis 224.
 pulvis, pulveres *passim.*
 pulvis to diapente 449.
 pulvis lateris 398.
 p. quadrigarius 17. 190. 369.
 390. 464. 465.
 pupula 468.
 purgare caput, aures *similia*
passim, cf. 48. 49. 54. 91.
 purificare 31.
 purulenta 205. 209. 403.
 pyrethrum 282.
 in pyxide vitrea 426.
 quadrigarius *v.* potio, pulvis.
 synchronisma quadrigarum 453.
 quam
 multum prodest quam si 30.
 quamdiu *c. con. passim.*
 quaternarii magnitudo 256.
 querci cortex 174.
 rabidus equus 407.
 de rabie *ind. cap. XXVIII.*
 radicina 27. 91. 314.

- radicula quam pastores consiliginem vocant 22.
radix (*δαφάνης*) 104. 145.
ad ragadia in nervis 252.
ad ragadia (*trad. ragadios*) de pedibus tollenda (*trad. tollendos*) 457.
rana 356.
rana rubeta 362.
in rapo equi 236.
rasura eboris (*πίδαμα ἐλεφάντινον*) 5. 366.
recipit potio 32. 363.
refrigeratoria v. potio.
relaxare
venae ferro relaxatae 34.
remedium certissimum, salutare 96. 109 *et saep.*
r. incredibile 129.
remedia vehementiora 359.
remittere igne 255.
renes XIII. 65. 162. 216. 217. 220. 224. 384. 386.
renibus dissolutus 216.
renes percussi 78.
a renibus subsidunt 267.
reponere 44.
resina 61. 64. 273. 275 *saep.*
r. aeronalis 252. 409.
r. asclosa 384. 386.
r. Bruttia 453.
r. Colophonia 343. 391.
r. dura 51. 224.
r. fricta 318. 322. 323. 453.
r. frixa 243. 320. 384. 386. 442. 449.
r. pityina 384. 453.
r. scabialis 323.
r. terebinthina 68. 97. 194. 268. 269 *et passim.*
resolvere 71. 89. 91. 92. 350. 386.
restertit 204.
reticulatim urere 258.
cf. craticulatim.
Им, Pelagonius.
- rhododaphne 141. 194. 197. 341.
rhododaphnes folia 361.
rhododaphnes succus 175.
rigare 30.
rigidus
aures rigidae 267.
cauda rigida 294.
cervix rigida 210. 294.
pellis rigida 267.
roborandae 226.
roboratus 278.
roboreus
axes roborei 30.
ad robur *ind. cap. XXIII.* 294. 297. 300. 405.
roboris passio 183.
ros marinum 102. 105. 153. 306.
ros Syriacum 35. 308. 313.
rosa 40. 60. 389.
rosa sicca 463.
rosacium 67. 337. 376.
v. oleum.
rosatum 371.
rostrum *labrorum* 1.
rubeus (muccus) 59.
rubrica 199. 329. 331.
r. Afra 330.
rugae *in labris* 1.
rursum 260. 448.
rursus 260. 269. 370.
ruta (*πήγανον*) 40. 106. 271. 288. 352. 429.
rutae fasciculus 41. 42. 49.
rutae folia mollia 101.
rutae manipulus 50. 231.
rutae semen 367.
ruta silvatica 26. *eius semina* 130. 161. 341.
rutae silvestris radices 14.
ruta viridis 67. 96. 378.
rutae viridis fasciculus 372. 396.
rutatus v. oleum.
sabanum 269. 461.
herba Sabina 8. 81. 337. 367. 432.
Им, Pelagonius.

- sagitta percute 211.
 sagum 269. 289.
 sal 119. 194. 207. 308. 490.
 salis grana 237.
 sales 151. 217. 268. 269. 363.
 sales minuti 256.
 sal Alexandrinus 200.
 s. Hammoniacus 146. 313.
 339. 340. 413. 416. 436.
 s. Hispanus 424.
 s. Ponticus? v. sil.
 s. frixus 171.
 s. fuscus 410.
 s. sordidus 218. 225. 234.
 s. tritus 387. 388.
 saliva ieiuna 437.
 salivae defluunt 69.
 salivare 21.
 sambuci folia 397.
 sampsuchum 454.
 sandaraca 92. 436.
 sandonicum v. santonicum.
 sanguinare 34. 140. 347.
 sanguis (cf. urina)
 s. bubulus 268.
 s. catuli 205.
 s. marinae testudinis 21.
 s. nimius XXIII. 302. 310.
 sanguinem cacare, emittere,
 meiare, vomere XXIII.
 sanguinem reicere 304.
 s. suppressere 65.
 s. demittere 43.
 s. emittere 58. 257. 389.
 s. mittere *vel* detrahere de
 articulis, de pedibus, de
 cervice *similia passim*.
 sanguis de matrice tollatur 24.
 sanies 205.
 santonicum 16.
 sapa 205.
 sapo 241.
 saponis Campani pilae 457.
 sarmenta 166.
 sartago 362.
 ad satietatem 28.
 satureia 313.
 saxifraga 367. 454.
 scabialis *vide* resina.
 scabiaverit 347.
 scabies XXVI. 347. 357. 359.
 360. 362. 455.
 scabies clausa 334.
 scalpellum 256.
 s. famicale 256.
 scarificare 256. 257. 409.
 schoenu anthos 114. 367. 383.
 441. 454.
 schoenus 187. 390. 391. 395.
 402. 463.
 scilla
 scillae vastiores partes 91.
 scilla alba 204.
 scopa regia (βοννιάδος της ούτω
 καλουμένης βοτάνης) 14.
 scordiscus 168.
 scordium 257. 369.
 semen equi 3.
 seminis farina (πίτυρα) 6.
 sentire cauterium 448, con-
 dituram 387.
 sepia
 os sepiae 416. 421. 424.
 sepiae os combustum 436.
 443.
 sepiae marinae os 419.
 sepiae testa 437.
 testae sepiarum 414.
 serpyllum 14.
 sarta *sive* sertula Campana 367.
 seta verrina 134.
 sebum
 s. bubulum 314.
 s. caprinum 175. 360. 452.
 s. hircinum 72. 84. 85. 450.
 463.
 s. taurinum 84. 463.
 siccare
 s. suffusiones vesicasque 491
 ex Veg.
 sil
 sil Gallicum (σέσλι Γαλλι-

- κόν*) 16 (*ἐγαρμικὸν interpres*). 187. 213. 301. 395.
sili Pontici? 369 (*ἔλατος Ποντικὸν interpres*).
siliginis flos 330. 430.
silphium 338.
silvaticus v. cucumis, ruta, uva.
simula (σεμίδαλις) 44. 188. 329. 331. 332.
sin aliter 260.
sinapi sive sinapis 62. 118 (*trad. sinopidem*). 200. 229. 251. 257. 408.
sinapis semen 194.
sinapis agrestis semen 437.
sinapi Alexandrinum 194. 200(?). 203. 252.
sinopis 15. 237 (*cf. 118*).
sisymbrium 222.
sol
ad solem 455.
contra solem 52.
in sole 347. 348. 349.
sine sole 354.
sole calido 48. 354. 355.
in sole calido 297.
sole nimio 270.
sole tepido 301.
solidare (ungulas, articulos, lumbos) 216. 226. 235. 257.
Solomoniacus lapis 451.
solum veteris gallicae 440.
solves ad calorem 450.
solve in vino 469.
soporare 13. 397.
spado 276.
spasmus 60. 96.
spathomele 448.
speclaria cocta 248.
spica
sp. alii 162.
sp. Celtica 373. 454. 463.
sp. Indica 23. 327. 390.
sp. nardi Indica 365. 367.
sp. nardi 94. 95. 114. 208 *et passim*.
sp. nigra 355.
sp. Syriaca vel Indica 390.
spinae albae succus 427.
spina equi 30. 172.
spina duplex laudatur 2.
spissus 59. 85. 224. 334. 450.
ad splenem XIII.
splenicus 210.
spleniticus 212.
spodii compositio 344.
spongia 63. 195. 199. 263. 433.
sp. Afra 60.
spongiae calidae 152. 212.
spongia frigida 65.
sp. mollis nitro et aqua macerata 54.
spongiae ex lasere Cyrenaico maceratae 200.
spongia acetomadafacta 445.
spuis in aurem 278.
spuma 306. 404.
spuma argenti (λιθάργυρος) 247. 318. 322. 326. 333. 345. 346. 446.
flos spumae 343.
spuma nitri 443.
spumosus (muccus) 59.
stabulari 13. 30. 34. 363 *saep.*
stabulum 24. 30. 226. 363.
in stabulo hordeum quod nascitur 355.
stercus 268.
st. asininum 231.
st. bubulum 15. 234.
st. caninum 146. 240.
st. columbinum 131. 252. 342. 429.
st. corcodili 416—419.
st. equi 182. 256. 310.
st. equinum 171.
st. gallinaceum 137. 138.
st. humanum 120.
st. ipsius iumentum 43.
st. ovillum 362.
st. palumbinum 132.

- st. porcinum 455.
 st. suillum 159. 353.
 sternutat 210.
 naribus sterit 140.
 storax v. styrax.
 straminibus stabula conster-
 nantur 363.
 stranguria 139. 140. 142. 152.
 stremma, quam sic intellegi-
 mus 256.
 strigilibus aut testis exasperato
 corpus equi 362.
 se strinxerit (calefactio) 384.
 strobilus viridis 209.
 strobili minuti virides 367.
 strophus *ind. cap. VII.* 28.
 130. 151. 183.
 ad strumam 68.
 <strychnus> 119.
 stypticum 200. 256.
 styracinus v. oleum.
 styrax (storax 299. 369) 297. 299.
 303. 323. 329. 341. 343. 369.
 styrax rubea 97.
 subinde 30. 386.
 subsiccare 24. 89.
 subside 140. 267.
 lumbi subsidentes 2.
 substrictus venter 2.
 subtilissimus homo 1.
 subtiliter urito 310.
 subtriti pedes 254. 264.
 ex nimio sudore complutum 78.
 suffimentis suffis 92.
 sufflato in oculos 442.
 suffrago misera aut tumida 259.
 suffragines 226. 265.
 suffundes 256.
 suffusio oculorum 442.
 s. in rapo equi 236.
 suffusiones vesicasque sic-
 care in genibus 491 *ex Veg.*
 sulphur 31. 32. 172. 205 *et*
passim.
 s. vivum 46. 102. 109. 204.
 255 *et saepius.*
 sulphurei oculi 11.
 summus v. liquamen, mel,
 oleum, vinum.
 suppuratio 279.
 suspensus 11. 287. 290.
 suspiriosi (equi) 59. 205.
 ad suspirium XII. 205—209
saep.
 suspiria leviora 34.
 herba symphoniaca 97.
 synanche 97.
 synchronisma 44. 218. 225.
 s. quadrigarum 453.
 tactus auriculae 34.
 tali suilli 136.
 talparum terra 283.
 tantum quantum duplum fuerit
 73.
 tartaralis
 lino tartarali 260.
 taurina
 cortex vetustae taurinae 437.
 taurus 276.
 temperare vino *simil.* 58. 65 *saep.*
 terra
 t. formicarum } 283.
 t. talparum }
 t. viva 189.
 ad tertias coquere *vel* deco-
 quere 11. 96. 244. 452 *saep.*
 tertio uteris 179. tertio ad
 diem 467.
 tessellatus 270.
 testa candens 254.
 v. ostreum, sepia.
 testes *ind. cap. XXXIII.*
 t. pares et exigui *laudantur*
in equo 2.
 t. laxiores 33.
 testudo 166.
 testudo marina 21.
 thymiama 151.
 thyminus v. mel.
 thymus
 herba thymus 284.

- thymi capitella 459.
 thymus silvestris 214.
 tibia 491 *ex Veg.*
 tisana 34. 379. 396. 466.
 tisana de hordeo 152.
 tisanae sucus 192. 370. 372.
 396.
 coquis tisanam cum catulo
 brevi 17.
 tisana infusa 85.
 tithymallus 312. 314.
 to diapente 5. 449.
 floccus tomenti 311.
 tormenta (ventris) 189. 287.
 torosa femora 2.
 torrefacis 220.
 ad torsionem 278.
 ad tortiones 458.
 tortionantibus 287.
 tortionatur 469.
 tortionatus 129. 278.
 toto *dat.* 65.
 tracanthum 26. 35. 80. 84. 85.
 94. 191. 375 *et passim.*
 t. infusum 205. 389.
 tracta 44. 332.
 tractus iliorum graves 33.
 transversa cauteria 296.
 transvorasse os 403.
 traumaticus
 compositio traumatica
 324.
 medicaminis traumatici com-
 positio 342.
 traumaticum 61. 63. 256.
 tr. aromaticum 343.
 triduo 9. 464. triduum 374.
 per triduum 9 *et passim.*
 trifolium acutum (τριφύλλιον
 ὄξύ) 14.
 † tripiste 94 (iris pistae *ut vi-*
detur).
 tripodaverit 196.
 tripodo *exercetur equus* 269.
 tripuxinum *v. collyrium.*
 triticeus
 farina triticea 38. 53. 60. 205
saep.
 furfures triticei 363.
 pollis triticea 44. 64. 401.
 triticum 24. 452.
 t. aqua maceratum 294.
 t. torrefactum 25.
 tritici farina 21. 185.
 furfures de tritico 363.
 tritici pollis 442.
 trixago (γαμάλδους) 8. 14. 35.
 341. 370. 390.
 troglitis *v. murra.*
 tubera 448.
 tubercula 57. 196. 257. 448.
 tumentia loca 263. 316.
 tumor
 tumor articularum 234.
 t. pedum 234.
 t. testium *ind. cap. XXXVIII.*
 t. in genubus 263.
 tumoris fervor 219.
 ad tumores 337.
 ad omnem tumorem 316.
 tundere 5 *et passim.*
 (tuderis *pro tutuderis* 261?).
 turbiscus 327.
 tus 21. 44. 79. 80 *et passim.*
 tus masculum 35. 109. 111.
 205 *et passim.*
 manna turis 36. 233. 354. 367.
 381.
 mica turis 162.
 turis pollis 43. 48. 63. 65.
 184 *et passim.*
 tussientes 94. 96. 113. 382.
 403.
 tussis (*acc. tussem passim, tus-*
sim 81. 460)
 ad tusses omnes VI. 95.
 tussis cotidiana 76.
 t. gravis 89. 91.
 t. recens 108.
 t. sicca 96.
 t. vetas 97. 108. 111.
 t. viatoria 77. 460.

- tussis quae de faucibus nascitur 87. 90.
 t. quae de pulmonibus nascitur 78. 81.
 tympaniticus *ind. cap. XIII.* 210. 213.
- vacca 276.
- valetudo vel causa morbi 11.
 ad omne genus valetudinis 327.
- valvulae 108.
- vas novum 208.
- v. rude ligneum aut plumbeum 111.
- vena
 v. quae in latere est sub armum 34.
 venae in utroque crure solvantur 43.
 venam ducens 225.
 venae cervicis laxandae sunt 408.
 venae fluentes 43. 310.
 venas solvere 43. 208. 217. 218.
 venae ferro relaxatae 34.
 vena percussa *ind. cap. XXVIII.* 310.
 de venis(?) intellegere febrientem 34.
- venter
 ventris dolor 32. 115. 116.
 ventris fluxus 47.
 ventris tormenta 139.
 ventris tumor 212.
 venter crescit, increscit 210.
 venter non facit 130.
 v. substrictus 2.
 ventrem movere 137. 141.
 ventrem et testes fumigare 151.
- ventus
 ventum in armum mittito 44.
 si ventum non reddiderit 132.
- veratrum nigrum 339. 340.
 verbex 276. v. berbecinus.
 veretrum 205.
 v. porcinum 237.
 v. submissum 157.
- vermes
 de vermibus *ind. cap. XXXIII.*
 vermes de pistrino 206.
 vermes si vulnus fecerit 179.
 vermiculi porcelliones qui appellantur 49.
 vermigeratus 278.
- vernalis
 potio vernalis 454.
- de verrucis pecorum *ind. cap. XXXVIII.*
 ad pectus versum 211.
 vertebra 292.
- vesica 141. 146.
 vesicae ingenibus 491 *ex Veg.*
- vessicula 193.
 vesticula 122.
- veteri *abl. passim*, vetere 245.
- vettonica 14. 16. 367. 370. 390. 454.
 herba vettonica 341.
- viatorius
 viatorium 461.
 viatorium certissimum 427.
 remedium viatorium 155.
cf. tussis.
- vidella v. bidella.
- vinum *passim.*
 v. Afrum 18. 462.
 v. album 20. 81. 91. 99.
 v. Amineum 428. 467.
 v. austerum 58. 212.
 v. calidum 107.
 v. candidum 101. 358. 381. 399. 408.
 v. Chium v. Chium.
 v. cibarium 288.
 v. dulcissimum 411.
 v. Falernum 420. 426.
 v. nigrum 403.

- v. optimum 13. 79.
 v. Siculum 459.
 v. sincerum sed cibarium 238
 (*ex Celso*).
 v. sucidum 92. 93. 308.
 v. summum 268.
 v. tepidum 13. 128.
 v. vetus 21 *saep.* v. vetus
 album 20.
 vini faeces veterrimae 362.
 viola 343. 423. 447.
 viperae percussus *ind. cap. XX.*
 virga molli armum caedito 44.
 virgo
 porrus virgo 374.
 viscum <263.> 343. *eius* folia 22?
 viscum Campanum 491 *ex*
Veg.
 viscipondera duo 492 *ex Veg.*
 vitis alba 10.
 vitium 204. 205. 267. 363 *saep.*
 vituli marini adeps 359.
 ad ulcus omne 328.
 ulcus in dorso 312.
 ulmus
 arboris ulmi pars (*πελέας*
ἔσλον) 110.
 ulmi folia 185.
 umbilicus 213.
 ab umbilico ad pectus ver-
 sum 211.
 adiecta aqua frigida ad um-
 bilicum 397.
 ad umbras expulsandas de sta-
 bulo 451.
 umor
 umores narium 59.
 umor in poplitibus 255.
 ad umores (tumores?) morbi
 articularis 15.
 unctio 297. 301.
 unctio ad armorum dolorem
 45.
 unctio capitis 67.
 unctiones ad febres 40.
 n. calidae 172. 245. 405.
 n. calidissimae 216. 269.
 n. quae calefaciant 271.
 n. thermanticae 246.
 unctum 30. 356. (n. ranarum).
 unguis intortus 256.
 ungula 226. 231. 235 *saep.*
 unguiae nigrae et altae et
 concavae *laudantur in equo*
 2.
 unguiae contra ventrem tor-
 tae 266.
 ad detritas unguas 235. 249.
 ad durandas unguas 253.
 solidandae unguae 226.
 madescunt unguae 30.
 ad unguam confirmandam
 324.
 in unum contere 408. 452.
 in unum contunde 257.
 in unum contusa 112.
 in unum decoquis 360. 452.
 in unum misceto 44.
 se volutare 33. 140.
 ad vomicas 111.
 vomere sanguinem *ind. cap.*
XXIII. 309.
 urceolae auriculac 205.
 herba urceolaria 37. 112. 302.
 h. urceolaris 39.
 urigo? 234.
 urina hominis 359.
 u. sanguinis est 302.
 urinam sanguinem fecerit
 302.
 urinam facere 4. 139. 141.
 146. 267.
 urere *passim.*
 craticulatim 196.
 reticulatim 258.
 subtiliter 310.
 usta cadunt 294.
 urticae radices 9.
 usque cum 54. 57. 219. 224.
 259. 269.
 usque dum exierit 352.
 uva lupina (*στυχρος*) 12.

- uva passa (*σταφίδες*) 24. 87.
90. 207. 312 *saep.*
uvae passae enucleatae 371.
uva passa silvatica 313.
uva silvatica 282.
uva amomi? 393 (*trad. ham-*
moniaca).
vulnus chironium 317.
de vulneribus *ind. cap. XXV.*
ad vulnera omnia 165. 314.
315.
vulnera omni genere 199.
- ad vulnera sordida quae
pataginant 335.
ad vulnera supplenda 333.
ad vulnus oculi 441.
ad vulsos *ind. cap. VI.* 74. 83.
84. 96. 109. 113.
glutinosa ad vulsos 463.
ad vulsos de recenti 86.
- xylocinnamum 390.
- zingiber 245. 288. 367. 371. 463.

III. Conspectus ponderum et mensurarum.

- Cfr.* 277.
acetabulum 20. 62. 106.
a. plenum 13.
as
pondo X assis 382.
congius 11.
cornu
ad cornua duo 20.
cotula 214. 403. 404.
c. Attica 204. 205.
c. Corinthia 204.
cyathus 11. 38. 39. 51. 68. 108.
206. 277.
cyathos quod ceperit 421.
422.
instar trium cyathorum 43.
denarius
perscrib. 32. 111. 178.
compendio scrib. X 114. 382.
dragma 68. 204. 205.
obolos Atticos sextarius drag-
mae est 277.
hemina (*compendio scribi solet*
hem. vel. hem̄.) 13. 39 *et*
passim.
hemina dimidia 85. 106.
314.
hemina graece *λίτρας τὸ ἥμισυ*
39.
- libra (*compendio scribi solet*
lib. vel lib.) 8. 37. 40 *et*
passim.
olei libra 91.
modius 24.
ultra modium 28.
modius castrensis 25.
obolus 204. 205.
obolos Atticos 277 (*cf. adm.*).
<ad> obolos tres 205.
δραχμή 268.
pondus, pondo (*compendio scri-*
bitur p. vel p.) 87. 90. 231
saep.
pondus denarii 32.
p. unius denarii 111.
aequo pondere *similia* 99 *et.*
quadrantes 198.
scripulus (*compendia occurrunt*
scrip., scripl., rarius scrp.,
scpl. sim.)
scrip. dimidium 107.
tertia pars scripuli 107.
selibra (*raro perscribitur, com-*
pendia sunt selib. vel sefb.)
passim.
in cod. B scribitur S
semis (*comp. s*) 35. 36 *saep.*

- semodius 24.
semuncia 32. 97.
in cod. B *compendio scribi solet sem. vel sem̄. velut* 23. 81. 87. 351 *saep.*
semel s. 423.
in cod. B *compendium ζ est* 351.
sescuncia 21.
sextans 265. 409.
sextarius *compendio scribi solet sext. vel sext. passim.*
ss. I s = s(extario) I s(emis) 459.
s. scrpl. VIII 423.
ad sext. exprimito 154.
ad sextarium non plenum 143.
graece λτρα est 35. 38.
sextarius dragmae v. dragma.
uncia *passim; raro perscribitur, solent compendia esse* unc., unc̄., —, ·, ÷ (in cod. B ~).

aliquantum 48. 49. 119.
aliquid mellis 13.
caccabus sed plenus 41.
calix plenus 13.
cocleare, coclearia 5. 8. 23. 109. 111 *saep.*
cocleare grande plenum 5. 8. 18.
coclearium plenum 38.
digitus
mensura digitis duobus 211.
ad altitudinem digiti 214.
per longitudinem digitorum quattuor 214.
quod tribus digitis sustuleris 205.
quantum digiti minoris extremitas est 144.

exiguum picis liquidae 279.
faba
tantum quantum fabae magnitudo est 91.
magnitudinis fabae 214.
fabae magnitudinem 308. (*κράμον μέγεθος* 268).
magnitudo, cf. faba, nux, quaternarius.
manus plena 231.
mensura
mensura ovi 9.
m. trium ovorum 9.
aequa mensura olei 110.
mensura sextarii 142.
modicum c. gen. 6. 86. 92. *saep.*
modico sale 308. *similia saep.*
modus
ad modum (*ἐναλόως*) 204.
pro modo 290. 466.
cum aequo modo 346.
cf. nux, ovum.
nux
ad modum nucis 87. 89.
magnitudo nucis Abellanae 23. 303.
iuxta modum magnitudinis nucis Abellanae minoris 77.
ovum
in modum ovi 151.
cf. mensura.
pars
partem unam, partes duas 58. 253.
partes quattuor 91.
aequis partibus 13.
paululum 118.
pondus
aequo pondere 99.
moderatis ponderibus 384.
pari pondere 359.
similia saepius.
portione aequa 21.
prout opus fuerit 297.

quantum satis est 128.
qu. voles 113.
qu. aestimaveris 37.
similia saepius.
quaternarii magnitudo 256.
sufficit

quantum vel quod sufficit
175. 264 saep.
adipes sufficientes 92.
in vino sufficienti 6.
talisa saepius.
sufficenter 385.

IV. Index Graecus.

a) Nomina propria.

Ἄφθροτος 496*.
Ἡμέριτος 495.
Πελαγώνιος 474. 481. 484. 486.
502. 503. 505. 507. 508. 511.
Φλώρος 494.

b) Res notabiliores.

ἐπὶ τῆς ἀγνότητος 510*.
αἰθάλη 477*.
ἄκωνθα 490.
ἀ. λευκή 490.
ἀκρονάριον 508.
ἄλετρον 476.
ἀ. κρόθινον 480*.
ἀ. σίτινον 509*.
ἄλοη 509*.
ἀμμωνιακόν 493*. 494. 495.
496*.
ἄνθος γαλιτίεως 508.
ἀξογγιον παλαιόν 503.
ἀποσμήχειν 508.
ἀποτεφρώσεις 490.
ἀποτίτωσησιν 502.
ἀποφύσημα 496*.
πρὸς ἄφθρα κεχάλασμένα 509*.
ἀρμός 495.
ἀρσενικόν 499*.
ἄρτος 476.
ἀρχέντερον χοίρειον 508.
ἄσβεστος 499*.
ἄσφαλος 495. 498*.
ἀ. Ἰουδαϊκή 493*. 494. 496*.
497*. 500*.
πρὸς ἀὔξησιν τριγῶν 481. 483*.

ἄφθροτος

ὄθρον παιδὸς ἀφθόρον 471*.
ἀφρός
ἐτηνῆς ἀφρός τουτέστιν ἀπο-
φύσημα 496*.
ἀφρόνιτρον 486.
ἀψίνθιον 495.
βδέλλιον 493*. 496*.
διὰ βδέλλιον malagma 26.9
βδέλλα 498*.
βδέλλα Βαβυλωνία 494.
βήξ
πρὸς βήχα 478*. 479*. 480*.
πρὸς βήχα παλαιάν 508.
πρὸς παντοίαν βήχα 477*.
βλάχρον τὴν βοτάνην 483*.
βολβός 508.
βολβοὶ Μεγαρικοί 480*.
πρὸς βουλοῦς 474. 475. 508.
βοστύρον 481. 482*.
βραχεία 508.
γαλαθηνός 472*. 474.
γλήχωνος δεσμή 508.
γλοῖον παιδικόν 347. 348.
γλύμμα λέοντος 484.
γοῦλα
ὀποκάτω τῆς γούλας 484.
δακτυλίδιον σιδηροῦν 484.
δακτύλιος 503.
δαφνίδες 497*. 507.
δαφνίουκκα 473*.
δ. γλωρά 508.
δελφάκιον γαλαθηνόν 472*.
cf. χοιρίδιον.
δεσμίδιον 486.

- διηθήσας 508.
 διηθισθή 488.
 δίκταμον 495.
 ἔγχυσω
 ἔγγεθίν 504.
 ἔλαιον 490.
 ἔλ. Ἰσπάνιον 478*.
 ἔλ. καλόν 473*.
 ἔλ. Κόπρινον 494. 496*.
 ἔλ. ῥόδιον 508.
 ἔλ. γυδαῖον 486.
 πρὸς ἐλεφαντίαισιν 507.
 πρὸς ἔλιμγγας 504.
 ἔνωμος
 μόρα ἔνωμα 503.
 ἐρύφρον κεφαλή 508.
 εὐσωμία ἵππων 511.
 ἔψημα 476. 508.
 ζέον τὸ αἷμα 474.
 ὡὰ ζεσθέντα 479*.
 ζόμη σιτίη 476.
 θείον 486.
 θείον ἄπυρον 486. 500*.
 θέρημη 507.
 θλάσμα 485*.
 ἴξος δροίνος 494.
 ἴος 505.
 κάλλωσον χοίρειον 475.
 καρδαμώμον σπέρμα 504.
 καστόριον 507.
 καταζυμῶσαι 508.
 καύμασι πέντε . . . πλατέσιν
 510*.
 κανστικόν 494. 495. 496*. 497*.
 498*.
 μάλαγμα κανστικόν 493*.
 καντήρια στοργόλα 510*.
 κεδρέα 487.
 κηρός 487. 495. 496*. 500*.
 κ. καθαρός 494.
 κιστέρνα
 ἐν ὕδατι ἀπὸ κιστέρνης
 508.
 ἐν κόγγη 488.
 κόλλη
 εἰς ὁμοιότητα κόλλης 475.
- κόξα 495.
 κοξάριος
 κανστικὸν πρὸς κοξάριους
 496* (εἰς κόξας M).
 κόπρος βοεῖα 501.
 κ. ἱππεῖα ξηρά 485*.
 πρὸς κορδνλώματα 505.
 κοριάνδρον σπέρμα 504.
 κοχλιάριον μεστόν 477*.
 κορομάγμα 596*.
 κρόιον 480*.
 κνάμον μέγεθος 268.
 κόμιον 478*. 501.
 κ. Αἰθιοπικόν 473*.
 κονάριον ἐπταήμερον 471*.
 κονὸς κεφαλή 482*.
 λαγόνες
 ἐν ἔλιη τὰς λαγόνας 471*.
 λάπαθον
 βοτάνην τὴν λεγομένην λάπα-
 θον 478*.
 λάσαρ 506.
 λίβανος
 λιβάνου ἔλερον 495. 497*.
 498*.
 μάννα λιβάνου 494.
 λιβανωτός 269.
 λινόσπερον 480*. 508.
 μάλαγμα κανστικόν 493*.
 μανδρακηδὸν καλεῖν 510*.
 μάννα 509*.
 μ. λιβάνου 494.
 μέλι 480*.
 μ. Ἀττικόν 490.
 μήμιον 497*.
 μήμιονος σπέρμα 495.
 μίσιν 487.
 μόρα ἔνωμα 503.
 μόρον δίξια 503.
 μυελὸς ἐλάφειος 494. 496*.
 μυκτιρας ἀνεωγότας 471*.
 πρὸς νεύρων πόνους 498*.
 νηστικόν τὸ ζῶον 508.
 νίτρον 487. 506. 507.
 νοσσιὰ χελιδόνος 488.
 ξυλοσπόγγιον 485*.

- πρὸς οἰδησιν ὄρχεων 501.
 οἶνος μέλας παλαιός 473*.
 οἶνος παλαιός 477*.
 ὀλίγη, ὀλκαί 268.
 ὄξος 478*. 479*. 487.
 ὄξος δριμύ 486. 506.
 ὄξύκρατον 485*. 501.
 ὀπλή 485*.
 ὀποπάναξ 496*. 502.
 ὀπὸς Κυρηναϊκός 268.
 ὄρχις
 πρὸς οἰδησιν ὄρχεων 501.
 οὖρον, παιδὸς ἀφθόρον 471*.
 πᾶν ὀφθαλμοῦ πάθος 490.
 πρὸς παραφυλακὴν ἐθσωμίας
 ἔπικον 490.
 πάπυρος 481.
 διὰ πείρας 477*.
 πέπερι λευκόν 490.
 περδύμιον τὴν ἐν τοῖς τοίχοις
 486.
 πρὸς περιπνευμονικούς 508.
 πετροσίλινον Μακεδονικόν
 497*.
 πήγανον 507.
 πήγανον δεσμὴ 508.
 πήγανον δεσμὴ μικρά 473*.
 πίσσα 503.
 π. Βουττία 493*. 494. 495.
 497*. 498*. 509* (in HP
 scribitur βηροντία).
 π. νεαρά 500*.
 π. ὄγρᾶ 487. 496*.
 πνευμονία 474.
 πρὸς πνεύμονα 475.
 πρᾶσιον quod Graeci appellant,
 Latini marrubium 93.
 πρᾶσον χυλός 503.
 πρῶπολις 493*. 495.
 π. Ἀττική 494.
 προπότισμα ποιοῦν πρὸς πάντα
 508.
 περὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐπίχριε
 490.
 πτισάνη 472*. 508.
 πύον 485*.
- ῥεῦμα ἐν τοῖς ποσίν 510*.
 ῥέον Ποντικοῦ 507.
 ῥητήνη 487. 493*.
 ῥ. γαστρική 495.
 ῥ. Κολοφωνία 495. 500*.
 ῥητήνης ἀφρός 496*.
 ῥοδοδάφνη 486.
 σιδηροῖτις 486. 503.
 σιόρδον
 σιόρδα Γαλλικά 480*.
 σιόρδων κεφαλαί 508.
 σιόρπισον 503.
 περὶ σικαλήκων 503.
 σμόρινα 473*. 509*.
 σποδιά 490.
 σταφίς ἀγρία 487.
 στέαρ αἰγείου 485*. 508.
 στ. προβάτειον 485*.
 στ. ταύρειον 496*.
 στ. τράγειον 500*.
 στρώμασι σκέπε 507.
 στυπτηρία σχιστή 487.
 στόραξ 497*. 498*.
 συνθρόπτα 508.
 σφαιρίον 476. 478*. 480*.
 σφέκιη 505.
 τερεβινθίνη 496*. 497*.
 τήλις 480*.
 τραγάκιανθα 508.
 τρίχες
 πρὸς ἀξίησιν τριχῶν 481.
 πρὸς τρίχωσιν 482*.
 ἡ ὄγρᾶ
 τὸ τραῦμα θεράπευε τῇ ὄγρᾳ
 485*.
 ὄγροπίσσα 480*.
 πρὸς ὕδατιδας 509*.
 ὕδωρ ἀπὸ νιστέρας 508.
 πρὸς ὑπόχυσιν φυσικῶν θανυμα-
 στὸν βοτάνης 488.
 ὑσάσπον δεσμαί 508.
 περὶ φθειρῶν 503.
 πρὸς φθίσιον 503.
 φοίνικες 508.
 φυσικὸν θανυμαστὸν βοτάνης
 488.

χαλβάνη 493*. 494. 495. 496*. 497*. 498*.	χοιρίδιον γαλαθηνόν 474. cf. δειφάκιον.
χαλκίτις 505. ἐνθός χαλκίτιως 506.	χορδή 508. ὡὰ ξεσθέντα 479*.
χαμαιλέοντος ῥίζα 502. χάρτην ἢ πάπυρον καύσας 481.	ὡὰν τὸ λευκόν 509*.

V. Index in commentarium et in praefationem.*)

ab <i>post comparat.</i> 427.	aures arrectae 205.
abdecet, non decet 2.	axes roborei 30.
absinthium santonicum 16.	βήσαλον 398.
absurgiantur? 470.	bidella, bdella, bdellium 125.
acerrimus, acerrimus 240.	βλάχρον, flix 482*.
adreptus, ἐπιληπτός 287.	blitus 455.
<i>Aemilius Hispanus p. 18.</i>	βραχεῖα 508.
aero, κόιξ 252.	bratus, brathy 455.
aeronalis v. resina.	brecta 24.
aes Campanum, aerugo Cam- pana 334.	brevis (catulus brevis) 17.
aestimare, extimare 218.	briti(?), bryon 455.
agaricum 16.	bulbi Megarici 463. 479*.
anagallicum 71.	cadialis v. resina.
<i>Anatolius p. 10. 11. 12.</i>	calidaveris? 132.
apiosus 405.	cancer, cachry 194.
apopiras 18.	cantabrum 6.
<i>Apsyrtus p. 6 sqq. 14. 16.</i>	cariota 16.
aquatilia 193.	casia, κάσσαμον 16.
<i>Arcadius p. 18.</i>	castrensis modius 25.
argivum (arctium, arcium) 14.	catulus, catulus brevis 17. 204.
ἀρχέντερον 508.	cavealis v. resina.
Artemisia herba 14.	cauteria recta, transversa 296.
arum Gallicum 71.	cauteriare, cauterizare 132.
<i>Arzygius p. 15 sq.</i>	<i>Caystrus Siculus p. 18.</i>
as, p. X assis 382.	<i>Celsus p. 17.</i>
asarum Ponticum 288.	<i>Chiron p. 12.</i>
asclosa v. resina.	chironium ulcus, vulnus 317.
a(b)spurgantur 470.	Chium (vinum) 456.
<i>Astyrius p. 16.</i>	cholera 377.
†avenabis 207.	clavus 169.

*) De orthographicis et grammaticis quibusdam dixi in praef. p. 20 sqq.

- Cleomenes p. 10.*
 clysteriare, clysterizare 132.
 colatum 9.
Columella p. 7 sqq. 17.
 consiligo 22. 205.
 contra focum, contra solem
 52. 85.
 coriago, coriaginosus 26.
 coriandri succus 307. 308.
 cornu *mensura* 20.
 cornu bilibre 20.
 corpus, pars corporis 163.
 cotula Attica 204.
 craticulatim, reticulatim nrere
 196.
 crocomagma 369. 370.
 cursus lunae 405.
 curules equi 163.
 cyclamen 199.
 cyphi (cufi) 138.
 debrachiolare 291.
 depectorare 6.
 despicare, decoriare 88.
 detemporare 6.
 detramen 199.
 diapente, to 5. 366. 449.
Diocles p. 10.
 dispicare v. despicare.
 dissipare 285. 286.
 dolus, dolor 224.
 ebuli radices 147.
 elimetur 365.
ἐλεφαντίασις 448.
Emeritus p. 17.
 eruca, ruta 116. 117.
 eryngium, erynge 21.
Eubulus p. 18.
Eumelus p. 7 sqq. 16.
 exanimetur 43.
 de experimento 18.
 extimare, aestimare 218.
 faba solida 296.
 falangio v. phalangio 282.
Falerius p. 16.
 far cantabrum 6.
 farciminosus 448.
- Fatuus ficarius, Fauni ficarii
 81.
Festianus p. 16.
 ficus arida, sicca 449.
 filix 482*.
 femina XI (p. 162).
Florus p. 17.
 flos calcis 165. flos *neutrum*
 219.
 folium, malabathrum 367.
 folium nardi 391.
 foria 183.
 furfures, *πιτροχάσις* 204.
Gallicanus, vir clarissimus
p. 17.
 gallus et catulus 204.
γάστρα, γαστρική φητίνη 494.
 genesta viridis 304.
γλοίων παιδικόν 348.
 herbacium 375. 488.
 hiera botane 14.
Hierocles p. 9. 13.
Hieronymus p. 10 et ad 268.
Hipparchus, Ἰππάρχιος p. 18.
Hippiatrica Graeca p. 5 sqq.
Hippiatrica Latina p. 14.
Hippocrates p. 10.
 in se (= simul) 23.
 infriculare (infrigolare) 467.
 inserta, inserata 442.
 Iovis barba, Iovis herba, Iovis
 flos 112.
 Iudaicus, Iudeicus 194.
κάλλασον 474.
κόσσαμον 16.
κόκκος Κνίδιος 327.
κητάριον, creta 58. 501.
κολέντερον 508.
 lactans 204.
 laterculi bessales 398.
 laterculum, *βήσαλον* 398.
 lepida, lepis 177.
 ligusticum, *λιβυστικόν* 288.
 limnias, *λιμνία* 383.
Litorius, vir clarissimus
p. 17 sq.

- lomentum fabae 72.
 longao, longavo 508.
Lucilius p. 16.
 cursus lunae, lunatica passio
 405.
 luxum, στρέμμα 256.
 Lycium 57. 449.
Mago p. 5. 10. 18.
μάλις eius genera 204.
 mallo caepe 168.
 malum terrae, terrestre 35.
μανδακηδόν καλεῖν 196. 510*.
 manna 80.
 bulbi Megarici 463. 480*.
 Mercurialis herba 184.
 mentastrum 390.
 mercurius 169.
 meum, μῆον 390.
 minutum, λεπτάριον 261.
 modius castrensis 25.
μότα, μοτάριον 199.
 nares arrectae 205.
Natalinius Victorinus 375.
 obrobatio, φρόνη 137.
 oleum Hispanum 316.
ὄνισκοι (vermiculi) porcelliones
 49.
Optatus p. 17.
 orthocyllus, orthocolus 266.
 ossilago 252. 491.
 osticinum 310.
 ozaena XVI (*p. 169*).
Papianus p. 16.
 parietaria 75.
 pataginare, patago, patagus
 335.
 peduculus, pediculus 118.
Pelagonius p. 1 sqq. 14 sqq.
 perdicium 37.
 personacia, personata 14. 455.
 phalangio 282.
 philocalus 2.
πυργίαισις, furfures 204.
Pisterius 9.
 populus albus? 99.
 porcelliones, ὄνισκοι 49.
 portulaca, porclaca 371.
praecantationes 121. 126. 278.
 283.
 proba = probatio 292.
 quaternarius 256.
 ragadia, ragades 457.
 in rapo equi 236.
 resina aeronalis 252.
 resina asclosa, astulosa 384
 (cf. 323).
 resina cadialis, cavealis, sca-
 bialis 323 (cf. 384).
ξητήνη γαστρική 494.
 reticulatim urere 196. 258.
 rosa, rosaceum 60.
 sanguinem abstinere 63.
 santonicum, herba santonica
 16.
 sapo Campanus, Gallicus 457.
 scabialis v. resina.
 scabio, ψωριῶ 347.
 scalpellum famicale 256.
 scarificare, scarificare 256.
 scordiscus, ἐφιππιον 168.
 serta, sertula Campana 367.
 sil Gallicum 16.
σίμβλωσις 417. 427.
 simila, simula 188.
 speclaria 248.
Stratonicus p. 10.
 strychnus 119.
 subsiccare 24.
superstitutiones vide praecanta-
tiones.
 suspensum animal 11.
 talparum terra 283.
Tarentinus p. 9.
 tartarum, tartaralis 260.
 taurina 437.
 ternarius v. quaternarius.
Theomnestus p. 10.
 tracta, τράκτωμα 44.
 tripedo, tripodo, τριποδίξω
 269.
Turanius, vir clarissimus p. 17.
 v. Vranius.

turbiscus 327.	virgo
<i>Turcius Apronianus Asterius</i>	porrus virgo
<i>p. 16.</i>	canis, charta virgo } 374.
<i>Vegetius p. 14. 19 sq.</i>	Vranius an Turanius 414.
vernalis 454.	urceolaria, urceolaris (herba) 37
vessicula, ἔδαρίς 193.	urigo, uligo, κακογυμία 234.
viatoria tussis	usque cum, usque dum 54.
viatorium (remedium) } 77.	uva amomi 393.
vidella v. bidella.	ξύλοσπόγγιον 485*.

Conspectus locorum quos Pelagonius ex Columella quosque Vegetius ex Pelagonio exscripsit.

Col. VI 5, 2—5.	Pelag. 21. 22.
VI 5, 4.	3.
VI 17, 5. 6.	279. 280.
VI 29, 2. 3.	2.
VI 29, 4. 5.	1.
VI 30, 1—4.	30 (cf. 226).
VI 30, 3.	4.
VI 30, 4.	162.
VI 30, 5.	cf. 47.
VI 30, 6. 7.	43.
VI 30, 10.	cf. 124.
VI 31, 1 (cf. VI 10).	108.
VI 32, 2.	359.
VI 32, 3.	170.
VI 33.	437.
VI 33, 2.	307.
VI 33, 3. 4.	32.
Veget. I 13, 3.	cf. Pelag. 15.
I 17, 4.	4.
I 17, 7. 8.	19.
I 17, 9. 11.	cf. 7.
I 17, 10.	9.
I 17, 12.	8.
I 17, 14.	21.
I 17, 15.	18.
II 1, 3—5.	33. 34.
II 2.	34.
II 6, 1—6.	36—41.
II 17, 4.	502.
II 17, 5.	504.
II 28, 5.	27.
II 28, 10.	cf. 30.
II 28, 16.	32.
II 28, 16—19.	508.
III, Pelagonius.	16

Veget.		Pelag.
II 28, 23—25.		24.
II 28, 28. 29.		231.
II 29, 1.		374.
II 30.		378.
II 31.		454.
II 32.		373.
II 33.		152. 153. 155.
II 35 (cf. V 60, 1).		168.
III 7, 1—3.		50. 51. 53.
III 9, 6.	cf.	405.
III 14, 4—6.		54. 55.
III 20, 2.	cf.	435.
III 22, 3.		412.
III 22, 4.		416.
III 22, 5.		426.
III 22, 6.		413. 415.
III 22, 7.		419.
III 22, 8.		428.
III 22, 9—11.		436. 437.
III 22, 12.		423.
III 22, 13.		431.
III 22, 14.		429.
III 22, 15.		434.
III 24.		56. 57.
III 29.	cf.	58.
III 31.	cf.	66.
III 32.		69.
III 34, 1 (cf. III 14, 1).		63.
III 34, 2. 3.		65.
III 35.		305.
III 36 (cf. II 10).		59.
III 45, 1—7.		43. 44.
III 48, 2—4.		200—202.
III 48, 4. 5.		194. 196. 197.
III 48, 8.		193.
III 49, 3. 4.		228—230. 232.
III 49, 5.		259.
III 55, 7.		254.
III 57, 3.		227.
III 58, 1.		226. 231.
III 58, 2.		253. 264.
III 60, 2.		169. 181.
III 61.		171. 182.
III 62, 1. 2.		164. 165. 170. 174.
III 63.		166. 167. 176.
III 64.		175.

Veget.	III 65.	Pelag.	178.
	IV 2, 13. 14.		137. 138.
	IV 3, 6—10.		21.
	IV 3, 12—14.		22.
	V 1.		179. 180.
	V 2, 1. 2.		216. 217.
	V 2, 3—5.		220—224.
	V 8.		157—161.
	V 11, 1—3.		302. 303.
	V 12.		304. 309.
	V 13.		310. 311.
	V 14, 2.		152.
	V 14, 6—8.		141.
	V 14, 12.		142.
	V 14, 16.		151.
	V 14, 18.		143—146.
	V 14, 19.		150.
	V 14, 20—23.		152—156.
	V 14, 23 (cf. V 8).		158—162.
	V 23.		294 seq.
	V 25, 1. 3.		211. 215.
	V 26, 2. 3.		213. 214.
	V 26, 4.		396.
	V 27, 7. 8.		212.
	V 37.		188. 189.
	V 39, 1.		186. 187.
	V 39, 2.		185.
	V 42, 1. 2.		404. 407.
	V 46, 1—14.		267—275.
	V 47, 1. 6.	cf.	363.
	V 47, 4. 7.		364. 3.
	V 47, 7. 8.		365.
	V 51, 1—3.		287. 288. 290.
	V 56, 1.		128.
	V 56, 2.		130. 131.
	V 56, 3.		132. 135.
	V 60, 1 (cf. II 35).		168.
	V 64, 9—11.		72—74.
	V 64, 12.		76. 77. 82.
	V 65, 1—6.		84—90.
	V 66, 1—4.		91—93.
	V 66, 6.		95.
	V 67, 1.		96.
	V 67, 2.		94.
	V 67, 3—4.		97. 98.
	V 67, 5.		99. 101.
			16*

Veget. V 67, 6.	Pelag. 102. 103. 105. 106.
V 67, 7—9.	107—110.
V 68, 1. 2.	111.
V 68, 3.	113.
V 69, 1. 2.	450.
V 70, 1.	347.
V 70, 3.	348 seq.
V 70, 4.	351—354.
V 70, 5.	356—358.
V 70, 6. 7.	360. 361.
V 71.	291.
V 72.	290.
V 78, 1. 2.	283. 284.
V 80.	282.
V 81, 1. 2 (cf. IV 21, 5. 6).	279. 280.
V 81, 3.	281.
V 84, 1—5.	137. 138.
VI 5, 2—4 (cf. VI 27, 9).	1.
VI 8, 8 sq.	366.
VI 9, 5—7.	450.
VI 13, 3.	390.
VI 14, 3. 4.	491. 492.
VI 27, 3.	490.
VI 27, 4. 5.	423. 424.
VI 27, 7.	cf. 419.
VI 28, 10.	422. 428.
VI 28, 13 sq.	345. 346.
VI 28, 15.	342.
VI 28, 17.	288.
VI 28, 24.	336.
VI 28, 26.	337.
VI 28, 30. 31.	370. 371.

Addendum et corrigendum.

Ad prolegom. p. 11 seq. De Hippiatricorum Graecorum codicibus nuper composuit quaedam Costomiris, Revue des Études grecques V 1892 p. 61 sqq., enumerans septendecim, Parisinos decem, Britannicos tres, Leidensem unum, Berolinensem unum, Vaticanos duos; qui numerus augeri potest (cf. proleg. p. 12. 13).

Pag. 43, 27 scribe *portulacae*.
